

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

FIRTINALI YILLARDA İBRAHİM KAYPAKKAYA

"BİLİNMEYEN" YAZILAR

"BİLİNMEYEN" YAZILAR

FIRTINALI YILLARDA İBRAHİM KAYPAKKAYA

Derleven Ethem Direhşan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

FIRTINALI YILLARDA İBRAHİM KAYPAKKAYA

Bilinmeyen Yazılar

Genç araştırmacı Ethem Direhşan Türkiye sol hareketinin tarihinden ilginç ve önemli bir kesiti gün ışığına çıkarıyor. 68 döneminin Türkiye devrimci hareketine en önemli hediyelerinden biri de İbrahim Kaypakkaya'dır.

1848 devrimleri gibi bütün ülkeleri saran 68 devrimci canlanışı, marksizmin bütün zenginliğine de sahip çıkıyordu. Marx'tan Mao Zedung'a, Che Guevara'dan Rosa Luxemburg'a, Ho Şi Minh'ten Marigella'ya, Stalin'den Trotskiy'e kadar bütün temel kaynaklar doyumsuzca okunuyordu.

Daha sonra ayrı gelenekler biçiminde şekillenecek olan eğilimlerin öncüleri ortak kaynakları kullanıyordu.

Belge Yayınları kuruluşundan itibaren marksizmi bütün zenginliği ve renkleri ile aktarmağa çalıştı.

Türkiye devrimci hareketi içindeki farklı geleneklerin tarihine ilişkin incelemeleri de, Türkiye solu tarihinin genel topografyasını yakalamak bakımından önemsendi.

İbrahim Kaypakkaya Türkiye solunun tarihinde, genç yaşına karşın

önemli kopuşlardan birini gerçekleştirdi.

Bunlardan biri o dönemin önemli belirleyicilerinden biri olan ve solun önemli sayılması gereken bir bölümünün "müttefik güç" olarak gördüğü kemalist gelenekten kopuştur.

İkincisi ise, ulusal meselenin adını koymak ve net tavır almaktır. Bunlar kuramsal düzeyde o dönem için, ve dahil olduğu gelenek içinde önemli adımlardı.

Zaten 1971 bir anlamda, "geleneklerden kopuş"lar bakımından adeta bir milat anlamı taşıyordu.

Üçüncü katkı ise Kaypakkaya'nın yaşamı ile sergilediği "direnme", sonuna kadar direnme anlayışı idi. Bütün bu unsurların birleşmesi,

1970'lerde Deniz ve Mahirler gibi bir İbrahim fırtınasının da insanları sarmasına neden olacaktır.

Belge Yayınları: 204

Yaşam ve Anılar

Kitabın özgün adı

Fırtınalı Yıllarda İbrahim Kaypakkaya

© Ethem Direhşan

Dizgi: Mac

Baskı: Gülen Ofset

Kapak Tasarım: Ethem Direhşan

Kapak Baskı: Gülen Ofset

Cilt: Güven Mücellithanesi

Birinci Baskı: Haziran 1994

İkinci Baskı: Şubat 1997

Belge Uluslararası Yayıncılık

Divanyolu Caddesi Binbirdirek İşham

No: 15/1 Sultanahmet/İstanbul

Tel: (0212) 638 34 58

Tel/Faks: (0212) 517 44 53

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

Ethem Direhşan

FIRTINALI YILLARDA İBRAHİM KAYPAKKAYA

Bilinmeyen Yazılar

İÇİNDEKİLER

1- Önsöz	7
2- Meşakkatli yolda hız dolu yaşamın serüveni	11
3- Tip'in Taksim mitingi oportünizmin ihanet belgesidir	39
4- Ölçü seçimler değil, güçlenen milli demokratik mücadelemizdir.....	52
5- İşçi-Köylü ittifakını sağlam bağlarla kuralım ve Türkiye çapında yaygınlaştıralım	62
6- Ege Sanayii işçileri yenilmeyecek	70
7- İşçi-Köylü hareketleri milli demokratik mücadelemizin ekseni olmak yolundadır.....	72
8- Bağımsızlık savaşından dönülmez.....	78
9- Köylüler ağaları dize getirecektir	85
10- İşçi-Köylü hareketleri ve proleter devrimci politika	88
11- Arkadaşlar.....	136
12- Çorum ilinde sınıfların tahlili	151
13- Yoldaşlar.....	183
14- Kürecik bölge raporu	188
15- Arkadaşlara anlatacaklarım var	209
16- Sorgu.....	212
17- Aranan bir öğrenci yakalandı.....	217
18- Ek.....	218

ÖNSÖZ

**Dün geceki düşümü ben,
anlatmayı değer gördüm.
zalimler, mazlum önünde
başlarını eğer gördüm.
Sabaha karşı bir andı.
Dağ'dan düze ışık yandı.
Anadolu ayaklandı.
Düşmanını kovar gördüm."**

İhsani 1969

Ozanın yukardaki dizeleri, 60'ların sonu, 70'lerin başında, ülkemizdeki Sol'un iktidara uzanıp onu ele geçirmek için, sahip olduğu engin "düşü" dile getirmektedir.

Günümüzde, "Düşmanı kovacak" kadar "düş" sahibi olmanın hiçte kolay olmadığını herhalde, hepimiz müşahade etmekteyizdir.

Tarih bize, ülkemiz Sol'unun bu "düş" seviyesine, sayısız teorik ve pratik muharebeler sonucu erişmiş olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde Sol, tarihinde ilk defa bu yıllarda, görece kapsamlı bir şekilde kendi ideolojik formasyonunun temellerini atmıştır.

İbrahim Kaypakkaya da mensubu olduğu Maoist ekolün, Türkiye'deki temel atıcısıdır. Konumuz 60'lar ve 70'ler oldu mu, ondan söz etmemek na mümkündür.

Zira, "TİKKO" diyor Apdullah Öcalan, "partizan savaş teorisini, gerilla devrim teorisini bizden daha iyi yaptı..." (x)

Hiç şüphesiz, burada sözü edilen "teori"nin ülkemizdeki kuramcısı Kaypakkaya'dır.

Ne var ki, Kaypakkaya genellikle hasımları tarafından mütemadiyen "ignore" edilmiştir. Her ne kadar böylesi bir "ignorasyon"da Kaypakkaya'nın öldürülmesinin ardından, onun ekolünün takipçilerinin payı olmuşsa da, Kaypakkaya'nın, bunu hak etmediği açıktır.

En azından devletin arşivleri tersinden Kaypakkaya'yı teyid etmektedir.

"Türkiye'de komünist mücadelede şimdi halka en tehlikeli olan Kaypakkaya'nın fikirleridir. Onun yazılarında sunduğu görüşler ve öngördüğü mücadele metodları için hiç çekinmeden ihtilalci komünizmin Türkiye'ye uygulanması diyebiliriz."(XX)

Türkiye'de devrimci hareketin geçmişi 80 sonrasında sadece rejim unutturmaya çalışmadı. "Yeni"yi aramanın moda olduğu 80 sonrasında, "Yeni" devrimci nesillere geçmişin devrimci tecrübeleri, "tecrübeli ağabeyler" tarafından da unutturulmaya çalışıldı.

"Tüm tabuları yıkalım" adı altında geçmişin, bütün değerli tecrübeleri ve militanlığı da yerlebir edilmeye çalışıldı.

Ölümünün 21. yıldönümü vesilesi ile derlenen bu kitap, Kaypakkaya'nın hiç de hak etmediği "İgnorasyon"a karşı, hasbel kader katkıda bulunmak amacı ile hazırlanmıştır.

Kitabın derleniş amacı, salt bir belgesel olmayı gütmemektedir. Bunun da ötesinde amaç, Kaypakkaya'nın devrimci mücadeleye "ilk" başlangıcından, öldürüldüğü tarihe kadar kat ettiği güzergah hakkında özellikle, yeni devrimci nesillere bir ipucu vermektedir. Dolayısıyla, derlenen yazılar bir anlamda Kaypakkaya'nın " bilinmeyen" yazılarıdır.

Kitapta bulacağınız yazılar bilinçli olarak, tarih sırasına göre derlenmiştir. Okuyucu, o tarihlerde Türkiye'de Sol içersinde yürütülen tartışmalar ve verilen mücadeleler hakkında böylelikle fikir sahibi olacaktır.

Kolaylık olması açısından, derlemenin önüne, kısa ama farklı olacağını düşündüğüm bir Kaypakkaya anlatısı aldım.

Böylelikle okuyucu, bu kitapdaki bazı yazıların, Kaypakkaya ta-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

rafından kimlerle, nerede ve hangi teorik/pratik münakaşa ortamında kaleme alınmış olduğunu öğrenmiş olacaktır. Bunun için çeşitli yazılı belgelerden ve o dönemi yaşamış olan ulaşabildiğim bazı tanıkların sözlü ifadelerinden yararlandım.

Kısacası, Kaypakkaya'nın devrimci mücadele ile buluşup, katledildiği tarihe kadar uzanan hız dolu yaşam serüvenini tarih cetvelinde bir araya getirdim.

Ortaya çok enteresan bir tablo çıktı.

Böylesi bir çalışma hiç de kolay olmadı. Dolayısıyla, bu eserin oluşmasında yardımcı geçen herkese buradan bir kez daha teşekkür ediyorum.

Kitabın gelirini ise, "Güney Afrika'da Steven Biko, Hindistan'da Çaru Mazumdar, Türkiye'de İbrahim Kaypakkaya ve bir çok diğerleri gibi, hapishanede katledilmiş olan devrimci önderler misali, Peru'da Fujimori rejiminin Dr. Abimael Guzman'ı öldürmesini önlemek" ve hayatını korumak için kurulan Acil Enternasyonal Komite'ye destek amacı ile iletiyorum....

Kaypakkaya'ya dönecek olursak...

Adı, devrimci mücadele tarihimizin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Ethem Direhşan
Nisan 1994

Dipnotlar

- (x) "Öcalan'ın Saçak'a özel anlattıkları"
- (xx) TKP/ML Dava Dosyası'ndaki MİT Raporu'ndan aktaran: İbrahim Kaypakkaya, **Seçme Yazılar** Cihan Yayınları. İstanbul 1978. Sayfa, (XXI)

Meşakkatli Yolda Hız Dolu Yaşamın Serüveni

**"Kim o yenilgiden söz eden
Bilesiniz ki, bizim davamız
çok daha yücedir yenilgiden"**

F. Adamas

Hiç bir zaman açıkca söyleme cesareti gösterilmedi. Bazen ürkek bir dille bazen de, ima edilerek 12 Mart 1971 sonrası "yenilgi" olarak addedildi. Peşin hükümlülük baş gösterdi, Sadece güçler dengesinden kaynaklanan nesnel bir yenilgi, göz göre göre "subjektivizm ve hatalı taktik tesbitler yenilgide esas rol oynamıştır" diye teşhis edildi. Böylece davanın yüceliği "yenilgi" tesbitinin gölgesinde kaldı. Kaypakkaya bu "tesbit"den nasibini aldı.

60'lı yılları araştırmak, devrimci geçmişimizin güzel ve doğru değerlerini, Sol'un da "resmi tarih"ine hapis olmadan inceleyip, bulup ortaya çıkartmak biz genç araştırmacıların tutkusudur ve böylede olmalıdır.

12 Mart 1971'e Sol nasıl geldi? Kendi cephesinde ne gibi münakaşaları geride bırakarak, kendi safında hangi mücadeleleri vererek, o daha zor ve daha badireli döneme gelindi ? Bu soru doğru cevaplandırılmadığı takdirde devrimci hareketimizin tarihinde "davanın yüceliği", "yenilgi"nin altında kalmaya mahkum edilmiş olur. Döneme damgasını vuran her devrimci hareketin ve önderin gelişme süreci söz konusu sorular eşliğinde incelenmelidir.

Şimdi bu soruları gözönünde bulundurarak, tanıkların ve yazılı belgelerin dilinden Kaypakkaya'nın gelişimini bir nevi fotoğraflayalım.

"Demir Kırat"ın Son Yıllarında

1960 senesi Demokrat Parti (DP) ile Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)'nin artık kıyasıya birbirlerine girdiği yıldır. Ali Kaypakkaya ise, DP'e olan güvenini hala yitirmemiş bir köylüdür.

11 yaşındaki oğlu İbrahim Kaypakkaya babasını DP ve Menderes hayranlığından vaz geçirtmeye çalışmaktadır. Kaypakkaya'nın ilk defa politika ile uğraştığını bu dönemde görüyoruz.

"Biz o zaman" diyor Ali Kaypakkaya, "koyu Demokrat Parti'liydik. Menderes'çiydik. Çünkü Menderes köylere yol yapmıştı, su getirmişti, okul yaptırmıştı. Sonra köylere, öğretmenlere, araba veriyordu, bir çift öküz, ata yetecek arazi veriyordu. Köylü kendi yapıyordu okulunu, bir baskı bunalımı içinden çıkmışlardı. Menderes çok sevilirdi. İbrahim, benimle o seneden sonra siyasi meseleleri konuşmaya başladı. Ben, Menderes'i övüyorum, o dinliyor, gidiyor, biraz dolaşüyor veya çalışıyor, birkaç gün ya da bir kaç saat sonra geliyor benimle bu siyasi konuları tekrar tartışıyor. Beni Halk Partisi seviyesine getirmişti yani, benimsetmişti." ¹

Çapa'nın FKF'lisi

1968'le başlayan fırtınalı yıllar, dünyanın dört bir yanında Çin'li devrimci düşünür Lu Hsun (1881-1936)'un ifadesiyle, devrimci halkların, emperyalizm "itini suya yuvarlayıp, gebertene dek dövmenin" her fırsatta tadını çıkarttığı yıllardır. Dolmabahçe rıhtımındaki olaylar ise, dünya çapındaki bu fırtınanın Türkiye'deki iz düşümüdür.

O sene Çapa Yüksek Öğretmen Okulu'nda okuyan İbrahim Kaypakkaya'nın devrimci fırtınadan etkilenmemesi mümkün değildir.

1967'de okulda bir bildiri kaleme alır *. Aynı zaman da Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF)'nun bir şubesini okulda arkadaşlarıyla birlikte kurar. Okul idaresi bunun üzerine kendisini ve arkadaşlarını bir ay süre ile okuldan uzaklaştırır. Tarih, Ocak 1968'dir.

"Okul Müdürü öğrencileri disiplin kuruluna verirken "okul içinde ve dışında siyasetle uğraşmanın yönetmelikçe yasaklanmış olduğunu, gazetede yayınlanan Yüksek Öğretmen Okulu Fikir Kulübü tüzüğünün okul duvarına asılmasının suç olduğunu" iddia ediyordu.

Öğrenciler ise "siyasetle-uğraşıp-uğraşmamayı taktire okul yöne-

* Bu bildiri ve daha sonraki macerası ile ilgili ayrıntılı bir haber Devrim Dergisinin 17 Şubat 1977 tarihli, 18. sayısında yer alıyor. Devrim Dergisindeki haberin tam metni bu kitabın 217. sayfasında yer alıyor.

timinin yetkili olmadığını, yöneticilerin yayınladıkları bildirileri savcıya teslim etmelerinin bir muhbirlik olduğunu ayrıca yönetmelikte yer alan okul dışında da öğrenci siyasetle uğraşmaz hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu" savunmasında bulunmuşlardı." 2

Konu hakkında Milliyet gazetesinin haberi şöyle:

"Okul disiplin kurulunun bu duyuruda imzası bulunan İbrahim Kaypakkaya, Halit Koçer, Mehmet Çetin, Ali Taşyapan, Meliha Uysa, Mustafa Çoban, Pakize Yavru, Muzaffer Oruçoglu, Şakir Kaymak ve Hasan Sağlam hakkındaki uzaklaştırma kararı üzerine 206 öğrenci bir bildiri daha yayınlamıştır." 3

"Kızıl Yanaklı"

1968 senesi aynı zamanda Türkiye'de Sol'un da harmanlandığı senedir. Sol içersinde Milli Demokratik Devrim (MDD) ve Sosyalist Devrim tezini savunanlar arasındaki ayrışma had safhadadır. 23-24 Mart'da FKF'nin başkanlığına seçilen Doğu Perinçek ve Merkez Yürütme Kurulu Üyesi olan diğer MDD'ciler, Türkiye İşçi Partisi (TİP)'nin emriyle 8 Temmuz 1968'de alaşağı edilirler.

Ankara'da, FKF'nin genel merkezi olan Selanik caddesindeki lokalde, "Merkezi" alaşağı etmek için gelenlerin arasında, daha o dönem hala TİP'li olan Kaypakkaya'da vardır. Kaypakkaya'yı ilk defa burada tesadüfen tanıdığını söyleyen FKF'nin devrilen Merkez Yürütme Kurulu üyesi Gün Zileli o günü ve tanışmasını şöyle anlatmaktadır.

"İstanbul'dan gelenler, bizi her ne pahasına olursa olsun devirmeyi göze almışlardı. Bizde, FKF'nin üye dosyalarının bulunduğu odanın kapısını tutuyorduk.

Kapıyı tutanların içersinde ben de varım. Herkes itişip dururken, birbirine bağırıp çağırırken, tipik bir köylü genci, kızıl yanakları ile bana gülümseyerek, son derece soğukkanlı bir üslupla 'yahu neden böyle yapıyorsunuz, doğru değil bu yaptığınız, verin şu dosyaları tatsızlık olmasın' gibisinden bir şeyler söylüyordu." 4

"Sen Hiç Giremezsin"

12 Nisan 1969'da solcu öğrenciler İstanbul Fen Fakültesi'nde bir forum düzenlerler. Forum henüz başlamadan faşistlerin sadırısına uğrar. Bu olaydan bir kaç saat sonra faşistler Çapa Yüksek Öğretmen Okulu'nda tahriklere girişirler. Ardından zincir, bıçak ve tabanca ile saldırıya geçerler. Devrimcilerin kararlılığı karşısında kaçıp, polisin göz önünde okula girip, okulu işgal ederler. Kapılar polis tarafından tutular 550 kişilik okul mevcudiyetinden 350 sol öğrenci içeri alınmaz.

15 Nisan'da okula alınmayan öğrenciler, okul kapısına dayanırlar. Okul müdürü Ayhan Doğan içeri alınmayan öğrencilere "Girimezsiniz, izinli sayıyorum sizi " diyerek Okul idaresinin polis ve faşistlerle işbirliği içersinde olduğunu adeta teyid eder.

Tartışma başlamıştır. Müdür bir ara daha önce okuldan atmaya kalkıştığı İbrahim Kaypakkaya'ya "Sen hiç giremezsin" der. Kendisine ihraç kararı hakkında Danıştay'ın yürütmeyi durdurma kararı olduğu hatırlatılmışsa da "Ben bakanlıktan emir aldım sizi okula sokmayacağım." diye ısrar eder ⁵.

"Marks'ı, Lenin'i, Mao'yu Okumuş Zehir Gibi Bir Arkadaş"

Okul'da idareye, polise ve faşistlere karşı verilen mücadele Kaypakkaya'ya yetmemektedir. Artık o kendi deyimi ile "sınıf mücadelesinin denizine bütün varlığı" ile atılmıştır. Profesyonel devrimciliğe başlamıştır. Türk Solu dergisinde yazmaya başlar. İlk yazısı, "TİP'in Taksim Mitingi oportünizmin ihanet belgesidir" başlığı altında 14 Ekim 1969'da Türk Solu'nda yayınlanır. Milli Demokratik Devrim tezini savunan Türk Solu'nun saflarındadır artık. Yaşı ise yirmidir. Yaşına rağmen son derece ciddi bir gözlemci ve yorumcudur. Keskin bir polemik diline sahiptir.

Daha ilk günden "Salon Sosyalisti" olmadığını kanıtlar. Kasım 1969'da Değirmenköy'ün köylüleri ile toprak mücadelesine katılır. Gene, Kasım 1969'da İstanbul'da Ege Sanayii Fabrikası'nda işçilerin eylemlerinde yer alır. Öldürülen devrimciler için düzenlenen gösterilere katılır...

Devrimci yazın alanında olduğu gibi devrimci eylemlerde de aktiftir. Teorik ve pratik m¼cadelesi MDD saflarında kendisini belli etmektedir. 1969 senesinde Ankara'da Doğu Perinçek, G¼n Zileli'ye "İstanbul'da Marks'ı, Lenin'i, Mao'yu okumuş zehir gibi bir arkadaş var" diye Kaypakkaya'dan sözeder.⁶

"Keskin Mao'cu"

Aralık 1969 ile Ocak 1970 MDD saflarındaki ayrışımın tarihidir. MDD'cilerin teorik dergisi olan Sosyalist Aydınlik'dan ayrılan bir grup yazı kurulu üyesi Proleter Devrimci Aydınlik dergisini kurarlar.

Kaypakkaya, MDD içersindeki ayrışım da PDA'nın yanında yer alır. Ayrılık esnasında "Mihriciler" diye tanımlanan Sosyalist Aydınlik çevresinin İstanbul'da boy hedefi haline gelir. Daha sonra kendisinin önderliği altında onunla birlikte PDA saflarından ayrılan arkadaşları o dönemi şöyle anlatmaktadırlar.

"İlk başlarda Kaypakkaya Mihri gurubuna karşı tavizsiz bir mücadele verilmesini savundu. Uzlaşma eğilimine karşı çıktı. İstanbul'daki PDA'cılara Türk Solu yazı kurulundaki Mihri Belli taraftarlarının atılmasını önerdi. Bu öneri O'nu İstanbul'daki Mihricilerin baş hedefi haline getirdi. Öneriden sonra toplanan İstanbul Dev-Genç forumunda Mihricilere karşı dişe diş mücadele verdi. Bu forumdan sonra Kaypakkaya'nın Mihricilere karşı yürüttüğü tavizsiz ve inatçı mücadele O'nu kaba saldırıların boy hedefi haline getirdi."⁷

"Uzlaşma eğilimi"nin de yaşandığı bu ayrılığın odağında "Mao Zedung'un Fikirleri" bulunmaktadır. Zira, "Doğu Perinçek ve Ömer Özerturgut" diyor, G¼n Zileli "yumuşak Mao'culuktan yana iken, Kaypakkaya, Şahin Alpay ve Halil Berktaş keskin Mao'culuktan yana idiler."⁸

"Mao Zedung'un Fikirleri" bu dönemden sonra Kaypakkaya'nın devrimci mücadelesinde ana eksen i oluşturmaktadır. Sosyalizm, devrimde ittifaklar gibi meselelere artık kafa yormakta, fikir üretmektedir.

6 Şubat 1970'de Çetin Yetkin ile yaptığı görüşme herhalde, bu konuda okuyucuya bir fikir verir sanırım.

Soru: *İbrahim Kaypakkaya, proletarya bugünkü durum-da nerededir?*

Kaypakkaya: *Proletaryanın öncülüğü bugün, halihazırda, mevcut değildir.*

Soru: *Nihai amaç Sosyalizm. Ama Sosyalizm'i kurmak için bu yoldan geçeceksiniz. Sonunda gerek küçük burjuvazi, gerekse burjuvazi, sınıf olarak ortadan kaldırılacaklar. Ama onlarda varlıklarını korumak için mücadele edecekler. İşte bu mücadele, milli demokratik devrim süresi içinde görülmeyecek mi ? Hem sınıf mücadelesi yürütülecek, hem de bunlarla müttefik olunacak.*

Kaypakkaya: *Mao Çe Tung'un bu konuda şöyle bir görüşü var : "Sosyalizm kurulurken karşı çıkan karşı devrimciler düşmandır. Ama karşı devrimci olmayan milli burjuvazi de yine proleteryanın dostudur. "Belki ifade böyle değil, ama bu anlamda. Yani orda milli burjuvazi düşman ilan edilmiyor. Sosyalizm inşa ediyor bir taraftan, bir taraftan da milli burjuvazi düşmanca ortadan kaldırılmıyor. Yani, o da ikna ediyor bir anlamda. Yani, o da köylünün yoluna katılıyor. Ama yalnız milli burjuvazi değil, köylülerden de karşı devrimci unsurlar olursa, onlara karşı da düşmanca tavır takınılıyor. " 9*

"Dünya.Halkları Birleşin"

1970 senesi İbrahim Kaypakkaya'nın devrimci yaşamında bir dönüm noktasıdır.

1970 senesinde üç önemli gelişme göze çarpmaktadır.

Birincisi: 60'ların ikinci yarısında başlayan dünya çapındaki fırtına aynı süratle devam etmemektedir. Gene de, özellikle Asya'da ve Ortadoğu'da (buna Türkiye'de dahil) ezilen halkların isyanları, ayaklanmaları ve hatta silaha sarılmaları sözkonusudur.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Fırtına'nın aynı süratle devam etmemesi devrimci saflarda açığa çıkmaz olmasa da bir nevi yığınlaşma kapıyı aralamıştır.

İşte tam böylesi bir dönemde Mao Zedung'un meşhur 20 Mayıs 1970 mesajı yayınlanır.

"Kaypakkaya'nın" diyor Oral Çalışlar, "yabancı partilere büyük ilgisi ve merakı vardı. Yabancı dili olmadığı için eline ne geçerse getirip bize gösterir, tercüme etmemizi isterdi." ¹⁰

"Yabancı partilere büyük ilgisi ve merakı" olan Kaypakkaya'nın, Mao'nun 20 Mayıs 1970 mesajından etkilenmiş olması pek muhtemeldir. Okuyucunun o dönem ki ortamı hissetmesi açısından Mao'nun mesajını olduğu gibi buraya alıyorum.

*"Dünya Halkları, Birleşin ve ABD
Saldırganları ve Onların Ortaliğa Salınmış
Tüm Köpeklerini Altedin !*

ABD emperyalizmine karşı yeni bir kabarış dünya çapında ortaya çıkmaktadır. 2. Dünya Savaşından bu yana, ABD emperyalizmi ve onun takipçileri mütemadiyen saldırı savaşları başlatmaktadır ve çeşitli ülkelerin halkı da mütemadiyen saldırganları altetmek için devrimci savaşlar yürütmektedir. Yeni bir dünya savaşı tehlikesi hala mevcuttur, ve tüm ülkelerin halkı hazırlanmak zorundadır. Ancak devrim dünyada bugün esas akımdır.

ABD saldırganları, Vietnam ve Laos'ta zafer kazanamayınca, haince Lon Non - Sirik Matak kliğinin gerici darbesini tezgahladılar, utanmadan askerlerini Kamboçya'yı işgale gönderdiler, ve Kuzey Vietnam'ın bombalanmasına yeniden başladılar ve bu, üç Hindi-Çin halkının şiddetli direnişini uyandırdı. Ben, ABD emperyalizmine ve uşaklarına karşı çıkmada Kamboçya Devlet Başkanı Samdech Norodom'un savaşçı ruhunu yürekten destekliyorum. Hindi-Çin Halkları'nın Zirve Konferansı'nın Ortak Delegasyonu'nu yürekten destekliyorum. Kamboçya Ulusal Birleşik Cephesi altındaki Ulusal Birlik (Royal) Hükümeti'nin kurulmasını yürekten destekliyorum. Birliklerini güçlendirerek, birbirlerini destekliyerek ve uzun süreli halk savaşında sebat ederek, üç Hindi-Çin halkı mutlaka tüm güçlüklerin üstesinden

gelecek ve tam zaferi kazanacaktır.

ABD emperyalizmi, diğer ülkelerdeki halkı katletmesinin yanı sıra, kendi ülkesindeki beyaz ve siyah halkı da katletmektedir. Nixon'un faşist canilikleri, ABD'de devrimci kitle hareketlerinin şiddetli alevlerinin kıvılcımını çakmış bulunuyor. Çin halkı, Amerikan halkının devrimci mücadelesini sağlam bir şekilde destekler. Canla başla savaşan Amerikan halkının eninde sonunda zafer kazanacağına ve ABD'deki faşist yönetimin mutlaka yenileceğine inanıyorum.

Nixon hükümeti içerde muazzam bir kaos, dışarıda son derece bir tecrit içerisinde, hem içte hem dışta belalar içindedir. ABD'nin Kamboçya'daki saldırganlığına karşı kitlesel protesto gösterileri dünyayı kasıp kavurmaktadır. Kurulduktan on gün sonra, Kamboçya Ulusal Birlik (Royal) Hükümeti, 20'ye yakın ülke tarafından tanınmıştır. ABD saldırganlığına karşı ve ulusal kurtuluş için Vietnam, Laos ve Kamboçya halkının sürdürdüğü direniş savaşında durum gün be gün daha da iyileşmektedir. Güneydoğu Asya ülkeleri halklarının devrimci silahlı mücadeleleri, Kore, Japon militarizminin ABD ve Japon gerici-leri tarafından yeniden canlandırılmasına karşı mücadeleleri, Filistin ve diğer Arap halklarının ABD-İsrail saldırganlarına karşı mücadeleleri, Asya, Afrika, Latin Amerika halklarının ulusal kurtuluş mücadeleleri ve Kuzey Amerika, Avrupa ve Okyanusya halklarının devrimci mücadeleleri, bunların hepsi hızla gelişmektedir. Çin halkı, üç Hindi-Çin ülkesinin ve diğer ülkelerin halkının ABD emperyalizmi ve uşaklarına karşı devrimci mücadelelerini yürekten destekler.

Koca bir canavara benzeyen ABD emperyalizmi, esasında, artık ölüm yatağında olan kağıttan bir kaplandır. Bugünün dünyasında, kim kimden korkmaktadır gerçekten? ABD emperyalizminden korkan, Vietnam halkı, Laos halkı, Kamboçya halkı, Filistin halkı, Arap halkı ve diğer ülkelerin halkları değildir; ABD emperyalizminin kendisidir dünya halkından korkan. ABD emperyalizmi, yaprakların rüzgarda hışırdamasından bile paniğe kapılmaktadır. Sayısız gerçek, haklı bir davanın büyük çapta destek aldığını, oysa haksız bir davanın pek ufak bir destek bulduğunu ispat etmektedir. Zayıf bir ülke büyük bir ülkeyi yenebilir. Küçük bir ülkenin halkı, büyük bir ülkenin saldırganlığını kesinlikte altedebilir, yeter ki mücadeleyi yükseltme, silahlara sarılıp,

ülkesinin kaderini kendi ellerine geçirme cesaretini gösterebilir. Bu tarihin bir kanunudur. Dünya halkları, birleşin ve ABD saldırganlarını ve onların ortalığa salınmış tüm köpeklerini altedin !"

Mao Zedung

20 Mayıs 1970 ¹¹

Gün Zileli'nin "hep birlikte sola kayıyorduk, o daha çok sola kayıyordu" dediği Kaypakkaya için Mao'nun bu mesajı "bir "start"dır. ¹²

İkincisi: Zira, 1970 senesinde Sosyalist Aydınlik'a karşı Mao'yu savunma iddası ile ortaya çıkan PDA çevresinin Türkiye'de, "silahlara sarılma cesaretini" göstermeyip, legal mücadele ve gazetecilik örgütlediği bir vakıdır.

Daha sonra PDA'dan ayrılarak Kaypakkaya'nın safına katılan ve adının açıklanmamasını isteyen bir tanık o dönemi şöyle anlatmaktadır.

"PDA hareketinden koparak Kaypakkaya'nın katılmamın sebebi, PDA'cılarının çok yayın yapan, hak savaşı edebiyatı yapan ama bunun fiiline yanaşmayan bir grup olduğu, hatta onların aslında Kemalist ordu darbesi bekleyip darbeden parsa koparmayı hesaplayan bir grup olduğu yolunda Kaypakkaya'nın görüşüne ikna olmam idi. Kaypakkaya ise o zamanlar bana anlamlı görünen halk savaşını yapmağa niyetli görünüyordu idi." ¹³

1970 senesinde PDA'nın içinde bulunduğu söz konusu ortamdan Kaypakkaya hiç de memnun değildir. Tezahürü bir sene sonra kendisini gösterecektir.

Üçüncüsü: 15/16 Haziran büyük işçi direnişidir. Direnişin ilk günü Kaypakkaya Ankara'dadır. Ertesi gün (16 Haziran'da) İstanbul'a gelir ve direnişe katılır. ¹⁴

Savunduğu fikirler doğrultusunda bu direnişten önemli dersler çıkarır. PDA'ya göre "devrimci dalganın geriye çekildiği" 1970 senesinde, Kaypakkaya; "15/16 Haziran direnişi, ülkemizdeki devrimin objektif şartlarının ne kadar olgunlaştığının somut bir delili oldu" demektedir. ¹⁵

Ancak daha da önemlisi yukarıda sıraladığımız üç gelişmeyi alt

alta koyup topladığımızda Kaypakkaya açısından ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır.

"Devrimin objektif şartlarının olgunlaştığı" Türkiye'de, Mao'nun mesajını yerine ulaştırabilecek bir partiye gereksinim vardır. "Silahlara sarılacak" olanların garantörü kattiyen "gazete büroları" olamaz.

"İkili Köy Çalışması Yapıyoruz"

Artık bu bakış açısı doğrultusunda Kaypakkaya çalışmalara başlar. Haziran 1970'den itibaren dokuz ay kadar İstanbul'da kalır. Savunduğu Maoist ekolün sosyal tabanı yoksul köylülük olduğuna göre, köy çalışmalarına göndermek üzere PDA içersinde görevli olduğu İstanbul'dan devrimcileri örgütlemeye başlar. Köy çalışmalarına katılmak isteyen gönüllü devrimciler İstanbul'daki "İşçi-Köylü" bürosuna gelmektedirler. Polisinde gözetimi altında olan büroda gönüllülerin köylere gönderilişinde Kaypakkaya'nın enteresan bir metodu vardır.

Gün Zileli bu metodu şöyle anlatıyor:

"İstanbul'da İşçi-Köylü bürosuna gittim. Millet askerlik şubesine sıra bekler gibi, köy çalışmalarına gönderilmek üzere sıra bekliyor. Herkes Kaypakkaya'yı bekliyor. Metin Göktürk adında bir arkadaş "bende gitmek istiyorum ama göndermiyorlar" şeklinde bana dert ya-nıyor. Birazdan Kaypakkaya geldi. Metin, dertli bir eda ile "bak burada seni bekliyoruz, bizi neden göndermiyorsunuz" der demez, Kaypakkaya, o güne kadar hiç kendisinde görmediğim sert bir üslupla 'çek git kardeşim. Seni bir yere göndermiyeceğiz' dedi. Şaşırdım. Akşam biraraya geldiğimizde, "İbrahim. Metine neden öyle davrandın ? iyi olmadı" dedim. "Hakkında polis olduğu söyleniyor" dedi. Gerçi çok sonraları Metin Göktürk'ün polis olmadığı belli oldu. Ancak asıl önemlisi Kaypakkaya bana o akşam " biliyor musun, ikili köy çalışması yapıyoruz, polise karşı göstermelik legal köy çalışmaları yapıyoruz, aslında esas kendi köy çalışmalarımız var " deyince ben şaşırdım. Meğerse legal köy çalışmalarını için milleti Ege tarafına gönderirken, "kendi köy çalışmalarımız" için de Mardin'in köylerine adam gönderiyormuş".¹⁶

Hukuk Fakültesi'ndeki Toplantı

10-12 Nisan 1971'de Ankara'da Hukuk Fakültesi'nde PDA kadroları biraraya gelirler. Kaypakkaya ile PDA yönetimi arasındaki ciddi görüş ayrılıkları ilk defa bu toplantıda açıktan tartışılır. Ne varki bu toplantıdaki halet-i ruhiyeye ilişkin iki farklı anlatım sözkonusudur. Hiç yorum yapmadan ilk önce tanıkları dinleyelim.

"Toplantıda hava çok gergindi" diyor Oral Çalışlar, "Kaypakkaya, PDA'ı silahlı mücadeleyi başlatmamakla suçluyor, hatta sosyalist kurultay önerisine istinaden "Mao ile Kıvılcım'lı bir araya gelmez. Bu sizin yaptığınız ikiye bir etmektir" diyordu. Perinçek ise son derece sekter bir üslupla bağırıp çağırıyor, tıpkı Mahir Çayan ile ipleri kopardığı gibi, Kaypakkaya ile de aramızdaki ipleri koparıyordu." ¹⁷

Gün Zileli anlatıyor.

"Çoğumuz oradaydık. Kaypakkaya, "silahlı mücadeleyi vermek için ayak geriyorsunuz" diyordu. Perinçek ise, esas olarak bölünme görmediği için, liderliğini korumak istediği için Kaypakkaya'ya yumuşak davranıyordu. " ¹⁸

Her iki tanığın anlatımından da görüş ayrılığının ilk defa bu toplantıda sözlü olarak gündeme geldiğini görüyoruz.

Toplantıdan evvel Kaypakkaya, Mart 1971 tarihli "Arkadaşlar" (büyük bir olasılıkla 12 Mart öncesi kaleme alınan) başlıklı bir yazı kaleme alır. Yazıyı okuyucu bu kitapda bulacağı için üzerinde fazla yorum yapmaya gerek yok. Ancak bu yazı hakkında söylenmesi gereken bir şey var. O da bu yazının, PDA'ya karşı bir çok konuda Kaypakkaya'nın fikirlerinin sistemleşmiş ilk ifadesi olduğudur.

Nisan Toplantısına dönecek olursak, toplantının tutanağının başında enteresan bir olay gelir.

"Mehmet Altun tutanağı tuttu. Sonra daktilo edecekti. Ancak, Bursa'da yakalandığında bu tutanak polislin eline geçti" diyor Çalışlar. ¹⁹

"Ütopyacı İbrahim"

12 Mart 1971'den itibaren Kaypakkaya illegaldir. Nisan toplantı-

sının ardından yaklaşık bir ay Ankara'da kalır. Bu süre zarfında, "Çorum İllerinde Sınıfların Tahlili" yazısının üzerinde Çalışlar ve Zileli ile çalışır ve son şeklini verir.²⁰

Mayıs 1971'den itibaren Çorum'da, Malatya'da ve Antep'de faaliyet yürütmektedir. 11 Temmuz 1971'e kadar Oral Çalışlar'la birlikte-dir.²¹

Malatya'ya geldiklerinde (Mayıs 1971) bir afa Çalışlar'a "benim otobüs garında bir işim var" deyip ayrılır. Çalışlar, Kaypakkaya'yı otobüs garında bir süre evvel PDA'dan ayrılan Adil Ovalıoğlu ile konuşurken görür. Daha sonra buluştuklarında Kaypakkaya'ya "ne konuşuyorsun bu adamla" deyince, Kaypakkaya da "bakma sen Adil iyi bir arkadaşdır" diyerek olayı geçiştirir.²²

Bu olay, Kaypakkaya'nın artık PDA saflarında yavaş yavaş "hizipçi"liğe başladığının bir göstergesidir. Doğru bildiği görüşler için çevresindekileri etkilemeye, ikna etmeğe çalışır ve çabalar.

Adil Ovalıoğlu gibi PDA saflarından ayrılmış devrimcileri ikna etmeğe, kendi çizgisine çekmeye çalıştığı gibi, yakalandığı tarihe (11 Temmuz 1971) kadar birlikte çalışma yürüttüğü ve kendisinden örgütsel kademe olarak yukarıda olan Oral Çalışlar (yakalandığı tarihe kadar Çalışlar, TİİKP Merkez Komitesi üyesi ve Doğu Anadolu Bölge Komitesi sekreteridir)'ı da etkilemeye çalışır.²³

Çalışlar diyor ki;

"O yıllarda, İbrahim'i en çok etkileyen Batı Bengal'de faaliyet gösteren Hindistan Komünist Partisi / Marksist-Leninist'in önderi Çaru Mazumdar'dı. Mazumdar'ın ihtilalci köylü birlikleri ve köy propaganda birlikleri üzerine yazdıkları ona çok cazip geliyordu. Bir keresinde Antep çay bahçesinde (Temmuz 1971) birlikte otururken, gülererek ve içten bir şekilde, 'Ne düşünüyorum biliyor musun, bir ihtilalci köylü birliği ağalığın olduğu bir köye baskın yapacak, ağayı ilkel silahlarla öldürdükten sonra, arkasında propaganda birliği köye gelecek ve bir tiyatro oyunuyla bu eylemin pekişmesini sağlayacak.' Böyle ütopyaları vardı İbrahimin. Ama bizim o gece doğru dürüst kalacak bir yerimiz bile yoktu, otelde yatıp kalkıyorduk. Ben de kızdım. Bir süre sessiz sessiz birbirimize baktık."²⁴

Merkez Komitesi'ne Uzanan Yol

1971'in Mayıs ve Haziran aylarında, Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP) hatırı sayılır iki ağır darbe alır.

Merkez Komitesi üyeleri Gün Zileli, İzmir'de (Mayıs), Oral Çalışlar, Antep'de (Temmuz) yakalanırlar.

O güne kadar TİİKP üyesi olan Kaypakkaya ise Merkez Komitesi'ne yedek üye olarak getirilir. Henüz 22 yaşındadır.²⁵

Eylül 1971'in ikinci haftasında Merkez Komitesi toplantısına katılması için Ankara'ya çağrılır.²⁶

Aynı zamanda Doğu Anadolu Bölge Komitesi (DABK)'nin de sekreteri olan Çalışlar'ın yakalanmasının ardından bölgede yapılması gereken örgütsel işleri bırakıp gitme niyetinde değildir Kaypakkaya. Ancak, bunun da ötesinde artık ikna edemeyeceğine inandığı Merkez Komitesi üyeleriyle biraraya gelmenin "fayda sağlayamayacağı kanaati"ndedir. Onun içindir ki, bu kitapta okuyacağınız 29 Ağustos 1971 tarihli "yoldaşlar" başlıklı mektubu Antep'de kaleme alır ve Merkez Komitesi'ne yollar.

Mektup'da gene de siyasi eleştirilerini sunmaktan kaçınmaz.

Mektubun başlığında "Merkez Komitesi'ne" diye bir ibare bulunmadığı için, Mektubun, Merkez Komitesi'ne yazıldığı nerden belli diye sorulabilir. Bu kanıya mektubun içeriğinden varmak mümkündür. İkincisi, yazıldığı ve/veya gönderildiği yer konusunda hiç bir belirti mektupda bulunmamaktadır. Yalnız bu kanıya şurdan varılabilir. Mektup'da sözü edilen "... burada çıkan aksilik" çok büyük bir ihtimalle Çalışlar'ın yakalanmasıdır. Çalışlar ise Antep'de yakalanmıştır.

Kendisinin katılmadığı Merkez Komitesi toplantısında oldukça enteresan kararlar alınır. Bir taraftan Kaypakkaya Merkez Komitesi yedek üyeliğine getirilirken, öte yandan Çalışlar'ın yakalanması ile boşalan DABK sekreterliğine Bora Gözen atanır. İbrahim Kaypakkaya'nın, Bora Gözen'in sorumluluğu altında Merkez Komitesi yedek üyesi olarak Muzaffer Oruçoğlu ile birlikte DABK içinde faaliyet yürütmesi kararlaştırılır.²⁷

Burada TİİKP önderliğinin Kaypakkaya'yı denetim altında tut-

mak niyetinde olduğunu görüyoruz. Zira, Merkez Komitesi'ne yazdığı zehir zemberek mektub ile TİİKP önderliğinin başka seçeneğinin olmadığını göstermektedir.

Eylül 1971'de Merkez Komitesi bir toplantı daha yapar.

Kaypakkaya, bu toplantıya katılır ve toplantıda hazır bulunan Doğu Perinçek, Hasan Yalçın, Ferit İlsever ve Halil Berktaş tarafından, bir evvelki toplantıya katılmadığı için eleştirilir. Toplantı çok kısa sürer. Çünkü, gündem maddesini sadece bu konu teşkil etmektedir. ²⁸

"Merkezi Bombalayın"

Bugün dünyadaki Maoist çevrelere göre, "Büyük Proleter Kültür Devrimi, proleterya diktatörlüğünün ve toplumun devrimcileştirilmesinin en ileri tecrübesini temsil eder. İlk kez işçiler ve devrimci ögeler sosyalizmde sınıf mücadelesinin niteliği, sosyalist toplumun bağrından kaçınılmaz olarak çıkacak ve bilhassa parti önderliğinin kendisi için yoğunlaşan kapitalist yolculara karşı ayaklanıp, onları devirmenin, sosyalist dönüşümleri daha da ilerletmenin ve bu kapitalist ögeleri yaratan toprağı deşip temizlemenin zorunluluğu hakkında berrak bir anlayışla silahlanmışlardı. " ²⁹

Marksizm akımı içerisinde ciddi tartışmalara, görüş ayrılıklarına ve saflaşmalara yol açan "Büyük Proleter Kültür Devrimi'nden Kaypakkaya'nın da etkilendiği bir gerçektir.

Kendisi bu gerçeği, "Hareketimiz Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin ürünüdür" diye ifade eder. ³⁰

Kaypakkaya'nın TİİKP içerisindeki "iki çizgi mücadelesi"ni ele alışı ve uygulayışında da Kültür Devrimi'nin izlerine rastlamak mümkündür. Bakın bu konuda ne diyor.

"Marksist-Leninistler, burjuva önderliğin iflah olmayacağına sıkı yönetimden bir kaç ay önce kanaat getirmişlerdi. Fakat burjuva önderliği tecrit etmek, militan kadroları Marksist-Leninist ilkeler etrafında toplamak için henüz yeterli bir mücadele verilmemişti. Ayrıca proleter devrimciler, düşünelerini pratiğe uygulamak için gerekli çalışma imkanını henüz bulamamışlardı. Hem burjuva önderliğe karşı doğru ilkeler etrafında mücadeleyi sürdürmek, hem de doğru ilkelerin pratiğe uygu-

lanması için çalışmak gerekiyordu. Marksist-Leninist kadrolar da, revizyonizme karşı mücadelenin ve pratik faaliyetin içinden çıkacaktı. ³¹

"Militan kadroları Marksist-Leninist ilkeler etrafında toplamak için" 1971'in sonlarında harekete geçer.

Programatik görüşlerini kaleme almaya başlar. İlk yazısı Aralık 1971 tarihli "Türkiye'de Milli Mesele"dir. Sırası ile Ocak 1972'de peş peşe üç yazı kaleme alır. Silahlı mücadeleye ilişkin, "Başkan Mao'nun Kızıl Siyasi İktidar Öğretisini Doğru Kavrayalım", parti meselesine ilişkin, "TİİKP Program Taslağının Eleştirisi", Kemalizm'e ilişkin, "Şafak Revizyonizminin Kemalist Hareket, Kemalist İktidar Dönemi, İkinci Dünya Savaşı Yılları, Savaş Sonrası ve 27 Mayıs Hakkındaki Tezleri"dir bu yazılar. ³²

Kaypakaya'nın kaleme aldığı bu yazılara ve verdiği mücadeleye istinaden, 20 sene sonra onun hakkında yapılan iki enteresan değerlendirmeyi burada okuyucunun bilgisine sunmak istiyorum.

O dönemi Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) hareketi içerisinde yaşamış olan Aydın Çubukcu'nun son derece sarıh değerlendirmesini buraya alıyorum:

"Ayırt edici özelliğe ise, ayrıntılı ve çok iyi işlenmiş planları izleyen ve "parti" kavramını vurgulayan bir çalışma tarzını benimsemiş olmasıydı. Deniz ve arkadaşları, geleneksel parti faaliyetlerini, kendi mücadeleleriyle bağdaştırmıyorlar ve bu kavrama karşı açıkca bir tepdirginlik duyuyorlardı. Mahir ise, örgütünün adına parti sözcüğünü, fiili olmaktan çok, teorik bir gerekliliğin sonucu olarak kullandığı izlenimini verdi daima...Fakat İbrahim, dünya devrimci pratiği içinde örnek aldığı siyasi hareketlerin de etkisiyle, özellikle de 'Mao Zedung Düşüncesi'nin şaşmaz bir savunucusu olarak kendisini diğerlerinden ayıran bir çizgi seçtiği için, farklı bir örgütlenme tarzını temsil etti." ³³

Kaypakaya'nın Kemalizm'e ilişkin fikirleri de artık, günümüz Türkiyesi'nde, sol içersinde farklı karşılanmaktadır. 11. Tez yazı kurulu üyesi Cemal Yardımcı'nın konuya ilişkin görüşleri şöyle.

"Mesela 'Milli Demokratik Devrim - Sosyalist Devrim' tartışmalarında, MDD'cilerin tezlerinde Kemalizm çok açık biçimde yer alıyordu zaten. Buna karşılık sosyalist devrim diyenlerin de Kemalizm

konusundaki geleneksel önyargıları aşmış olmaktan çok uzak oldukları söylenmelidir. Pratikte Kemalizm'den kaynaklanan kimi zaafıları aşma konusunda örnek adımlar atan dönemin genç devrimcileri, mesele Çayan bile bu konuda netlikten çok uzaktı. Bu dönemde hiç kimse bahsettiğim açmazlardan kendini uzak tutabilmiş değildi. Belki bir Kaypakkaya, bir de o dönem filizlenmeye başlayan Kürt solu kısmen bundan ayrı tutulabilir." ³⁴

TİİKP içersindeki mücadele dönemine geri dönecek olursak.

Yukarıda sözünü ettiğimiz yazıları Ocak 1972'de yazdıktan sonra, Kaypakkaya, 7-8 Şubat 1972'de "DABK Kararı"nı kaleme alır. Kendi deyimiyle "burjuva önderliğini iyice telaşa düşüren" "DABK Kararı"nın oluşum serüveni de enteresandır.

Komite'nin sekreteri Bora Gözen bu tarihlerde ağır bir sarılık hastalığı geçirdiği için toplantıya gelemmez. Kaypakkaya, Komite'nin diğer üyesi Oruçoğlu'na hitaben "salt çoğunluk sağlandığına göre, toplantıya başlıyabiliriz" der.

Oruçoğlu, yapılacağı söylenen TİİKP Konferansı'na katılınması gerektiğini, kendisinin de bu Konferans'a delege olarak katılmak istediğini söyler. Kaypakkaya ise, yapılacak bir konferansın TİİKP'i kurtarmıyacağını artık, kendilerinin bir örgüt kurmaları gerektiğini belirtir.

Bu tartışmanın ardından TİİKP önderliği ile gidilip konuşmaya Oruçoğlu, Kaypakkaya'yı ikna eder. Oruçoğlu o gece yatar. Kaypakkaya sabaha kadar "DABK Kararı"nı kaleme alır. ³⁵

"DABK Kararı" kadrolara adeta TİİKP "merkezini bombalayın" talimatını vermektedir.

"Zehir Gibi Arkadaş" Başa Bela Olunca

"DABK Kararı" TİİKP önderliğinin canını sıkarak. Merkez Komitesi yedek üyesi Halil Berktaş, örgütün lideri Doğu Perinçek'e bir mektup yollar. 2 Mart 1972'de Avşar'dan gönderilen bu mektubu tarihi bir belge olarak buraya alıyorum.

"Yoldaşım,

1. Musa (İbrahim Kaypakkaya) ve Seyit (Muzaffer Oruçoğlu) bayrak açmışlar, Tayland kararını kadroların önünde uydurma, revizyonizmi örtbas etmek için uydurulmuş diye aşağılıyor. Rüstem (Bora Gözen) aleyhinde dedikodulara giriyor. Hareketin merkezi yönetimi için şerefsiz ve revizyonist tabirini kullanıyor. Daha vahimi şöyle bir ifşaat yapıyor. ÖÖ (Ömer Özerturgut) Almanya sorumlusudur. HB (Halil Berktaş) Ege sorumlusudur. Bunlar ve Rüstem (Bora Gözen) revizyonist DP'nin (Doğu Perinçek) revizyonist başyardakçılardır. Bu ifşaat epey yayılıyor. Komiği şu iddiada bulunuyor. Almanya'yı da parçalayacağız. Hasan Yalçın ve Gün Zileli de bizden. Filistin tüm bizden. Herifi tam bir megalamanik hezeyan sarmış anlaşılan. Bunlara maalesef Ali Mercan, Ali Taşyapan da tamamen katılmış durumda. Eşyalara, teksir, daktilo, iki dürbün, 1300 TL'na alınan bir tabancaya el koyuyorlar. 1500 liraya alınan bir Browning 7.65 Rüstem (Bora Gözen)'de kalıyor. Malatya bölgesindeki üç partili mahalli kadro tamamen bizden. Bu heriflerin pozlarından nefret etmiş durumdalar. Kabil nerede belli değil..

2. Rüstem (Bora Gözen) ile kararlaştırdığımız tedbirler a) Rüstem (Bora Gözen) oraya varınca hiç bir şey olmamış gibi Merkezin fikir ve eleştirilerini dinlemek için kendilerini çağırdığını söyleyecek, allem kallem edip, bunları Ankara'ya yollamayı başaracak. Biz onları Ankara'dan buraya kılavuz ile getireceğiz. Burada tevkif edip gerekeni yapacağız. Burada tevkif ettikten üç dört gün sonra Rustem'e bir iki sağlam kadro alacağız. Onları baştan inşa edecek. Ankara'ya gelipte orada su koyarlarsa Hulusi Bey (Nuri Çolakoğlu - şimdiki Show TV'nin Genel Yayın Koordinatörü) orada tevkif edip minübüsü istetecek, silahlı adamlarla yollayıp buraya aldıracağız. c) Hulusi Bey (Nuri Çolakoğlu)' e mektup yazıp böyle böyle dedim. Tecrit için bütün gerekli tedbirleri al dedim. Kadro okuluna teyid ettim. Halit'i ve burdan yolladığımız Hasan'ı Rüstem (Bora Gözen'in emrine verdim.. d) Tahsin'i Sabahat'e yolladım, böyle böyle dedim. Hulusi Bey (Nuri Çolakoğlu)'e, Tayland yollamasını söyledim. Kemal'in tedavi için çok yakında geleceğini ilettim... e) Tahsin ile ilgili talimatı iletin (Necati, Serhat, Hürkan) f) Seyyar'i (Caner Öztaş) her an harekete hazır hale getirdim. g) Almanya'ya haber salmak lazım. Derhal Filistin'e de

haber iletsinler. Sen yazma istersen ben yollayayım. h) Muhip ve Kemal ile şahsen konuşup böyle böyle dedim. Kemal (Ercan Enç) idam edilmesi gerektiğini belirtir, şahsen bu fikre çok sempati duyuyorum. Rüstem (Bora Gözen)'in bütün istediği bir ay mevkuf tutmamız. Bu mesele böyle, Rüstem (Bora Gözen)'e 500 TL verdim...

3. Hek (Yusuf Savaş Emeke) göreve hazır olduğunu söylüyor. Beni şıp diye tanıdı. Hem de sakalla ve karanlıkta. Uzun uzun konuştum.

Hulusi Bey (Nuri Çolakoğlu)'in raporunu da okumuştum. Bu arkadaşın Ankara Şehir Komitesi için çok iyi olacağını düşündüm, şöyle yaptım. Kendisine kapalı olarak Ankara randevusunu verdim. 6'sına kadar haber gelmezse bu kağıdı aç ve ayın dokuzunda burada yazılı randevuya git dedim. Haber iletme imkanımız var, kararını bekliyorum...

4. Acele cevap bekliyorum. Moralimiz çok sağlam hiç merak etme, En büyük güçlük Avşar'da eylemi dizginlemek çok zorlaştı. Bir şeyler koymak gerekebilir. Hakim olmayabiliriz."

Çetin / Lütfi (Halil Berktaş)

2 Mart 1972 (36)

Kaypakkaya'nın "idam" edilmesini talep eden bu mektuba ilişkin, Çalışlar'ın görüşü şöyledir. "Halil'in gerçekten böyle bir mektubu vardır. 'İdam etmeyi' Perinçek kabul etmemiştir ama, ikircikli davranmıştır. "³⁷

Örgüt içersindeki bu gergin ortama rağmen, Nisan 1972'de Kaypakkaya ve Oruçoğlu, Ankara'da bir örgüt evine gelirler. Filistin'den yeni dönen İrfan Çelik'e Kaypakkaya ve Oruçoğlu'nu infaz etme emri verilmiştir. Ancak, isimleri söylenmemiş eşgal tarif edilmiştir. Kaypakkaya'yı daha evvelinden tanıyan ve seven İrfan Çelik, kendisini görür görmez tanır ve talimatı yerine getürmez. Bilakis, Kaypakkaya'yı komplodan haberdar eder.³⁸

Gene de Kaypakkaya ve Oruçoğlu, Perinçek'le görüşmek üzere, 26 Nisan 1972'de Söke'ye gelirler. Kendilerini tek tek kabul eden Perinçek'le, Kaypakkaya arasında çok gergin bir tartışma olur. Aralarındaki bütün ipler bu tarihten itibaren resmen kopar. "Zehir gibi arka-

daş" artık başa bela olmuştur.

Konferans'a delege olarak katılma talebi de red edilen Oruçoğlu ile birlikte Dersim (Tunceli)'e hareket ederler. "Saflardan atıldılar" haberi daha onlardan evvel Dersim'e ulaşır. ³⁹

"Taş Çatlasa 5-6 Yıllık Bir Deneyle"

27 Nisan 1972 tarihi, Kaypakkaya için yeni bir başlangıçtır. Yirmüç yaşında, toplam 15 kadro, 20'ye yakın sempatizan ve 7 kişilik bir Koordinasyon Komitesi ile, Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist (TKP/ML)'i ve Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu (TIKKO)'nu kurar. ⁴⁰

TKP/ML'in bu ilk Koordinasyon Komitesi'nin üyesi, Kaypakkaya'nın "en çok sevdiği" söylenen ve adının açıklanmasını istemeyen bir tanık, kurulan örgütün toplumun hangi kesimlerini bir araya getirdiğine ilişkin ilginç açıklamalarda bulunuyor.

"Perinçek hareketinin yönetiminde burjuva menşeli aydınlar, yüksek tahsilli kişiler egemendi. Kaypakkaya hareketi, benim gibi bir kaç istisna dışında köylü ve esnaf çocuklarından ve işçilerden oluşmakta idi. " ⁴¹

Herhalde yaşının çok genç olmasından ötürüdür ki, Kaypakkaya, yürüttüğü devrimci teorik ve pratik muharebe hakkında hasımları tarafından, pek dikkat-i nazara alınmadı.

"İbrahim" diyor Oral Çalışlar, "öldüğünde 24 yaşındaydı ve taş çatlasa 5-6 yıllık bir deneye sahipti. 5-6 yıllık deneyle ve 24 yıllık yaşamla ne kadar bir birikim sağlanabilirse o kadarlık bir yetkinliği vardı. Yaptıkları ve yazdıkları onunla sınırlıydı. İnançları uğruna hayatını vermesi, kendisini değerlendirenlerde büyük ölçüde duygusallığın ön plana geçmesine neden oldu. " ⁴²

Tarihte, yetmiş yaşından sonra örgüt liderliğine soyunanlar çok istisnadır. Örneğin, Çaru Mazumdar Hindistan Komünist Partisi/Marksist-Leninist'i kurup da halk savaşını başlattığında yetmiş yaşında idi. Ancak gene tarihte, devrimci liderlerin epey genç yaşta mücadeleye atıldıklarını görürüz. Kaypakkaya gibi 20 yaşında, yazmaya ve pratikte koşturmaya, 23 yaşında da örgüt kurmaya başlayanlar da bu

dünyada hakikaten istisnadır. Dolayısıyla, devrimci geçmişimizin dünya tarihine sunacağı "medar-ı iftihar"lardan bir tanesidir.

Kaypakkaya'yı "değerlendirmede büyük ölçüde duygusallık" meselesi de enteresan bir konudur. Gerçekten, Türkiye devrimci hareketinin tarihinde liderlerin, duygusallıkla veya karizmalarıyla değerlendirildiği doğrudur. Ancak, böylesi bir yaklaşım sol içersinde ne denli yaygındır? "Epey yaygındır" demek, devrimci fikirler doğrultusunda mücadele veren sayısızca insanı "aptal" yerine koymak olur.

"23 yaşında bir insan nasıl oluyor da kendisinden bu denli söz ettiriyor ? Karizmatik yanları mı vardı? " sorusuna, adının açıklanmasını istemeyen, Koordinasyon Komitesi'nin aynı üyesi diyor ki:

"Kaypakkaya zeki, çalışkan, fedakar, dürüst ve sevecen bir insan idi. İnanmış bir sosyalist idi. Ben çevremde kimsenin lider karizmasına kapılarak sosyalist olduğunu, veya bir guruba katıldığını sanmıyorum. Karizmaya gelince bence Perinçek, Kaypakkaya'dan kat kat karizmatiktir. Bizler (hiç değilse çoğumuz) kitap okuyan insanlardık. Bizim sözkonusu tarihlerde saf tutmamızı liderlerin karizması ile izah etmek mümkün değildir. Guruplaşmamızda en önemli etken fikri ve siyasi eğilimlerimiz idi." ⁴³

"Sinan Cemgil Ve Arkadaşlarını Neden İhbar Ettin ?"

12 Mart'la gelen sıkı yönetim şartlarının en badireli anları yaşanmaktadır.

30 Mart 1972'de Tokat ili Niksar ilçesine bağlı Kızıldere köyünde, Türkiye Halk Kurtuluş Parti / cephesi (THKP/C)'nin kurucusu ve önderi Mahir Çayan ve yoldaşları, Hüdayi Arıkan, Ertan Saruhan, Ahmet Atasoy, Nihat Yılmaz, Sinan Kazım Özüdoğru, Sabahattin Kurt ve Saffet Alp, Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO)'nun kadrolarından Cihan Alptekin ve Ömer Ayna savaşıarak şehit düşerler.

6 Mayıs 1972'de THKO'nun üyeleri Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan, idamla katledilirler.

31 Mayıs 1972'de Nurhak dağlarında gene THKO'nun savaşçıları Sinan Cemgil, Kadir Manga ve Alparslan Özdoğan şehit düşerler.

THKP/C'nin ve THKO'nun aldığı bu ağır yaraların ardından, Ha-

ziran 1972'den itibaren, devletin gözü Kaypakkaya ve onun kurduğu TKP/ML üzerindedir.

Sinan Cemgil ve yoldaşları, Kaypakkaya'nın faaliyet alanında şehit düşmüşlerdir. Olay, bölge hakkında derin bir nefret uyandırmıştır. Bölge halkı, ihbarı ve ihbarcıları hiç sevmemektedir. Zira, Sinan Cemgil ve yoldaşları ihbar edilmişlerdir. İhbar eden, Malatya'nın Akçadağ kazası, Kürecik bucağı, Kahyalı köyünün Muhtarı Mustafa Mordeniz'dir.

Haziran 1972'nin ilk haftasında, Kaypakkaya yanında Koordinasyon Komitesi'nin üyesi küçük Ali (Ali Mercan) ve mahalli sempatizan İbrahim Polat (1986'da Dersim'de girdiği silahlı çatışmada şehit düştü) ile birlikte, ihbarcı Mordeniz'i cezalandırır.

Oruçoglu'nun anlatımını buraya alıyorum.

"Sinan Cemgil ve arkadaşlarını neden ihbar ettin ? Sen ihbar etmeseydin onlar belki de Başyurt yaylasını alelacele terkedip bilinmeyen uzak bölgelere gidip ikinci bir muhtarın ihbarına kurban olmazlardı. Sen onları hangi amaçla ihbar ettin' dedi İbo.

"Ben onları ihbar etmedim. Ben muhbir olacak kadar alçalamam."

"Tüm Kürecik köylüleri yalan mı söylüyor ? Kürecik karakolundaki bir görevli yalan mı söylüyor ? Karakoldakiler açıkca söylüyorlar. Onların sana ne kastı ve garazları olabilir ki ?"

İbo sonunda saatine baktı. Küçük Ali'ye, "şunun gözünü bağla" dedi...

İbo tabancasını kemerinden çekti, emniyetini usuldan açarak muhtarın şakağına doğrulttu... Muhtar acı bir inleyişle yana devrilmiş, boynu, ceketi ve kulağı kan içinde kalmıştı. Üzerini yeniden aradılar, beşyüz lira çıktı.

"Para hangi cepten çıktıysa o cepte kalmalıdır. Beşyüz değil, onbin olsa da almayız" dedi. İbo.

Para muhtarın cebine konuldu. Üzerinde "Tüm azıllı halk düşmanlarının sonu böyle olacaktır" yazısı bulunan bir kâğıt muhtarın göğsüne illeştirildi. " 44

" Cin Ali Ha Desen Yumruklayacak "

Haziran'ın son günlerinde Kaypakkaya, Antep'dedir. Amacı, Filistin'de bulunan ve TİİKP ile TKP/ML ayrılığını duyan ve kendi aralarında tartışan kadrolar ile ilişkiye geçmektir.

"..., Filistin Demokrat Halk Kurtuluş Cephesi kapsamında askeri eğitim görmüş olup Türkiye'ye çağrılmayı bekleyen 10-15 kişilik PDA'cı guruba katıldım. Ancak o arkadaşlarla uzun değerlendirmeler sonucunda Perinçek'in devrimcilikte samimi olmadığına, Kaypakkaya'nın PDA hareketi içinde Perinçek'e karşı güttüğü muhalefette haklı olduğuna kanaat getirdik. Biz bu kanaate vardıktan sonra 1972'nin baharında PDA hareketinin çıktığını radyodan öğrendik. Ne yapacağımızı tartışırken Haziran veya Temmuz 1972'de Kaypakkaya Beyrut'a, davet mektubu ile ve siyasi çizgisini izah eden yazılarla bir arkadaşını yolladı. Beyrut'taki guruptan ben dahil üç kişi Kaypakkaya'ya katılmak üzere Türkiye'ye dönmeğe karar verdik. Diğerleri Türkiye'ye dönmek istemediler. Biz (üç kişi ve Kaypakkaya'nın yolladığı arkadaş) yurda döndük ve Kaypakkaya ile Antep'te buluştuk. " ⁴⁵

Kaypakkaya, Filistin'den gelecek kadroları Antep'de beklerken, TİİKP'lilerle de tartışmaktan geri kalmaz. Zira, ayrılık havası sıcağı sıcağına hala esmektedir. Tartışma esnasında fiziki saldırılara da artık alışmış olan Kaypakkaya, gene böylesi bir durumla Antep'te karşılaşır.

O günlerde TİİKP saflarında olan ve Antep'te bulunan Faik Bulut'un izlenimini buraya aktarıyorum.

".... son bir kez daha gördüm kendini. Cafer Topçu ve Cin Ali ile birkaç metre ilerde sertçe tartışıyorlardı. Cin Ali ha desen yumruklayacak. Öyle bir hali var, davranışını beğenmedim. Bu Cin Ali, 12 Eylül (1980) sonrasında ırkçı ve Türk milliyetçisi bir dergi olan Forum'da TİİKP'nin içsel ilişkilerini yazan, ABD'nin Türkiye'deki yakın adamı Aydın Yalçın'ın korumasına girip marksistleri eleştiren, bu arada İslamcılığa dönüş yaparak evlad-u ayale örtü-peçe taktıran bir adam oldu." ⁴⁶

"Şu Düdü'ün Tepesinde Kızıl Bayrağı Dalgalandırmak Ne Güzel Olur"

Temmuz 1972'den , Ocak 1973'e kadar örgütünü koordine etmekle meşguldür, Kaypakkaya. İstanbul, Dersim ve Siverek (bu arada Malatya ve Antep) arasında adeta mekik dokumaktadır.

"12 Mart şartlarında bütün risklerine rağmen, bir önderin bölgeler arasında böylesine mekik dokuması ne derece doğru idi" sorusuna, Koordinasyon üyesi olan aynı tanık "Koordinasyon Komitesi'ne üye olanlar benim bildiğim hiç bir zaman kadro toplanamadı, çünkü hiç bir zaman biraraya gelemediler. Bizim o dönem de bir kuryemiz bile yoktu" demektedir. ⁴⁷

Ancak, tanıkların sözlü ve yazılı anlatımları Kaypakkaya'nın yeni kurulan örgütte, yeni sorunlarla mücadele etmesi gerektiği için, zorunlu olarak bu denli fazla seyahat ettiğini göstermektedir. Zira kendisinin fikirlerine karşı açıktan olmasa da, "hayalci" olduğuna ilişkin yaklaşımlar örgüt içersinde söz konusudur. Kaypakkaya, bu durumla da mücadele etmektedir.

Hiç yorum yapmadan, Oruçoğlu'nun bazı anlatımlarını buraya aktarıyorum.

"İbo, küçük Ali ve büyük Ali ile Darıca'da Memed Ali'nin evinde toplandı. Malatya Bölge Komitesi toplantısıydı bu.

... Bahara kadar iki şey hazır olmalıydı: Küçük gruplar ve büyük cüretler. Kuru bozkır ancak bu tip kıvılcımlar tutuşturabilirdi. Ali'ler bozkırın sanıldığı kadar kuru olmadığı kanısındaydılar. İbo bu görüşe katılmıyordu. " ⁴⁸

"Önümüzdeki yıl, önemli bir yükseliş yılı olacak' dedi İbo. 'Eğer bu yılı iyi bir hazırlıkla girersek kitleselleşiriz kesin.'

'Biraz zor kitleselleşiriz" diye düşündü Meral. İbo'nun korkunç derecede inançlı, bilgili ve yetkin olduğu kanısındaydı. Ama bazı noktalarda da hayalci olduğunu düşünüyordu. TİİKP'in sağ hatalarına karşı mücadele ederken bazı sol hatalara düşmüş olabileceğinden kuşkulanıyordu.

'Yükselişin önümüzdeki dönemde hızlı olacağını sanmıyorum' dedi Meral.

'Hızlı olacak' diye diretti İbo. 'Dünya çapındaki ekonomik kriz giderek derinleşiyor. Bu kriz, ülkedeki krizi katmerleştirecek ve kitlesel mücadele dalgalar halinde yükselecek. Ben şahsen bu dalgaları, böyle gidersek, kucaklayamayacağımız, bu dalgaların gerisinde kalacağımız korkusu içindeyim. Kendiliğinden gelişim öncünün gelişiminden bir hayli hızlıdır. Bunu göremiyorsunuz. Göremediğiniz için de mükemmel bir çaba içersinde değilsiniz, değiliz." 49

Kaypakkaya, yönetici kadrolarla mücadele ettiği kadar, gerilla olanlarla da mücadele etmekte, özellikle gerillalarla tartışmasında siyasetin önemi üzerinde durmaktadır.

O dönemi Kaypakkaya ile yaşamış bir yoldaşı şöyle anlatıyor.

"Yine Malatya'dan bir dönüşünde heyecan ile karşılaşmıştık. Özellikle konuşmamızın bir yerinde bize bir silah getirdiğini öğrenince büyük bir sevince kapılmıştık. Kaypakkaya'nın öve öve bitiremediği ve bizim aramızda bir türlü paylaşamadığımız büyük silah, 7.65 Map marka küçük bir tabancaydı. Tamam artık bize ölüm yoktu :

Bizler bu büyük silahımızı elden ele dolaştırıp daha düşmana karşı kullanmadan hurda hale sokmak üzereyken, Kaypakkaya gülererek 'size bir silah daha getirdim' dedi. Elimizdekini bir yana bırakarak, heyecanımız bir kat daha artmış ve yoldaşın etrafını sarmıştık. İç cebinden büyük bir silah edasıyla çıkardığı şey hepimizi şaşırtmıştı: Bu Mao Zedung'un Kızıl kitabıydı... Hayal kırıklığına uğramıştık. Böyle silah mı olurdu ?

Her kafadan ayrı itirazların yükseldiği bir tartışmaya girdik. İyi kapıştık. Kaypakkaya, bize silah ile siyaset arasındaki ilişkiyi ve siyasetin tayin edici olduğunu anlattı...

Kaypakkaya, Kızıl Kitap'a ayrı bir önem veriyor ve 'her gerilla biriminde en az bir adedinin bulundurulması gerektiği'ni söylüyordu." 50

Kaypakkaya'nın o zor şartlarda bile "devrimci rüyası" hiç eksilmemiştir. Örgüt içersindeki çelişiklere, devletin operasyonlarına rağmen, gözü hep enginlerdedir.

"Dündül (Dersim'de bir dağ -bn)'ün eteklerine yakın bir toprak eve kapanıp yazılarından birini hazırladığı dönemdi. Çıkmış Dündül'ü

seyrediyorduk. 'Şu Düdü'ün tepesinde Kızıl Bayrağı dalgalandırmak ne güzel olur' demişti. Onun hayaliyle komşu dağlar üzerine konuştuk. Kaypakkaya'nın 'şu dağlarda beşyüz gerillamız neden olmasın' dediğini hiç unutmadım."⁵¹

"Kırmızı Gül Buz İçinde"

Sene 1973. Ocak ayının ikinci haftasında Kaypakkaya, Dersim'e gelir. Artık burada kalacak ve örgüt konferansına hazırlanacaktır.

26 Ocak 1973'de, Vartinik'in Mirik mezrasında, yoldaşları ile barındığı bir kömde aniden baskına uğrar. Çatışma çıkar ve yoldaşı Ali Haydar Yıldız burada şehit olur. Kaypakkaya ise çatışmadan 5 gün sonra yaralı olarak esir düşer.

Okuyucunun bu kitapta bulacağı, 28 Şubat 1973 tarihli, "Arkadaşlara anlatacaklarım var" başlığı altında kaleme aldığı mektup da, "Köm baskını"nı, esir düşüşünü ve sonrası gelişmeleri detayı ile anlatmaktadır.

Bu mektup, Kaypakkaya'nın kaleme aldığı son yazısıdır. Mektup'da arkadaşlarına yönelttiği istekler onun, bir nevi vasiyetidir...

"Köm baskını " ve Kaypakkaya hakkında onca şiir yazılmış, ağıt dizilmiştir. En güzelini buraya alıyorum.

"Dağ dumandır

Kör karanlık,

Geç zamandır.

Vartinik'de kış yamandır.

Kırmızı gül buz içinde."⁵²

Buzu eritip, gülü içinden çıkarmanın zamanı gelmiştir.

NOTLAR

- 1- Aydın Çubukçu **"Bizim 68"** Evrensel Basım Yayın. İstanbul, Kasım 1993. Sayfa, 277
- 2- Ali Yıldırım **"Belgelerle FKF, Dev Genç"** 1. Cilt Yurt Kitap-Yayın, Ankara, Nisan 1988. Sayfa, 170-171
- 3- Milliyet gazetesinden aktaran, Turhan Feyizoğlu **"Türkiye'de Devrimci Gençlik Hareketleri Tarihi"** 1. Cilt Belge Yayınları. İstanbul, Nisan 1993. Sayfa, 403
- 4- Gün Zileli ile yaptığım söyleşiden. 19 Ocak 1994
- 5- **Türk Solu**. İstanbul, 22 Nisan 1969. Sayı, 75. Sayfa, 12-13
- 6- Gün Zileli ile yaptığım söyleşiden. 19 Ocak 1994
- 7- **"Aydınlık Dergisinin Devrimci Harekete Yönelttiği İftiralara Cevap"** Le-Ya Yayınevi. İstanbul, 1978. Sayfa, 11
- 8- Gün Zileli ile yaptığım söyleşiden. 19 Ocak 1994
- 9- Çetin Yetkin **"Türkiye'de Soldaki Bölünmeler"** Toplum Yayınevi. Ankara, Mayıs 1970. Sayfa, 94-95, 149
- 10- Oral Çalışlar ile yaptığım söyleşiden. 3 Kasım 1990
- 11- **Peking Review**. 23 Mayıs 1970
- 12- Gün Zileli ile yaptığım söyleşiden. 19 Ocak 1994
- 13- Adının açıklanmamasını isteyen 'Koordinasyon Komitesi' üyesinin 14 Şubat 1994'de yazılı verdiği cevapdan.
- 14- Oral Çalışlar **"68' Başkaldırının Yedi Rengi"**, Milliyet Yayınları. İstanbul, Temmuz 1988 sayfa 21.
- 15- İbrahim Kaypakkaya **"Seçme Yazılar"**, Cihan Yayınları. İstanbul, 1978. Sayfa, 275
- 16- Gün Zileli ile yaptığım söyleşiden. 19 Ocak 1994
- 17- Oral Çalışlar ile yaptığım söyleşiden. 3 Kasım 1990
- 18- Gün Zileli ile yaptığım söyleşiden. 19 Ocak 1994
- 19- Oral Çalışlar ile yaptığım söyleşiden. 3 Kasım 1990
- 20- Çalışlar ve Zileli ile yaptığım söyleşilerden. (3 Kasım 1990) (19 Ocak 1994)
- 21- Oral Çalışlar **"68' Başkaldırının Yedi Rengi"** Milliyet Yayınları. İstanbul, Temmuz 1988. Sayfa, 25
- 22- Oral Çalışlar ile yaptığım söyleşiden. 3 Kasım 1990

- 23- Oral Çalışlar ile yaptığım söyleşiden. 3 Kasım 1990
- 24- Oral Çalışlar "68' Başkaldırının Yedi Rengi" Milliyet Yayınları. İstanbul, Temmuz 1988. Sayfa, 28-29
- 25- Halil Berktaş'ın 14 Haziran 1972'de polise verdiği ifadeden. Aktaran, "Halk Düşmanlarının Gerçek Yüzünü İyi Tanıyalım", Le-Ya Yayınevi. İstanbul, Ocak 1979. Sayfa, 69
- 26- a g e. Sayfa, 69
- 27- a g e. Sayfa, 70
- 28- a g e. Sayfa, 71
- 29- "Devrimci Enternasyonalist Hareket'in Deklarasyonu" İkinci Basım : Ocak 1988. Sayfa, 22
- 30- İbrahim Kaypakkaya "Seçme Yazılar", Cihan Yayınları. İstanbul, 1978. Sayfa, 107
- 31- a g e. Sayfa, 309
- 32- a g e.
- 33- Aydın Çubukçu "Bizim '68", Evrensel Basım Yayın. İstanbul, Kasım 1993. Sayfa, 275-276
- 34- Levent Cinemre. Ruşen Çakır, "Sol Kemalizme Bakıyor" Metis Yayınları. İstanbul, Aralık 1991. Sayfa, 188
- 35- Oruçoğlu'nun 1986 senesinde, bir toplantıdaki anlatımından notlar. Ayrıca, "DABK Kararı" için, İbrahim Kaypakkaya "Seçme Yazılar" Cihan Yayınları. İstanbul, 1978. Sayfa, 318-325
- 36- Berktaş'ın, Perinçek'e mektubu. (Kl. 41.Bl.31) (TİHKP, Esas hakkında mütalaası sayfa, 114-115) Aktaran, "Halk Düşmanlarının Gerçek Yüzünü İyi Tanıyalım", Le-Ya Yayınevi. İstanbul, Ocak 1979. Sayfa, 106-108
- 1 Nisan 1994'de Halil Berktaş'a mektup hakkındaki fikrini sordum. Berktaş "Sadece Kaypakkaya'ya ilişkin değil, o yıllar hakkında hiç bir açıklama yapamayacağını, o yıllarda yaşananların, yaşayan insanlar arasında kalması gerektiğini ve bu sözlerinin bile bir demeç olmadığını" belirtti.
- 37- Oral Çalışlar ile yaptığım söyleşiden. 3 Kasım 1990
- 38- Oruçoğlu'nun 1986 senesinde, bir toplantıdaki anlatımından notlar.
- 39- a g e.
- 40- "İşçi Köylü Kurtuluşu" Almanya, Şubat 1987. Sayı, 77. Sayfa, 3

- 41- Adının açıklanmamasını isteyen "Koordinasyon Komitesi" üyesinin 14 Şubat 1994'de yazılı verdiği cevapdan.
- 42- Oral Çalışlar "68' Başkaldırının Yedi Rengi" Milliyet Yayınları. İstanbul, Temmuz 1988. Sayfa, 26
- 43- Adının açıklanmamasını isteyen 'Koordinasyon Komitesi' üyesinin 14 Şubat 1994'de yazılı verdiği cevapdan.
- 44- Muzaffer Oruçoğlu "Tohum" Umut Yayıncılık. İstanbul, Mart 1993. Sayfa, 33, 35
- 45- Adının açıklanmamasını isteyen 'Koordinasyon Komitesi' üyesinin 14 Şubat 1994'de yazılı verdiği cevapdan.
- 46- Faik Bulut "Filistin Rüyası", Kaynak Yayınları. İstanbul, Nisan 1991. Sayfa, 34-35
- 47- Adının açıklanmamasını isteyen 'Koordinasyon Komitesi' üyesinin 14 Şubat 1994'de yazılı verdiği cevapdan.
- 48- Muzaffer Oruçoğlu, "Tohum", Umut Yayıncılık. İstanbul, Mart 1993. Sayfa, 276-277
- Oruçoğlu'nun burada "büyük Ali" diye bahsettiği Ali Taşyapan'dır.
- 49- age. Sayfa, 282-283 Oruçoğlu'nun burada "Meral" dediği Meral Yakar'dır. 22 Ocak 1973'de İstanbul'da devlet güçlerince öldürülür.
- 50- Partizan Yayınları: 21. Almanya, 1985. Sayfa, 132
- 51- age. Sayfa, 134
- 52- Bu ağıtın sözleri ozan Garip Şahin'e aittir.

Tip'in Taksim Mitingi

Oportünizmin İhanet Belgesidir (*)

TİP 4 Ekimde devrimci birikimin en yüksek olduğu İstanbul'da, Taksim alanında bir miting düzenledi. Bu miting, "Türkiye'nin yarım yüzyıllık kısmını içinde barındıran" ¹ TİP'nin oportünist yöneticiler elinde nereden nereye getirildiğinin açık bir kanıtıydı.

Oportünizm, artık kitleler üzerindeki etkisini iyiden iyiye kaybetmiştir. Devrimci gençlik hareketleri, demokratik köylü hareketleri ve işçi sınıfımızın ekonomik ve demokratik mücadeleleri oportünizmin dışında, oportünizme rağmen gelişip güçlenmektedir. Oportünizm, kitle hareketlerindeki bozguncu rolünü artık eskisi gibi oynayamamaktadır. Yarım yüzyıllık birikime ve 27 Mayıs Anayasasının getirdiği sınırlı özgürlükler ortamının sağladığı hızlı uyanışa kanarak, kitleler üzerinde kurduğu hakimiyet, artık parçalanmıştır. 1965 seçimlerinde dolup taşan Taksim alanına bu gün ancak dört bin kişi gelmiştir. Artık kitle hareketlerine damgasını vuranlar proleter sosyalistlerdir.

Oportünizm hızla gerilemekte, yıkılmaktadır. "Ve ergeç bu yıkıntıların arasından proleteryanın devrimci örgütü bir güneş gibi parlacaktır." ² Ancak, unutulmamalıdır ki "oportünizm, yenilgiye uğradıkça biçim değiştirmekte, ama özünde hiç bir değişikliğe uğramamaktadır. Oportünizm dünya kapitalizmi yaşadığı sürece yaşayacaktır. Çünkü oportünizm, dünya kapitalizminin giderek emperyalizmin dünya sosyalist hareketi içindeki uzantısıdır. Ancak oportünizmi, etkisiz ve güçsüz bırakmak mümkündür... Her çelişkinin çözülmesinden sonra oportünizm, daha yukarı bir seviyede, başka bir biçimde gözükmektedir." ³ Bu nedenle, oportünizmle mücadelemizi gevşetmemeliyiz. Her biçim değiştirmesinde, her yeni başkaldırışında, amansız oklarımızla yere sermeliyiz onu.

Bizim, oportünizme karşı tutumumuzla, TİP'ne karşı tutumumuz farklıdır. Bu noktada oportünistler, proleter devrimcilerini örgüt düşmanı göstererek, meselenin iç yüzünü bilmeyenlerin gözünde puan kazanmak isterler.

(*) **Türk Solu**, Sayı: 100, 14 Ekim 1969

"Biz hiç bir zaman TİP'in başında şu anda çöreklenmiş bulunan Aybar kliğini, ya da onunla suç ortaklığı ve kader birliği durumunda bulunan sahte Aren muhalefetini TİP gövdesiyle özdeş saymadık ve oportünistlerin bu partide ergeç etkisiz duruma getirilerek parti yönetiminin partinin asıl sahipleri olan gerçek sosyalistlerin eline geçeceği ve böylelikle TİP'in adına layık bir sosyalist örgüt olma yolunda ilerlemeler kaydedeceği umudunu yitirmedığımızı açıkça belirttik. " 4 TİP'i örgüt olarak desteklerken "partinin başına çöreklenmiş oportünistlere, revizyonistlere, işçi sınıfından kopuk sendikacılara, toprak ağalarına, proletaryanın devrimci ideolojisine yabancı küçük burjuva aydınlarına karşı, amansız bir mücadele" 5 açmayı da kaçınılmaz görevimiz saydık.

Taksim mitingi konuşmalarını aktarırken de görüleceği gibi oportünizmle proleter sosyalizmi çelişmesi başlıca şu noktalarda kendini göstermektedir. (Geniş bilgi için, Aydınlık, cilt 1, sayı 2 sayfa 93)

- a) Sosyalizmin bilimi konusunda ideolojik çatışma,
- b) Devrimci strateji konusunda,
- c) Örgütlenme ve eylem alanında,
- d) Uluslararası meselelerde,
- e) Türkiye'de demokratik mücadele karşısındaki tutum.

a) Oportünizm sosyalizmin bilimini redetmekte, onu eskimiş, "dogmatik, köhnemiş" saymakta; partide, işçi sınıfının devrimci ideolojisi yerine fukuralık edebiyatı şeklinde tezahür eden küçük burjuva görüşlerini hakim kılmaya çalışmaktadır.

b) "Sosyalist unsurlar, Türkiye ve dünya şartlarını tahlil ederek yarı-bağımlı, yarı-feodal ülkelerin önündeki devrimci adımın anti-feodal, anti-emperyalist devrim (milli demokratik devrim) olduğu gerçeğinden hareket ederek, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı bütün milli sınıfların güçbirliğini gerçekleştirme ödevinin, bütün ilerlemelerin mirasçısı olan sosyalistlere düştüğünü belirtmişlerdir.

Küçük burjuva kanat, önümüzdeki devrimi, sosyalist devrim olarak göstermeye çalışmış, Sosyalizmi bütün halk sınıflarının birlikte kuracağını ileri sürmüştür. Bu iddiaya göre, Sosyalizm, büyük sermayenin, dış ticaretin, hankacılığın devletleştirildiği, bunun yanı sıra toprakta ve diğer alanlarda küçük mülkiyetin hakim olduğu bir düzendir.

Bu teori (!) TİP içindeki bir kısım küçük burjuva unsurların sınıf çıkarları ve düşünce yapılarına uygun düşmektedir. TİP içindeki küçük burjuva kesimin milli demokrasiyi, sosyalizm olarak göstermesinin sebepleri üzerinde durulmalıdır. İlerici küçük burjuva oylarını CHP ile paylaşma mücadelesine giren oportünist küçük burjuva kliği, emperyalizmle mücadeleyi bir kenara bırakıp gene kendisi gibi reformcu bir küçük burjuva partisi olan CHP ile suni ayrılıklar yaratmaya çalışmaktadır. Bu durum, emekçi yığınlarını bilinçlendirme ve örgütlenme yerine, oy kazanmayı ve tek mücadele yolu olarak parlamentarizmi gören anlayışın sonucudur.

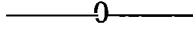
"TİP yönetici kliğinin geliştirdiği "Sosyalizmi halk kurar" ve "sosyalizm halk iktidarındır" tezleri de, bu kliğin küçük burjuva özelliğinden gelmektedir. Sosyalizmi işçi sınıfının değil de yığınların ideolojisi olarak anlayan bu görüşün temelinde, yukarda işaret ettiğimiz gibi sosyalizmle milli demokrasinin karıştırılması yatmaktadır. Bir yandan Türkiye'nin şartları ilk önce emperyalizmin ve feodalitenin tasfiyesini gerektirmekte, öte yandan küçük burjuvazinin lafta keskin gözükmeye eğilimi, bu hedefe sosyalizm adını vermektedir. Bunun diğer bir anlamı da küçük burjuvazinin, proleter sosyalizmi karşısında duyduğu tedirginliktir; küçük burjuva mülkiyetinin de tasfiye olduğu düzene karşı itirazıdır. Sınıf menfaati gereği, sosyalist mülkiyet düzenine karşı olan küçük burjuvazi, sosyalizm diye küçük burjuva mülkiyetini yutturmaya çalışmaktadır." ⁶

c) Oportünizm Sosyalizmin bilimini reddettiği için doğal olarak, Sosyalist örgütlenmeyi de reddetmektedir. Sosyalist partiyi "emekçi halkın partisi" olarak göstermekte, "çatışma-örgütlenme-çatışma" diyalektik ilişkisini anlayamamakta, devrimci örgütlenmeyi ve aktif mücadeleyi bir kenara bırakarak, eylemde küçük burjuva pasifizmini benimsemektedir.

d) "TİP'in küçük burjuva yöneticileri, bütün dünyada emperyalizmle sosyalist ve milli kurtuluşçu güçler arasındaki çatışmalarda emperyalizmin safında yer tutmakta"; içeride, millici güçlerin ittifakını parçaladıkları gibi, devrimci güçlerin beynelminel ittifakına da ihanet etmektedirler.

e) Yine TİP yönetici kliği, "küçük burjuva reformculuğunu aşan

Sosyalist düşünce ve davranışları hakim sınıflara ihbar etmek, kendi solundaki unsurları gayri meşru göstermek yolunu tutarak, demokratik mücadeleye karşı" emperyalizmin saflarında yer almıştır.

Şimdi Taksim mitingini ele alarak bu söylediklerimizin somut örneklerini verelim. Önce pankartlara yazılmış sloganları gözden geçirelim :

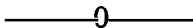
"ZENGİNİN DÜZENİ KAPİTALİZME/ HAYIR / EMEKÇİNİN DÜZENİ SOSYALİZME / EVET" Görüldüğü gibi oportünizm, sınıfları, bilimsel sosyalizmin tanımladığı gibi almamaktadır. Türkiye'de "Zenginler" ve "emekçiler" vardır. Halen Türkiye'deki düzen "kapitalizmdir ve zengin düzenidir". Onun yerine kurulacak olan, düzen "emekçilerin düzeni" sosyalizmdir.

" BU DÜZENİ YIKMAYA/ SOSYALİZMİ KURMAYA GELİYORUZ." Kim geliyor ? "EMEKÇİLER GELİYOR" Nereye? "EMEKÇİLER MECLİSE" "İŞÇİ-KÖYLÜ MECLİSE" Nasıl?-"KÖYLÜYE TOPRAK / HERKESE İŞ", "İKİLİ ANLAŞMALARA SON", "HALKTAN YANA EĞİTİM", "DIŞ TİCARET DEVLET ELİYLE", "AĞIR SANAYİ" "ANAYASANIN UYGULANMASI..." "AMERİKA DEFOL" Peki bu düzenin adı nedir? Cevap pankartta yine: "SOSYALİZM"

Yukarıdakilere aykırı düşen bir slogan daha var: "FABRİKA İŞÇİNİN/ TOPRAK KÖYLÜNÜN/ SOSYALİST TÜRKİYE" Bu da Aren muhalefet (!)'inin sloganı. Aren kliğine göre de Sosyalizm böyle. Bu da Sosyalizmin yeni bir çeşidi olmalı. Çünkü sosyalist düzende "Fabrika" işçinin değil, devletindir. Devlet ise "burjuvazinin direnişini kırmak için..." işçi sınıfının elinde "devrimci ve geçici" bir silahtır.⁷

Toprağa gelince; o da yine proleteryanın devrimci devletindir, ya da ileri kooperatif düzenleri içinde örgütlenen köylülerin ORTAK mülküdür, ama her iki halde de "Toprak köylünün" değildir.

"Geliyoruz, geleceğiz yakındır" "Halimiz böyle ne olacak? Kısa çöp uzundan hakkını alacak..." çeşidinden popülist sloganlar üzerinde durmayı gereksiz buluyoruz.

Konuşmacıların söyledikleri, pankartların ifade ettiğinden farklı değıl. İlk konuşan sendikacı Kemal Türkler oldu. TİP'ne hazineden para verilmediğinden, bildirilerinin basılmadığından, gazetelerde toplantı ilanlarının yayınlanmadığından sözettikten sonra, öteki partilerle TİP'i kıyasladı. "*Diğler bütün partiler iktidarda boylarını gösterdiler. Yalnız TİP iktidara gelmedi*" dedi. Bu ifadenin varacağı yer "Bir kere de onu seçin" olabilir. Diğler partilerin hepsi aynı kökten çıkma, aynı ağacın dalları" diyerek, Türkiye'deki siyasi partilerin sınıf temellerini görmeyen, dostunu düşmanından ayırmayan bilim dışı, oportünizme has o görüşü bir kere daha belirtti. "TİP"nin 1.2.3. sıra listelerinde EMEKÇİLER var, bizim listemize girenler EMEKÇİ sınıfların, YOKSUL HALK'ın adaylarıdır" ⁸ diye devam etti ve "İstanbul SEÇMENLERİNE büyük görevler düşüyor" diyerek bitirdi konuşmasını.

Türkler'den sonra işçi olduğı söylenen Recep Alkan konuştu. Bizler oportünizmin hakimiyeti altında bulunan, fakat samimi olan kişilerle, bilinçli oportünistleri aynı sepete koymayız. Bu gibilerin mücadele içinde ve devrimci teoriyle yüzyüze geldikçe doğru çizgide yerlerini alacağını dikkate alınız. Fakat "darılmasınlar, gücenmesinler" diye de onlara dalkavukluk yapmayız. Devrimci teoriyi ve onun somut şartlara uygulanması demek olan doğru stratejiyi ve taktikleri taviz vermeden savunuruz. Recep Alkan'a karşı da tavrımız bu olacaktır.

Recep Alkan, "Sömürücü sınıflar, AP iktidarı bizlerin cahilliğinden yararlanıyor" diyerek bir gerçeğı ifade etti. Bir zamanlar kendisinin de cahil olduğunu, "Maden-İş Sendikasına girdikten sonra anyayı konyayı anladığını" söylediye de, "yarın, emekçi halkımızın OYLA-RIYLA meclise bizler dolacağız" "seçim günü OYUMUZU kendi partimize verdik mi bitecek bu sömürü, rüşvet, ihtikar, vurgun, soygun, vergi kaçakçılığı, işçiyi ESİR gibi çalıştırmalar...

Bunu OYLARINIZ gerçekleştirecek."

"TİP'e OYUMUZU verelim, kendimiz iktidara gelelim" "Meclise işçileri, köylüleri, zanaatkarları, hizmetlileri göndereceğiz" diyerek ve böylece "Bağımsız, Sosyalist Türkiye"yi kuracağını sanarak, "anyayı konyayı" pek anlamadığını, Maden-İş Sendikasının ona bu imkanı vermediğini ortaya koydu.

Üçüncü konuşmacı Yaşar Kemal'di. Önce Türkiye halkının %75

inin okumasız olduğunu, %25 inin yeraltında yaşadığını, toprak dağılımı adaletsizliğini, doğu'da toprak üstündeki insanların alınıp satıldığını söyleyerek, emperyalizmin boyunduruğundaki ülkelere özgü olan yarı-feodal yapıyı ortaya koydu. Fakat Yaşar Kemal'e göre Türkiye'nin yapısı ne olursa olsun verilmesi gereken mücadele "Sosyalizm"di. "20. yüzyılın düzeni sosyalizmdir. SOSYALİZMİ de yalnız ve yalnız HALK kurar " diyordu. "Sosyalizme inanmayanlar varsa HALK'ı kendi bayrakları altına çağırmasınlar. Zaten götüremezler" diyerek proleter sosyalistlerinin neyi savunduklarını zerrece anlamadığını ortaya koydu. "Bir bölüğe inanmaktan önce, halka inanacağız. Bir aydın bölüğüne... Bir Bürokrat bölüğüne..." sözü yine proleter sosyalistlerini hedef alıyordu. Esasta doğru olan bu sözler, bir popülistin ağızından yanlış bir anlam kazanıyordu. Evet halka inanacağız ama, onun kuyrukçuluğunu yapmayacağız. "Soyut bir halk hayranlığına ve halk dramatizmine" kapılmayacağız. "Bilimsel sosyalizm halk sınıflarının, milli demokratik aşamada, kitle olarak gücüne güvenir ve tarih tekerliğini ileriye döndürecekleri olgusunu gözeterek onlara inanır. Halk dalkavukluğu yaparak popülizmin düştüğü halk kuyrukçuluğuna düşmez. Halkın devrimci olan ve geri olan yönlerini değerlendirir. " 9

Sonra, "HALK" ın ne olduğu belli değildi Yaşar Kemal'in konuşmasında. Hangi sınıf ve tabakalardan oluşuyordu ? Hangi sınıf ve tabakalar halk kavramına dahil değildi? Tarih içinde değişiyor muydu?

Bugünün Türkiye'sinde HALK "emperyalizm ve yerli ortakları işbirlikçi burjuvazi ve feodalite dışında kalan bütün milli sınıflardır ve Milli Demokratik devrimin güçlerini meydana getirmektedirler."¹⁰ Yarın "Sosyalist Türkiye'yi kurarken HALK, proleterya ve onun müttefikleri yoksul ve küçük köylüler olacaktır.

Yaşar Kemal Türkiye'deki partileri de şöyle değerlendirdi:

"Türkiye'de yedi parti vardır. Bunlar Türk halkının, Türkiye'nin üstüne çullanmış yedi başlı ejderhadır. Ejderha'nın en büyük başı CHP'dir... O her boyaya girer. Girmeyeceği boya yoktur. O Osmanlı'nın devamıdır. Bürokrasinin devamıdır. CHP'nin temeli bu memleketi yıllarca inletmiş bürokrasiye dayanır. Bütün zulümlerin anası odur. AP'nin anası odur." "Bir tek muhafet partisi vardır Türkiye'de, o da TİP'tir" diyordu. Bu konuda proleter sosyalistler görüşlerini defalarca

açıkladıkları için yeniden üzerinde durmayı gereksiz buluyoruz. (Geniş bilgi için bak: *"Düzenin Yabancılaşması Üzerine*, Osman Ulagay, Aydınlık, Cilt 2 sayı 9, Sayfa 218)

Zaten Yaşar Kemal güneşi balçıkla sıvıyamıyor ve "Bizim AY-DINLAR'ımızın çoğu bürokrattır; halka inanmazlar" dedikten biraz sonra "Son büyük belayı kurtuluş savaşında atlattık. Köylümüzle, işçimizle, AYDINLARIMIZ'la kovduk emperyalizmi" diyerek aydınlarmızın anti-emperyalist niteliklerini itiraf etmek zorunda kalıyordu.

Yaşar Kemal dış politika konusunda da şunları söyledi: "İki büyük devlet var: Amerika ve Rusya. Bunlar çatışıyorlar... Bunlar üsler kuruyorlar... Çünkü menfaatleri var yeryüzünde. Bizler geri kalmış bir milletiz. Ne kapitalistiz ne komünist. Amerika ile Rusya arasında çıkacak olan bir harpte ilk ölecek Türk halkıdır. Neden öldürülem ? Bu işte sayımız yok, suyumuz yok." Burada doğrularla eğriler karma karışık edilmiştir. Evet, biz ne kapitalistiz (tam anlamıyla) , ne de komünist. Ama biz kapitalist emperyalizmin, Amerikan emperyalizminin boyunduruğu altında yarı-bağımlı bir ülkeyiz. Amerika ile Rusya arasında çıkacak bir harpte ilk ölecek Türk halkıdır. Doğru. Ama bizi bu dar boğaza sokan Amerikan emperyalizminin menfaatleridir. Bunun için emperyalist bir devletle ve hele de Türk halkını boyunduruk altında tutan bir emperyalist devletle, Milli Kurtuluş Mücadelelerinin müttefiki olan sosyalist bir devleti aynı kefeye koymak, bunlar arasındaki çatışmayı -sayımız suyumuz yoktur diyerek- bizim dışımızda görmek, emperyalizme karşı sosyalist ve milli kurtuluşçu güçlerin dünya çapındaki dayanışmasına ihanet etmek, objektif olarak emperyalizme hizmettir ve oportünizmin ta kendisidir.

Yaşar Kemal sözlerini, oradaki her sınıf ve tabakadan insanın bulunduğu kalabalığa dönerek: "SOSYALİSTLER size söylüyorum. Yanılmayalım. Aldanmayalım. Halkın üstünde hiç bir güç tanımayalım. Kendimizi halkın üstünde görmeyelim. Halka güvenelim" diye bağladı. Varın, "sosyalizm"den ne anladığınızı siz tahmin edin.

Yaşar Kemal'den sonra kürsüye gelen öğrenci Yücel Yaman eğitim öğretim çarkının "hakim sınıflar" yararına nasıl döndürüldüğünü kendi küçük burjuva görüş açısından anlattı. Yaşar Kemal'in HALK kavramı gibi o da soyut bir "hakim sınıflar" kavramı tutturmuştu.

"Hakim sınıflar köşe başlarını tutmuştur." Okullarda "hakim sınıfların yararına şeyler okutulur."

Türkiye'deki hakim sınıflar doğru olarak açıklandığı takdirde, doğru olabilecek bu sözler, hakim sınıflar açıklanmadığı için havada kalıyordu.

Yücel Yaman'ın sosyalizmden anladığı da (her ne kadar Aren muhalefetini temsil ediyor idiyse de) diğerlerinden farklı değildi, konuşmasına şöyle başladı Yücel: "İşçiler, köylüler, topraksızlar, kredisiz esnaf, yani terziler, ayakkabıcılar, berberler, arkasız memurlar, ve kardeşlerimiz ve ağbeylerimiz olan polisler... ve BUNLARIN İKTİDARI' na gönül vermiş SOSYALİSTLER ... SOSYALİST TÜRKİYE'yi kurmak için mücadele veren TİP'in toplantısına hoş geldiniz." Bu "sosyalizm"in, bilimsel sosyalizme tamamen yabancılığı bir yana, bir nokta var ki üzerinde ayrıca durmak gerekir. O da işbirlikçi iktidarın kaba kuvveti olan Toplum Polisinin "emekçi halk" saflarında ve "SOSYALİST güçler" arasında sıyrılmasıdır. Milli Kurtuluş hareketimize karşı emperyalizmin kışkırttığı, feodalite artığı ideoloji kırıntılarıyla şartlandırılmış irtica güçlerinin "halk" sayılması gibi. Şu iyice öğrenilmelidir ki "milli demokratik güçlere saldıranlar halk değildir. Nasıl ki tekelci Alman sermayesinin uşaklığını yapan ve Avrupa halklarına saldıran, çoğunluğu işçi ve köylülerden meydana gelen Nazi orduları halk değil idiyse. Ve bugün Vietnam'da milli kurtuluşçularla savaşan ABD askerleri ve kukla Güney Vietnam ordusu halk değil ise. Sınıf hedeflerinin bilincine ulaştıkları ve kendileri için sınıf oldukları zaman, tarih sahnesinde kendileri adına savaşırılar. Bilinçsiz yığınlar ne kadar fakir tabakalardan gelirse gelsinler, egemen sınıfların emrinde maddi bir kuvvet veya bir alet olmaktan öte bir şey ifade etmezler." ¹¹ Bu bakımdan emperyalizm-işbirlikçi burjuvazi ve feodal artıklar ittifakının gelişen milli demokratik mücadelemizi ezmek için örgütlediği kuvvetler; halkımızın düşmanı, emperyalizmin ordularının bir parçasıdır. Onları "kardeş ve ağabey" görmek, emperyalizmle uzlaşmayı ifade eder. Oportünizmin özelliği de emperyalizmle uzlaşmaktır zaten.

Yücel Yaman konuşmasına devam ederek; Milli-Demokratik hareketimizin bir parçası olan Devrimci gençlik hareketlerini "uşak bürokratlar olmamak" için yürütülen eylemler olarak açıkladı. (Bu konu-

da bak... *TÜRK SOLU*, Sayı: 83, Sayfa 3 *Gençlerin direnişi bağımsız ve demokratik Türkiye içindir*. Sayfa 6, *Devrimci Gençlik hareketi eylemsizleştirilemez, tecrit edilemez, Erdoğan Güçbilmez*.)

Yaşar Kemal'in konuşmasında "Yedi başlı ejderhanın en büyük başı olan" bürokratlar, Yücel'in konuşmasında "uşşak" oluverdiler.

Yücel konuşmasını "Devrimler, devrimciler ölse bile sürer" diye bitirdi. Hangi devrim mi? "İşçiler, köylüler, topraksızlar, kredisiz esnaf, yani terziler, ayakkabıcılar, berberler, arkasız memurlar, kardeşlerimiz ve ağabeylerimiz olan polisler" ile birlikte "Amerikan emperyalizmine" ve "iç sömürgeye" yani "namussuz kapitalistlerin sömürüsü"ne karşı "bağımsız ve sosyalist Türkiye"yi gerçekleştirecek devrim.

Sendikacı Kemal Nebioğlu AP ve CHP'nin vaatlerini saydı döktü. Hiç birinin yerine getirilmemiş olduğunu söyledi. O da öteki konuşmacılar gibi sınıfları unutarak "emekçiler" "fukaralar" "hakim sınıflar", "bir avuç haramzade" gibi kaba ayrımlar yaptı. "Ya Halk Partisi ne? Ayrısı gayrısı mı var? Emekçi vatandaşların bazıları, kavak ağacına çıkıp elma yemek istiyorlar." "AP ile CHP'yi gerçekte birbirinden ayırmak mümkün değildir" gibi bilim dışı, bir devrimciye asla yaraşmayacak, sözümona tahliller yaptı.

"Ne yapmak lazım?" diye sordu, "TÜM EMEKÇİLERİN devlete ağırlığını koymadan önce, TİP'e ağırlığını koyması lazım" diye cevap verdi. Dinleyicileri "TİP'de birleşmeye" çağırarak konuşmasını bitirdi.

Sendikacı Rıza Kuas'ın konuşması doğrularla eğrilerin bir çorbasından ibaretti.

"Emekçi dostlarım! 1872 de çalışma saatlerini azaltmak, fazla mesailerin karşılığını almak için, geceleyin kadın ve kız işçilerin çalıştırılmaması için, iş teminatı elde etmek için işçiler grev yaptı... Aradan 97-100 sene geçti. Bugün Türkiye'nin muhtelif yerlerinde aynı hakları almak için işçiler mücadele etmekte. Yani 97 senedir Türk işçi sınıfı ekonomik hakları için mücadele etti. Bugün de işçi sınıfı aynı mücadeleyi yapıyor." Bu değerlendirme, işçi sınıfı mücadelesinin yalnız ekonomik yanını ele aldığı, demokratik yanını görmediği için ve bu mücadelenin zaman içinde kazandığı farklılıkları hesaba katmadığı,

için eksik olmakla birlikte, genel hatlarıyla doğrudur. Bu değerlendirmesiyle, Rıza Kuas "Anti-Kapilatist mücadele" kavramını yozlaştıran, bu kavrama "sermayedarlara karşı mücadele" anlamını vererek, sermayedarlara karşı işçilerin iktisadi mücadelesine veya işçilerin demokratik haklar için verdiği mücadeleye "Anti-Kapitalist yani sosyalist mücadele damgasını vuran oportünistler"¹² göre daha ileridir.

"1949 da bize yutturulmak istenen demokrasi sahtedir." Bu da doğrudur ve çok partili düzene geçişi "demokrasi" diye, 1950 iktidar değişikliğini "halk devrimi" diye alkışlayan sözümona sosyalistlerin kulaklarını çınlatacak bir sözdür. Fakat "Demokrasiyi getiriyoruz diye patron partilerini yutturmak istediler" sözü yanlıştır. Yutturulan "patron partileri" değil, Türkiye'deki Anti-Kemalist karşı devrimi perçinleyecek ve emperyalizmin egemenliğini genişletip sağlama alacak "işbirlikçi burjuvazi-feodal artıklar" ittifakının partileriydi. Türkiye'ye o yıllarda demokrasi diye sokulan "Filipin Tipi Demokrasi" idi. "Filipin Tipi Demokrasi" lerde ise "milli burjuvazinin" bile partilerine yer yoktur. Bu bakımdan "patron partileri" deyimi yerinde değildir ve yanıltıcıdır. (Bakınız: *Türk Solu...* Sayı 99, Sayfa 3, "Demokrasi Uğruna Mücadelemiz".)

"Batı'da çok partili demokrasi demek, bir tarafta ÇALIŞANLARIN politik partisi, öbür tarafta ÇALIŞTIRILANLARIN politik partisi demektir" Bu cümle ancak şöyle söylenirse doğru olabilir. "Burjuva demokrasilerinde hem işçi sınıfının hem de burjuvazinin siyasi partileri vardır." Rıza Kuas'ın cümlesi sınıf gerçeğini ve demokrasinin sınıfsal karakterini gözlerden saklamaktadır. "Batı'da" diyerek "Batı'da" ki demokrasilerin burjuva niteliğini; yine "çalışanların" ve "çalıştıranların" demek suretiyle temel sınıfları; ve bunların kendine özgü partilerini unutturmakta, ve böylelikle "ÇALIŞANLARIN partisi olan TİP'in kuruluşunu Türkiye'de "demokrasi"nin başlangıcı olarak kabul ettirmeye çalışmaktadır. "Bizde, 1961 de Türkiye EMEKÇİ'sinin biricik partisi kuruluna kadar, demokrasi sahte idi" diyerek "EMEKÇİ'lerin Partisi TİP'in kurulmasından sonra "demokrasi"nin "sahte" sıfatından kurtulduğunu söylemeye çalışmaktadır. (ÇALIŞANLAR ve EMEKÇİLER terimleri işçi sınıfından başka küçük burjuva unsurları da içermektedir. TİP'in yapısı için, bak... "Türkiye İşçi Partisi Üyelerinin sınıf yapısı", Doğu Perinçek, *Aydınlık*, Sayı 3, Sayfa 205)

Rıza Kuas'ın "demokrasi" den ne anladığı da belli değildir. Bir taraftan işçilerin bugün hala 97 yıl önceki mücadeleyi devam ettirdiklerini, Anayasanın 15. maddesine aykırı olarak akşam sabah bir hırsız gibi üstlerinin arandığını söylerken, öte yandan TİP'in varlığını "demokrasi" mizin delili olarak saymaktadır. Bu bir çelişmedir. Ancak küçük burjuva dar görüşlülerinin düşebileceği bir çelişme.

Kuas da öteki konuşmacılar gibi SOSYALİST PARTİ'yi "EMEKÇİLER'in, FUKARA HALK'ın partisi" olarak anlamakta ve kurtuluşu "emekçi halkımızın, kıratın kıcına mühür basıp kendisini PATRON PARTİLERİ'ne ipotek etmeyip" "HALKIN PARTİSİ" olan TİP'de toplanmasında görmektedir. Mitingin son konuşmasını Mehmet Ali Aybar yaptı. Aybar kürsüye gelirken dinleyicilerden bir kısmı, "Bağımsız Türkiye" diye, bir kısmı da "Sosyalist Türkiye" diye bağırıyordu. Aybar dinleyicilere hitaben :

"Hemşehrilerim, işçi - emekçi kardeşlerim : Hiç şüphesiz Türkiye Sosyalist olacak. Hiç şüphesiz Amerika Türkiye'den atılacak: Fakat bunun için EMEKÇİ HALKIMIZIN İKTİDARA GELMESİ şarttır. Başka hiç bir yol yoktur. EMEKÇİ HALK İKTİDARA GELMEDİKÇE ne sosyalizm kurulabilir... " diyordu. Görüldüğü gibi Aybar'a göre de sosyalizmi EMEKÇİ HALK kuracaktır. Yine görüldüğü gibi Aybar'a göre de gerek Amerika'nın kovulması, gerek sosyalizmin kurulması "EMEKÇİ HALKIN İKTİDARA GELMESİ" ön şartına bağlıdır. Bunun anlamı şudur: Henüz burjuva anlamda bile demokrasinin bulunmadığı Türkiye'de bir gün gelecek, "EMEKÇİ HALKIN PARTİSİ TİP" sandıktan çıkacaktır, sonra da "BAĞIMSIZ ve SOSYALİST TÜRKİYE"yi kuracaktır. Aybar bunu ilerde daha açık söylüyor:

"TİP emekçilerin partisi, işçilerin köylülerin, küçük esnafın, zanaatkarların, arkasız memurların partisidir. Bu partinin iktidara gelmesi bizlerin düşünmesine bağlıdır... Neden yüzyıllardan beri sömürülüyorsunuz? Suyun başında değilsiniz de ondan... Suyun başına geçmek, *Büyük Millet Meclisi'nde emekçilerin çoğunlukta olması demektir.* Kurtuluş yolu, bunu bulduğumuz zaman açılacaktır. "

Aybar'ın Anayasa konusunda söyledikleri de şunlar:

"Biz Anayasanın değiştirilmesine karşıyız. Çünkü bu Anayasa emekçi halkımızdan yana bir siyasi belgedir. Bu Anayasa düzeniyle

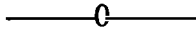
kap-kaç düzenini sürdürmek mümkün değildir... Bu Anayasa LİBERALİZM'e karşıdır. Ancak ve ancak Sosyalizme açıktır" Anayasanın bazı maddelerini okuyarak: "Şimdi soruyorum size, böyle bir anayasa ile SERBEST TEŞEBBÜS yürütülebilir mi? O güzel teşebbüs ki sömürüye dayanır."

Ve yine Aybar'dan bazı cümleler aktarmakla yetinelim:

"Biz iktidara geldiğimiz zaman vatandaş kendisini bir numaralı vatandaş hissedecek," "İlk yapacağımız şey de dış ticaretin, bankacılığın, sigortacılığın devletleştirilmesi olacaktır." "İkinci yapacağımız iş toprak reformudur... Toprak reformuyla demokrasimiz köyde tabana oturacaktır." (Dikkat edilsin, demokrasimiz yok demiyor Aybar. Toprak reformuyla, var olan "demokrasi"imizin köyde tabana oturacağını söylüyor) "İşçiler, ister özel ister devlete ait olsun, fabrikanın yönetimine, denetimine, yürütümüne katılacaklardır. (Dikkat edilsin, "Anayasayla bir arada yürütülemiyen serbest teşebbüs, Aybar'ın sosyalizminde var olabilecek.) "Yüksek okullarda öğrenciler, yönetime, yürütme, denetime katılabilecekler." "Yapacağımız bir başka iş vergi reformudur."

"Kolay işlerden biri de genel af çıkarmaktır." Evet, "Aybar Sosyalizmi"nin programı genel hatlarıyla böyle. Bu "sosyalizm"nin bir özelliği de şu: "Merkezi planlar mutlaka HALK'ımızın tasvibinden geçecektir."

"Bağımsız Türkiye" "Sosyalist Türkiye" bağışları arasında Aybar son sözlerini duyurmaya çalışıyordu: "Kardeşlerim, Sosyalist Türkiye, bağımsız Türkiye de olacaktır... O zaman semalarımızda yalnız Türk bayrağı dalgalanacak."

Dalgalanacak. Doğru. Ama o günlere saflarımızdan oportünizmi söküp attığımız ölçüde ulaşacağız. Proletaryanın çelik disiplinli örgütünü gerçekleştirdiğimiz ölçüde ulaşacağız. Emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı, bütün millici güçleri seferber ettiğimiz ölçüde ulaşacağız.

Bu miting, oportünizmin iflas belgesi olarak, o günlere yürüdüğümüzün müjdecisidir. Bu mitingde proleter devrimcilerinin kazancı

Milli - Demokratik mücadelemizin silahı İŞÇİ KÖYLÜ gazetesini 1300 okuyucunun eline ulaştırmak olmuştur. Ve bir de oportünizmin maskesini bir kere daha indirmek:

DİPNOTLAR

- 1 **Devrimci Tıp Haberleri**, Sayı 1, Sayfa 3.
- 2 **Devrimci TİP Haberleri**, Sayı 1, Sayfa 7, Doğu Perinçek.
- 3 **Aydınlık**, Sayı 6, Sayfa 422.
- 4 **Aydınlık**, Sayı 11, Sayfa 338, TİP'i örgüt olarak destekleyeceğiz, Mihri Belli
- 5 **Devrimci TİP Haberleri**, Sayı 1, Sayfa 3.
- 6 **Aydınlık**, Sayı 2, Sayfa 94-95.
- 7 **Proleterya İhtilali ve Dönek Kautsky**, Sayfa 122, Marx'tan Zikreden Lenin.
- 8 Konuşmalardaki büyük harfler bana aittir.
- 9 **Aydınlık**, Sayı 8, Sayfa 92.
- 10 **Aydınlık**, Sayı 1, Sayfa 13.
- 11 **Aydınlık**, Sayı 6, Sayfa 420.
- 12 **Türk Solu**, Sayı 91, Bütün Silahlarımızla Emperyalizmin en zayıf noktasına yüklenelim. Doğu Perinçek.

Ölçü Seçimler Değil, Güçlenen Milli Demokratik Mücadelemizdir (*)

I

Seçim sonuçları, sağcı basında "Zafer" diye kutlanırken, bazı sosyalizan dergilerde de, "hezimet", "büyük bir yenilgi" olarak değerlendirilmiştir. Ve sağcı basın ile sosyalizan dergilerimiz belki de farkında olmadan, aynı ölçüyü kullanmışlardır değerlendirmede: *Oylardaki ve millirvekilli* sayısındaki azalma ya da çoğalma. Bu nokta üzerinde durulmalıdır. Ayrıca, "yenilgi", "hezimet" çılgınlıklarının arkasında yatan politik hesaplar üzerinde durulmalıdır. Çünkü bu sosyalizan dergiler, belli bir ölçüde de olsa, henüz yeterli ideolojik olgunluğa erişmemiş fakat samimi insanlar üzerinde hala etki sahibidirler ve onların kafasında yanlış bir bilincin iyice yerleşmesine, kök salmasına sebep olmaktadır.

II

Bu dergilerden birinin seçim sonrası sayısının kapağında şöyle yazılıdır: "*TİP* ' in oylarında % 37 DÜŞÜŞ / HEZİMET ŞOLUN DEĞİL SOLDAN SAPANLARINDIR. " Yine aynı sayının başyazısında "Asıl üzerinde durulması gereken nokta, *TİP* in 12 Ekim seçimlerinde uğradığı hezimettir. " denilmektedir. ¹ Önce buradaki "hezimet" anlayışı üzerinde duralım. *TİP*, "12 Ekim seçimlerinde" "hezimete uğramıştır." Neden ? Çünkü "oylarında % 37 düşüş" olmuştur. Yani "hezimet"ten anlaşılan "oylardaki düşüş"tür. Sahte Aren muhalefetinin sözcülüğünü yapan bir dergide de "büyük bir yenilgi", "beklenmeyen, tarihin akışına ters düşen bir olay" olarak değerlendirilmiştir by kaybı. Bu değerlendirmelerle, gerici parlamentarizme tapan oportünizm, kendini teşhir etmiştir. Çünkü gerçek devrimci, burjuva anlamda bile demokrasinin bulunmadığı bir ülkede, sadece oylardaki düşüşe bakarak "ahkam" çıkartmaz; gerçek devrimci, *devrimci mücadelenin bütün cephelerine bakar*; toplumun içinde bulunduğu aşamayı ve bu aşamadaki ilerici güçlerle , gerici ve tutucu güçleri doğru olarak değerlendirir ve bu güçler arasındaki kuvvet ilişkisine

(*) **Türk Solu**, Sayı 102, 28 Ekim 1969

bakar; seçimlerin gerçek kuvvet ilişkisini yansıtır yansıtmadığına bakar; halkın aktif mücadelesinin *bilinçlenmede* ve *örgütlenmede* ulaştığı boyutlara bakar.²

Genel oy nedir ? Sosyalistler için neyi ifade eder? Lenin bir kitabında Engels'ten aktarma yaparak der ki: 'Genel oy, 'İşçi sınıfının olgunluğunun ölçütüdür. *Bugünün devletinde başka bir şey olmaz ve olmayacaktır*.' Kautsky bu önerilerinin, burjuvazi tarafından kabul edilebilecek ilk kısımdaki nokta üzerinde geniş getiriyor. Ama dönem Kautsky, altı çizili ve burjuvazinin kabul edemeyeceği ikinci kısmı sessizce geçiştiriyor."³

Engels'in sözü, burjuva demokrasisinin var olduğu ülkeler için söylenmiştir. Yani genel oy, en azından burjuva demokrasilerinde "işçi sınıfının olgunluğunun ölçütü" olabilir. Böyle olduğu halde, Lenin "burjuvazi tarafından kabul edilebilecek" bu söz üzerinde "geniş getirdiği" ve "altı çizili ve burjuvazinin kabul edemeyeceği ikinci kısmı sessizce geçiştirdiği" için Kautsky'yi suçlamaktadır. Türkiye gibi burjuva anlamda bile demokrasinin bulunmadığı, emperyalizmin kabul ettirdiği "Filipin Tipi Demokrasi"nin yürürlükte olduğu bir ülkede; genel oy, sadece ve sadece işbirlikçileri ve feodal artıkları sandıktan çıkarmaya yararken, "işçi sınıfının" ve diğer milli sınıfların "olgunluğunun ölçütü" bile olmazken, durum bu iken, genel oyu tek ölçü kabul edenlere, Lenin ne derdi bilemiyoruz ama, biz, "gerici parlamenterizme tapan küçük burjuva dar kafalılar" diyeceğiz. Oy sayısındaki gerilemeyi devrimci mücadele için "hezimet", "yenilgi" saymak, buna karşılık, Türkiye ölçüsünde gelişen ve güçlenen gerçek devrimci mücadeleyi, Türkiye'nin son bir yılına damgasını basan ve emperyalizmi ve uşaklarını yer yer gerileten mücadeleyi, demokratik köylü hareketlerini, iktisadi ve demokratik haklar için işçilerin verdikleri döğüşü, devrimci gençlik hareketlerini, işçi köylü ve gençliğin, *devrimci mücadelede* kazandığı tecrübeleri hiç görmemek, hiç dikkate almamak: "Küçük burjuva dar kafalılığı" değilse nedir bu ?

III

Burada bizim üzerinde durduğumuz nokta, "başarıyı" ve "hezimet", "oy"ların "yükseliş" ve "düşüş"ünde gören anlayıştır. Aybar

ekibi "sol"dan daha çok "saparak" ağalara daha çok yaslanarak "oy"larında bir yükselme sağlayabilseydi -ki mümkündür- sözünü ettiğimiz sosyalizan dergiler bunu "başarı" sayacaklardı. Nitekim Aybar aynı çizgi üzerinde iken ve henüz devrimci işçi, köylü, gençlik hareketleri bugünkü seviyesinin çok daha gerilerinde iken, TİP'in 1968 seçimlerinde aldığı oylara bakılarak "seçimin kesin sonucu: Türkiye Sol'a kayıyor" diye başlıklar atılmıştır ve TİP'in oylarındaki bir miktar artış "sol"un başarısı sayılmıştır ⁴ Bunun tersi de olmaktadır. Türkiye'nin şartlarını bilimsel sosyalizmin ışığı altında tahlil ederek, bu şartlara uygun düşen doğru mücadeleyi yürüten proleter devrimcilerinin bağımsız adaylarının aldıkları "oy"lara bakılarak, sonuç "fiyasko" olarak damgalanmıştır. Sözü geçen dergi, bu konuda şöyle yazmaktadır : "Seçim sonuçlarının ortaya koyduğu bir gerçek de, MDD tezi etrafında birleşenlerin TİP adayları karşısında bazı şehirlerde büyük iddialarla ortaya çıkardıkları "Bağımsız sosyalist" adaylarıyla *hiç bir varlık gösterememeleri* ve sadece bölücü olmalarıdır. Malatya'da aday gösterip sonradan geri almanın *sosyalist oyları düşürmekten* ve *bölmekten* başka hiç bir yararlı yanı olmamıştır. Aydın'da ise Hüseyin Kaya'nın diğer bağımsızlarla birlikte aldığı oy toplamı 1010 dan öteye geçmemiştir. En büyük *zarar* ise Kars'ta görülmüştür. Son anda MDD cilere transfer edilen "Bağımsız sosyalist" aday Adil Kurtel büyük iddialarına rağmen 2678 oy alabilmiştir. Üstelik, bu adaylık 13.003 oy alan *Naci Kutlay* 'ın binden az bir oy farkıyla *milletvekili olmasını engellemekten* başka bir işe yaramamıştır." ⁵

Oportünizme göre, "bağımsız sosyalist" adaylar "hiç bir varlık gösterememişlerdir" Neden ? Çünkü "Hüseyin Kaya'nın diğer bağımsızlarla birlikte aldığı oy toplamı 1010 dan öte geçememiştir." "Çünkü Adil Kurtel büyük iddialarına rağmen 2678 oy alabilmiştir" "Varlık göstermenin" ölçüsü de, görüldüğü gibi, yine aynıdır: Alınan "oy" sayısı. Sözü geçen derginin alay ederek andığı bağımsız sosyalist adayların kitlelerle kurdukları bağlar: doğru devrimci şiarların işçi ve köylülere ulaştırılması; onlarda devrimci bilincin yaratılması; kitle mücadelelerini doğru siyasi hedeflere yönelterek siyasi bilinç düzeyinin yükseltilmesi, millici güçlerin aktif mücadeleye hazırlanmaları... bu küçük burjuva dar kafalarına göre hiç de "varlık göstermek" değildir. "Varlık göstermek" fazla "oy" devşirmektir. O "varlık gösterme-

yen" Hüseyin Kaya ki -Aybar oportünizm'inin bütün baltalama çabalarına rağmen ve sözü geçen dergi henüz Aybarın kuyruğundayken binlerce köylüyle Söke'de bağımsızlık ve Toprak mitingleri düzenlemiştir. O "varlık göstermeyen" Hüseyin Kaya ki AP toplantısını köylüler ve gençlerle birlikte, *Toprak ve Bağımsızlık Mitingi* haline getirmiştir... O "sosyalist oyları düşüren ve bölen" Malatya adayı ki, diğer devrimci köylü arkadaşlarıyla birlikte, kırk köyün yüzlerce halkını ayağa kaldırmıştır. O Adil Kurtel ki bugün sosyalizmin emrettiği doğru devrimci mücadele yolunu açık yüreklilikle benimsediği ve oportünizmin karşısına dikildiği için "MDD cilere transfer" diye hor görülmeğe çalışılmaktadır. Eğer Kurtel, oportünizmin kuyruğuna takılsaydı o zaman "bir işe yarayacaktı."

Proleter devrimcileri değerlendirmelerini "oy" hesapları üzerine bina etmedikleri için, sonucu "fiyasko" olarak görmemektedirler. Onlar, sosyalizme varmak için zorunlu olan Milli Demokratik Devrimimizin başarısı yolunda, seçimlerin kendilerine verdiği imkanları - yeterince olmasa bile- kullanarak "dostun da düşmanın da hesaba katması gereken bir güç" olduklarını ispat etmişlerdir.

IV

Bu telaş nedendir? Oportünizmin bu "panik" havası, "büyük yenilgi", "hezimet" bağrışları nedendir? Devrimci saflarda çözülme, militanların morali üzerinde çöküntü yaratacağı endişesine kapılmadan koyverilen bu yaygaraların, bu küçük burjuva bozgunculuğunun ve yılgınlığının temelinde *gerici parlamenterizme kölelik* anlayışı yattığı gibi; TİP'de, artık iyice çökertilen Aybar oportünizmi yerine -özünde onunla aynı olan- kendi küçük burjuva ideolojilerini, hakim kılma hesabı da yatmaktadır. TİP'in "hezimet"ine, "büyük yenilgi"sine sebep olarak, düne kadar beraber oldukları Aybar'ın "sol"dan, "sosyalizm"den, "devrimcilik"ten ve "partinin kuruluş amaçları"ndan "sapma"sının gösterilmesi çabası da bundandır. Nitekim gazetelerde çıkan bir haber bu sözümüzü belgelemiştir. ⁶

Gelelim "HEZİMET SOLUN DEĞİL, SOLDAN SAPANLARINDIR" ifadesinin bir başka yanına : Önce, "sol" burada hangi anlamda kullanılmıştır, bunu eşeliyelim. Sözü geçen dergideki aynı başlıklı yazıyı gözden geçirince şu cümleleri görüyoruz. "TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, Partinin asıl dayanağı olan *sanayi işçilerini*, diğer *devrimci güçleri* bir yana bırakmış, *sol çizgiden* adamakıllı *saparak* üst yapı kurumlarını esas alan bir popülizm içersinde bütün başarı ve zafer şansını köylerden alacağı blok oylara bağlamıştı". "Bugün sadece Aren değil, Aybar Kliğinin özellikle büyük kongreler döneminden beri *sosyalizmden nasıl uzaklaştıklarını*, *Partiyi kuruluş amaçlarından ve devrimci mücadele çizgisinden nasıl saptırdıklarını* bilen herkes aynı görüştedir. " Zira daha önce TİP'e oy vermek bilinci-ne ulaşmış köylüler, yöneticilerin, *devrimcilikten uzaklaşması* ve toprak ağalarına yaslanması karşısında bu defa oy kullanma⁷nışlardır." Burada aynı anlamda kullanılan kavramları sıralayalım: "sanayi işçilerini, diğer devrimci güçleri bir yana bırakmak", "Sol çizgiden sapmak", "sosyalizmden uzaklaşmak", "devrimci mücadele çizgisinden sapmak" "Partiyi kuruluş amaçlarından saptırmak", "devrimcilikten uzaklaşmak". Biraz dikkat edilirse "devrimcilik", "sol" ve "sosyalizm" terimlerinin aynı anlamda kullanıldıkları derhal görülebilir.

Bu nedir? Sosyalist literatürde farklı anlamları olan "sol", "sosyalizm" ve "devrimcilik" terimleri neden aynı anlamda kullanılmaktadır? Bunun nedeni, "sosyalistlerin" dışındakileri "solcu" ve "devrimci" kabul etmeyen, Türkiye'nin şartlarının yanlış tahlilinden dolayı, sosyalistlerin müttefiki olan diğer devrimci ve solcu güçleri göremeyen oportünizmin, "kapalı kapıcılık" anlayışıdır. Bu noktada bütün oportünist klikler hemfikirdirler. Ne bugün Aybar'a veryansın eden derginin, ne de Aren ve Aybar kliklerinin bu noktada bir anlaşmazlıkları yoktur. Onlar emperyalizme ve uşaklarına karşı bütün millici güçlerin devrimci birliğinin kurulmasını baltalamakta, bu birliği parçalamakta hemfikirdirler. Onlar, kendilerinden çok daha *devrimci* ve *solcu* olan Milli Demokratik Mücadeledeki müttefiklerimizi görmemekte, yok saymakta hemfikirlerdir. ⁸

Biraz da bunların "sosyalizm" anlayışı üzerinde duralım: Bunlara göre "sosyalizmden sapmak", "Partiyi kuruluş amaçlarından saptırmak"tır. O halde "sosyalizm" "Partinin kuruluş amacı"dır. Yine bunlara göre Aybar, "büyük kongreler döneminden" önce; "partiyi kuruluş amaçlarından ve devrimci mücadele çizgisinden saptırmadan" önce, "sosyalist" ve "devrimci"dir. Aren muhalefeti (!) de aynı görüştedir: "Partinin sosyalist niteliğini yitirmesi, bilindiği gibi, evvela başta Aybar olmak üzere bugünkü yönetici kadronun bilimsel sosyalizm teorisini reddetmeleriyle başlamış"tır. Oysa, herkes bilir ki "partinin kuruluş amacı"nın bilimsel sosyalizmle uzaktan yakından ilgisi yoktur. Partiyi kuran 12 sendikacıdan biri polis çıkmış, öbürleri de bilimsel sosyalizmi o günlerde bilmediklerini samimi olarak itiraf etmişlerdir. Aybar'ın daha önceden "sosyalist" ve "devrimci" olduğu ve "özellikle büyük kongreler döneminden beri" "sosyalizmden" ve "devrimcilikten" uzaklaştığı iddiasına gelince, bunun en güzel tekzibi Aybar'ın 1946 dan beri yazdıklarını ve söylediklerini derleyen "Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm" kitabıdır.⁹ Gerçek, TİP'in başından beri içinde sosyalistleri de barındıran küçük burjuva dönüşümcüsü bir örgüt olarak kaldığıdır. Aybar'ın şahsında temsil edilen küçük burjuva oportünizminin iyice mahkum edilmesinden, "hezimet"e uğratılmasından sonradır ki, o güne kadar Aybar'la birlikte aynı yanlış çizgide yürüyenler, proleter sosyalistlere karşı ağız birliği edenler, birdenbire Aybar'a karşı (!) yeni teoriler (!) geliştirmeye başlamışlardır. Bugün "Aybar sosyalizmden saptıktan sonra" "Aybar partiyi kuruluş amaçlarından uzaklaştırdıktan beri" gibi sözlerle çoktan ipliği pazara çıkan Aybar'a yüklenmenin geçmişlerini temize çıkarmaya yeteceğini sanmaktadırlar. Hala daha TİP'in "sosyalist örgüt" olarak doğduğunu, "kuruluş amacı"nın "sosyalizm" olduğunu sanmaları, sosyalizmden ve "sosyalist örgüt"ten ne anladıklarını açık açık ortaya koymaktadır.¹⁰

Bunlar sahte muhalefettirler. Bunlar daha düne kadar, Aybar'ın kuyrukçuluğunu yapan kimselerdir. Seçim öncesinde bile, her ihtimali ve menfaatlerini dikkate alarak Aybar'ın eleştirisinde ihtiyatlı bir dil kullanmayı elden bırakmayan insanlardır. Şimdi seçim sonuçları karşısında, tam da küçük burjuvaya yaraşır bir kaypaklık ve döneklikle Aybar'a ateş püskürmektedirler.

Aybar'a ateş püskürtmek sosyalist olmaya yetmez beyler ! Kendinizi ve bizleri boş yere kandırmaya çalışmayın !

VII

Aybar'a karşı "yeni teoriler" geliştirenlerin bugün gide gide ulaştıkları nokta emperyalizm ve işbirlikçileriyle uzlaşma noktasıdır. Bu nokta oportünizmin her türlüşünün eninde sonunda varacağı yerdir. Emperyalizmle uzlaşmak oportünizmin özünde vardır, iflah olmaz hastalığıdır onun. İşte sözü geçen derginin "büyük kongreler döneminde" kazandığı teorisyenin (!) bir forumda ileri sürdüğü tezleri. ¹¹ "Türkiye'de yeni olarak ortaya çıkmakta olan işçi sınıfı ile Anadolu'daki emekçi sınıflar, kendileriyle aralarında çelişme olan sınıfları, üretim güçleri yeterli seviyeye gelmedikçe açıklıkla göremeyeceklerdir. Üretim güçlerinin gelişimini engelleyici bir yasayı savunmak (1961 Anayasası kastediliyor) bu ortamda başka bir çeşit tutuculuktan başka bir şey olmayacaktır." "... Bunların sonucu olarak, *AP, tarihi ileri götürücü rolünü oynamış ve alternatifini, karşıtını da yaratmış olacaktır. Emekçi sınıfların, kendileri için oy verecekleri ve mücadele edecekleri ortam gelişecektir* " "AP'nin 'üretim güçlerini yeterli seviyeye getirmesi görevini' 'yerine getirmesinden önce' tarihi bürokratik mekanizmanın hükümet olarak iktidarını işbaşına getirici hareketlerden medet ummak (küçük burjuvazinin en uyanık kesimi olan asker sivil aydın zümre iktidarı kastediliyor) *bu gelişmeyi durduracak, tarihi tekrar geriye doğru işletecektir.*" ¹²

Bu "teorisyenin" "tahlillerinin" vardığı nokta şudur: Bugün "devrimciler"e, "sosyalistler"e düşen görev, "üretim güçlerinin yeterli seviyeye gelmesi" ve böylelikle "emekçi sınıfların kendileri için oy verecekleri ve mücadele edecekleri ortamın gelişmesi" için, üretim güçlerini geliştirerek "tarihi, ileri götürücü bir rol oynayan AP"yi desteklemektir. Bunun için "tam uygulandığında giderek üretim güçlerinin gelişimini durdurucu bir kimliğe bürünen Anayasa"yı değiştirme çabalarında AP ile beraber olmak gerekir. "Devrimcilik" budur. Buna karşı çıkmak " bu ortamda, başka bir çeşit tutuculuk"tur.

Evet. Bütün işbirlikçilerinin iddiası da böyledir. Emperyalizm de aynı propagandayı yaymaya çalışmaktadır. Taylan'ı, Vedat'ı, Mehmet'i kurşunlayanlar da aynı gerekçeye sığınmaktadır. Bu tahlillerin (!) et-

raflı bir eleştirisini ilerde yapmak üzere, *şimdilik* sözü geçen derginin bu "sosyalist teorisyenin" emperyalizm ve uşaklarıyla aynı tür-küyü çağırdığını tesbit etmekle yetinelim.

Bu tahlillerin Aybar'ın tahlillerinden bir farkı var mıdır? Yoktur. Bu tahliller Aybar'ın tahlillerinin geliştirilmişidir. "Osmanlı tipi ceber-rut devlet" tezleriyle, "1950 halk devrimi" naneleriyle, Aybar da aynı şeyleri söylemektedir. Hatta "teorisyenimiz", 1961 Anayasasını aynen bir AP'li ağızıyla açık açık reddederek, irticayı Mustafa Kemalcilikten üstün tutarak, emperyalizmin Türkiye'deki varlığını, "üretim güçlerini geliştirdiği" iddialarıyla meşrulaştırarak, Aybar'dan daha cesaretli ve daha ileri bir oportünist olduğunu da ispat etmiştir.

İşte Aybar muhaliflerinin (!) kendi çizgileri !

VII

Aynı derginin bir önceki sayısının kapak yazısı da yine küçük burjuva bozgunculuğunun ve yılgınlığının tipik bir örneğidir: "SEÇİM SONRASINDA TÜRKİYE'Yİ BEKLEYEN TEHLİKELER" Kapak, orta sayfada yayınlanan, bir başka "teorisyenin" yazısının başlığından alınmış. Bu yazıda ideolojik ve stratejik bakımdan öylesine affedilmez yanlışlar yapılmıştır ki, işte yazının sözü geçen dergide yayınlanmasına sebep de bu affedilmez yanlışlardır. Yanlışlardan bazıları üzerinde kısaca duralım :

Yazar, yazısının sonuna doğru "önümüzdeki dört ya da beş yıllık devrede *Türk ordusu içersindeki devrimci subaylara büyük bir milli görev düşmektedir.*" dedikten sonra, bu "büyük milli görev"i şöyle açıklamaktadır: "... *Hiçbir tahrike kapılmayıp, siyasi iktidarları kendi hallerine bırakmalıdırlar.* Çünkü bu devre, *egemen sınıfların temsilci politikacıların* hızla *halkın* gözünden düşüş devresidir... *Halkın* bilinçlenip gerçek eylemini bulacağı ya da çekirdeğini atacağı devredir. *Emperyalizmin* takkesinin düşüp, altındaki "kel" in *halk* tarafından görüleceği devredir. *Emekçi ve köylülerin ve onların partisinin iktidara gelme olanaklarının yoğunlaşacağı* devredir. *Siyasi iktidara yapılacak en küçük bir müdahale bu bilinçlenmeyi yavaşlatacak, durdura-cak ve Türkiye halk topluluklarının yararından ziyade aleyhine sonuçlar getirecektir.*"¹³

Bir kere daha tekrarlayalım ki Türkiye emperyalizm-işbirlikçi burjuvazi ve feodal artıklar ittifakının hakimiyeti altında yarı bağımlı, yarı-feodal bir ülkedir. Sosyalizmin bilimi bu şartlar altındaki toplumlar için *Milli Demokratik Devrimi* emretmektedir. *Milli Demokratik Devrim* 'in güçleri bütün milli sınıf ve tabakalar, yani işçiler, köylüler, küçük esnaf, zanaatkâr, asker sivil aydın zümre ve milli burjuvazidir ve bütün bu sınıf ve tabakalar bu günün şartlarında *halktırlar*. *Milli Demokratik Devrimin* düşmanları emperyalizm, işbirlikçi burjuvazi ve feodal atıklardır.

Yukardaki yazıda *devrimci subaylar* halktan sayılmadıktan başka, işbirlikçi takımın iktidarı, halkın bilinçlenmesi bakımından, devrimci subayların iktidarından daha elverişli görülmektedir, hatta devrimci subayların iktidalarında halkın "bilinçlenmesi"nin yavaşlayacağı, duracağı iddia edilmektedir. (Gördük ki birinci teorisyenimiz (!) de aynı şeyi iddia etmekteydi şu farkla ki o, "*Devrimci subaylar*" yerine "*tarihi bürokratik mekanizma*" demekteydi.) Ayrıca, *devrimci subaylardan* "egemen sınıfların temsilcisi politikacıların" ve "emperyalizmin" karşısında "*Türkiye halk topluluklarının yararı*" için susmaları, beklemeleri istenmektedir. Subaylarımıza "büyük bir milli görev" olarak *gayr-ı milli* iktidarlar karşısında hiçbir şey yapmamaları, *gayr-ı milli* iktidarları "kendi hallerine bırakmaları" öğütlenmektedir. Milli Demokratik Devrimin güçlerinden olan "*devrimci subaylar*" emperyalizm ve uşakları karşısında eylemsizleştirilmek, silahsızlandırılmak istenmektedir. Bu kime hizmettir? İşbirlikçi Süleyman Demirel iktidarının Kemalist müdahalelere karşı korunması görevi bu yazarlara mı düşmüştür? Beyler ! Görevlerimizi iyi bilelim, bu görev polisin görevidir.

Bu milli saflara ihanet ve emperyalizme hizmettir.

Yazarımızın "sosyalizm" anlayışı da ilginçtir: "Libya'nın *sosyalist Arap devletleri* blokuna katılması..." "Suriye, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Libya, Cezayir... *Sovyetlerle aynı ilkeleri izleyen devrimci yönetimlerin elindedir*" ¹⁴ Demek ki yazarımız Libya'da iktidara gelenlerin, kendisinin tarafsızlaştırmaya çalıştığı "Türkiye ordusunun devrimci subayları" gibi küçük burjuva devrimcileri olduğunu, "tahrike kapılıp" "büyük milli görevi" unutarak Libya halkının "bilinçlen-

mesini" "yavaşlatmak" ve "durdurmak" pahasına "siyasi iktidarı kendi hallerine bırakmadıklarını" ve "müdahale"de bulunduklarını bilmemektedir. Demekki yazarımız küçük burjuva devrimiyle sosyalist devrim arasındaki farkı bilmemekte ve küçük burjuva devrimini sosyalizm sanmaktadır. Bizim oportünizm dediğimiz şey de işte budur. Aybar'ın yaptığı da bundan başka birşey değildir.

IX

Hiç şüpheniz olmasın ki tarih -TİP oylarındaki düşüşe rağmen- ileriye doğru akmaktadır. Tarihe damgasını basacak olaylar fabrikalarda, kırlarda, devrimci gençlik eylemlerinde, proleter devrimcilerinin öncülüğünde hızla gelişip serpilmektedir. Bunu ancak emperyalizmin tahakküm aracı olan gerici parlamenterizme sıkı sıkıya sarılarak, devrimci mücadelenin ve "tarihin akışına ters" düşenler anlayamazlar.

DİPNOTLAR

- 1 İtalikler bana ait.
- 2 Bu konuda bak : Seçimler Üzerine, Doğu Perinçek. **Türk Solu**, sayı 101
- 3 **Proletarya İhtilali ve Dönek Kautsky**, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, Sayfa 112.
- 4 **ANT**, Cilt 3, sayı 76.
- 5 İtalikler bana ait.
- 6 TİP'de genel kongre isteniyor, **Akşam**, 23 Ekim 1969.
- 7 İtalikler bana ait.
- 8 Bak : "**Türkiye'nin Düzeni**" Üzerine, Şahin Alpay, **Aydınlık**, Sayı 12; **Devrim**, haftalık gazete, 21 Ekim 1969, Sayı 1.
- 9 "**Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm**" Mehmet Ali Aybar, Gerçek Yayınevi; Kitabın eleştirisi için bak: "**Türkiye Sosyalizmi ve Sosyalizm**", Muzaffer Erdost, Sol Yayınları.
- 10 Sosyalist örgüt için bak : **Aydınlık**, Sayı 10,
- 11 **Milliyet**, 20 Ekim 1969
- 12 İtalikler bana ait.
- 13 İtalikler bana ait.
- 14 İtalikler bana ait.

İşçi-Köylü İttifakını Sağlam Bağlarla Kuralım Ve Türkiye Çapında Yaygınlaştıralım (*)

***Değirmenköy'lülerin toprak mücadelesi yeni bir safhaya
giriyor:***

Saruhan'a bağlı Yeşilköy'lülerin toprakları, tefecilere olan borçlarına karşılık haciz edilirken, İzmir'in Bozkaya sırtlarında 600 dönümlük bir toprak parçası daha işgal edilirken, Değirmenköy'lülerin mücadelesi de yeni bir safhaya girmiş bulunuyordu: Çözülme ve gerileme. Hergün en azından bir kere köye giden ve önde gelenleri tutuklayıp götüreren jandarmanın baskısı, kaymakamın zorlamaları, köylüler arasındaki kendiliğinden kurulmuş olan duygusal birliği belli bir ölçüde çözmüş, köylüleri geriletmişti. Bunun en önemli nedeni şudur: "Hareketin, *kesin siyasi davalardan yoksun, yani siyasi rejim değiştirmek davası gütmeyen cahil, bilinçsiz bir kitle tarafından*" başlatılmış olması ve hazırlıksız olması.¹

Köylülere destek olmak üzere giden gençler, ilkin coşkunlukla karşılanmıştı. Karşı güçlerin, harekete geçerek gençlerle ilişki kuran, konuşan köylüleri tehdit etmesi, hatta bunların tutuklanmaları; Kaymakam, jandarma komutanı ve Müftü'nün gençler aleyhine "komünisttir", "Anarşisttir" yollu propaganda yapmaları köylü-gençlik ittifakını bir ölçüde şekteye uğrattı. Köylülerin büyük çoğunluğu gençlerin kendilerinden yana olduğuna inanmakla birlikte, onlarla bağ kurmaktan kaçınmaktadır. Köylü liderlerinden Ali Aslantürk, Ahmet Çevik, Yılmaz Öztürk, Ahmet Çiçek, Mümin Ulukan, Hafı Albayrak, Mustafa Yaman, Sıtkı Varlı, Hasan Türker, Kadri Bektaş, Bayram Kaplan, Kemal Bozkurt, Kâmil Yaşar, bu yazı kaleme alındığı sırada Çorlu cezaevindeydi ve beş altı kişi daha tutuklama kararıyla aranmaktaydı.

Fakat, köylüler mücadeleden vazgeçmiş değillerdir; hatta, bu geçici çözülme ve gerileme, daha bilinçli ve daha sağlam bir birlik ve ilerlemenin çekirdeğini de içinde taşımaktadır. "*En ciddi en güvenilir ve sağlam, en anlayışlı, adalete susadıkları için, karşısına çıkacak ilk polisten ürküp çekilmeyecek köylüler*"² gençlerle bağlarını sağlamlaş-

(*) **Türk Solu**, sayı: 106, 25 Kasım 1969

tırmaya devam etmektedirler. Geri kalan köylüler de, elbette, uzun sürede, bilinçsizliklerinden ve korkaklıklarından arınmış olarak, millî-demokratik safdaki yerlerini alacaklardır.

Köylülerin cuma günü yapmayı kararlaştırdıkları yürüyüş, Kaymakam'ın baskısıyla ileri bir tarihe ertelenmiştir. Yürüyüş gerçekleşmese bile, yürüyüş hakkının varlığından haberdar olmaları köylüler için bir *ilerleme* sayılmalıdır.

Özetlersek, Değirmenköy toprak mücadelesinin, bugünkü çözülme ve gerileme safhasında, gelecekteki başarıyı tayin edecek bir takım gelişmelerde kendini göstermektedir :

1- Köylüler, mücadelenin siyasi yönünü de kavram yolundadırlar.

2- Bilinçsiz duygusal birliğin yerini, bilinçli, inançlı birlik almaktadır. Bu alandaki gelişmeyi şöyle sıralayabiliriz.

Kendi menfaatlerini temsil etmeyen partiler arasında bölünme sırf toprağa sahip olmak amacıyla duygusal bir birlik - Baskılar karşısında çözülme - sınıf bilinci temeli üzerinde yeni bir birlik.

3- Köylülerle, diğer köylüler ve sanayi işçileri arasında belli ölçülerde dolaylı ve dolaysız bağlar kurulmuştur ve kurulmaktadır.

İşçilerin demokratik mücadeleleri yaygınlaşıyor

Geride bıraktığımız hafta, köylülerin toprak mücadelesinden başka, önemli işçi mücadelelerine de sahne oldu. Kartal'da, Ege Sanayiinde çalışan 152 işçi ve Köseköy'de, Çelik-Halat ve Tel Sanayiinde çalışan 185 işçi iş bıraktılar. Her iki mücadele de, bu yazı kaleme alındığı sırada, devrimci gençlerle dayanışma içinde devam etmekteydi. 14 Kasım'da direnişe geçen Ege Sanayii işçileri, direnişlerinin üçüncü gününde, bir kaç işçi hariç, geri kalan bütün işçilerin birliğini sağladılar ve fabrikaya, kısım şefleri, muhasebede çalışanlar ve müdürden başka hiç kimse girmede. Beşinci gün, işçi temsilcileri Hüsnü Demirel, Emin Kaymaz, Ömer Öztürk, Hüseyin Apaydın, Hasan Sancaklı, savcı tarafından sorguya çekiliyordu. Altıncı gün müdür de fabrikaya sokulmadı. İşçiler, fabrikanın karşısındaki alanda, gecenin soğuşunda bile yılmadan nöbet tuttular. Yedinci gün işveren, fabrika müdürü Ku-

bilay Akpınar'ın işine son vermeye, işten atılan Pakize Kılıç'ı geri almaya söz verdiği halde, işçiler anlaşmaya yanaşmadılar; bütün isteklerinin bir protokol imzalanarak kabulünü, ancak bu yapıldıktan sonra çalışmaya başlayabileceklerini söylediler.

İşverenin ve fabrika müdürünün, işçi evlerini tek tek dolaşarak işçileri satınalma ve korkutma çabaları sökmemişti. Sekinci gün işçilerin karşısına iki araba toplum polisi çıkardılar. Yine de işçiler, kadın erkek sonuna kadar mücadeleye kararlı idiler.

Mücadelenin niteliği

İşçilerin talepleri, daha önceki mücadelelerde de olduğu gibi, iktisadi ve demokratik taleplerdir ve bu nedenle de, mücadeleleri "Tam Bağımsız Gerçekten Demokratik Türkiye"yi gerçekleştirmeyi hedef alan milli-demokratik mücadeleye sürekleyen sebep, yasalara ve anayasaya girmiş demokratik haklarının çiğnenmiş olması, bu yasalara aykırı olarak arkadaşının işten atılması, iş güvenliklerinin sağlanmaması, toplu sözleşmenin bazı hükümlerinin uygulanmaması, işçilere kötü muamele yapılması, istedikleri sendikaya girmelerinin engellenmesi v.b...dir. *"Böyle bir mücadele ister işbirlikçi sermayeye karşı yapılsın, demokratik mücadeledir."* ³ İşçilerin, demokratik mücadelelerinin hedeflerini ve dayanaklarını doğru tespit eden pankartlardan bazıları şöyledir : "ANAYASA MADDE 48 HERKES SOSYAL GÜVENLİK HAKKINA SAHİPTİR." "ANAYASA MADDE 46 İŞÇİLER SENDİKALARA SERBEST ÜYE OLMAK HAKKINA SAHİPTİR." "ANAYASA MADDE 42 DEVLET İŞSİZLİĞİ ÖNLEYİCİ TEDBİRLER ALIR." Gene bir başka pankartta: "İŞ GARANTİŞİ ! GENEL GREV HAKKIMIZI SÖKE SÖKE ALACAĞIZ" denilmektedir.

Kartal Ege Sanayii işçilerinin istekleri, kanunsuz olarak işten atılan arkadaşlarının geri alınması, işçiler üzerindeki maddi ve manevi baskıya son verilmesi, bir hırsızmış gibi üstlerinin aranmaması, prim sisteminin kısım şeflerinin insiyatifinden çıkarılması, sendika tüzüğünde öngörülen Lokal müessesesinin tanınması ve bunun gibi isteklerdir.

Çelik - Halat işçilerinin mücadelesi de yine, mevcut yasalara ay-

kırı olarak iki işçinin işten atılması, zamların verimli çalışanlara değil- de işverenin istediklerine yapılması, işçilerin yevmiyelerinin kesilmesi ve bayramlarda ve diğer tatil günlerinde angarya olarak çalıştırılmaları gibi nedenlerle başlamış ve bu uygulamalara son vermeyi hedef almıştır. Yayınladıkları bildiride bu *kanunsuzluklar* sayılıp döküldükten sonra, "işverenin bu faşist baskılarına evet demeyeceğiz, İşverenler Anayasa'yı tanımadan, Orman Kanunu tatbik etmektedirler. Patronlara Orman Kanunu tatbik ettirmeyeceğiz" denilmektedir.

Görüldüğü gibi her iki fabrikadaki mücadelenin de hedefi, yasaların ve Anayasa'nın sağladığı demokratik hakları uygulatmak ve hakları genişletmektir.

Yine, Ege Sanayii işçilerinin istekleri arasında "10 Kasım'da saat 9.05'de Atatürk'e saygı duruşuna geçmek isteyen işçilere engel olan Mustafa Kemal düşmanı fabrika müdürünün işten atılması şartı vardır. Çelik Halat işçilerinin bildirileri "KAHROLSUN İŞÇİ DÜŞMANI İŞ-BİRLİKÇİ PATRONLAR ! YAŞASIN İŞÇİ SINIFININ DEVRİMCİ KAVGASI ! YAŞASIN GERÇEKTEN TAM BAĞIMSIZ TÜRKİYE!.." diye son bulmaktadır. Demokratik hakları için mücadelesinin bağımsızlık mücadelesiyle kopmaz bağlarını göstermesi bakımından, son derece anlamlıdır. Yine Ege Sanayii işçileri arasında, ABD emperyalizminin bekçisi 6. filoya karşı düzenlenen Kanlı Pazar yürüyüşüne katılanlar vardır. "Bağımsızlık davası işçilerin davası değildir, işçi sadece sosyalizm için mücadele eder" diye keskin sosyalistler (!) Ege Sanayii ve Çelik Halat işçilerinin mücadele içinde gelişen bu devrimci uyanıklığından ders almalıdırlar.

İşçilerin mücadelesi devrimci siyasi boyutlar kazanma yolundadır

İşçilerin iktisadi ve demokratik taleplerle kendiliğinden başlayan mücadelesi, proleter devrimcilerin çabaları ve mücadelenin verdiği deneylerle gittikçe gelişip olgunlaşmakta, milli burjuvaziye karşı demokratik ve iktisadi hakları korumaya ve geliştirmeye milli-demokratik mücadelemizin düşmanları olan işbirlikçi burjuvazi ve Amerikan emperyalizmini tasfiyeye yönelik devrimci mücadeleleri, demokratik köylü hareketleriyle de bağ kurmaya yönelmekte, milli - demokratik

güçbirliğinin temelini teşkil eden işçi-köylü ittifakı yönünde başlangıç sayabilecek adımlar atılmaktadır.

Ege Sanayii işçilerinin mücadelesi bütün işçilerin birliğini sağlama yolunda önemli bir adımdır

Ege sanayii işçilerinin iktisadi ve demokratik mücadelesi, uzak yakın on-onbeş fabrika işçilerinin birliğini fiilen gerçekleştirmiştir, SİNGER, MUTLU AKÜ, MAZURA, AEG, ETİ, BOHLER, AKSAN, SİMKO, DÜMEKS, SİLVAN, ARÇELİK, HİSAR ÇELİK, TÜRK DEMİR DÖKÜM ve RABAK fabrikalarından, gerektiğinde döğüşmek üzere dolmuşlar dolusu işçiler ve destekleme bildirileri, pankartlar gelmiştir.

Yine Ege Sanayii işçileri fabrikayı korumak üzere gönderilen jandarmaları haklılıklarına inandırarak, bugün için mümkün olan tek şeyi, onları tarafsızlaştırmayı başarmışlardır.

Ege Sanayii işçilerinin mücadelesi, İşçi-Köylü temel ittifakını sağlama yolunda başlangıç sayılabilecek bir adım atmıştır

Ege Sanayii işçilerinin mücadelesine destek olmaya giden gençler, onlara Değirmenköy'deki ve Türkiye'nin diğer yerlerindeki demokratik köylü hareketlerini anlattılar. İşçiler, hemen, Değirmenköy'de dağıtılmak üzere bir bildiri kaleme alarak, arkadaşlarından imza toplamaya başladılar. Çevredeki diğer fabrika işçilerinin de imzaladığı bildiride "toprak ağalarının" köylünün toprağını yağmalamasını kolaylaştırmak, "işçinin haklı direnişini kırmak için" "mehmetçiğin vasıta yapılması"na şiddetle çatıldıktan sonra, Ege Sanayii işçilerinin, Değirmenköylülerin yanında olduğu ifade edilmekte, "bir avuç toprak ağasının, üç-beş vurguncunun, Amerikan işbirlikçisi kapitalistin bizleri topraklarımızdan edip, haklarımızın üstüne oturmasına dur diyelim" denilmektedir.

Bildiri şöyle bitmektedir:

"Amerikan emperyalizmi, toprak ağaları, işbirlikçi kapitalistler durdukça, bizim birlikte mücadelemiz devam edecektir. Çünkü bunlar işçinin ve köylünün ortak düşmanlarıdır.

YAŞASIN İŞÇİLERİN VE KÖYLÜLERİN DEVRİMCİ BİRLİĞİ

YAŞASIN BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ İÇİN SAVAŞANLAR !..."

Ayrıca, Değirmenköy'lülerin düzenlemeyi düşündükleri yürüyüşe de Ege Sanayii işçileri, hep birlikte katılma kararındadırlar.

İşçi-Köylü temel ittifakının kurulması yolundaki çabanın işçilerden gelmiş olması ve yine işçilerin zorluklar karşısında kolayca çözümlü gerilememeleri de anlamlıdır ve işçi sınıfının en devrimci ve millî-demokratik mücadelemize öncülük etmeye en yetenekli sınıf olduğunun işaretleridir.

İşçi-Köylü mücadeleleri proleter devrimcilerin bilgilerini derinleştiriyor ve zenginleştiriyor

Ege sanayii işçilerinin mücadelesinde de, işçilerle bağ kuran devrimci öğrenciler arasında bazı yanlış eğilimlere şahit olduk. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1- Devrimci öğrencileri işçilerden tecrit etmek: Bu eğilim, direnme biçimi kararlaştırılırken, işçilerle öğrencilerin ayrı ayrı toplanmalarını isteme şeklinde kendini gösterdi. İşçilerin alacağı karar, öğrencilerin, devrimci teorik bilgilerinin ışığında, anında ve yerinde yapacağı müdahalelerle olumlu yönde etkilemelerini önleyen; İşçilerle öğrenciler arasına sınır çeken; işçileri kendilerinin dışında ayrı bir topluluk olarak düşünmeye ve görmeye iteleyen bu davranış yanlıştı ve hemen eleştirilerek düzeltilmesi yoluna gidildi.

2- Uzun süreli görevlerle kısa süreli görevleri birbirine karıştırmak: Bu yanlış tutumda somut bir durum tartışılırken, teorik laflar etmek ve işçilere, o günkü ideolojik ve örgütsel düzeylerini çok aşan hedefler göstermek, sözgelimi, daha örgütlemenin ne olduğunu yeni yeni kavrayan işçilerden Maden-İş'in düzeltilmesini istemek şeklinde kendini gösterdi.

3- Millî Cephe şiarını anlayamamak ya da yanlış anlamak: İşçi mücadeleleriyle bağ kuran devrimci gençler arasında görülen bu eğilim şu şekilde ifade edilebilir : "Madem ki bugün, önümüzdeki hedef

bağımsızlık ve demokrasidir, öyleyse bu dönemde sosyalizm konuşulmamalı, öğretilmemeli, propagandası yapılmamalıdır. Aksi halde milli cephe bozulur." Bu yanlış eğilim, bir çizgi halini aldığı anda, sistemleştiğinde, sahiplerini Trade Union'culuğa, hatta oportünizmin batağına kadar götürülebilecek çok saçma, çok sakat bir eğilimdir. Cephe, her şeyden önce, belli hedefler etrafında, *birbirinin aynı olmayan* güçlerin, birliğini ifade eder ve ancak böyle olursa *cephe* olur. Öyleyse, Milli Cephe'nin en solunu teşkil edecek proleterya da bağımsızlık ve demokrasi kavgasına öbür milli sınıflarla özdeşleşerek değil, kendi bağımsızlığını koruyarak, kendi sınıf ideolojisi ve örgütüyle katılacaktır. Sosyalizmi konuşmazsak, öğretmezsek, propagandasını yazmazsak bunu nasıl sağlayacağız ? *"Proletaryanın devrimci hareketi, bütün sınıflara karşı proleteryanın mücadelesini yürüttüğü gibi, emperyalizme karşı milli sınıfların ittifakını sağlamakta da görevlidir. Bu iki görev birbiriyle çelişmelidir. Ancak bu çelişme bir birliği de ifade eder. Çelişme halinde olan iki şey, başka bir şey karşısında bir birlik oluşturabilir. Diyalektik materyalizm bize bunu öğretiyor. Milli Cephe'nin ifade ettiği birlikte içinde çelişmeler taşıyan böyle bir birliktir."* 4

Proleter devrimciler neyin eksikliğini duyuyor ?

Proleter devrimciler bugün, hızla gelişen işçi, köylü hareketlerine yetişip yön vermekte, aralarında bağlar kurmakta, onları geliştirip olgunlaştırarak daha ileri boyutlara ulaştırmakta güçlük çekmektedirler. Bu gerçek neyi gösterir ?

Bu gerçek, gerekli proleter devrimci kadrolarının henüz yetişmemiş olduğunu gösterir. Gerekli militanların yetişmesi başta proleter devrimci ideolojinin geniş ölçüde yaygınlaşıp öğrenilmesine bağlıdır. Öyleyse ideolojik mücadeleye hız verelim.

Bu gerçek, henüz, mevcut proleter devrimci kadroları, en verimli şekilde mücadeleye sokmadığımızı gösterir. Bu eksikliğimizi örgütlendiğimiz ölçüde gidereceğiz. Öyleyse, örgütlenmeye hız verelim.

Bu gerçek, devrimci mücadelenin henüz başlarında olduğumuzu gösterir. Yürüyen mücadelemiz belli bir ölçüde, gerekli militanların yetişmesini ve örgütlenme düzeyinin gelişmesini de etkileyecektir. Örgütlenme ve bilinçlenme düzeyindeki her ilerleme de, yine mücadele-

yi olumlu yönde geliştirecektir. Öyleyse, uzun sürecek bir mücadele-
nin henüz başlarında olduğumuzu bilelim, ona göre hazırlanalım, yarı
yolda kalmayalım, aceleciliğe düşmeyelim.

Sonuç

Son İşçi-Köylü hareketleri, bütün işçilerin birliği, bütün köylüle-
rin birliği, ve işçi-köylü ittifakı yönünde küçümsenmeyecek adımlar
atmıştır. Değirmenköy'lülerin, çevre köylere dağıtılan bildirilerinde,
bütün köylüleri, ağaların karşısında birleşip kuvvet olmaya çağırması,
Ege Sanayii işçilerinin on-onbeş fabrika işçileri arasında birliği fiilen
gerçekleştirdikten başka, milli-demokratik hedefler etrafında Değir-
menköy'lülerle birliğe yönelmesi önemli adımlardır. Büyük devrimleri
gerçekleştiren, devrimci birliklerin, hepsi, aşağı yukarı, bugün bizim
içinde bulunduğumuz durumlardan geçmiştir.

"Büyük ve kesin mücadele"ye "yavaş yavaş" ilerleyen işçi ve
köylü mücadelelerine vargüciyle destek olmak, bu mücadeleleri gelişt-
tirip olgunlaştırmak, yurt düzeyine yaymak, milli-demokratik cephe-
nin temelini teşkil edecek işçi-köylü ittifakını gerçekleştirip güçlendir-
mek en başta proleter devrimcileri olmak üzere, bütün Kemalistlerin,
bütün yurtsever aydınların kaçınılmaz görevidir.

Yaşasın işçilerin ve köylülerin devrimci dayanışması !

Yaşasın milli-demokratik cephe !

DİPNOTLAR

- 1 Lenin, **Köylü Meseleleri ve Sosyalizm**, Pavel Yayınevi, Sayfa 122
- 2 Lenin, age, Sayfa 124
- 3 Doğu Perinçek, "Bütün Silahlarımızla Emperyalizmin En Zayıf Nok-
tasına Yüklenelim", **Türk Solu**, Sayı 91
- 4 Doğu Perinçek, age.

Ege Sanayii işçileri yenilmeyecek ! (*)

İbrahim Kaypakkaya Kartal'dan bildiriyor.

Kartal Ege Sanayiinde çalışan 152 işçi üç arkadaşlarının işten atılması üzerine 14 Kasım'da iş bıraktılar ve fabrikaya kimseyi sokmadılar.

Yedinci gün, işveren, fabrika müdürü Kubilay Akpınar'ın işine son vermeye, işten atılan Hüsnü Değirmenli, karısını ve baldızını işe geri almaya söz verdiği halde, işçiler anlaşmaya yanaşmadılar; bütün isteklerinin kabulünü istediler.

Sekizinci gün işçilerin karşısına iki araba toplum polisi çıkarıldı. İşçilerin istekleri kanunsuz olarak işten atılan arkadaşlarının geri alınması, işçiler üzerindeki maddi ve manevi baskıya son verilmesi, bir hırsızmış gibi üstlerinin aranmaması, sendika tüzüğünde ön görülen lokal müessesesinin tanınmasıdır.

Yani mücadelenin hedefi Anayasa'nın ve yasaların sağladığı demokratik hakları uygulamak ve bu hakları genişletmektir.

Yine isteklerin arasında: *"10 Kasım saat 9.05'de Atatürk'e saygı duruşunda bulunan işçilere Mustafa Kemal düşmanı fabrika müdürünün işten atılması şartı vardır.*

Singer, Mutlu Akü, Mazura, AEG, Eti, Bohler, Aksan, Simko, Dumeks, Silvan, Arçelik, Hisar Çelik, Türk Demir Döküm, Rabak ve daha başka fabrikalardan dolmuşlar dolusu işçiler gelerek Ege işçilerine destek olmuşlardır.

İşçiler, fabrikayı korumaya gelen jandarmalara haklı olduklarını anlatarak, onları tarafsızlaştırmayı başarmışlardır. Yine işçiler, yayınladıkları bildiride Değirmenköylülerin toprak mücadelesinde onlarla beraber olduklarını belirtmişlerdir. *"Bir avuç toprak ağasının, üç-beş vurguncu Amerikan işbirlikçisi patronun bizleri topraklarımızdan edip haklarımızın üstüne oturmasına dur diyelim."* Bildiri şöyle bitmektedir: *"Amerikan emperyalizmi, işbirlikçileri ve toprak ağaları durdukça, bizim birlikte mücadelemiz devam edecektir.*

(*) İŞÇİ-KÖYLÜ, Sayı : 9, 29 Kasım 1969

Çünkü onlar işçinin ve köylünün ortak düşmanıdır.

**YAŞASIN İŞÇİLERİN VE KÖYLÜLERİN DEVRİMCİ
BİRLİĞİ !**

**YAŞASIN BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ İÇİN
MÜCADELE EDENLER !**

İşçi-Köylü hareketleri milli demokratik mücadelemizin eksenini olmak yolundadır (*)

İşçi-Köylü hareketleri, harekete atılan kitlelerin bilinç ve örgütlenme düzeyi bakımından henüz Türkiye'deki milli-demokratik mücadelenin eksenine haline gelememiştir; fakat milli-demokratik mücadelemizin ilerdeki başarısını tayin edecek en önemli parçasıdır ve eksen haline gelme yolunda hızla ilerlemektedir.

Değirmenköylüler'in mücadelesi devam ediyor

22 Kasım, Cumartesi günü TÖS İstanbul Şubesi'nin Değirmenköy'de düzenlediği "toprak reformu" konulu açık oturumu köylülerin yakın ilgisi ve coşkunluğuyla karşılandı, çözülen ve gerileyen köylüler bir ölçüde yeniden biraraya getirdi.

Açıkoturum, toprak mücadelesine hukuki bir açıklık getirmekten başka, proleter devrimcilerle Kemalistlerin küçük ölçüde bir ittifakı olması bakımından da önem taşıyordu.

Olumlu bir girişim olan açık oturumun, bolca fukaralık edebiyatı yapılması gibi, TÖS'lü öğretmenlere kolluk dağıtılarak öğretmenlerin köylülerden tecrit edilmesi gibi, "siz her şeysiniz, biz hiç bir şeyiz" cümlesinde ifadesini bulan halka yaranma kaygısına düşülmesi gibi, emperyalizmden hiç söz edilmemesi gibi, yanlış ve eksik tarafları da vardı. Bunları da burada belirtmeyi devrimci bir görev sayıyoruz.

Köylüler açık oturumdan sonra, yürüyüş ve miting için yeniden karar aldılar. Fakat bu karar da, CHP'li Ferit Gündoğan'ın köylülere "şimdilik susun, mahkemeyi bekleyin" şeklindeki telkinleri ve Çorlu Kaymakamı'nın yürüyüş bildirimini imzalayanlara, "siz ne için imza attığınızı biliyor musunuz ? Köylüler Çorlu'da isyan çıkaracaklar. Bunun sorumluluğunu taşıyabilir misiniz? " şeklindeki tehditleri yüzünden yine geriye ertelendi.

Böylece, işbirlikçi iktidar ve onunla uzlaşan Ferit Gündoğan gibi sözümona ilericiler, Değirmenköylülerin yürüyüş ve mitingini bir kere daha engellediler.

(*) **Türk Solu**, Sayı 107, Aralık 1969

Yeni bir toprak işgali : Varışlı Köyü

Değirmenköy'lülerin mücadelesinin bir benzeri de Hatay, Reyhanlı ilçesi, Varışlı köyünde sürdürülmektedir. Olay özetle şöyledir :

Rufai Hindi adlı bir Suriyeli'nin Varışlı-Yeni mahalle, Varışlı-Atşana köyleri arasında ikibin dört yüz dönümlük bir toprağı vardır. Suriye hükümeti, Suriye'deki Türklere ait topraklara el koyunca, bizim hükümet de Türkiye'deki Suriye'lilere ait topraklara el koyar. Bu arada birçokları gibi, Rufai Hindi'nin toprağı da hazine malı olur. Bir süre sonra da Mehmet Eker ve Halil Eker adlı ağalar, kitabına uydurarak topraklara konarlar. Topraksız Varışlı köylüleri, toprakları işgal edip ekmeye başlayınca, karşılıklarına jandarmalar çıkarılır ve topraklar köylülerden "kurtarılır". İş mahkemeye intikal etmiştir ve Varışlı köylüleri mahkeme sonucunu beklemektedirler, aynen Değirmenköy'lüler gibi...

Ege Sanayii direnişi, işçilerin mücadele tecrübelerini arttırdı

Ege Sanayii işçilerinin direnişi, 12. gününde 26 Kasım, Çarşamba günü kırıldı. İşçilerin çoğunluğu o gün işbaşı yaptılar. Geri kalan kırk kadar işçi de ertesi gün direnişi bırakmak zorunda kaldılar. Hüsnü Demirel, karısı ve baldızından sonra, yiğit işçi lideri Hüseyin Apaydın da işten çıkarıldı. İstekler yerine getirilmedi. Sadece Hüsnü Demirel'in ailesine dört aylık ikramiye ödendi. Ayrıca Hüsnü Apaydın, sol yumruğu havaya kalkmış fotoğrafı yüzünden mahkemeye verildi.

Egedirenişinin neden böyle sonuçlandığı üzerinde durulmalı ve bu direnişten gerekli dersler çıkartılmalıdır. Ege Sanayii işçileri,

1- İlk defa direniyorlardı, yani *tecrübesizdiler*,

2- Kesin siyasi hedefleri yoktu, yani geniş ölçüde *bilinçsizdiler*. Azçok bilinçli olan işçiler sonuna kadar direndiler. Ve direniş iyice kırıldıktan sonra işbaşı yaptılar.

3- Devrimci bir örgütten yoksundular, yani geniş ölçüde *örgütsüzdüler*. Maden-İş sendikası, işçilere birer parça eklemek, zeytin, peynir sağlamakla yetiniyor, işverenlerin ve onun arkasındaki işbirlikçi iktidarın pölisininin karşısında, mücadeleye "*kanunsuzdur*" damgasını vurarak adliyenin karşısında, işçileri desteksiz ve yalnız bırakıyordu. Devrimci öğrencilerin desteği sürekli olmadı. İstanbul Bölgesi İş-

çileri Birliği'nin diğer fabrika işçilerinin desteğini sağlama yolundaki çabaları da yarım kaldı. İlk günlerdeki dayanışma sonuna kadar sürdü-rülemedi.

Buna karşılık işçilerin zayıf olduğu noktalar, karşı güçlerin kuvvetli noktalarını teşkil ediyordu. Karşı güçler :

1- İşçi direnişlerini kırmakta *tecrübeliydiler*. İşçilerin söylediğine göre, fabrika müdürü Kubilay Akpınar, Kozlu Kömür Ocakları'nda Mehmet Çavdar kurşunlanırken, işyeri müdürüydü.

2- *Bilinçliydiler* . Onlar biliyorlardı ki Ege Sanayii işçileri bu mücadeleyi başarırlarsa, çevredeki bütün fabrikalara örnek olacaktı. İşçileri keyiflerince işten atmak, Anayasa'ya girmiş demokratik hakların üstüne yatmak kolay olmayacaktı.

3- *Örgütlüydüler*. Arkalarında işbirlikçi siyasi iktidarın örgütlü gücü toplum polisi, irtica örgütleri, hepsinin gerisinde de ABD emperyalizmi vardı. Yani karşı güçler sapına kadar 'örgütlüydüler. Bu yüzden ki örgütsüz işçileri tek tek yakalayıp tehdit ettiler. Para teklif ettiler. Bazılarını satın aldılar ve sıraladığımız üç sebepten dolayı direnişi kırmayı başardılar.

Bütün bunlara rağmen, 12 gün dayanabilmiş olmaları, bütün işçilerin birliğini ve işçi-köylü ittifakını gerçekleştirme yolunda küçümse-meyecek adımlar atmış olmaları da işçilerin başarısı sayılmalıdır.

Bu mücadelede işverenin kazancı, işçilerin demokratik haklarının üzerine bir süre daha yatabilmek, işçilerin kaybı ise, demokratik haklarını bir süre daha uygulama alanına aktaramamaktadır. Fakat işçilerin kazancı daha önemlidir.

1- İşçiler haklarının mücadeleyle alınacağını öğrenmişler ve mücadelede 'önemli *tecrübeler* kazanmışlardır.

2- Mücadele işçilerin, siyasi bilinçlerini geliştirmiştir. Bu gelişimde proleter devrimcilerin de payı vardır.

3- İşçiler, Maden-İş'in iktisadi ve demokratik mücadelelerini gerçekten temsil eden daha tutarlı bir örgüt haline gelmesi gerektiğini hissettiler.

İşte bunlar, işçilerin kazançları dolayısıyla karşı güçlerin kayıplarıdır.

Çelik-Halat İşçileri Direnmeye Kararlı

12 Kasım'da Çelik Halat'ta 185 işçinin başlattığı direniş, bu yazı kaleme alındığı sırada devam etmekteydi. 27 Kasım'da, fabrikaya jandarma çağrılması üzerine direnişi fabrika dışında sürdüren işçiler, tam bir dayanışma ve birlik içindedir.

Çelik-Halat işçilerinin istekleri, hatırlanacağı gibi iş garantisi ve işten atılan İbrahim Aydın'ın geri işe alınması idi. İşveren, işe girmekten vazgeçmesi şartıyla, İbrahim Aydın'a üç yıllık maaş ve ayrıca beşbin lira vermeye razı olduğu halde, işçiler devrimci bir uyanıklık göstererek, bu adi pazarlığa yanaşmamaktadırlar.

Yine işçiler, fabrikaya gelen AP milletvekili Cevat Ademoğlu'nu tepkiyle karşılamışlar ve konuşmadan ayrılmak zorunda bırakmışlardır.

Öte yandan, kanuna uygunluğu, AP milletvekili gibi, gerici parlamentarizmin icazeti şeklinde anlayan oportünistler, özellikle Aren oportünizminin İzmit temsilcisi Şinasi Yeldan, işçilerin Anayasa'ya girmiş haklarını çiğnetmemek için giriştikleri direnişe "kanunsuzdur" damgasını vurarak bozgunculuk yapmaya, işçi safında yılgınlık yaratmaya çalışmışlardır. Bütün bunlara rağmen işçiler, direnmeye kararlı görünmektedirler.

Hisar Çelik İşçilerinin Mücadelesi Başarıyla Sonuçlandı

Çayırova'daki Hisar Çelik işçilerinin direnişi, dört günlük bir işgalden sonra başarıyla sonuçlanmış ve işçiler bütün isteklerini işverene kabul ettirmişlerdir. Proleter devrimciler, Hisar Çelik işçileriyle bağ kurmuşlar, milli-demokratik mücadelemizin silahları olan İŞÇİ-KÖYLÜ ve TÜRK SOLU gazetelerini onlara da ulaştırmışlardır.

Sarı Petrol-iş Sendikası, EAS İşçilerinin Mücadelesini Hedeflerinden Saptırmak İstiyor

Kartal EAS'da, 21 Kasım Cuma günü, işçilerin zorlamasıyla başlayan grev, bu yazı kaleme alındığı sırada, sarı Petrol-İş sendikasının denetiminde devam etmekteydi. İşçilerin toplu halde bulunmasından korkan sendika yetkilileri, fabrikada bir kaç grev gözcüsü bırakarak,

geri kalan işçileri evlerine göndermişlerdir. İşçilerle dayanışma kurmak, onlara mücadele silahları olan İŞÇİ-KÖYLÜ gazetesi ulaştırmak üzere giden devrimci gençler, grev gözcüleriyle görüştürülmemiş "bizim işçilerimiz sendika dergisinden başkasını okumaz" denilerek, İŞÇİ-KÖYLÜ gazetesi dağıtılmamıştır. Grev gözcüleriyle görüşmeyi engellemek üzere, daha sonra fabrikaya toplum polisleri çağırılmıştır. İşyeri temsilcisi, işçilerin istediklerini açıklamaktan bile kaçınmıştır.

Petrol-İş, EAS işçilerinin mücadelesinin siyasi boyutlar kazanmasına engel olmak, onu devrimci hedeflerinden saptırmak amaçındadır. Proleter devrimcileri, EAS işçileriyle sıkı bağlar kurmalı ve sarı Petrol-İş'in, işçi düşmanı yüzünü açığa çıkarmalıdır,

İşçi Köylü Hareketleri, Milli Demokratik Mücadelemizin Eksenini Olma Yolundadır

İşçi köylü hareketleri, harekete atılan kitlelerin bilinç ve örgütlenme düzeyleri bakımından henüz Türkiye'deki milli-demokratik mücadele haline gelmemiştir; fakat milli-demokratik mücadelemizin ilerdeki başarısını tayin edecek en önemli parçasıdır ve eksen haline gelme yolunda hızla ilerlemektedir. İşçilerin bilinç ve örgütlenme düzeylerine bakarak, bugüne kadar, bağımsızlık ve demokrasi bayrağını en önde götüren devrimci gençlik ve aydınların (en başta işçi sınıfı ideolojisini benimseyen ve ona yakınlık duyanların) bir süre daha, mücadelemizin en ön safında yer alacaklarını, devrimci hareketlerin eksenini teşkil edeceklerini söyleyebiliriz. Fakat hızla gelişen ve *genellikle* kendiliğinden gelen işçi-köylü hareketleri, kitleleri eğitmekte ve onlarda doğru bir siyasi bilincin gelişmesine yardım etmektedir. Sosyal mücadele, kitleler için en iyi okuldur ve kitleler hergün biraz daha artan sayıda, bu okulda sınamalardan geçmektedirler.

Yukarıdan beri özetlediğimiz olaylardan da anlaşılacağı üzere, işçi köylü hareketleri henüz devrimci örgütlerinden yoksundur. Köylü hareketleri tam anlamıyla örgütsüzdür. İşçi hareketleri ise ya sarı sendikaların denetimindedir, ki bunlar işçi hareketlerine ayakbağı olmaktadır; ya da devrimci ideolojiyi eylem kılavuzu edinmedikleri için, mücadeleyi sonuna kadar götürmekten kaçınan sendikaların elindedir.

Mücadele içinde bilinçlenen işçiler, iki tip sendikayı da ileriye doğru, ekonomik ve demokratik mücadelelerini gerçekten temsil eden örgütler olmaya doğru zorlamaktadırlar.

Bugüne kadarki mücadeleler Akhisar'daki Tütün Üreticileri Sendikası hariç, henüz bir örgüt doğurmamıştır. Kitlelerle proleter devrimciler arasında, mücadele içinde kurulan bağlar, mücadele bittikten sonra aynı sağlamlığı sürdürememektedir. Bu sonuç, proleter devrimcilerin henüz merkezi ve disiplinli bir örgütten yoksun ve kitleleri örgütlenme konusundaki bilgi ve deneylerinin sınırlı oluşundan ileri gelmektedir. Sendikalarda ve benzeri örgütlerde çalışmalara ağırlık vermek, işçi, işçi-köylü mücadele örgütlerinin doğmasına yardımcı olmak, proleter devrimcilerin acil görevleri arasındadır. Yine devrimini başarmış ülkelerin işçi-köylü örgütlenmesi konusundaki bilgi ve deneyleri dilimize kazandırılmalı, kendi deneylerimiz yazılıp, tartışılarak bütün proleter devrimcilerin ortak malı haline getirilmelidir. Bunu başardığımız ölçüde emperyalizm ve oportünizme ağır darbeler indirmek mümkün olacaktır.

Yürütülen şiddetli ideolojik mücadeleyle ve sosyal pratiğin ağır şamarlarını yiyerek, şimdilik proleter sosyalist düşüncenin en çok hakim olduğu Devrimci Gençlik Federasyonu'ndan tasfiye edilen oportünizm, bu sefer de, sosyalist düşüncenin yeni yeni ulaşmaya başladığı işçi örgütlerinde direnmekte; işçi sınıfımızın görüş açısını daraltmaya, bilincini köreltmeye ve eylemsizlik ağlarını işçi sınıfı hareketi üzerine sermeye çalışmaktadır. Bunun en somut örneğini Kartal'daki *İstanbul Bötgesi İşçiler Birliği* 'nde görmekteyiz. O bölgedeki yiğit ve dinamik işçileri içinde toplayan ve işçi hareketlerinde önemli bir payı olan bu örgüt, sosyalizmin bilimini reddeden kısır faydacılık savunucularının, popülistlerin, işçi dalkavuklarının etkinlik alanı haline gelmiştir. Proleter devrimciler işçilere küçük burjuva görüşlerin aşılmasına meydan vermemelidirler. Gençlik saflarında geniş ölçüde tasfiye edilen oportünizmi işçilerin saflarından da söküp atalım. İşçi sınıfı örgütlerini, proleter devrimci düşüncenin güneşiyle aydınlatalım.

"Bağımsızlık Savaşından Dönülmez" (*)

*Amerikan emperyalizmi
ve uşakları, milli
kurtuluşçulara karşı
saldırganlıklarını arttırıyorlar*

Milli Kurtuluş Mücadelemiz yeni şehitler veriyor.

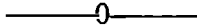
Şehitlerimizin kanı, milli kurtuluşçuların mücadele azmini ve bilincini keskinleştirip çelikleştirirken, emperyalizmin ve diğer milli kurtuluş düşmanlarının sonunu hazırlıyor.

Milli Kurtuluş Mücadelemiz, şehitlerimizin gencecik, tertemiz ve soylu kanlarıyla sulanıp güçleniyor.

Nedim Özpolat, Turan Emeksiz, Ali İhsan Kalmaz katarına bir buçuk yıldır yeni savaşçılar eklendi. Birbuçuk yıl içinde adını bilebil-
diğimiz dokuz şehit daha verdik. Yani, iki ayda, bir şehit. Son on ayda
yedi şehit verdik. Yani, oniki günde bir şehit.

Bu demektir ki milli kurtuluş çıkarlarını gittikçe tehlikede gören
Amerikan emperyalizmi ve uşakları saldırganlıklarını arttırıyorlar.

Bu demektir ki milli kurtuluş mücadelemiz gelişip güçlenerek
emperyalizmin yüreğine korku salıyor.

Yıl 1968. Aylardan Temmuz. Amerikan emperyalizminin Akde-
nizdeki bekçisi altıncı filo, İstanbul Boğazı'na kara bir leke gibi otur-
muş. Amerikalı denizciler, İstanbul otellerinde, kendi deyimleriyle,
"moral takviyesi" yapıyorlar. Mustafa Kemal'in gençliği, "*esir yaşa-
maktansa ölmek evlâdır*" deyip ayağa kalkmış. Yürüyüşler, mitingler,
bildiriler birbirini kovalıyor. Altıncı filodan gönderilen yemeklerle tı-
kınıp ve Amerikan denizcilerinin otel bekçiliğini yapan toplum polisi,
bir sabah, uykunun en tatlı yerinde, ~~devrimci~~ gençlerin yuvası Gümüş-
suyu Öğrenci Yurdu'na baskın yaparak yüzlerce genci copluyor ve

(*) **Türk Solu**, sayı 110:, Aralık 1969

VEDAT DEMİRCİOĞLU'nu ikinci kattan atarak bir milli kurtuluşçunun kanını akıtıyor toprağa.

Aynı günlerde Ankara gençliği de ayakta. Altıncı filoya karşı gösteri yapan gençlere yine toplum polisi saldırtılıyor. Coplardan kendini kurtarmaya çalışan **ATALAY SAVAŞ**, bir arabanın altında kalarak can veriyor.

Yıl 1969. Şubatın onaltısı. Günlerden pazar: Kanlı Pazar. Yine 6. filo Boğaz'a demir atmış, Türkiye halkına meydan okuyor. Yine İstanbul sokaklarında, "moral takviyesi"ne çıkmış, Amerikan askerleri. Mustafa Kemal'in gençleri durur mu; Mustafa Kemal durur muydu? Durmazdı. Gençler de durmuyorlar. Halkımızın en devrimci gücü işçilerle elele verip "*Emperyalizme Karşı Bağımsızlık Yürüyüşü*" düzenliyorlar. Hürriyet Alanı'ndan Taksime 30 bin yurtsever yürüyor. Öte yandan, Mustafa Kemal'e ölüm fermanı çıkaran Vahdettin çömezleri, Altıncı filoya karşı namaz kılıp islamlığı ayaklar altına aldıktan sonra, Amerikan emperyalizmine karşı "kutsal" hizmetlerini yerine getirmek üzere Taksim'de toplanıyorlar. Yurtseverler alana girer girmez, toplum polisinin de desteğini alan Vahdettin çömezleri, tabanca, bıçak, muşta, taş, sopa, balta... ile saldırıya geçiyorlar. Sonuç, yüzlerce yaralı ve iki ölü... **ALİ TURGUT AYTAÇ** ve **DURAN ERDOĞAN** milli kurtuluş şehitlerimizimizin saflarına katılıyorlar.

Yıl 1969. Eylül. Halk Oyunları Tunceli'de, halk ozanı Pir Sultan Abdal'ın hayatını canlandırıyor. Halk, oyunu görmek için, oluk oluk akın ediyor. İşbirlikçi iktidarı bir telaş sarıyor ki görmeyin, aynen Hızır Paşa'nın telaşı gibi. Ve hemen bir ferman çıkartıyor: Pir Sultan Abdal yasaktır. Biletlerini önceden almış olan kalabalık tiyatronun kapısında kalakalıyor. Ve bir haber duyuruluyor: halkın ileri gelenlerinden bazıları tutuklanmış. Kalabalık kendiliğinden karakola yürüyor. Ve iktidarın emriyle; silahlar halka döndürülüyor. "*Ateş etmeyin, durun*" diye öne fırlayan yiğit **MEHMET KILAN** göğsünden vurularak yere düşüyor.

Yıl 1969. Eylül'ün on sekizi. Özel okullarda ve bu arada İstanbul Işık Mimarlık ve Mühendislik Özel Yüksek Okulu'nda, eğitim ve öğretim bir ticaret meta haline getiren, parayla diploma dağıtan özel okul patronlarına karşı bir direniş sürdürülmekte. İrticanın güçleri, her

zaman ve her yerde olduğu gibi, bu direnişi de kırmak istiyorlar. Özel Işık'taki arkadaşlarına destek olmaya giden devrimci gençler, kiralık katiller tarafından ateş yağmuruna tutuluyor. İki genç yaralanıyor ve MEHMET CANTEKİN devrim şehitlerimizin saflarına katılıyor.

23 Eylül. Cantekin'in ölümü üzerinden beş gün geçmiş. Hürriyet alanında, güpegündüz, herkesin gözü önünde, bir yiğit kurtuluş savaşı. daha, polis eliyle alçakça, kallesçe arkadan kurşunlanıyor. Vietnam halkına ettiği zulümlerden dolayı "*Kasap*" adıyla anılan Amerikan elçisi Kommer'in arabasını yakarak, İkinci Kurtuluş Savaşımızın ilk meşalesini tutuşturanlardan biri olan TAYLAN ÖZGÜR'den, böylece, yurtsever baba Hasan Özgür'ün deyimiyle "*Kommer*"in acısı çıkarılıyor." !.

Halkımızın mücadelesi geliştikçe, sömürü ve tahakkümün tehlikeye düştüğünü gören Amerikan emperyalizmi ve uşakları, saldırganlıklarında daha da ileri gidiyorlar. Milli Kurtuluşçu akıma karşı irticayı silahlandırmakta daha da ileri gidiyorlar. Öyle ki, MEHMET BÜYÜKSEVİNÇ kardeş pusu kurularak, durakta otobüs beklerken kurşunlanıyor. Öyle ki, aradan daha altı gün geçmişken, irtica polislerin gözleri önünde, okulunun kapısında nöbet tutan bir yiğit militanımızı, BATTAL MEHETOĞLU kardeşimizi de öldürüyor. Battal'ın son sözü "*BAĞIMSIZLIK SAVAŞINDAN DÖNÜLMEZ*" oluyor. Ve irticanın, emperyalizm ve işbirlikçileri tarafından beslendiği bir kere daha ortaya çıkıyor. Akademi çevresinde yakalanan bir kaç yobazın üzerinden büyük miktarda paralar ve Mıgırdıç Selefyan gibi milyarlarlardan alınan yardımlara ait belgeler bulunuyor.

*Devrimci gençlik, gerici
saldırganlığa karşı yiğitçe
direniyor*

15 Aralık Pazartesi. Yurtsever gençlik kaynıyor. İstanbul Teknik Üniversitesi öğrencileri, sabahın erken saatlerinde, Maçka'da toplanarak Amerikan emperyalizmini, işbirlikçi iktidarı ve onların silahlandığı irtica şiddetle lanetleniyor ve oybirliğiyle süresiz boykot kararı alıyor. Söz alan öğrenciler, "*Zorbalık, baskı ve terörle asla yıldıırılamayacaklarını, kurtuluş savaşı yolundan döndürülemeyeceklerini*" belirtiyorlar.

Aynı saatlerde, İstanbul Üniversitesi de olağanüstü günlerinden birini yaşıyordu. Devrimci öğrenciler, saat 8.00'den itibaren Üniversite bahçesinde toplanmaya başlamışlardı. Gençler, saat 10.00 sıralarında binlerce oldular. Düzenledikleri toplantıda dendi ki: "*Battal'ı öldürenler, işçilerin, köylülerin düşmanıdır: çünkü Battal işçiden, köylüden yanaydı. Battal'ı öldürenler, Türkiye halkının bağımsızlık mücadelesinin düşmanı, Amerikan emperyalizminin uşağıdır; çünkü Battal, yiğit bir bağımsızlık savaşçısıydı.*" Dendi ki: "*Mustafa Kemal'e layık olmak istiyorsak, halkımızın bağımsızlığını ve özgürlüğünü istiyorsak, bir yumruk gibi beraber olalım.*" Binlerce öğrenci, sıkılı yumrukları havada, Ata'nın Bursa Nutku'nu ve bağımsızlık andını tekrarladılar.

Toplantıdan sonra Adliye'ye gelen devrimci öğrenciler, Türk Yargıcına olan güvenlerini belirttiler ve Savcıyla görüşmek istediler. İşbirlikçi iktidarın sözcülüğünü meslek edinmiş Savcı Nedim Demirel, gençlerin görüşme isteğini kabul etmedi. Gençler, Üniversiteye dönerken, Hürriyet Alanı'nda, toplum polisinin; saldırısına uğradılar; fakat, metanetle karşı koydular ve Eczacılık Fakültesinin içine kadar giren polisi, geri püskürttüler. Daha sonra Üniversite bahçesinde toplanan gençler, Ata'nın anıtı önünde saygı duruşunda bulundular ve o gece sabaha kadar, Üniversitede, meşalenin ışığında, Battal'ın cenazesi başında nöbet tuttular. TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Arslan da saygıya layık bir davranış göstererek, nöbete katıldı ve Aybar'ın suçlamaya bile yeltendiği gençlerin safında yer aldı.

*Bütün yurtseverler; işçiler,
köylüler, öğrenciler,
öğretmenler ve subaylar,
emperyalizme ve onun
silahlandığı irticaya
karşı, Milli Kurtuluş
Cephesinde saf tutuyorlar*

Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu İstanbul Bölge Yürütme Kurulu, İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği, İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri Öğrenci Birliği, İstanbul Üni-

versitesi Talebe Birliği, İTÜ Teknik Okul Öğrenci Birliği, Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu İstanbul Sekreterliği, Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı, Türk Edebiyatçılar Birliği, Türkiye Kadınlar Birliği, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi ve daha bir çok yurtsever kuruluş, bildiriler yayınlarak emperyalizmi ve irticayı şiddetle lanetlediler. Yine yurtsever subaylarımız Mustafa Kemal'e yaraşan bir davranışla, mert ve erkek seslerini dile getiren bildirileriyle Milli Kurtuluş cephesinde saf tuttular.

16 Aralık Salı günü, İstanbul Üniversitesi'nde düzenlenen toplantıya binlerce yüksek okul öğrencisi, öğretmen, işçi ve subay katıldı. Devrimci Gençlik Federasyonu İstanbul Bölge Yürütme Kurulu Başkanı Cihan Alptekin, "*Amerikan emperyalizmi ve işbirlikçilerin düzenlediği bütün tertiplere rağmen, ne pahasına olursa olsun, İkinci Kurtuluş Savaşımız başarıya ulaşacaktır.*" dedi. Çılgınca alkışlar ve sevgi gösterileri arasında konuşmaya başlayan emekli binbaşı Hasan Özgür, gençlere "*Hepiniz birer Atatürk'sünüz, Atatürk'ün, Türkiye Cumhuriyetini ve istiklâlini sizlere emanet etmekle haklı olduğu defalarca isbat ettiniz. Hepinizi sevgiyle kucaklarım, yavrularım*" diyordu. Battal'ın anası kısa ve özlü bir tel göndermişti gençliğe: "*Battal öldü, zafer sizindir evletlarım.*" Bir öğretmenin konuşması "*Bağımsızlık mücadelemizde öğretmenler kendilerine düşeni yapacaktır*" diye devam ediyor; bir işçinin konuşması "*İşçiler sizlerle beraberdir. Yaşasın bağımsız Türkiye*" diye bitiyordu.

Daha sonra gençler, devrimci mücadeleyi yılmadan yürüteceklerine dair hep bir ağızdan and içtiler. Ve İstanbul'un bütün Üniversite ve Yüksek Okullarında süresiz boykota karar verdiler. Aynı saatlerde Ankara Üniversitelerinin öğrencileri de süresiz boykot kararı alıyorlardı.

İstanbul Üniversitesindeki toplantıdan sonra, şehit Battal'ın tabutu, kavga arkadaşlarının elleri üzerinde Sirkeci araba vapuruna kadar götürüldü. Binlerce öğrenci, öğretmen, işçi ve subay düzgün sıralar halinde Hürriyet Alanı'ndan Sirkeci'ye doğru sessiz bir sel gibi aktı. Halkın büyük heyecan ve saygı ile izlediği yürüyüş ilerledikçe kalabalıklaşıyordu. Battal, çiçekler arasındaki yerine konduğu zaman, Sirkeci meydanında binlerce insan ve vasıtanın çıt çıkmıyordu. Araba va-

purunun uzun ve acı sireni, milli heyecanı ve kabaran devrimci öfkeyi, başları önlerinde ve yumrukları havada binlerce yurtseverin yüreğine bir kere daha perçinliyordu. İstanbul, bir ulusun bağımsızlık yolundaki sarsılmaz azminin açığa çıktığı, birinci kurtuluş mücadelesi günlerine benzeyen bir günü daha yaşıyordu. Binlerce yurtsever teker teker şehit Battal'ın önünden geçtiler ve Taksim yönünde yürüyüşe devam ettiler.

Yol boyunca "*Kahrolsun Amerika*", "*Bağımsız Türkiye*", "*Devrimciler elele, Milli Cephede*" sesleriyle ilerleyen topluluk halk tarafından coşkunlukla alkışlanıyordu. Daha bir kaç gün önce, Amerikan uşaklarının saldırısı karşısında yalnız sanılan bu gençliği bütün halkla beraber çelik bir yumruk gibi birleştiren bu kuvvet neydi ? Bu kuvvet, işçisi, köylüsü, aydınıyla dünyada ilk defa kurtuluş savaşını başarmış bir ulusun bağımsızlık azmiydi. Bu kuvvet, kanla sulanmış bir milli kurtuluşçuluğun, Mustafa Kemalciğin yok edilmek istenmesine karşı Türkiye halkının haklı tepkisiydi.

Yağmur altında Taksim'e kadar yürüyen 25 bin yurtsever orada, Atanın anıtı önünde, "*bağımsızlık savaşından dönmeyeceklerine*" dair, tek bir yürek gibi yeniden and içiyordu.

İstanbul'dan eller üzerinde uğurlanan Battal'ın cenazesi Ankara'ya sokulmadı. İşbirlikçi iktidar, gençliğin Ankara'da düzenleyeceği yeni bir törenden korkuyordu. Battal, 17 Aralık akşamı, memleketi Malatya'ya iletilti. Önce evine, sonrada Türkiye Öğretmenler Sendikası'na götürüldü. O gece sabaha kadar başında nöbet tutuldu. Sabahleyin Ata'nın anıtı önünde köylüsü ve kentlisi ile binlerce Malatya'nın katıldığı bir törenden sonra, Malatya'nın Turan Emeksiz'den sonra ikinci şehidi olan Battal omuzlar üzerinde yumruklar sıkılı olduğu halde şehitliğe taşındı.

Böylece devrimci saflardan bir yiğit asker daha eksildi.

Battal, ölmeden önce "**BAĞIMSIZLIK SAVAŞINDAN DÖNÜLMEZ**" dedi.

BAĞIMSIZLIK SAVAŞINDAN DÖNÜLMEYECEĞİNİ" bizlere, hayatını vererek öğretti Battal.

*Milli Kurtuluş
şehitlerimizin anısına
layık olacağız*

Milli Kurtuluş Şehitlerimizin anısına layık olmak için, bağımsızlık ve demokrasi yolundaki mücadelemizden bir an bile geri durmayalım, yılgınlığa düşmeyelim, gerektiğinde Battal gibi yiğitçe ölmekte en ufak bir tereddüt göstermeyelim.

Milli Kurtuluş şehitlerimizin anısına layık olmak için, mücadelemizi, en doğru yollardan, devrimci mücadeleler tarihinin bize öğrettiği yollardan yürütelim. Bizleri kitlelerden tecrit ederek kavgamızı sekteye uğratacak bireyci çıkışlara ve küçük burjuva kahramanlıklarına kapılmayalım.

Milli Kurtuluş Şehitlerimizin anısına layık olmak için, bütün iğrençliklerini, pisliklerini gittikçe ortaya dökmeye başlayan emperyalizme ve uşaklarına karşı, geniş kitleleri harekete geçirelim. Saflarımızı genişletip çelikleştirilelim. Milli Kurtuluş Mücadelemizi bütün Türkiye halkına maledelim.

İlkemiz Halk Savaşı olsun.

Yaşasın Milli Kurtuluş Şehitlerimizin devrimci anıları.

Yaşasın Milli Kurtuluş Cephemiz.

Kahrolsun emperyalizm ve irtica.

Yaşasın emperyalizme karşı savaştan bütün dünya halkları !

Köylüler Ağaları Dize Getirecektir (*)

İbrahim Kaypakkaya bildiriyor :

Trakya köylüleri, çiftlik beylerinin Valiyi, Emniyeti de arkalarına alarak hazineye ait toprakları, köy meralarını gasbetme gayretlerine karşı yiğitçe direnmektedirler. Son olarak, Tekirdağ'ın Kaşıkçı köylüleri, kendilerine zulmeden, topraklarına el koyan çiftlik sahiplerini ve toprak ağalarını protesto etmek amacıyla 16 Şubat günü 9 traktör ve iki otobüsle kendi elleriyle hazırladıkları pankartlarıyla yürüyüş için Tekirdağ'a indiler. İki traktör dolusu köylü de Taşomurca'dan katıldı. Çevredeki beyler bu durumdan telaşa kapıldılar. Vali yürüyüşü önlemek için türlü oyunlara başvurdu. Köylüler, Vali'nin oyunları ve şiddetli yağmur karşısında yürüyüşü yapmaktan vazgeçtiler. Sonradan devrimci gençlerin desteği ile yeniden yürüyüşe karar veren köylüler şehre indiler. Yürüyüş için bildirim verdiler. Çiftlik beyleri ve onların yordakçısı emniyet teşkilatı bu yürüşüyü de önlemek için harekete geçti. Emniyet Müdürü bildirim vermeye gelen köylüleri tehdit etti. Halkı tehdit eden bir Emniyet Müdürünün, halka değil, ağalara, beylere hizmet ettiği ortadadır.

Mücadelenin Tarihi

Kaşıkçı köylülerinin mücadelesi eskidir. Onlar yıllardan beri beylere karşı, onların haksızlıklarına karşı mücadele vermektedirler.

Kaşıkçı köylüleri 93' harbinde Bulgaristan'dan göçerek, Taşomurca çiftliği ile Ahmedikli çiftliğinin arasına düşen topraklara yerleşmişlerdir. Tekirdağ'a bağlı ve ikibini aşkın nüfuslu olan bu köyün etrafında Taşomurca, Selçuk, Karansılı, Dedecik, Generli, İsmaili, Kazandere ve Ahmedikli köyleri bulunmaktadır.

Kaşıkçı'lılar ilk olarak bugün köyün doğusuna düşen Ahmedikli Çiftliğinin topraklarını satın alarak, 1957'de işlemeye başladılar. Ah-

(*) İŞÇİ-KÖYLÜ, Sayı:14, 19 Mart 1970.

medikli Çiftliğinde çalışan köylüler ve sonradan buraya yerleştirilen göçmenler bu topraklar üzerinde anlaşmazlığa düşerler. Ta o zamandan bu yana bu anlaşmazlık mahkeme yoluyla giderilmeye çalışılır, fakat bir türlü sonuçlanmaz.

27 Mayıs 1960 öncesi DP iktidarı türlü yollarla Kaşıkçı'ya ait toprakların bir kısmını Ahmedikli'ye vererek hem onların oylarını alabilme, hem de topraksız köylüleri bir birine düşürme planı uygulamıştır. Aynı oyun şimdi de oynanmaktadır. Bir yandan Ahmedikli'lerle mahkeme kapılarında çekişen Kaşıkçı köylüleri, öte yandan da hazineye ait toprakları gasp etmeye çalışan Taşomurca çiftliği sahibiyile mücadele ederler.

Taşomurca'da, topraksız ve az topraklı köylülerin yanısıra, tahminen yedibin dönümlük bir çiftlik vardı. Adı Omurca Çiftliğidir. Çiftlik sahibi Tayip Bey. 1924'de Encümen Azası iken, Vilayetten bir hudutname çıkartır. Bu hudutnamenin içinde, çiftliğe ait topraklardan başka, Taşomurca köylülerinin bölük pörçük toprakları ve 4000 dönüm kadar da "Ruzağılık" (mera) yer almaktadır.

Daha sonra o zamanki çiftlik sahibi Neriman Sezer ile Kaşıkçı arasında ilkin 1950 yılında bir sınır tesbit edilir. Fakat önce yaklaşık olarak 300 sonra da 60 dönümlük bir sınır kaydırması yapılarak, köyün içine doğru adım adım kayılır. Neriman Sezer Kaşıkçı merasından başka Taşomurca köylerine ait olan 1000 dönümlük bir meraya da el koyar.

Ölürüz de Vermeyiz Toprağımızı

12 Şubat 1970 tarihinde bu toprakları 65.000 liraya kiralayan Selçuk köyü ağası, iki uzman ve jandarmalarla birlikte sürmeye gelir. Fakat "*Ölürüz de sürdürmeyiz*" diyen köylülerin kadınıyla erkeğiyle gittikçe direnmesi karşısında çekip gitmek zorunda kalırlar.

Trakya'da mücadele yalnız Kaşıkçı ve Taşomurca'da değil... Değirmenköy, İsmaili, Karansılı ve daha yüzlercesinde sürüp gidiyor İsmaili köylülerinin başına da Hacılı Çiftliği bela... Ama köylüler, burada da "*Ölürüz vermeziz toprağımızı*" diyorlar. Burada da mücadeleye kararlı köylüler. "Toprağımız giderse perişan kalacağız, ama yağma yok,

biz çoluk çocuğumuzun rızkını kaptırmayız kolay kolay. Ya canımızı alacaklar ya da toprağımızı..." diyen köylüler elbetteki ağalara rahat soluk aldırtmayacaklardır.

Banka Kredileri Tefecinin Cebine İniyor

Başka bir derdi daha var köylülerin. Onu da içlerinden biri şöyle dile getiriyor: "Ziraat Bankasından bize kredi verecekleri zaman, Rifat Doriyanlı'dan yem almamızı şart koşuyorlar, yoksa vermiyorlar. Bu adam köylüyle yem sanayii arasına girmiş soyguncunun tekidir. Gündöndüyü elimizden 120 kuruşa alıp, 260'a satarlar ki hiç sormayın." 120'e alıp 260'a satanlar çok, köylümüzün başında... Onlara karşı da birleşmek gerek.

Bir avuç toprağa sıkışıp, beylerin tarlalarında ırgatlık yapanların birleşmesi, ama mutlaka birleşmesi gerekli. Yoksa, yıllarca böyle ezilmenin önüne geçilemez. Birleşelim ki güçlü olalım, güçlü olalım ki hakkımızı alalım.

Devrimci gençler köylülerin mücadelelerinin yanında yer alıyorlar, onlara yol gösteriyorlar. Ağalar ve soyguncu tüccarlar, gençlerle köylülerin birliğinden çok korkuyorlar. Korktuklarındandır ki, geçle- rin ardından köylerin içine kadar jandarma salıyorlar. *Halkın haklı mücadelesini ve mücadeleye ıstık tutan devrimcileri engellemeye çalışmanın geçer akçe olmadığını tarih defalarca ispatlamıştır.*

BÜTÜN KÖYLÜLER ! Zalim ağalara ve onların iktidarına karşı birleşelim !

BÜTÜN İŞÇİLER, MEMURLAR, DEVRİMCİ GENÇLER, DEVRİMCİ ÖRGÜTLER, BÜTÜN YURTSEVERLER ! Trakya köylülerinin mücadelesi hepimizdir. Köylülerin mücadelesine var gücümüzle omuz verelim !..

İşçi-köylü Hareketleri Ve Proleter Devrimci Politika (*)

Ülkemizde İşçi - Köylü Hareketleri Gittikçe Yaygınlaşıyor

Ülkemiz, özellikle son iki yıl içinde gittikçe yaygınlaşan ve yoğunlaşan işçi, köylü hareketlerine sahne oldu. Grevler, fabrika ve toprak işgalleri, iş bcykotları, yürüyüşler, mitingler birbirini kovaladı. Daha büyük ve daha güçlü hareketlerin habercisi olan işçi, köylü hareketlerinin başlıcalarını özetleyelim.

İşçi Hareketleri

1968 yılının Mart ayında, AP kurucularından Tahsin Demiray'ın işyeri Türkiye Basımevinde 22 işçi, bir yıldan fazla devam edecek olan bir greve başladılar ¹. Nisan ayında, Goodyear işyerinde ve Sümerbank Filyos ateş tuğla fabrikasında iki grev daha patlak verdi ². Mayıs ayında, Foster Wheeler şirketinin Ankara'daki bürosunda, birçok devrimci örgütün desteklediği ve Amerikalıların işçilerimiz üzerindeki baskısını hedef alan yeni bir grev doğdu ³. Yarımca İpraş Rafinerisinde çalışan 450 işçi sosyal hakları için Haziran ayında yemek boykotuna gittiler ⁴. Temmuz başlarında Derby Lastik Fabrikasının 1700 işçisi, Lastik İş Sendikasını işyerine sokmayan, Lastik İş'e kaydolmayan işçilere baskı yapan işvereni protesto amacıyla fabrikayı işgal etti ⁵. Aynı günlerde 23 fırın işçisi, zam talebiyle Şişli Gürsel Mahallesi'nde çalıştıkları fırını işgal etti. Yine Temmuz ayı içinde çevre köylerden gelerek Balıkesir Orman Fidanlığında çalışan kadınlı erkekli 50 işçi, Türk Ot-İş Sendikasına girdikleri için işten atılınca, Orman Fidanlığının kapılarını tutarak içeriye yeni işçi alınmasına engel oluyorlardı. İşçiler daha sonra da aileleriyle birlikte Balıkesir'de bir sessiz yürüyüş yaptılar ⁶.

Ağustos başlarında Alibeyköyündeki Finifis Branda Fabrikası işçileri Teksiften ayrılarak Federal Sendika'yı kurdular. Sendika kurucusu 4 işçinin işten atılması, 200 branda işçisinin "arkadaşları tekrar

(*) Proleter Devrimci Aydınlik, Sayı; 5-19, Mayıs 1970

işe alınincaya kadar" oturma grevine gitmelerine yol açtı ⁷. İş güvenli-
ğinin bulunmaması, ücretlerin düşük olması, 15 yaşından küçük ço-
cukların çalıştırılması vb. nedenlerle Finfinis işçileri, Eylül ortalarında
yeniden direnişe geçtiler ⁸. Jandarma baskısına, işten atılmalara ve ne-
zarete alınmalarına rağmen, direniş bir aydan fazla sürdü. İşçiler 14
Ekimde Demokratik Devrim Derneği, İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş
Derneği ve Fikir Kulüpleri Federasyonunun katıldığı bir yürüyüş dü-
zenlediler. Bu arada, grevleri 220. gününü dolduran Türkiye Basımevi
işçileri aralarında para toplayarak, DİSK'in kendisine bağlı olmadığı
için desteklemediği Finfinis işçilerine yardımda bulundular ⁹.

Kasım başlarında Samsun Tekel Başmüdürlüğü'nde çalışan 197
işçi, işlerinden çıkarıldıkları için Ankara'ya doğru yürüyüşe geçti ¹⁰. 5
Kasım'da Magirus Otobüs Karoseri ve Montaj Fabrikasında Maden-
İş'e bağlı 600 işçinin sendika özgürlüğü, iş güvenliği, ücret artışı...
gibi taleplerle başlattığı grev, işveren ve taraflarının zorbalığına rağ-
men güçlenerek devam etti ve başarıyla sonuçlandı ¹¹. Kasım ayının
önemli işçi hareketlerinden biri de Yapı-İş Sendikasına bağlı Keban
barajı işçilerinin greviydi. Jandarma baskısı altında ve zaman zaman
grevci işçilerle işe devam etmek isteyen yabancı işçiler arasında çıkan
silâhlı çatışmalarla devam eden Keban grevinin amaçlarından biri de
Türkiyeli işçilerle onlara göre iki misli fazla ücret alan yabancı işçiler
arasında yapılan ayırımın ortadan kaldırılmasıydı ¹². Aralık ayında ise,
Adana'da lokavt yüzünden açıkta kalan 600 fırın işçisi bir sessiz yürü-
yüş yaptılar ¹³.

1969 yılına yoğun işçi hareketleriyle girildi. Hemen Ocak ayı
başlarında Karayolları Genel Müdürlüğüne bağlı 7 işyerinde "beyaz
yakalı" işçiler, "kıdem ve hizmet tazminatı" "keyfi nakillerin önlenme-
si" talepleriyle greve başladılar ¹⁴. Öte yandan Deniz Ulaş - İş Sendi-
kasına bağlı 2000'e yakın işçi, Deniz Nakliyat Genel Müdürlüğü iş
yeri ve gemilerinde önce İstanbul limanındaki 31 şilepte, sonra da
İzmir'de greve gitti ¹⁵. Ankara'daki İş Matbaası işçileri beş gün süren
bir grev yaptılar ¹⁶. Ocak ayının önemli işçi hareketlerinden biri de
Sümerbank grevi idi. Sümerbank iş kollarında çalışan 30 bini aşkın iş-
çinin greve gideceği haberi üzerine 9 Ocak günü lokavt kararı alınmış-
tı. Fakat 1 Şubat'ta bazı haklar alınarak anlaşmaya varıldı ¹⁷.

Şubat ayı içinde Çelik-İş'ten Maden-İş'e geçmek isteyen 520 Singer işçisi, 3 işçinin işten atılması üzerine fabrikayı işgal ettiler. Polisle işçiler arasında kanlı çatışmalar çıktı. "Kahrolsun Amerika", "Bağımsız Türkiye" sloganlarıyla tezahürat yapan işçilere etrafta toplanan halk sevgi gösterilerinde bulundu ¹⁸.

Mart ayında Rabak işçileri DİSK'e rağmen grev kararı aldılar ¹⁹. Bu arada Keban'da grevin kanunsuz olduğu gerekçesiyle Fransız-İtalyan firması tarafından 1200 işçinin işine son verildi ²⁰. 9 Nisan'da işçilerimiz Amerikan işyeri Tuslog'da greve girdiler. Grev, zam talebi, angaryanın kaldırılması, işveren-işçi idari işbirliği komitesinin feshini protesto gibi nedenlerle başladı ve aniden 8 işyerine daha sıçradı. Gittikçe genişleyen grev, İstanbul ve İzmir'deki Amerikan işyerlerine ve Adana İncirlik üssüne de sirayet etti. Böylece, Ankara, İstanbul, İzmir ve Adana'da NATO-İş ve Harb-İş Sendikaları tarafından yürütülen ve hemen her gün işçilerle polisin ve Amerikalıların çatıştığı şiddetli bir işçi hareketi doğmuş bulunuyordu ²¹. Greve ücret artışı, sosyal yardım, yıllık ikramiye gibi taleplerle başlayan işçiler, grevin sonlarına doğru, "Kahrolsun Amerika", "Bağımsız Türkiye" diye bağınıyorlardı. İzmir'de grevci işçilerle Manisa'dan gelen işçiler birlikte yürüyüş yaptılar ²². Öte yandan, Bartın'da kereste fabrikalarında çalışan 200 kadar işçi, 24 Nisanda bir sendika kurdular ve sendikalaşmalarını engelleyen işverenleri protesto amacıyla bir yürüyüş yaptılar ²³.

İstanbul'da Kimya-İş Sendikasına bağlı Hoechst İlâç Fabrikasının 135 işçisi, zam ve iş güvenliği talebiyle Mayıs ayı başında greve başladı ²⁴. 15 Mayıs'ta, Türk Demir Döküm'de çalışan 2000 işçi işverenin Maden-İş'ten çıkmaları için işçilere baskı yapması ve 5 işçiyi işten atması üzerine çalışmayı boykot etti ²⁵. Topçular Horoz Çivi Fabrikasında Özmaden-İş'ten ayrılıp, Maden-İş Sendikasına giren işçilerin işten atılması, işyerinde çalışan 600 işçinin iş bırakmasına yol açtı. İşçiler, baskı ve terörün kalkması, sendika özgürlüğünün çiğnenmemesi, işten atılanların geri alınması isteğiyle 20 Mayıs'ta direnişe geçtiler ²⁶.

İstanbul Küçükköy'deki Levent Madeni Eşya Fabrikası işçileri 7 Mayıs'ta greve başladılar ve 21 Haziranda bir yürüyüş yaptılar. Çelik Montaj Sanayiinin Kartal'daki Jawa ve Skoda fabrikalarında Mayıs ayında başlayan grev, Temmuz ayında da devam etti ve silâhlı grev kı-

ncıları Çelik Montaj Sanayiinin bir eki olan Otopar Fabrikasındaki grevcilerin de yardımıyla kovuldu. Grevciler, basının ilgisizliğini yazdıkları dövizlerle kınadılar ²⁷. 9 Temmuzda İzmit Pirelli Lastik Fabrikasında bir işçinin işten çıkarılması, bütün işçilerin direnişe geçmesine yol açtı. Lastik-İş Sendikasının "kanunsuzdur" diye desteklemediği grev altıncı gününde sona erdi ²⁸. Yine Temmuz ayı içinde, Çorum Özel İdaresine bağlı Alpagut Linyit İşletmesinde çalışan işçiler iki üç aydır ödenmeyen ücretlerinin ödenmesi ve ocağın Türk Kömür İşletmelerine devredilmesi için, ocağı işgal ederek, 34 gün ellerinde tuttular. Daha sonraları da, işçilerle Özel İdare arasında mücadele zaman zaman şiddetlenerek devam etti ²⁹.

1969 yılının en şiddetli ve en güçlü işçi mücadelesi Türk Demir Döküm'de verildi. Mayıs direnişinde işverenin kabul ettiğini bildirdiği isteklerin hiçbirinin yerine getirilmemesi üzerine Demir Döküm'ün 2200 işçisi, 31 Temmuz günü "Faşist Yönetime", "İşbirlikçi Patrona", "Sarı Sendikalara" ve "Yasal Hakların Ayaklar Altına Alınmasına" karşı direnerek, fabrikayı işgal ettiler. İşgalin altıncı günü saldırıya geçen polisi işçiler ve çevrede toplanan gecekondulu halkı bozguna uğrattı. İşçiler İŞÇİ-KÖYLÜ GAZETESİ'nin kendi direnişleriyle ilgili sayısından Silâhtar ve Alibeyköy'de beş binden fazla sattılar ³⁰. Öte yandan, 480 işçinin çalıştığı Adana Çimento Fabrikasında greve gidildi. Grevi AP'li Hasan Türkay'ın başkanlık ettiği Çimse-İş'ten ayrılan Çitoş-İş yürütmekteydi. İşçiler Fabrika Müdürünü istenmeyen adam ilân ettiler ³¹.

Ağustos sonlarına doğru, Türk-İş Ankara'da "Büyük İşçi Mitingi"ni düzenledi ³².

1969 yılının başka bir önemli mücadelesi de Erdemir işçileri tarafından verildi. Ağustos içinde Ereğli Demir Çelik İşletmelerine bağlı işyerlerinde çalışan 4600 işçi, "böl, yönet" uygulamalarına karşı, Türk-İş'in engellemelerine rağmen greve gitti. İktidar, "millî güvenliği zedeleyici" bularak grevi bir ay erteledi. 15 Eylülde yeniden grev kararı alındı. İktidarın ikinci kere aldığı erteleme kararını Danıştay bozdu. İşçiler bağlı bulundukları sendikaları da dinlemeyerek 29 Eylülde üçüncü defa grevi başlattılar. Müdürleri ve yardımcılarını fabrikadan dışarı attılar. İşçilerin üzerine asker sevk edildi, fakat işçiler,

Demir Döküm işçileri gibi hareket ettiler ve askerlerle çatışmadılar. Grev 7 Ekimde işçilerin muhalefetine rağmen Türk-İş tarafından kaldırıldı ³³.

Eylül ayında Yarımca Seramik'te çalışan 1200 işçiden 1150 tanesi Çimse-İş'ten ayrılarak Serçip-İş'e girdi. Sendika baş temsilcisinin işten atılması üzerine işçiler işi boykot ederek, İzmit içinde bir yürüyüş ve miting tertip ettiler. Mitinge Rabak'tan, tren işçilerinden temsilciler ve öğrenciler katıldı ³⁴. 26 Eylülde 85'i işten çıkarılan ve Teksif'e girmelerine engel olunan 550 işçi, Hasan Polatkan'ın eski ortağının fabrikasında, Sancak Tül'de işten atılanları geri aldirmek ve sendikalaşma özgürlüğünün çiğnenmesine engel olmak amacıyla direnmeye başladılar ³⁵.

10 Kasım günü, Ereğli Kömür İşletmesine bağlı Armutçuk kömür üretim bölgesinde 1000'e yakın kömür işçisi, ücret azlığını protesto amacıyla iş bıraktı ³⁶.

Kasım ayı içinde Kartal Ege Sanayiinde, Köseköy Çelik Halat Tel Sanayiinde, Hisar Çelik'te ve EAS Akü Sanayiinde işçiler çetin mücadeleler verdiler ³⁷. Konya Ereğli'sinde Sümerbank'ın devrimci işçileri Teksif'i ele geçirdiler. Sendika başkanının işe alınmaması üzerine, 3 bin işçi iş bıraktı ve civar köylerin de katıldığı bir yürüyüş yaptı ³⁸.

1969 yılını, işçi sınıfımız bir şehit vererek kapattı. Gamak Motor Fabrikasında 540 işçiden 504 tanesinin Çelik-İş'ten ayrılarak Maden-İş'e girmeleri, işvereni rahatsız etmişti. İşveren, hammadde yokluğu bahanesiyle işçilerin bir kısmına izin verdi, bir kısmını da işten çıkardı. İşten atılan arkadaşlarının hesabını sormak üzere fabrikaya gelen işçiler, polisin ateş yağmuruyla karşılaştılar ve Şerif Aygül, "işçi kardeşliği" uğruna şehit düştü. Maden-İş muhalefetine rağmen Kartal'da 4, İstanbul bölgesinde de iki fabrika oturma grevi yaparak olayı protesto etti ³⁹.

1970 yılı içinde de yine Otoyol'da, Chrysler'de ve daha bazı fabrikalarda grevler, direnişler oldu.

Son iki yıldır işçi hareketlerinin basına geçen ve bizim tesbit ettiğimiz başlıcaları bunlardı.

Köylü Hareketleri'

1967 yılının Kasım ayında, Konya'nın Yunak ilçesine bağlı Oda-başı köyünde, Toprak Tevzi Komisyonunun çalıştığı bina, aynı ilçenin Gökpınar köylüleri tarafından kuşatıldı. Kuşatma, Kulu ilçesinden gönderilen jandarma kuvvetlerinin yardımı ile kaldırılabilirdi ⁴⁰. Elmalı köylülerinin mücadelesi, şiddetlenerek devam ederken, yine Konya'ya bağlı Sarayönü ilçesinin Kuyulusebil köyünden 10 topraksız köylü hazineye ait toprakları zapt ettiler ⁴¹.

1968 yılının Şubat ayında, Emirdağı köylerinden birinde, bir köylü, Köy İşleri Bakanlığına başvurarak, toprak istediği için, ağalar tarafından öldürtüldü ⁴². Öte yandan Söke'nin Bafa Gölünde balık avlayan bir köylü bekçiler tarafından vuruldu. Serçin köylüleri yaralıyı Söke'ye getirerek, gölün sahibi olduğunu iddia eden Cemal Özbaş'ın yazıhanesinin önünde olayı protesto ettiler. Vurulan köylünün ölmesi köylüleri iyice çileden çıkarmıştı. Serçin'liler toplu halde Söke'ye inerek Özbaşların el koyduğu Bafa Gölünde, cenazeyi, ağalara inat, motorla dolaştırdılar ⁴³. Yine Şubat ayında Fatsa'nın 24 köy muhtarı bir bildiri yayınlayarak, Amerika'ya, "birinci ihtar"larını yaptılar ⁴⁴.

Mart ayında Urfa'nın Bozova ilçesine bağlı Ortatepe köyünde, büyük toprak sahipleriyle köylüler arasında, üç kişinin ölümüyle sonuçlanan bir çatışma oldu ⁴⁵.

Nisan ayında; Elmalı'da köylülerin ektiği topraklar ağalar tarafından sürülmek istenince mücadele yeniden şiddetlendi ⁴⁶. Fatsa köy muhtarlarının bildirisinden sonra Samsun'un 15 köyünden 118 imzalı "Amerikalı seni istemiyoruz" bildirisi yayınlandı.⁴⁷.

Temmuzda Malatya'nın Akçadağ ilçesine bağlı 11 köy muhtarı, bir bildiriyle Amerikan emperyalizmini ve ona "Çanak Tutanları" la-netledi ⁴⁸.

28 Ocak 1969 da Torbalı ilçesine bağlı Atalan köylüleri, ağaların el koyduğu hazine arazisini işgal ettiler ve ana yol üzerine "Bu köyde toprak mücadelesi vardır" yazılı büyük bir pankart astılar ⁴⁹. Atalan işgalinden birkaç gün sonra Menderes'in halası "hanım ağa" Mesude Evliyazade'nin el koyduğu hazine topraklarını Göllüce'liler zapt ettiler ⁵⁰.

7 Şubatta Ege tütün piyasasının açılışı dolayısıyla FKF tarafından

Akhisar'da düzenlenen mitinge binlerce tütün üreticisi katıldı. Mitingi baltalamak için tefeci tüccarların düzenlediği saldırı, köylüler ve gençler tarafından püskürtüldükten sonra, mitinge katılanlar "Köylü Gençlik Elele" sloganıyla şehire bir yürüyüş yaptılar ⁵¹. 10 Şubatta Akhisar'daki mitingin bir benzeri Ödemiş'te yapıldı ⁵². Yine Şubat ayında Tokat'ın Uzunburun köyündeki 2 bin dönümlük toprak, köylüler tarafından işgal edildi ⁵³. 22 Şubatta, Malatya'da devrimci dernekler tarafından düzenlenen "Emperyalizmi, açlık ve pahalılığı tel'in mitingi"ne birçoğu köylü olmak üzere, onbine yakın Malatyalı katıldı ⁵⁴. Haymana ilçesinin Çuluk köyü halkı, köylerindeki toprak ağalarına karşı bir bildiri dağıttılar ⁵⁵. Torbalı'nın Hortuna, Pancar, Kuşçuburun köylüleri ağalara ait pancar çiftliğinin bazı kısımlarını işgal ettiler ⁵⁶.

16 Nisanda Söke'de köylülerin ve gençlerin el birliğiyle "Toprak reformu ve bağımsızlık mitingi" düzenlendi ⁵⁷. 13 Nisanda, Diyarbakır'da Lice, Siverek, Suruç, Batman, Van, Muş, Malazgirt bölgelerinden 3 bin kişinin katıldığı bir başka miting yapıldı ⁵⁸. Hilvan'da Ziraat Bankası kredilerinin haksız dağıtımını gören köylüler, bankaya hücum ettiler ⁵⁹. Kars'ın Susuz ilçesine bağlı İncesu ve Çamçavuş köylüleri kredi dağılımındaki adaletsizliği protesto ettiler ⁶⁰. Nisanın son haftasında Gaziantep'e bağlı Oğuzeli ilçesinin Karadibek köylüleri, ağalar toprakları başkalarına kiraya vermek isteyince 3 bin dönümlük toprağa el koydular ⁶¹. Antalya, Manavgat ilçesinin Çolaklı köyündeki 350 dönümlük araziye, Seki köyü ağalarının el koymak istemesi, köylülerle ağalar arasında şiddetli çatışmalara yol açtı. Köy jandarma ve komando birlikleriyle kuşatılarak, kadınlı erkekli birçok köylü tutuklandı. Ağalar, toprakları jandarma nezaretinde sürebildiler ⁶².

Mayıs ayında Yozgat'ın Yerköy ilçesine bağlı Kayadibi köyünden ve başka köylerden, topraksız ve az topraklı köylüler, hazine toprağını kendine maleden CHP milletvekili Celâl Sungur'a karşı Yerköy'de bir yürüyüş düzenlediler. Yürüyüşleri engellenen köylüler, Danıştay'a başvurdular ⁶³. Keller ve Hançerli köylüleri Malatya'ya inerek hükûmet meydanında Amerikan emperyalizmine ve toprak ağalarına karşı bir miting yaptılar ⁶⁴.

Haziranda tütün üreticileri, merkezi Akhisar'da olan "Türkiye Tütün Üreticileri Sendikası"nı kurdular ve kurucular bir bildiriyle

bütün bütün üreticilerini tefeci tüccarlara karşı birleşmeye çağırdı ⁶⁵. Dursunbey'e bağlı Akyayla köyünün topraksız ve az topraklı halkı ise hazine topraklarını işgal ederek hükûmetten toprak talebinde bulundular. Gemlik'e bağlı Muratoba köylüleri zaten yetersiz olan topraklarının, baraj inşaatı yüzünden ellerinden alınmasını ve alınan topraklara karşılık başka toprak verilmesini protesto ediyorlardı. Yine Malatya'da devrimcilere yapılan baskıyı yerdikleri için, altı köylünün tutuklanması, Malatya'nın 40 köyünden yüzlerce köylünün imzalı bir bildiri yayınlayarak olayı şiddetle protesto etmesine yol açtı. Tekman'da silâhla çatışmalar oldu ⁶⁶. 1947 yılından beri Düzyurt, Keleş, Hıdır, Çekaluk ve Madralı köylerindeki hazineye ve köylülere ait toprakları kademeli olarak işgal eden Şeyh Selâhattin, Çekaluk ve Madralı'da sürüsünü otlatmak üzere yeni bir işgale kalkınca, köylüler silâha sarılarak şeyhe baş kaldırdılar. Sonraları birçok yoksul köylü, şeyhin silâhlı müritleri tarafından dövüldü ve yaralandı ⁶⁷. 14 Temmuzda Fatsa köylerinin "Fındık Fiyatları ve Demokratik Haklar" konulu mitinginde, bini aşkın köylü tefecilere ve Amerikan emperyalizmine çattı ⁶⁸. Polatlı kayna-yan kazan gibiydi : Karailyas köyünü satın alan Kozlu Çiftliği sahipleri hasatı jandarma kordonunda yapabildiler. Kırıkharmanı köylüleri, ağanın topraklarını sürerken, Sakarya köyü çobanları da ağanın sürüsünü yüzüstü bıraktılar ⁶⁹.

Ağustos, Doğu' halkının uyanış mitinglerine sahne oldu ⁷⁰. Elbis-tan'lıların sağlık mitinginde binlerce insan "doktor, ilâç, hastane isteriz" diye bağıldılar ⁷¹.

Eylülde Tarsus köyleri kaynıyordu: Kargılı, Firengülüs, Baltalı, Gerdan, İznik, Melik, Hacıbozan, Yüksekballica köylüleri "Pamuk fiyatlarının düşüklüğünü" ve köylülere yapılan kötü muameleleri protesto amacıyla Yenice bucak merkezinde toplandılar ve Tarsus'a kadar traktör ve arabalarla resmî makamlara bildirimde bulunmaksızın yürüyüş yaptılar. Bir hafta sonra yeniden bir miting düzenleyen köylüler, Ankara-Adana-Mersin Karayollarını trafiğe kapatıyorlardı ⁷².

12 Eylülde Kırıkhan'da bir miting düzenlenmiştir. Tefecilere karşı düzenlenen mitinge Amik ovasındaki 56 köyden 4 bin kişi katılmıştı. Kozan köylüleri ise traktörlerle Adana-Ceyhan yollarını kapatarak iktidarı protesto ediyorlardı. Aynı günlerde Silivri'ye bağlı Değir-

menköylüler Esece çiftliğinin sahip çıktığı hazine toprağının yarısını ektiler ⁷³. Hatay'ın Reyhanlı ilçesine bağlı Varışlı köyünde Değirmenköy mücadelesinin bir benzeri tekrarlandı ⁷⁴.

Burdur'da pancar üreticisi köylüler, küspe satışında yapılan yolsuzluğa engel olmak için, bir sürü yetkilinin kapısını çalıp eli boş döndükten sonra, nihayet Aralık ayında, traktörlerle şehre inip fabrikaya yürüdüler ⁷⁵.

1970 yılının ilk ayında bildiğimiz Akhisar ve Ödemiş mitingleri oldu ⁷⁶. Tekirdağ'ın Kaşıkçı, Taşomurca, İsmaili ve daha birçok köylerinde öteden beri devam eden kaynaşmalar iyice kızıştı ve gittikçe de kızışıyor. Vali, kaymakam, jandarma komutanları vs... her gün bir başka köyde, çiftlik sahiplerine karşı ayağa kalkan köylüleri yerine oturtmak için terler döküyor, tehditler savuruyorlar ⁷⁷.

Son iki yılın basına geçen köylü hareketleri de, aşağı yukarı bunlar.

Sadece basına geçen işçi, köylü hareketleri bile, yığın hareketlerinin her geçen gün daha geniş çevrelere, yeni işyerlerine ve kırlara doğru yayıldığını gösteriyor. Fabrikalarda ve kırlarda, binlerce işçi ve köylü, sınıf mücadelesinin (bilinçli siyasî mücadele anlamında değil) çemberinden geçerek tecrübeler kazanıyor, bilincini geliştiriyor. Kitlelerin "büyük devrimci ruhu", "sınırsız yaratıcı gücü" kendini ispat ediyor. Proleter devrimci saflarda, mücadelemizin ancak bilinçli ve örgütlü kitlelere dayandığı takdirde başarıya ulaşabileceği bilinci, her geçen gün daha fazla yerleşiyor, kitlelere güvenmeyen, onları hareket-siz yığınlar olarak gören küçük burjuva anlayışı, yığınların gelişen atılımları karşısında geriliyor. Yaygınlaşan işçi, köylü hareketleri, aynı zamanda, proleter devrimci hareketimizin önüne yeni görevler, "yeni teorik, siyasî ve örgütlenme ile ilgili görevler, "yığın hareketinin gelişmesinden önceki dönemde bizi tatmin edebilenlerden çok daha karmaşık görevler" ⁷⁸ çıkarmış bulunuyor.

Şimdi, bu yeni görevler, "teorik, siyasî, örgütsel" görevler üzerinde duralım.

KENDİLİĞİNDEN - GELME İŞÇİ HAREKETLERİ VE PROLETER DEVRİMCİ SİYASÎ MÜCADELE

Kendiliğinden - gelme işçi hareketlerinin Türkiye'de hızla yoğunlaştığını ve yaygınlaştığını görüyoruz. Bu durumda kendiliğinden-gelme mücadele ile, bilinçli siyasî mücadele ilişkilerini, kendiliğinden-gelme hareketlerin sınıf mücadelesi içindeki yerini ve işçi sınıfı hareketinin nasıl bir politika ve örgütlenme ile kendiliğinden - gelmekten kurtarılıp bilinçli siyasî mücadele haline getirilebileceğini araştırmak daha da önem kazanmaktadır. Bütün bunları, bu konulardaki bilimsel sosyalist görüşü ve bilimsel olmayan yanlış görüşleri ortaya koymak, mücadelemize ışık tutacak ilkeleri tesbit bakımından zorunludur.

Proletaryanın sınıf mücadelesi, yani bilinçli siyasî mücadele, onun dünya görüşü olan bilimsel sosyalizmin emrettiği mücadeledir. Sınıfsız ve sömürsüz bir dünya yaratmayı hedef alan ve o hedefe doğru, bilinçle götürülen mücadeledir. "İşçilerin mücadelesi, ancak bütün ülkenin işçi sınıfının başta gelen temsilcilerinin tek bir sınıf olarak kendilerinin bilincine vardıkları ve tek tek patronlara değil de, tümüyle kapitalist sınıfa ve o sınıfı destekleyen hükûmete karşı yönelmiş bir mücadeleye giriştikleri zaman sınıf mücadelesi haline gelir" ⁷⁹. İşçilerin iş güçlerini daha elverişli şartlarla satmak için, çalışma ve hayat şartlarını iyileştirmek için patrona karşı yürüttükleri kolektif mücadele, yani iktisadî mücadele, yine proleter devrimcilerinin müdahalesi olmadan, iktisadî ve demokratik haklar için hükûmete karşı yürütülen mücadele, kendiliğinden gelmedir. İşçilerin, bu mücadelelere girebilmek için, tüm işçi sınıfının üyesi olduğunu kavramaları ve çıkarlarının düzenin tümü ile uzlaşmaz olduğu bilincine varmaları gerekmez. Şüphesiz kendiliğinden - gelme her hareket de, içinde belirli ölçüde "bilinç ışınları"nı taşır. Lenin'in dediği gibi, "İlkel isyanlar bile belirli bir ölçüde bilincin uyanışını ifade ederler." Meselâ-sistemli grevler, daha çok "bilinç ışınları" taşır; bunlarda sınıf mücadelesinin "filizlendiğine" tanık oluruz. Ama yine de bu grevler, sınıf mücadelesinin kendisi değil, onun "sadece filizlendiği" hareketlerdir. Çünkü bu grevler, sosyalizmi amaçlamaz, sadece sendika mücadelesidir. "İşçiler çıkarlarının düzenin tümüyle uzlaşmaz çelişkisinin bilincinde olma-

dıkları ve olamadıkları için", yani onların bilinci proleter devrimci bilinci olmadığı için, bu grevler isyanlara göre büyük bir ilerlemeyi temsil etmelerine rağmen gene de "sınıf mücadelesi" değildirler ve olamazlar"⁸⁰.

İşçi sınıfı, kendi çabasıyla ancak sendikacılık bilincini geliştirebilir. İktisadî-demokratik taleplerle tek tek patronlara karşı, ya da gerekli işçi kanunlarını çıkarması için hükûmete karşı mücadele etmek üzere, sendikalar içinde birleşmenin gerekli olduğu bilincini geliştirebilir. "Kendi başına kalınca, kendiliğinden-gelme işçi hareketi, ancak sendikacılığı doğurabilir ve kaçınılmaz olarak hep onu doğurmuştur"⁸¹. Çünkü sosyalizm ile işçi sınıfı mücadelesi ayrı ayrı ön şartlardan meydana gelirler. Birbirine paralel olarak gelişirler, fakat birbirini doğurmazlar. Sosyalizm, burjuva aydınları arasında bilimin gelişmesinin bir sonucu olarak doğmuş ve zenginleşmiştir. Bu nedenledir ki, bilimsel sosyalizm işçi sınıfına, burjuva aydınlar tarafından, dışarıdan iletilir. Proleterya, bilimsel sosyalizmi kendi sınıf mücadelesine dışarıdan ithal eder. Proleter devrimci bilinci, işçi sınıfının kendiliğinden-gelme mücadelesine tabi olarak doğacağını iddia etmek, bu bilinci işçi sınıfına götürme görevini unutturmak demektir. Bu ise, işçi sınıfının, ideolojik bakımdan burjuvazi tarafından köleleştirilmesi sonucunu doğurur. "Çünkü kendiliğinden-gelme işçi sınıfı hareketi trade-unionculuktur (...) ve trade-unionculuk ise işçilerin burjuvazi tarafından ideolojik bakımdan köleleştirilmeleri demektir"⁸². İşçi yığınları kendiliğinden - gelme mücadeleleri içinde bağımsız bir ideoloji yaratamayacaklarından, ya burjuva ideolojisini ya da sosyalist ideolojiyi benimsemek, bunlar arasında bir seçim yapmak zorunda kalacaklardır. "Sosyalist ideolojiyi herhangi bir biçimde küçümsemek, bu ideolojiye azıcık olsun sırt çevirmek", işçi sınıfına siyasî bilinç iletme görevini azıcık olsun ihmal etmek, burjuva ideolojisini güçlendirmeye yarayacaktır. Çünkü burjuva-ideolojisi, köken bakımından proleterya ideolojisine nazaran çok daha eskidir, çok daha gelişmiştir ve çok geniş ölçüde yayılma imkânları vardır⁸³. Bilerek veya bilmeyerek, isteyerek veya istemeyerek, kendiliğinden-gelmeliğe boyun eğmek, onu yüceltmek, bilincin rolünü küçümsemek işçiler üzerinde burjuva ideolojisinin etkisini güçlendirmeğe yarayacağından, objektif olarak burjuvaziye hizmet etmek olur.

Proleter devrimcilerinin görevi, işçi sınıfı hareketini, proleter devrimci hareketin kanadı altına almak, onların büyük gücünü proleter devrimci hareketin emrine vermektir; kendiliğinden-gelmeliğe boyun eğerek proleter devrimci hareketin büyümesini geciktiren bütün eğilimlere karşı hoşgörü göstermeden mücadele etmektir. Proleter devrimci politika, işçi sınıfı hareketini proleter devrimciliğinin kanadı altına alma, işçi sınıfının kendiliğinden gelme hareketini bilimsel sosyalizmle birleştirerek, onu bilinçli siyasî mücadeleye yükseltme politikasıdır ve kendiliğinden gelmeliğin politikası, "İşçi sınıfının burjuva politikası" olan trade-unioncu politikanın tam zıddıdır. Proleter devrimci politika, işçi sınıfının siyasî eğitimi, siyasî bilincin gelişmesini aktif olarak ele almayı emreder. İşçi yığınlarının bilincini gerçek bir siyasî bilinç, gerçek bir sınıf bilinci düzeyine yükseltmeyi emreder.

İşçi yığınlarının bilinci, ne zaman gerçek siyasî bilinç, gerçek bir sınıf bilincidir ? Yine Lenin'e başvuralım:

"Eğer işçiler, **hangi sınıflar gadre uğrarsa uğrasın, her türlü suistimale karşı, zulmün ve zorbalığın bütün davranışlarına karşı tepki göstermeğe alışmış (iseler) ve işçiler bunlara karşı herhangi bir açıdan değil de, Sosyal - Demokrat (Sosyalist) açıdan tepki göstermeye alışık (iseler), işte o zaman) ... işçi sınıfının bilinci gerçek bir sınıf bilinci (olabilir). Eğer işçiler, öteki sosyal sınıfların **her birini** entellektüel, manevî ve siyasî hayatlarının bütün tezahürlerinde gözleyebilmek için somut ve aktüel siyasî gerçek ve olaylardan yararlanmasını (öğrenirlerse) ... eğer materyalist tahlil ve kıstasları, bütün sınıfların, kategorilerin, grupların, bütün eylem ve hayat tarzlarına pratik olarak uygulamayı (öğrenirlerse, işte o zaman)... işçi yığınlarının bilinci gerçek bir sınıf bilinci (olabilir)" ⁸⁴. Proleter devrimci olabilmek için, işçi, **bütün sınıf ve tabakaların "iktisadi niteliğini, sosyal ve siyasî özelliklerini", bunların güçlü ve zayıf yanlarını bilmelidir... Marx'ın deyimiyle, "muhafazakârların parolası olan 'âdil bir işgücü karşılığında âdil bir ücret' yerine, bayraklarına 'sömürme düzeninin kaldırılması parolası'nı"** ⁸⁵ yazan ve bunun gerektirdiği mücadeleye giren işçiler bilinçli işçilerdir.**

İşçi sınıfını siyasî bilincine nasıl ulaştıracağız ? Bunun için toplu-

mun bütün sınıfları arasına gitmeliyiz. Bütün haksızlıklara karşı zamanında ve geniş mücadele kampanyaları örgütlendirmeli, canlı olayları, çevremizde olup bitenleri yığınların gözleri önüne sermeliyiz. Bütün alanlarda örgütlenen bir siyasî gerçekleri açıklama kampanyası, "Ancak böyle bir kampanya, yığınların siyasî bilincine ulaşmasını sağlayabilir ve yığınların devrimci eylemini hızlandırabilir" ⁸⁶. Siyasî ajitasyon görevini yerine getirebilmek için, **hayatın bütün alanlarını kapsayan geniş bir siyasî gerçekleri açıklama kampanyası** örgütlen-dirmek, siyasî ajitasyonu zulmün bütün belirtilerini ele alarak yürüt-mek zorunludur. **"Geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası örgütlen-dirmesek, işçilerin siyasî bilincini geliştirme görevimizi yerine getirmeyeceğimiz besbelli değil midir ? "** ⁸⁷.

Böyle bir eylem, besbellidir ki bu eylemin muhtevasıyla sıkı sıkı-ya bağlı bir örgütü gerektirir. Bu örgüt, birinci olarak, her şeyden önce ve başlıca mesleği devrimci eylem olan kimselerden kurulmalıdır. Üyeler arasındaki bu ortak özellik, işçilerle aydınlar arasında ve çeşitli meslek grupları arasındaki her türlü farkı kesin olarak siler. İkinci ola-rak, bu örgüt, bütün şartlarda ve bütün dönemlerde mücadeleyi sürdü-rebilecek sağlam bir yapıya sahip olmalıdır. Ancak böyle bir örgüt, bütün ülke çapında siyasî ajitasyon yürütebilir. Sağlam bir devrimci hareket ancak böyle bir örgütün varlığıyla mümkündür. Çünkü ancak böyle bir örgüt mücadelenin çeşitli ve hızla değişen şartlarına uyabilir. Çünkü, ancak böyle bir örgüt, küçük grup ve hiizipleri harekete katılan bütün unsurları bir bütün içinde toplayabilir, geniş yığın örgütlerini kendisine bağlayabilir, denetim ve yönetimine alabilir. Ve yine, ancak böyle bir örgüte, eyleminin başlıca muhtevası toplumun bütün katları arasında yürütölen canlı siyasî ajitasyon olan bir örgüte sahip olanlar, "devrimin, geldiğini önceden görememe tehlikesini en aza indirmiş" olabilirler ve "sınıf mücadelesinin kendini büyük ölçüde ortaya koyu-şu sırasında" geniş örgütsüz yığınlara da bir ölçüde kuınanda edebilir-ler.

Kendiliğinden gelme yığın hareketleri ne kadar yaygınlaşır ve büyürse, böyle bir örgütün gereği o ölçüde artar. "Ancak marksizmi anlamayanlar ... işçi sınıfı hareketinin kendiliğinden gelme yükselişi-nin ... devrimciler örgütünü yaratma görevinden bizi azadettiğini dü-şünebilirler. Tam tersine bu hareket, örgüt görevini bize yüklemekte-

dir; çünkü mücadele güçlü bir devrimciler örgütü tarafından yönetilmediği sürece, proleteryanın kendiliğinden gelme mücadelesi hiçbir zaman onun gerçek sınıf mücadelesi olamaz." ⁸⁸. Mao Zedung'un deyişiyle de, "devrimci prensiplere, Marksizm-Leninizmin devrimci tarzına göre kurulmuş bir parti olmaksızın, işçi sınıfı ve geniş halk kitleleri emperyalizme ve uşaklarına karşı yönetilemez."

Eyleminin başlıca muhtevası, temerküz noktası, toplumun bütün katları arasında yürütülen canlı siyasî ajitasyon olan devrimciler örgütü, bu çalışmayı en iyi biçimde ancak bütün ülkeyi kapsayan ve düzenli aralıklarla yayınlanan bir gazete ile başarabilir. Üstelik böyle bir gazete propaganda ve ajitasyon görevinden başka, bir örgütlenme görevde de yapacaktır. "Bir gazete sadece kollektif propagandacı ve kollektif ajitator değil, aynı zamanda kollektif örgütlendiricidir. de" ⁸⁹.

Buraya kadar, kendiliğinden gelmeliğin ne olduğunu ve işçi sınıfını nereye götüreceğini, kendiliğinden-gelmelik karşısında proleter devrimcilerinin görevini, bilinçli siyasî mücadeleyi ve bu mücadelenin icabı olan örgütlenmeyi, bilimsel sosyalizmin esas kaynaklarına dayanarak özetlemiş bulunuyoruz. Şimdi de, kendiliğinden gelmeliğe boyun eğen, proleter devrimci saflara sokulmuş iki siyasî akım üzerinde duralım.

KENDİLİĞİNDEN GELMELİĞE BOYUN EĞEN İKİ AKIM: EKONOMİZM VE TERÖRİZM

Ekonomizm, işçi sınıfının kendiliğinden-gelme hareketini yüceltme, putlaştırma teorisidir. Ekonomizm, siyasî mücadeleyi reddetmeyen, fakat, kendiliğinden-gelme siyasî mücadelenin bilinçsizliği önünde boyun eğen, yani, proleter devrimci politikayı, trade-unionçu politika derekesine düşüren bir akımdır. Ekonomizmin benimsediği politika, işçilerin içinde bulundukları şartlardan ileri gelen acıların hafifletilmesini sağlamaya yönelir. Hükûmetten gerekli kanunların çıkarılmasını talep ve bunun için mücadeleyi kabul eder. Ama bu politika, işçileri sermayenin boyunduruğunda tutan şartların ortadan kaldırılmasını hedef almaz.

Ekonomizm, işçilerin sınıf bilincini geliştirmek için, iktisadî mücadeleyi biricik ya da başlıca temel sayar. Ekonomizm, iktisadî müca-

delenin yığınları aktif siyasî mücadeleye çekmek için en geniş uygulama alanı ve bir araç olduğunu iddia ederek, siyasî ajitasyonun kapsamını, işçilerin siyasî bilincinin gelişmesini hiçbir zaman sağlayamayacak olan dar bir çerçeve içinde sınırlandırır. Bütün yönleri ile siyasî ajitasyon yerine, "aşamalı bilinçlendirme teorisi"ni koyar; önce ekonomik mücadele bilinci, sonra bu **mücadele sınırları içinde kazanılan siyasî bilinç (!)**. "Bir grevden sonra, hiç değilse birkaç grevden sonra, hükûmet polisi ve jandarmayı karşılarına çıkarınca, yığınlar kısa vade-
li çıkarlarını anlamaya başlıyorlar" iddiası, ekonomistlerin, oportünizmin teorisi olan "aşamalı bilinçlendirme teorisi"nin tipik bir örneğini teşkil eder.

Ekonomizm "işçi sınıfının dikkatini, gözlem imkânlarını ve bilincini" yalnız işçi sınıfı üzerine, işçi sınıfının iktisadî mücadelesi üzerine çeker. "Salt işçi hareketi" taraftarıdır; işçi olmayan her adaya, sosyalist de olsa, düşman gözüyle bakar. Böylece işçi sınıfının "çağdaş toplumun bütün sınıfları arasında karşılıklı ilişkiler hakkında tam bir bilgi, ... siyasî hayatın tecrübesine dayanan bir bilgi" ⁹⁰ sahibi olmasını önler.

Ekonomizmin, "İktisadi mücadelenin siyasî ajitasyon için en geniş ölçüde uygulanabilen araç olduğu yolundaki, bizim görevimizin bugün iktisadî mücadelenin kendisine bir siyasî nitelik kazandırma vb. olduğu yolundaki iddiaları, sadece siyasî bakımdan değil, **örgüt** bakımından da görevlerimizin dar sınırlı bir anlayışını yansıtır ⁹¹. Devrimci politikanın yerine, kendiliğinden-gelmeliğin politikası olan trade-unioncu politikayı koyan ekonomizm, devrimciler örgütünün yerine de, kendiliğinden gelişen örgüt biçimlerini koyar. "Devrimci eylemde dar **kapsamda** yetinmeyi, bu kadar dar eylem temeli üzerinde iyi bir devrimci **örgütün** kurulamayacağını anlayamamayı, nihayet (ki bu en önemlisidir) bu kadar dar kapsamlı çalışmayı haklı göstermeyi ve onu özel bir "teori" durumuna yükseltmeyi, yani bu mücadelede de kendiliğinden-gelmeliğe boyun eğmeyi ifade eden" **ilkelliği** savunur. İlkel-lik, ekonomizmle sıkı sıkıya bağlıdır. Ekonomizmden kurtulmadıkça, ilkelikten, yani dar kapsamlı örgüt eyleminden kurtulmanın imkânı yoktur. Ekonomizm, yığın hareketine "devrimci, eylemimizi güçlendiren ve ona hız veren bir şey olarak değil de, bizi devrimci eylemi yürütme zorunluluğundan **azad eden** bir şey" olarak bakar ⁹². Bu neden-

le de, birinci ve en acil pratik görevimizin siyasi mücadeleye gerekli enerjiyi, çetinliği ve devamlılığı sağlayabilecek olan bir devrimciler örgütü yaratılması olduğunu göremez. Örgütlenmede gevşekliği savunur. İşçilerin yığın örgütleriyle devrimciler örgütünü birbirinden ayırdedemez.

Besbelli ki, ekonomizm işçi sınıfını kurtuluşa değil, onu bataklığa, burjuvazinin kuyruğuna takmaya, köleleştirmeye götüren bir akımdır.

Terörizme geçelim :

Terörizm genel olarak, iktidarın terörle yıldırılacağı ve düzenin terörle bozulabileceği görüşüdür. Terörizmle ekonomizm arasında zorunlu bir iç bağlantı, ortak bir kök vardır. Bu bağlantı, bu ortak kök, kendiliğinden-gelmeliğe boyun eğme denen şeydir. Ekonomistler, 'salt işçi hareketleri' önünde boyun eğler; "Teröristler ise, devrimci mücadele ile işçi sınıfı hareketini birbirini tamamlayan bir bütün içinde birleştirme yeteneğinden yoksun olan, ya da fırsatını bulamayan aydınların tutkulu öfkesinin kendiliğinden-gelmeliği önünde boyun eğmektedirler." ⁹³. Terörizm, en geniş siyasî ajitasyonun yerine terörü, "heyecanlandırıcı terörü" koyar. Bütün alanları kapsayan siyasî gerçekleri açıklama kampanyasının mutlak olarak zorunlu olduğunu göremez. Siyasî mücadeleyi birtakım komplolar olarak sınırlandırır. Siyasî devrimi gerçekleştirmek için sıkı ve inatçı bir mücadele ile proletaryayı eğitmek, devrimcilerin güçlü bir örgütünü yaratmak yerine, heyecanlandırıcı bir terörizm ile işçi sınıfı hareketini canlandırmayı savunur.

Terörizmin örgütlenme anlayışı da, siyasî mücadele anlayışına uygun olarak, ıkelliği savunmaktadır. Lenin, ekonomizm ile terörizmi karşılaştırarak şöyle der: "Biri oportünist, öteki ihtilâlcı olan bu iki eğilim, egemen bulunan ilkel metotlara boyun eğmektedirler" ⁹⁴. Ve yine teröristlerin terör çağrıları ve ekonomistlerin iktisadî mücadelenin kendisine bir siyasî nitelik kazandırma yolundaki çağrıları "şu anda Rus devrimcilerinin omuzlarına yüklenen en acil görevden, örgütlenme ve bütün biçimleriyle siyasî ajitasyon görevinden kaçmak için iki ayrı yoldan başka bir şey değildir" ⁹⁵ der.

Kendiliğinden-gelmeliğe boyun eğen bu iki akımı, bunların siyasî görev ve örgüt anlayışlarını da Lenin'den yaptığımız aktarmalar-

la özet olarak vermiş bulunuyoruz. Şimdi, yukardaki bilgilerin ışığında ülkemizdeki işçi hareketlerinin değerlendirilmesine ve sonra da kendiliğinden-gelmecilik karşısında yine ülkemizdeki yanlış eğilimlerin, bunların dünya proleter devrimci hareketi içindeki yerlerini dikkate alarak eleştirisine geçelim.

ÜLKEMİZDEKİ İŞÇİ HAREKETLERİNİ DOĞRU DEĞERLENDİRELİM

Aybar-Aren oportünizmi, bilindiği gibi ülkemizdeki işçi hareketlerinin sosyalist hareket olduğunu iddia etti ve halen de etmektedir. Onlara göre, işçi yığınlarının kendiliğinden-gelme hareketleri "anti-kapitalisttir", yani "sosyalizm" içindir. Önce Aybar-Aren oportünizmine, daha sonra "üçüncü yol" adı altında popülizme uzun süre yataklık ettikten sonra, sözümona bir özeleştiri yaparak bugün "ilkesiz birlik cephesiyle" ilkesiz bir birlik kuran ANT dergisine göre de, kendiliğinden-gelme işçi hareketleri "anti-kapitalist" yani "sosyalist" bir mücadeledir. Hattâ bu dergi Alpagut işçilerinin kömür ocağına el koymaları üzerine "işte sosyalist işletme" diye yaygarayı basmıştır. Ama şimdi artık bu türden "büyük iddialar" fazla ileri sürülemiyor, sürülse bile kimseyi inandıramıyor. Bugün, saflarda, benzeri iddialar, daha değişik, daha "devrimci" biçimler içinde ileri sürülüyor ve bilinçsiz insanlar üzerinde az çok inandırıcı da olabiliyor.

Şu satırlara bir göz atalım: "Bütün bu hareketler (işçi hareketleri) bir bakıma, meslekî hak ve istemlerin ötesinde mevcut rejime, Amerikan emperyalizmine karşı tavır alışlar değil midir? Yani bütün bu hareketler ekonomik mücadeleyi de aşip siyasî bir mücadeleye dönüşme belirtileri değil midir ? (Siyasî hale dönüşmeye **yönelmesi** demek, sosyalist mücadele olması demek değildir. Sosyalist mücadele olması için tek tek patronlara karşı mücadele olmaktan çıkması gerekir). Aylardan beri süre gelen işçi sınıfı hareketi, işçi sınıfının **sınırlı da olsa** 'kendi kendine sınıf'dan, 'kendisi için sınıf' durumuna geçmekte olduğunun belirtileridir " 96. Bu görünüşte "devrimci" ifadenin altında gerçekte korkunç derecede gerici bir **ekonomizm** yatmaktadır. Takip edelim : "Yani bütün bu hareketler ekonomik mücadeleyi de aşip siyasî bir mücadeleye dönüşme **belirtileri** değil midir ? " Olabilir.

Hattâ çoğu zaman "siyasî mücadeleyle dönüşmenin belirtileri" değil, "siyasî mücadele"nin ta kendisi de olabilir ! Ve Lenin'in dediği gibi, zaten çoğu zaman ekonomik mücadeleye polis siyasî bir nitelik verir ve ülkemizde de vermektedir. Ama bu sosyalist siyasî mücadele değil, trade-unioncu siyasî mücadeledir; kendiliğinden-gelen siyasî mücadeledir. Ekonomistlerin önünde eğildikleri (bugün de Aydınlık Sosyalist Dergi'nin önünde eğildiği) kendiliğinden siyasî mücadele (!) ; işçi sınıfını hiç bir zaman kurtuluşa götürmeyen ama, sadece burjuvaziye ideolojik bakımdan köle olmaya götüren siyasî mücadele (!). Burjuvazinin kabul ettiği siyasî mücadele (!), yani "İşçi sınıfının burjuva politikası"! İşçi hareketlerinin "siyasî hale dönüşmeye yönelmesi" demek, sosyalist mücadele olması demek değildir" . Yazar burada, "yönelme" sözcüğünün altını çizdiğine göre, işçilerin hareketi, siyasî hale dönüştüğü zaman, işçi hareketleri "sosyalist mücadele" haline gelmiş olacaktır. Bu fikir bir sonraki cümlede de daha tam ve daha mükemmel bir ifadeye kavuşmuştur: "Sosyalist mücadele olması için tek tek patronlara karşı mücadele olmaktan çıkması gerekir. " Sözgelimi hükûmete karşı sekiz saatlik iş günü kanunu için yürütülen mücadele "tek tek patronlara karşı mücadele olmaktan çıktığı için" ve üstelik siyasî hale dönüştüğü için, "sosyalist mücadele"dir(!) Sözgelimi genel grev kararı için hükûmete karşı yürütülen mücadele de yine "tek tek patronlara karşı mücadele" sınırlarını aştığı ve siyasî hale dönüştüğü için "sosyalist mücadele"dir(!) Hükûmetin gerekli işçi kanunlarını çıkarması için yürütülen her mücadele "tek tek patronlara karşı mücadele" sınırlarını aştığı ve siyasî hale dönüştüğü için "sosyalist mücadele"dir(!) Türk-İş'in, Ağustosta düzenlediği, "Büyük İşçi Mitingi", "tek tek patronlara karşı mücadele" olmaktan çıkmıştı ve tam siyasî bir hale dönüşmüştü, çünkü, "hükûmetin ve parlamentonun işçi meselelerine karşı takındığı ters tutumu protesto etmek" amacıyla düzenlemişti ⁹⁷: İşte sosyalist mücadele(!) Bu sosyalist mücadele anlayışının ekonomist anlayıştan ne farkı vardır, söyler misiniz ? Bu reformlar uğruna mücadeleyi devrimci ifadelerle süsleyerek, "sosyalist mücadele" adı altında önümüze yeniden sürmek değildir de nedir ?

İşçi hareketlerinin "bir bakıma ... mevcut rejime, Amerikan emperyalizmine karşı tavır alışlar" olduğu iddiasına gelince, bu iddia sa-

dece "bir bakımdan", trade-unioncu siyasetle, proleter devrimci siyaseti ayıramayanlar bakımından doğrudur. Çünkü bize göre, proleteryanın rejime ve Amerikan emperyalizmine karşı tavır alışı, herhangi bir "bakımdan" değil de, proleter devrimci açıdan olduğu zaman, yani işçi sınıfı menfatlerinin bu rejimle olan uzlaşmaz çelişkisini kavrayarak ve Amerikan emperyalizminin bütün dünya işçilerinin baş düşmanı olduğunu, onu yenmeden işçilerin kurtuluşunun imkânsız olduğunu, proleter enternasyonalizmi ve onun kendisine yüklediği devrimci görevi kavrayarak "rejime ve Amerikan emperyalizmi" ne karşı çıktığı zaman gerçek bir tavır alıştır! Proleteryanın "rejime ve Amerikan emperyalizmine tavır alışı" budur, bu olmalıdır ! Başka türlü bir tavır alışı, meselâ bir küçük burjuva demokrasi için yeterli sayılabilirse de, proleterya için kesinlikle yetersizdir ve onun henüz geri olduğunun, onu bilinçli siyasî mücadele seviyesine yükseltmek için epey mücadele etmek gerektiğinin işaretidir. Görüldüğü gibi "Aydınlık Sosyalist Dergi" yazarı **proleter devrimci siyasî mücadele ile, kendiliğinden siyasî nitelik kazanan mücadeleyi, yani trade-unioncu politikayı birbirinden ayıramamakta ve durmadan, proleter devrimci politikadan trade-unioncu politikaya kaymaktadır.**

"İşçi sınıfının, 'kendi kendine sınıf'dan 'kendisi için sınıf' durumuna geçmekte olduğu" iddiasına gelelim : Bu doğrudur, ama bunun belirtileri, yazarın sandığı gibi işçilerin trade-unioncu politik mücadelede aldığı yol değil, her gün daha çok sayıda işçinin proleter devrimci düşünceyi benimsemeye ve ona yakınlık duymaya başlamasıdır. Bu ise işçi sınıfının **kendiliğinden mücadelesinin doğurduğu bir sonuç** değil, 50 yıllık proleter devrimci mücadelenin ve meselâ yazarın pek itibar etmediği **İŞÇİ-KÖYLÜ gazetesinin, proleter devrimci kadroların çabalarının ürünüdür.**

İşçi sınıfı objektif olarak en devrimci sınıftır. Fakat onun devrimciliğinin esası, proleter devrimci düşünceyi sınıf mücadelesine rehber edinebilmesinde ve edinmesindedir. Bu ise, bilimsel sosyalist düşünceyi benimseyen aydınların, bu düşünceyi işçi sınıfına götürmesiyle mümkündür. Bu görevin ihmaline yol açacak, kendiliğinden-gelmeliğin önünde her boyun eğiş, işçi sınıfının davasını, en hafif tabiriyle, geriye itmek olur. Objektif olarak burjuvaziye (ülkemizde emperyalizme) teslimiyettir. Bu gerçeği iyice bilelim. Ve işçi sınıfımızın bu

gün içinde bulunduğu durumu bu gerçeği bilerek, doğru tahlil edelim.

İşçi sınıfımız bugün ne için mücadele ediyor? Son iki yılın önemli işçi hareketlerini gözden geçirelim. Derby işgali, Finfinis Branda Fabrikası boykotu, Keban Barajı, Magirus, Karayolları grevleri, Singer işgali, Tuslog'da başlayan ve diğer Amerikan işyerlerine sıçrayan grev, Horoz Çivi ve Pirelli boykotu, Hoechst grevi, Alpagut ve Demir Döküm işgali, Yarımca Seramik işçilerinin boykot ve mitingi, Erdemir grevleri, Eğe Sanayii, Çelik Halat, Armutçuk direnişleri, Konya Ereğli Sümerbank işçilerinin yürüyüşü, Gamak olayları... Bunlar niçin oldu ? Hedefleri neydi ? Sendika özgürlüğünün çiğnenmemesi ve sendika değiştirdiği için işten atılanların geri işe alınması, işyerinde iş emniyetinin sağlanması, iş teminatı, işten çıkarılanlar için kıdem ve hizmet tazminatı, angaryanın kaldırılması, yıllık ikramiye, sosyal yardım, yapılacak tensikatlarda sendika temsilcisinin bulunması (Tuslog), toplu sözleşme hükümlerinin uygulanması, işçiler üzerindeki baskının kaldırılması, ödenmeyen ücretlerin ödenmesi (Alpagut, Gamak), işyeri temsilciliğinin tanınması (Eğe), ücretlere zam, çocuk zammı, sosyal güvenlik, prim dağıtımının kısım şeflerinin insiyatifinden çıkarılması (Eğe), işyeri müdürünün değiştirilmesi, işçilerin fabrika yönetimine katılması ve "böl-yönet" uygulamasının kaldırılması (Erdemir) , asgari ücretlerin uygulanması, vb... Görüldüğü gibi işçilerimizin mücadelesi henüz iktisadî ve demokratik haklar içindir. Hedef: Yasalara ve anayasaya girmiş hakları çiğnetmemek, bu hakları söke söke almaktır. Bu mücadele işçinin sadece kendi çabasıyla ulaşabileceği mücadeledir. En nihayet, "Sendikalar içinde birleşme, işverenlere karşı mücadele etme ve hükûmeti gerekli işçi kanunlarını kabul etmeye zorlama..." mücadelesidir. Bu hedefler uğruna mücadele, "sonuçları doğuran sebeplere karşı mücadele değil, sadece sonuçlara karşı mücadele"dir. " Sadece geçici çareler uygulayan, fakat hastalığı iyi edemeyen" mücadeledir ⁹⁸. Ne zaman ki işçi sınıfı hareketi, işbirlikçi iktidarın devrilmesi görevini, birinci görev olarak kabul edecektir ve bunu gerçekleştirmeye yönelecektir, o zaman işçi sınıfının mücadelesi "geçici çareler yerine, hastalığı iyi etmeye yönelmiş" bilinçli siyasî mücadele düzeyine yükselecektir.

Proleter devrimci hareket, eylemine her zaman reformlar uğruna mücadeleyi katar ve katmalıdır. Fakat proleter devrimci hareket, "bü-

tünün bir parçası olarak reformlar uğruna mücadeleyi, özgürlük uğruna ve sosyalizm uğruna devrimci mücadeleye tabi kılar" ⁹⁹. Reformları, amaç edinmez; reformları **devrimi** başarmak için **araç** olarak kullanır. Bu anlamda devrimci mücadelemizin alanını ve olanaklarını genişletmek anlamında işçilerimizin mücadelesi millî demokratik devrim mücadelemizin bir parçasıdır ¹⁰⁰. Bunlar, "sosyal devrime götüren sınıf mücadelesinin ve güçlü sınıf işgüdüsünün kendiliğinden ifadesi"dirler ¹⁰¹. Devrimci mücadelemizi yüreklendirir ve ona hız verirler. İşçi sınıfı daha geniş hareketlere girme yeteneğini, sermaye ile girdiği bu günlük çatışmalarla kazanır. Sınıf mücadelesi, bu günlük mücadeleler içinde "filizlenir" . Ama sadece "filizlenir". Biz, işçi sınıfının günlük mücadelesini ne küçümsüyoruz, ne de gereksiz buluyoruz. Ama bu mücadelenin öneminin doğru tesbit edilmesini istiyoruz. Lenin şöyle diyor : Biz sadece, Sosyal-Demokratlar her grevi yönetmeyi başarırlarsa memnunkluk duyarız. Çünkü Sosyal-Demokratların söz götürmez görevi, proleteryanın sınıf mücadelesinin her biçimini yönetmektir ve grevler, bu mücadelenin en derin, en güçlü mücadelelerinden biridir. Ama **ipso facto** bir sendikacılık hareketinden fazla bir şey olmayan bu basit mücadeleyi erdemli ve bilinçli sosyal demokratik mücadele diye **nitelendirseydik**, böyle düşünenler kuyruğunda sonuncu olurduk ¹⁰².

Ülkemizdeki işçi hareketlerinde ne görüyoruz ? İşçilerimizin mücadelelerinde giderek daha tutarlı, daha hesaplı, daha tecrübeli, daha bilgili olmaya başladıklarını görüyoruz. İşçi sınıfı saflarında giderek, daha sıkı, daha geniş çapta bir dayanışmaya tanık oluyoruz. Grevlerde, işgallerde, boykotlarda ... "daha şimdiden sınıf mücadelesi filizleniyor ". İşçi yığınlarının bilinçli yaşantıya ve bilinçli mücadeleye doğru kendiliğinden-gelme uyanışı, proleter devrimci düşünceyle silâhlanmış devrimci kadroların çabalarıyla birleşince, birtakım küçük taleplerle mücadeleye başlayan işçilerin, "Bağımsız Türkiye", "Kahrolsun Amerika", "Yaşasın Demokratik Türkiye" gibi **devrimci** şiarlara ulaştığını görüyoruz¹⁰³. Bundan çıkacak sonuç, "Bağımsız Türkiye" diye bağırarak işçilerimizin hemen proleter devrimcisi oldukları değil, fakat bu işçilerin hızlı bir bilinçlenme süreci içinde oldukları ve proleter devrimci düşünceyi benimsemeye hazır ve yatkın olduklarıdır ve **eğer biz işçi sınıfının siyasi eğitimini acil olarak ele alıp yürü-**

türsek, bilinçli siyasî mücadeleyle çabucak ulaşabileceklerdir. Çünkü işçilerin, yukardaki şiarları benimsemesi, genellikle, proleter devrimci dünya görüşü açısından değildir. Sözgelimi "Kahrolsun Amerika" diye bağırarak işçiler, bu şiarı "Amerikan emperyalizmini bütün dünya işçilerinin düşmanı" olarak gördükleri, dünya halklarının kurtuluşunu emperyalizmin yenilmesinde gördükleri, proleter enternasyonalizmini kavradıkları için değil, genellikle köklü küçük burjuva ön yargılarınca, millî bencilliğin, millî dar görüşlülüğün etkisiyle benimsemektedirler. Böyle olması da doğaldır. Çünkü "sömürge halklarının ve zayıf düşmüş ulusların emperyalist devletler tarafından yüzyıllar boyu uğratıldıkları zulüm, ezilen ulusların emekçi yığınlarında, sadece kin değil, aynı zamanda **proletaryaları da dahil** [altını biz çizdik - İ. K.], genel olarak ezen uluslara karşı güvensizliği de doğurmuştur" ¹⁰⁴. Fakat, bir proleter devrimcisi için hiçbir zaman doğal olmayan şey, işçi yığınlarındaki-güçlü küçük-burjuva önyargılarının, millî bencilliğin, millî dargörüştülüğün arkasına takılmak, bunu **proleter enternasyonalizminin gereği olan anti-emperyalizm** ile, yurtseverlik ile karıştırmak ve böylece de işçi yığınlarını proleter yurtseverliğine ulaştırma mücadelesini örtbas etmektir. Evet, işçi hareketleri "Amerikan emperyalizmine tavrı alışlar"dır ama, ne yazık ki, henüz **bilinçli** proleter devrimcisinin tavrı alışları değildir. Her kim bu gerçeği göremiyorsa, görmezlikten geliyorsa, o kimse proletaryayı bilinçlendirme mücadelemizi unutturduğu için, işçi sınıfımızı burjuvazinin ideolojik hâkimiyetine teslim ediyor demektir. Unutulmamalıdır ki: "Eğer işçiler ... **her türlü** suistimale karşı, keyfî davranışlara, zulmün ve zorbalığın **bütün** davranışlarına karşı ... başka herhangi bir açıdan değil de, **Sosyal-Demokrat (proleter devrimci) açıdan tepki göstermeye alışık değillerse**, [altını biz çizdik - İ. K.], işçi sınıfının bilinci, gerçek bir siyasî bilinç olamaz."

Mücadele vermiş işyerlerinde yapılan ve TÜRK SOLU'nun 117. sayısında yayınlanan soruşturmaya, işçi temsilcilerinin verdiği cevaplar işçilerimizin bilinç seviyelerini kavramaya yardım edecek önemli bir belgedir. Orada, işçi sınıfımızın **uyanık kesimlerinin bile**, halen sosyalizmi doğru dürüst bilmediklerini, fakat onu benimsemeye açık ve hazır olduklarını görürsünüz.

Şüphesiz ki, ne millî demokratik devrim, ne de sosyalist devrim,

"meslek dargörürlülüğünü"ne tutulmuş, trade-unioncu önyargılara kapılmış tek bir işçinin kalmadığı güne kalacak değildir. Fakat her iki devrimde de bilimsel sosyalizmin, en azından işçi sınıfının öncü müfrezesine malolması ve bilimsel sosyalizmin esaslarına göre örgütlü öncü müfrezenin, işçi sınıfının ve müttefik olarak köylülüğün önemli bir kesimine, kumanda etmesi gerekir.

- Toparlarsak :

a) İşçi sınıfımızın **bugünkü** mücadelesi geniş ölçüde iktisadî-demokratik haklar için sendikal mücadeledir. Bu mücadelenin içindeki işçilerimizin geniş kesimleri gerici ideolojilerin baskısı ve hâkimiyeti altındadır.

b) İşçilerimizin daha dar bir kesimi iktisadî-demokratik haklar için mücadelede önemli tecrübeler, bilgiler kazanmış, giderek daha tutarlı, daha örgütlü davranmayı öğrenmiş, kollektif davranış ve dayanışma bilincini geliştirmiştir. Bu kesim proleter devrimci düşüncüyü, bilinçli siyasî mücadelenin gereğini henüz kavrayamamıştır ama proleter devrimci düşüncüyü benimsemeye ve mücadelede kılavuz edinmeye açık ve hazırdır.

c) Sayıları az olmakla birlikte, TİP, DDKD ve İPSD saflarında gerçek sınıf bilincine ulaşan işçilerimizi de bir başka kesim olarak anmak gerekir.

EN GERİCİ SENDİKALARDA DAHİ ÇALIŞMALIYIZ

İşçi sınıfımızın sendikalaşma düzeyini ve işçi hareketlerinde sendikaların rolünü ele almadan önce, genel olarak sendikalar ve proleter devrimci hareketin sendikalar karşısında görevleri üzerinde duralım.

Batıda sendikalar, işçilerin kapitalistlere karşı kendiliğinden gelme mücadelesinin belirli bir aşamasında ortaya çıkan mücadele örgütleridir. "İşçilerin dağınıklığını doğurup devam ettiren, aralarındaki kaçınılması imkânsız rekabeti ortadan kaldırmak, yahut hiç olmazsa kısmak, kendilerini hiç olmazsa basit köleler durumunun üstüne yükselecek, mukaveleye dayanan iş şartları koparmak için gösterdikleri spontane (kendiliğinden-gelme) teşebbüslerden doğmuşlardır" ¹⁰⁵. Sendika, işçi sınıfının, sırf kendi çabasıyla ulaşabildiği ve en kolayca

ulaşılabilir olan örgüt biçimidir ve sendikalar işverenlere ve hükûmete karşı mücadele etmenin gereğini anlayan, bilinçlenmenin bu ilkel devresine ulaşmış olan işçiler tarafından sermayenin baskılarına karşı direnme merkezi olarak kurulmuşlardır. Sendikalar, işçi sınıfına kapitalizmin gelişmesinin başlangıcında büyük ilerlemeler sağlamıştır; işçilerin dağınık ve güçsüz durumuna bu örgütler son vermiştir.

Proleteryanın en yüksek örgütlenme biçimi, onun siyasî mücadele aracı olan parti, gelişmeye başladığı zaman, sendikalar, kaçınılmaz olarak meslek dar görüşlülüğü, siyaset dışı kalma eğilimi gibi gerici özellikler göstermeye başlamışlardır. Sendikalar, işçilerin dağınık ve güçsüz durumuna son vermiş olmaları bakımından ilerici, en kolay ulaşılabilir örgüt olmaları nedeniyle, kaçınılmaz olarak işçilerin mücadelesini dar sınırlar içerisine, işçi sınıfının kurtuluşunu imkânsız kılan sınırlar içerisine hapsettikleri için de gerici bir nitelik taşırlar. Fakat, sendikaların bu gerici niteliğı, proleter devrimcilerinin sendikalarda çalışmasına engel değildir. Sendikalar işçi sınıfının nihaî kurtuluşunu hiç bir zaman gerçekleştiremezler, fakat, işçi sınıfının bilinçli, örgütlü gücü olan partiyi işçi kitleleri ile düzeyde birleştirebilirler ve birleştirmelidirler. Sendikalarda teşkilâtlanmış güçler, işçi sınıfının nihaî kurtuluşu için bir manivelâ olarak kullanılabilirler ve kullanılmalıdırlar. Bu nedenle parti, sendikalar arasındaki sınır çizgisini titizlikle koruyarak, sendikalara kendi anlayışını sokmaya ve onları etkisi, yönetimi ve denetimi altına almaya mutlaka çalışmalıdır.

Karşı-devrimci sendikalarda, uzlaşıcı oportünist sendikalarda, niteliğı ne olursa olsun bütün sendikalarda çalışmak ve bunları partinin 'yönetimi ve denetimi' altına almaya, işçi yığınlarını proleter devrimci hareketin saflarına kazanmaya uğraşmak, proleter devrimcilerinin görevidir; "... 'yığınlara' yardımcı olabilmek için onların sevgisini kazanabilmek için davaya katılmalarını ve desteklerini sağlayabilmek için, oportünist ve sosyal-şoven olarak, çoğunlukla -doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak- , burjuvaziyle ve polisle bağlantıları olan 'şeflerin' önümüze çıkaracakları güçlüklerden, başvuracakları hilelerden, kuracakları tuzaklardan, hakaretlerden, baskılardan yılmamak gerekir ve mutlaka yığınların olduğu yerde çalışmak gerekir. Asıl kurumlarda, derneklerde, örgütlerde, proleter ya da yarı proleter yığınların bulunduğu her yerde (bunlar en gerici eğilimde olsalar bile) metodlu, azim-

li, inatçı ve sabırlı bir bilinçlendirme çabası ile bütün fedakârlıkları göze almak, en büyük engelleri göğüslemeyi bilmek gerekir" ¹⁰⁶. Lenin'in bu sözlerini bugün görüşleri saflarımızda bir hayli taraftar bulan Regis Debray'nin aşağıdaki sözleriyle karşılaştıran : "Fakat kaç siyasal önder sayabiliriz ki, gün geçtikçe, dünya sendikacılığı ile ilgilenmek ya da binbir 'uluslararası demokratik örgüt'ten birine girmek gibi kendi çıkarlarına uygun düşen bir iş yerine, kendini halkının savaşına ilişkin askerî sorunların ciddi ve somut bir incelemesine adamayı tercih etmiş olsun!"¹⁰⁷. Açıktır ki, gerici sendikalarda çalışmayı reddeden bu ve buna benzer "sol" "teori"ler, henüz yeteri kadar bilinçlenememiş işçi yığınlarını "gerici liderlerin, burjuvazi ajanlarının aristokrat işçilerin ya da "burjuvalaşmış işçilerin" etkisine terkettiği için objektif olarak burjuvaziye hizmet etmektedir".

Türkiye'deki sendikalara ve bunların işçi hareketlerindeki rollerine gelince: Bugün ülkemizde işçilerimizin büyük çoğunluğunu içinde toplayan iki büyük konfederasyon vardır : TÜRK-İŞ ve DİSK. TÜRK-İŞ , işçi sınıfının kendiliğinden-gelme mücadelesini emperyalizmin menfaatlerine kanalizetme görevini yerine getiren bir örgüttür. TÜRK-İŞ , emperyalizminin beslediği ve işçi saflarına soktuğu "Truva atı" dır. TÜRK-İŞ, sermaye ile emek arasındaki günlük, küçük çapta mücadelelerde bile, sermayenin safındadır. "İşçilerin safındaki dağınıklığı gidermek, rekabeti ortadan kaldırmak yahut kısmak ... işçileri hiç olmazsa basit köleler durumunun üstüne yükseltecek mukaveleye dayanan iş şartları koparmak" için değil, tersine, işçilerin dağınıklığını muhafaza etmek, işçiler arasındaki rekabeti devam ettirmek ve işçileri basit köleler durumunda tutmak için yaratılmıştır ve bu nedenlerle Batı'da doğan sendikalardan farklıdır. İşçi sınıfının kendiliğinden ulaştığı sendikacılığı değil, işçi sınıfına finans kapitalin zorla kabul ettirdiği sendikacılığı temsil etmektedir ve işçi sınıfının sırf kendi çabasıyla ulaştığı sendikacılığın ilerici niteliğinden de yoksundur. "Emperyalizm, gelişen ekonomik mücadele bilincini kontrolü altında tutmak için, **sahte demokrasicilik** gibi, **sahte sendikacılığı** da ihraç etmiş ve işçi sınıfının ekonomik mücadele örgütlerinin yoz bir biçimle ortaya çıkmasını sağlamıştır" ¹⁰⁸.

İşçilerin kendisinden kopma ihtimali belirlediği zaman işçi haklarına, o da işçilerin baskısıyla, kısmen eğilen TÜRK-İŞ'in işçi hareketle-

rindeki esas fonksiyonu bozgunculuktur; grev kırıcılığı yapmak, işgal ve boykotları engellemek, toplu sözleşme masalarında işçilerin menfaatlarını satmaktır. TÜRК-İŞ, kendiliğinden -gelme işçi hareketlerinde "sınıf mücadelesinin filizlenmesine" dahi karşıdır. "Partiler üstü kalma" sloganı gerçekte, finans-kapital taraftarlarının maskelenmiş adıdır. Besbelli ki, böyle bir örgüt proleter devrimci düşüncenin zerresinin bile işçi saflarına sokulmasına karşı duracaktır ve durmaktadır. Ankara'da yapılan "Büyük İşçi Mitingi"nde İŞÇİ-KÖYLÜ gazetesi-nin, işçilerin eline geçmemesi için, mitingin kordon altında yürütülme-yeye çalışılması bunun açık delilidir. Fakat gelişen işçi hareketleri karşı-sında TÜRК-İŞ, gittikçe gerilemektedir. Özetlediğimiz işçi mücadelelerinin bir kısmı TÜRК-İŞ'e rağmen, çoğu da TÜRК-İŞ'e karşı verilmiştir. Derby, Finfinis Branda Fabrikası, Magirus, Singer, Demir Döküm, Horoz Çivi, Yarımca Seramik, Kartal Ege Sanayii ve Gamak'taki işçi hareketleri böyledir.

İşçi sınıfımızın bilinçli mücadeleye, bilinçli yaşantıya doğru kendiliğinden uyanışı Amerikan emperyalizminin ihraç ettiği sendikacılığ-yıkmakta ve işçiler ona göre daha ileri olan ve kendiliğinden-gelmeliği temsil eden DİSK'e doğru kaymaktadırlar.

DİSK, işçi sınıfımızın kendiliğinden-gelme örgütlenmesini temsil eder. İşçilerin iş verenlere ve hükûmete karşı ekonomik-demokratik mücadelesinin aracıdır; günlük mücadelelerinde genel olarak işçilerin yanındadır. Bu yönüyle TÜRК-İŞ'e göre ilericidir ve ondan ayrılır. Fakat öte yandan DİSK, işçi sınıfımızın mücadelesini, onun nihaî kurtuluşunu hiç bir zaman sağlayamayacak olan, onu ideolojik bakımdan burjuvaziye köle kılacak olan, burjuvazinin de kabul ettiği ve edeceği trade-union mücadelesi sınırları içine, kendiliğinden - gelmeliğin bu dar sınırları içersine hapseder. İşçilerin, mevcut düzenin sonuçlarına karşı mücadelelerini destekler, fakat düzenin tümüne karşı, sonuçları doğuran sebeplere karşı bilinçli siyasî mücadele vermesi yolunda herhangi bir çaba göstermediği gibi, bu yolda gösterilen çabalara da engel olur. İşçilerin örgütlenmelerini, bilinçlenmelerini ve bilinçli siyasî mücadeleye girmelerini önler. Genel Başkanı Türkler'in DİSK Kurultayındaki konuşması, bu bakımdan önemlidir. Türkler şöyle demiştir: "... bazı demokratik devrimci gençler(!) bana posta koydular. 'Biz senle konuşuyoruz ama asıl temasımız işçilerledir' dediler. Ben

onun tedbirini iki senedir aldım." Gene aynı Kurultayda, "Biz proleterya diktatörlüğüne karşıyız arkadaşlar!... Bizim prensibimiz demokrasidir (!)" diyerek, bilimsel sosyalizme olan nefretini de dile getiren Türkler'in "... işçi sınıfına bilinç dışarıdan verilmiş. Bilinç dışardan verilmez, dışardan kendi kendine gelir" demek suretiyle, Amerikan emperyalizminin bile şapkasını göğe fırlatıp ellerini çırparak karşılayacağı trade-unioncu politikanın doruğuna ulaştığını görüyoruz. Ve bütün bunlar o "güzel yüzlü sosyalizm" adına yapılıyor. Evet, tarih, böyle "sosyalizmler"i tanımıştır ve daha da tanıyacaktır. Ama tarih, bilinçli işçilerin Türklervarî sosyalistlerin (!) maskesini indirdiğine de çok şahit olmuştur ve yine olacaktır. Ama işçilerimizin o uyanıklığa kavuşması "Türklervarî sosyalizm"e karşı amansız ve şiddetli bir ideolojik mücadele yürütmeden mümkün değildir. "Türklervarî sosyalizm", işçi sınıfı sosyalizminin düşmanıdır, çünkü açık reformizmdir, kaba oportünizmdir, işçi aristokrasininin ve sendikacılığı meslek edinmiş işçi bürokrasisinin "sosyalizm" idir.

"Bürokrat, büyük bir güvenle, 'gerçekçi politikadan' yana olduğunu söyler; oportünizme düşmemiş ve işçi hareketinin temel hedeflerinden vazgeçmemiş kimselere, küçümseyerek, 'ütopyacı' ve 'ideolog' muamelesi yapar. Sosyalist hareketin temel çıkarlarını, gerici avantajlara ve bürokratik düşüncelere fedâ etmek: İşte oportünizmin özü budur. Teori düşmanlığı da oportünizme bağlıdır. Oportünist açıdan teori, bir engel, sosyalist geçmişin baş belâsı bir gölgesi, tamamen gereksiz bir şey olarak düşünülür" ¹¹⁰, Türkler de "bilimsel sendikacılık ("gerçekçi politika"nın bir başka ifadesi) uyguladığını söylemiyor mu? Yukarıya aktardığımız sözleriyle açık açık teori düşmanlığı yapmıyor mu ? Yöneticileri ister iyi niyetli, ister ihanet içinde olsun; bugün DİSK, proleterya içinde uzlaşıcı küçük burjuva ideolojisinin bayraktarlığını yapan bir örgüt durumundadır ¹¹¹.

Proleteryanın, halkımızın millî demokratik devrimine önderliği ve nihaî zaferi için bunların ne olduklarını işçi yığınlarına göstermemiz ve işçi yığınlarını kendi tarafımıza çekmek için bunlarla mücadele etmemiz zorunludur. Bunlar, bugün yaptıkları gibi, sendikaların kapısını proleter devrimcilere kapasalar da, polise ihbar etseler de, sendikalara girmek, her türlü fedakârlığı göze alarak, sabırlı, sebatlı, inatçı bir mücadele yürütmek zorunludur: Ta ki işçi sınıfımızla proleter dev-

riinci düşünce arasına bir duvar çekmiş olan sendika ağalarını yerlerinden kovana kadar! Bizler, emperyalizme ve feodalizmin her türlü kalıntılarına karşı millî burjuvaziyle ittifakı hiç bir zaman reddetmeyiz, reddetmedik; tersine, durmadan onları ittifaka zorlarız, zorluyoruz. Fakat bu, burjuvazinin ve küçük burjuvazinin proleterya hareketi içinde etkisine karşı en şiddetli ve en amansız bir ideolojik mücadeleyi, proleterya üzerinde burjuva ideolojisinin etkisini güçlendiren (çağımız ve ülkemiz şartlarında bu emperyalizmin güçlenmesi demektir) oportünizme karşı en şiddetli ve en amansız bir ideolojik ve siyasî mücadeleyi sürdürmemize engel değildir ve engel olmamalıdır. Proleter devrimci millî cephe politikası bunu gerektirir.

Bu nedenle proleter devrimcileri, DİSK'i TÜRK-İŞ'le aynı sepete koymamakla birlikte, DİSK'in oportünist liderlerine karşı bir an bile ideolojik mücadeleden geri durmazlar. Ancak, millî cephe politikasını proleter devrimci siyasî mücadeleden vazgeçmek, küçük burjuvaziye teslimiyet şeklinde anlayanlar DİSK'in oportünist şeflerine karşı ideolojik mücadeleyi bir "**provokasyon**" olarak niteleyebilirler.

Millî cephe politikasını, ittifak politikasını teslimiyet olarak anlaşılan bir dergide yayınlanan, DİSK'le ilgili bir yazıya değinmek istiyoruz. (Bkz: *Aydınlık Sosyalist Dergi*, sayı: 17, s. 339) Yazı baştan sona kadar işçi sınıfımızı sendika mücadelesi içine hapsetmek isteyen DİSK yöneticilerinin 'iyiniyeti'ne okuyucuyu inandırmaya çalışmaktadır. Bunlardan birkaç örnek: "Çoğu gerçekten iyi niyetli olan, Türkiye'nin sorunlarına 'çözüm' arayan sendikacılar..."; "DİSK en iyi niyetle kurulmuştur. Devrimci olma çabasıdadır"; "Nihaî tahlilde, proleter sosyalistlerle 'iyiniyetli' DİSK yöneticileri arasında -kaçamak deyimler yerine, bilimsel isimleri kullanmak hariç- bu konuda [millî cephe konusunda] bir anlaşmazlık kalmaması gerekir.", "Sendikacı dostların bu gün içinde bulundukları durumu ideolojik-stratejik **yanılgılar**" [altını ben çizdim - İ. K.], "içine kapanık-tecrit edilmiş yönetim anlayışı", "stratejiyi doğru saptayamamak, bilinç eksikliği, Aybar-Aren-Boran kliğinin yönetim anlayışına şartlanmış olmak gibi nedenlerle hatalar içinde bulunmak", "millî-güçlerle ittifak konusunda da bir hataya daha düşer görünmek" şeklinde değerlendiren **yazar**, bu "hata" ve "yanılgı"larında "bazı DİSK yöneticilerinin", "devrimde hegemonyayı kaybetme" ya da sonunda "emperyalizmin geri dönmesi biçiminde

özetleyebileceğimiz bilimsel olmayan korku"suna, "içlerindeki 'burjuva kuyrukçuluğu' kuşkuları"na, "emperyalizmin yine buyur edilmesi" ve "millî demokratik devrim aşamasından sonra, sosyalist devrim aşamasının gerçekleşmeyeceği" korkusuna bağlamaktadır. Aynı yazar peşinden, DİSK yöneticilerini proleter devrimcilerinin kuyrukçu olmadıklarına, "korkularının" ve "kuşku"larının yersiz olduğuna inandırmak için terler dökmekte ve başkalarına da DİSK yöneticilerine "oportünist sendika ağaları" gibisinden saldırılarda bulunmanın "provakasyondan başka hiçbir anlam, hiçbir değer taşımadığı"nı bildirmektedir. Yazar, DİSK yöneticilerinin gerçekte işçi sınıfının önderliğinden korktuklarını ya bilmiyor ya da ("devrimde hegemonya", "işçi sınıfının ve yoksul köylülerin öz örgütü" gibi terimleri zevkle kullandığına bakılırsa), bir hayli benimsemiş görüldüğü Aydınlik Sosyalist Dergi'nin "oportünizme yaslanma" ve "ilkesiz birlik" politikasının icabını yerine getiriyor. Eğer DİSK yöneticileri "millî cepheyi kabul ediyoruz" derlerse, onların sosyalist oluvereceğini sanıyor. Onlar zaten 'cephe'den yanadır. Onların 'sosyalizmi', haliyle 'cephe sosyalizmi'dir: Proleterayı küçük burjuvaziye tabi kılarak teşkil edilen cephenin sosyalizmi(!), yani küçük burjuva sosyalizmi! Yazarımız bu kadar açık olan gerçeği göremiyor mu ki, Kemal Türkler'in "müttehit cephe"den bahsetmesi üzerine "nıhai tahlilde, proleter sosyalistlerle 'iyi niyetli DİSK yöneticileri arasında -kaçamak deyimler yerine, bilimsel isimler kullanmak hariç- [altını ben çizdim - İ.K.] bu konuda bir anlaşmazlık olmaması gerekir [altını ben çizdim - İ.K.] " diyebiliyor! Bu yazılar "marksist eleştiri süzgeci"nden geçti mi, bilmiyoruz. Eğer geçti ise (ki, geçmişe benzer), bugün proleter devrimci hareket karşısında kurulan ilkesiz birlik cephesinin içindeki sağ teslimiyetçi görüşün, oportünist sendika ağalarıyla bir "anlaşmazlığın kalmadığı"nı ilân etmesi, ilkesizliğin kişiyi nerelere kadar götüreceğini ortaya koyması bakımından hayli ilgi çekicidir.

Toparlayalım :

Bugün işçi sınıfımızın çoğunluğu, biri tamamen emperyalizmin beslemesi gangster sendikacıların elinde olan, diğeri de işçi aristokrasisinin ve işçi bürokrasisinin reformist ve kaba oportünist çizgisinin hâkim olduğu iki konfederasyon içinde toplanmış bulunuyor. Proleter devrimcilerinin "yönetimi ve denetimi"ndeki sendikalar ise, birkaç

yeni kuruluştan ibarettir. Açıktır ki, devrimci sendikacılık bugün devrimci hareketimizin en önemli ve acil görevlerinden **birdir**.

Yukarıda yaptığımız gruplamayı sendikalara göre düşünersek, genel olarak şöyle diyebiliriz:

a) Gericici ideolojilerin hâkimiyetinde olan işçiler genellikle TÜRK-İŞ'te toplanan işçilerdir.

b) Ekonomik ve demokratik haklar için mücadelede önemli tecrübeler kazanmış, giderek daha tutarlı, daha örgütlü davranmayı öğrenmiş, kolektif davranma ve dayanışma bilincini pekiştirmiş, proleter devrimci düşüncüyü benimsemeye açık ve hazır işçiler ise **genellikle DİSK çatısı altındadır**.

c) Üçüncü grup işçiler, TİP, İPSD, DDD gibi örgütlerde proleter devrimci düşünceyle yüzyüze gelen ve bu düşüncüyü belirli ölçülerde kavrayan işçilerdir ve DİSK içinde proleter devrimci unsurları meydana getirirler.

Ülkemizdeki işçi hareketlerinin ve sendikaların genel olarak durumu budur.

Köylü hareketlerine geçelim.

KIRLARDAKİ MÜCADELE VE PROLETER DEVRİMCİ HAREKET

Kırlarda sürdürülen mücadeleyi kavrayabilmek için, önce kırlardaki sınıf yapısını bilmek gerekir. Genel olarak emperyalizme bağımlı ve bağrında çeşitli ölçülerde feodalizm kalıntılarını barındıran ülkelerde ve ülkemizde, kırlardaki sınıf yapısı şöyledir:

1 - **Tarım proletaryası** :Yaşamak için bütünüyle ya da esas olarak, kapitalist tarım işletmelerinde, işgüçlerini satarak çalışırlar. Genel olarak ne toprağa ne de tarım araçlarına sahiptirler.

2 - **Yoksul köylüler** : Bunlar yarı-proleter (ya da yarı-köylü) unsurlarla küçük köylülerdir.

Yarı - proleterler : Kendilerinin toprakları ya hiç yoktur, ya da çok azdır. Yaşantılarını, kısmen kapitalist işletmelerde ücret karşılığı çalışarak, kısmen de kendine ait küçük toprağını ya da kiraladığı bir

toprak parçasını işleyerek sağlarlar. Toprak kirası, borç faizi, ücretli emek biçiminde sömürülürler.

Küçük köylüler : Yetersiz miktarda tarım aracına sahip olup ya kendine ait olan ya da icarla tuttuğu toprakları işleyerek geçimini sağlarlar, ya da kendi toprağı olmakta birlikte yetersiz olduğu için icarla toprak tutar. Kendisi işgücü kiralamaz.

3 - Orta köylüler : Bir çoğı çok büyük sayılamayacak toprak parçasına sahiptirler. Bazıları ettikleri toprağın bir kısmına sahiptir, geri kalanını kiralamıştır. Ücretli işgücüne başvururlar, fakat esas itibariyle kendi emeklerine dayanırlar. Bazı bereketli yıllarda, sermaye olmaya elverişli bir kazanç fazlası sağlayabilirler.

Yoksul ve orta köylülere, ikisine birden "köylülük" adı da verilir. Bunlar köy küçük burjuvazisini teşkil eder.

4 - Zengin köylüler : Köy burjuvazisidir. Tarımın kapitalist müteşebbisleridir. Genellikle toprak sahibidirler. İşledikleri toprağın bir kısmına sahip olup geri kalanını kiralayanlar da vardır, tamamını kiralayanlar da vardır. Genel olarak iyi üretim araçlarına ve sermayeye sahiptirler. İşletmelerinde kendileri de çalışırlar, fakat esas itibariyle ücretli işçileri sömürürler. Önemli miktarda toprağına sahip olup hiç ücretli işçi tutmayanlar da vardır. Bunlar köylüleri toprak kirası, borç faizi ve ücretli emek yolu ile sömürürler. Mao Zedung zengin köylülerin karakter bakımından yarı-feodal olduğunu söylüyor. (Yeni Demokrasi, sayfa 95).

5 - Büyük toprak sahipleri : Toprağına sahip olup, bedenle çalışmaya asla katılmayan kimselerdir. Esas olarak sömürüye dayanırlar. Kapitalizmin ve feodalizmin unsurlarını çeşitli derecelerde bir arada barındırırlar.

Bunların dışında bazı feodal unsurlar da bulunabilir.

Bu güçlerin millî demokratik devrimde, sosyalist devrimde ve sosyalizmin kuruluşu döneminde yer alışları şöyledir: Millî demokratik devrimde önder güç proletaryadır ve birinci derecede sanayi proletaryasıdır. Temel güç köylülüktür: Yoksul köylüler ve orta köylüler. Zengin köylüler millî burjuvazi gibidir. "Genel olarak, bunlar köylü kitlelerinin anti-emperyalist savaşına bir dereceye kadar yardım edebi-

lirler ve büyük toprak sahiplerine karşı ziraî inkılâp savaşlarında taraf-sız kalabilirler. Binaenaleyh bunları büyük toprak sahipleriyle aynı safta saymamalıyız ve kendilerine karşı bir tasfiye siyasetini zamansız olarak benimsememeliyiz" ¹¹³. "Bürokratlara ve büyük toprak sahiplerine karşı mücadele, zengin ve orta köylü dahil bütün köylülerle birlikte yürütülebilir ve yürütülmelidir" ¹¹⁴. Büyük toprak sahipleri ve diğer feodal unsurlar millî demokratik devrimin düşmanları arasındadırlar.

Sosyalist devrimde ise kırdaki güçlerin yer alışı şöyledir :

Kır proleteryası sanayi proleteryasının yanındadır. Yoksul köylüler proletaryanın müttefikidirler. Orta köylü ise ilk başlarda kararsızdır, duraksamalar içindedir. "Devrimci proleterya, hiç olmazsa yakın bir gelecekte ve proleterya diktatoryası döneminin başlangıcında bu sosyal tabakayı kendi tarafına kazanmayı bir amaç olarak göremez; ancak onu etkisiz kılmakla yetinmek, yani proleterya ile burjuvazi arasındaki mücadelede bu tabakanın tarafsız kalmasını sağlama almak zorundadır" ¹¹⁵.

Sosyalizmin kuruluşu döneminde proleterya orta köylüleri de saf-larına katabilir ve katmalıdır ¹¹⁶.

Yukardaki bilgiler ışığında kırlardaki mücadeleyi tahlil ve köylülerin çeşitli tabakalarına karşı izleyeceğimiz politikayı tesbit edelim.

Hem kapitalizmin unsurlarının, hem de feodalizmin kalıntılarının karma halde bulunduğu bir ekonomide, yani henüz demokratik devrimin gündemde bulunduğu bir ülkede kırlarda, başlıca iki mücadele sürdürülür. Birincisi kır proleterleri ile kır burjuvazisi arasındaki mücadeledir. İkincisi de tüm köylü kitlesi ile, tüm ağalar (feodalizmin kalıntıları, büyük toprak sahipleri) arasındaki mücadeledir. Bu mücadelelenin niteliği demokratiktir. "Bir marksist için köylü hareketi, sosyalist değil, demokratik bir harekettir... köylü hareketi, sosyal ve iktisadî muhtevasıyla burjuva olan, demokratik devrimin zorunlu bir parçasıdır. Köylü hareketi, ne burjuva düzenin temellerine karşı , ne meta üretimine karşı , ne de sermayeye karşı yönelmiştir. Aksine, köylük bölgelerdeki eski, feodal, kapitalizm öncesi ilişkilere ve serflik kalıntı-larının temel dayanağı olan büyük toprak mülkiyetine karşı yönelmiş-tir. Dolayısıyla, köylü hareketinin tam bir zafer kazanması, kapitaliz-

mi ortadan kaldırmayacaktır; aksine, kapitalizmin gelişmesi için daha geniş bir alan yaratacak ve katışıksız kapitalist gelişmeyi hızlandıracak ve yoğunlaştıracaktır" ¹¹⁷.

Proleter devrimci hareketin köylü hareketleri karşısındaki görevi; bir, bütün köylülerin, büyük toprak sahiplerine, feodalizmin kalıntılarına karşı yürüttüğü 'demokratik' hareketi desteklemek, onu ilerletmek; iki, tarım proletaryasını sanayi proletaryası ile birlikte bağımsız bir sınıf partisi içinde örgütleyerek, onu sosyalist devrim için mücadeleye hazırlamak; bunun yanı sıra yoksul köylüyü ve mümkün olduğu ölçüde orta köylüyü tarım proletaryasının yanına yani sosyalizme kazanmak için mücadele etmektir. Proleter devrimci hareketin esas görüş açısı proletaryanın nihaî menfaatleridir. Proleter devrimci hareketin köylü hareketi karşısındaki tutumunu tayin eden şey de, genel olarak proletaryanın (bu arada tarım proleterinin) nihaî menfaatleridir: "Köylüyü , büyük toprak sahibine karşı mücadelesi, demokrasinin geliştirilmesine ve pekiştirilmesine yardım ettiği zaman desteklemek; büyük toprak sahiplerine karşı mücadelesi, ne proleteriyayı ne de demokrasiyi ilgilendirmedığı, toprak sahipleri sınıfının iki bölümü arasında bir hesaplaşmaya dönüştüğü zaman, köylü karşısında tarafsız bir tutum benimsemek" ¹¹⁸. Proleter devrimci hareketin görevi, bir yandan sosyalist mücadelenin militanlarını köylerde hazırlamak, öte yandan da köylülerin devrimci bir öz taşıyan demokratik özlemlerini var gücüyle desteklemek, bu özlemi uyanık tutmak, köylü hareketini en yüksek bilinç derecesine, "proleteryanın tutarlı demokratik ruhunun seviyesine" ¹¹⁹ yükseltmek, proleter devrimci hareket ile "devrimci köylü hareketi arasında mümkün olduğu kadar sıkı bağlar kurarak köylü hareketine en devrimci karakterin kazandırılması yolunda çaba göstermek"tir ¹²⁰, yani proleter devrimci mücadele ile, genel olarak köylü mücadelesini, ikisini birbirine karıştırmadan birleştirmektir; demokratik köylü mücadelesini desteklemek, ama bu mücadele içinde, proleter devrimci mücadeleyi unutmamak. Proleter devrimcileri kırlardaki örgütlenmeyi de bu iki mücadeleye göre yürütürler. Köy burjuvazisine karşı tarım proletaryasını bağımsız örgütler, sendikalar vs... içinde toparlamak. Büyük toprak sahiplerine ve elbette bir yönüyle de emperyalizme karşı mücadele organları olarak da devrimci köylü komiteleri, köylü birlikleri vs... teşkil etmek.

KÖYLÜ HAREKETLERİ VE KÜÇÜK BURJUVA SOSYALİZMİ

Küçük burjuva sosyalisti, kırlardaki kapitalist gelişmeyi, "feodalizmden, eşitsizlikten ve genel olarak baskıdan, eşitliğe ve özgürlüğe geçiş" ¹²¹ olarak görür. Demokratik devrimin amaçlarını ve şartlarını sosyalist devrimle karıştırır. Meta üretimi sistemi toprağın tasarrufunda eşitliğin mümkün olabileceğini sanır. Bu bakımdan küçük burjuva sosyalizmi ütopyadır, hayalcidir. Kırlardaki sınıfları doğru tahlil edemez. Kır küçük burjuvazisi gerçeğine gözlerini kapar ve "emekçiler, sömürülenler, işçi sınıfı, emekçi yığınları, sömürülenler sınıfı, sömürülen sınıflar" gibi kelime ve terimleri aralarında hiç bir ayırım yapmadan, aynı anlamda kullanır. Aren - Aybar oportünizmi ve Türkiye'deki bütün popülist akımların yaptığı gibi. Küçük - burjuva sosyalisti, burjuva - demokratik toprak reformu programını, feodalizmin tasfiyesini ve kapitalizmin gelişmesini sağlayacak ve programı, sosyalist bir program olarak, "kapitalizmi önleyici" bir program olarak ileri sürer.

Küçük-burjuvazinin yapısı, küçük-burjuva siyasî akımlarında hemen hemen bütün ülkelerde büyük çeşitliliklere yol açmıştır.

• Küçük-burjuva sosyalizminin bir çeşidi, ülkemizde henüz siyasî bir akım olarak ortaya çıkmamış olan, fakat ilişkilerimiz sırasında yoksul köylüler ve özellikle TİP'i destekleyen köylüler arasında uç vermeye başladığını gördüğümüz Narodnik akımıdır. Rusya'da Narodniklerin, daha sonra kısmen sosyalist-devrimcilerin, Çin'de Sun Yat-Sen'in savunduğu Narodnik ütopya, doktrin açısından gerici, fakat savunduğu program açısından "demokratik devrimin gündemde olduğu ülkeler için" ilericidir, yığınların demokratik hareketinin bir parçasıdır. Fakat bir yandan da onların bilinçlenmesini engeller. Köylü kitlelerinin mücadele isteğinin, sömürücülere son verme arzusunun ifadesi olan bu ütopya, sosyalist devrim aşamasında gerici ve zararlıdır." Açıktır ki, Marksistler, dikkatle, Narodnik ütopyalar kabuğu içinden köylü yığınlarının samimî, kararlı, militan demokrasinin sıhhatli ve değerli özünü çıkarmalıdır" ¹²².

Bir diğer küçük burjuva akımı da bugün Aybar'ın temsil ettiği, barış içinde, sonuna kadar yürütülen sınıf mücadelesi olmaksızın, "sosyalist" toplumu gerçekleştirebileceklerini sananların akımıdır. Ecevit çevresi de benzeri fikirleri savunmaktadır. Proleter Devrimci

AYDINLIK'ta Ecevitçi Sosyal-Demokrat gençlerin, Akhisar Tütün Mitinginde 'sendikada birleş' şiarına karşılık 'kooperatifte birleş' şiarını" attıklarını, sosyal-demokrat gençler adına söz alan konuşmacının "'kapitalist düzene karşı mücadele'den", "'kooperatifleşmenin gereği'nden " söz ettiklerini okuyoruz ¹²³. Bu da bir ütopyadır, bir küçük-burjuva ütopyası. Fakat bu ütopya, sınıf mücadelesinin yerine sınıf barışını koyduğu ve yığınların demokratik bilincini, mücadele azmini körelttiği için, gerici ve zararlıdır. Kendisiyle mücadele edilmesi ve mutlaka etkisiz kılınması gerekir.

TÜRKİYE'DEKİ KÖYLÜ HAREKETLERİ

Türkiye'deki köylü hareketleri, genel olarak büyük toprak sahiplerinin ve tefeci-bezirgân sermayenin baskısına karşı, özellikle yoksul köylülerin bir başkaldırması şeklindedir; feodal unsurlarla kapitalist unsurları çeşitli ölçülerde birarada bulunduran büyük toprak mülkiyetinin yoğun olduğu Trakya'da, Ege'de, Adana ve Antalya çevresinde, Güneydoğu Anadolu'da, Konya ve Polatlı'da büyük toprak sahiplerine karşı, tefeci-bezirgân sermayenin yoğun olduğu Ege, Adana civarı ve Karadeniz bölgesinde de tefeciliğe karşı, işgaller, çatışmalar, yürüyüşler ve mitinglerle yürütülen bir mücadeledir. Tekelci sermayenin ve feodal sömürünün ağır baskısı altında gittikçe yoğunlaşan ve mülklerini kaybederek proleterleşen köylü yığınları toprak istemektedirler. Tefeci-tüccarlar tarafından sömürülen küçük üreticiler, ürünlerini daha fazla paraya satarak ve banka kredilerinden "âdil" pay alarak, bu sömürüden kurtulmak istemektedirler. Köylüler , doktor, ilâç, okui, yol, istemektedirler. Malatya'da ve Ege'de yapılan mitingler, Amerika'ya karşı yayınlanan bildiriler, proleter devrimcilerinin önyak olduğu anti-empéryalist ve demokratik hareketlerdir. Ve bunlar köylü hareketleri içinde ileri bir aşamayı temsil ederler. Besbelli ki, köylü hareketleri, kapitalizmi yoketmeye değil, onu güçlendirmeye, gelişmesini hızlandırmaya yönelik burjuva-demokratik nitelikte hareketlerdir ve artık Aybar oportünizmi ve benzerleri dışında kimse-köylü hareketlerinin sosyalizm için olduğunu iddia etmiyor.

Tarım proleteryasına gelince; Türkiye'de tarım proleteryası azdır. Ege ve Trakya'daki kapitalist ilişkilerin hâkim olduğu çiftliklerde daha

çok çiftlik çevresindeki yoksul köylüler, mevsimlik işçi olarak çalışmaktadır. Çiftliklerde sürekli çalışan az miktarda işçiler ise genellikle modern proleter niteliği taşımaktan uzaktırlar ve **genellikle** bunların ağa ile sıkı bağları vardır. Trakya'da bunlar, çiftlik sahipleri ya da işletmeciler tarafından çevredeki yoksul köylülere karşı fedai olarak kullanılmaktadır. Bu durum, tarım proleterlerinin örgütlendirilmesi ve köylülükle dayanışmaya sokulması işini daha acil ve önemli hale getirmektedir. Köylülerin, özellikle yoksul köylülerin komiteler, birlikler, sendikalar içinde örgütlendirilmeleri de önemli bir görev olarak durmaktadır. Köylülerin örgütlendirilmesi konusunda pratiğimiz geridir, bilgilerimiz çok eksiktir. Bütün dünyada devrimci hareketlerin köylüleri nasıl örgütlediği bizlerce pek bilinmemektedir. Bu tecrübeler Türkiyeli devrimcilere de mal edilmelidir. Ayrıca, gelişen sosyal pratik de yine köylülerin örgütlendirilmesi konusunda yolumuza ışık tutacaktır.

Köylülerimiz, özellikle mücadeleye giren köylülerimiz, hızlı bir uyanış içindedirler. Proleter devrimci akımı tanımışlar, bilmedikleri nice siyasî gerçekleri yurdumuzdaki Amerikan emperyalizmi tahakkümünü, onun büyük toprak sahipleri ile, tekelci sermaye çevreleri ile ... olan bağlarını kavrama yolunda, kendi durumlarının sistemin bütünüyle olan ilişkisini kavrama yolunda mesafeler almışlardır. Özellikle Söke, Akhisar, Ödemiş çevresindeki köylüler ve Malatyalı köylüler, Çukurova ve Trakya köylüleri büyük bir kıpırdanma içindedirler. Köylülerin yürüyüşleri zorla engellenmekte, köylü hareketleri jandarma ile önlenmeye çalışılmaktadır. Çelişkinin ağır ve keskin olduğu bölgelerde köylülerimiz yeni hareketlere hazırdır. Fakat bu hareketlerin bölük pörçük olması ve köylülükten gelen bazı hastalıkları taşıması mümkündür. Köylü hareketlerini, proleter devrimci hareketin denetiminde, yaygın ve tutarlı hale getirmek, bunları bir bütün içinde birleştirmek, mahallî olarak kalmaktan kurtarmak gerekmektedir. Bunu sağlayacak ilk adım, herhalde darı taneleri gibi dağınık ve örgütsüz olan köylüleri örgütlemektir. Eğer proleter devrimcileri isek, millî demokratik devrimimizin temel gücü olan köylülüğü, "sen sensin, ben de ben" anlayışı içinde küçük burjuva radikalizminin önderliğine terkeden anlayışa karşı mücadele etmemiz gerekir. Hareketimizi bir köylü hareketi olarak görmek de başka bir hatadır. Biz işçi sınıfı dev-

rimcileriyiz. Nihai amacımız, her türlü sömürünün kalkması sınıfsız toplumun kuruluşudur. Köylülük, bu uğurda verilen mücadelede işçi sınıfının **müttefik olarak kazanacağı** bir sosyal güçtür. Proleter devrimci örgütü, "yoksul köylülerin de öncü müfrezesi" göstermek ve yoksul köylülerle işçiler arasında ayırım yapmamak, **önder sınıfı müttefikleriyle karıştırmak** demek olur. Hele İlkesiz Birlik Cephesi liderinin **Yeni Gazete**'ye verdiği beyanatta olduğu gibi, "sosyalizm, yoksul köylülerin de ideojisidir" demek, nasıl izah olunabilir ? Bu anlayış bizi, proleter devrimciliğini, küçük burjuva devrimciliği ile bir tutmaya götürür. "Elbette ki, her ikisi de [küçük çiftçiler ve ücretli işçiler] 'emekçi' sınıflardır; elbette ki, farklı biçimlerde olmasına rağmen sermayenin sömürüsü altındadır. Ama, ancak kaba burjuva demokratları buna dayanarak, bu farklı sınıfları bir araya" koyabilir ¹²⁴. Proleter devrimcilerine düşen görev, köylülüğü "proleteryanın tutarlı demokratik ruhunun seviyesine yükseltmek", onu uzlaşıcılardan kopararak proleteryanın en sağlam müttefik ve yedek kuvveti haline getirmektir. Görevimiz, köylülüğün gönüllü ve bilinçli olarak proleteryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliğini benimsemesini sağlamaktır. İşte köylülüğe karşı proleter devrimci tutum !

KİTLE HAREKETLERİ VE PROLETER DEVRİMCİ HAREKETİMİZ

İşçi ve köylü hareketlerinin gittikçe yaygınlaştığını belirttik. Kendiliğinden-gelmelik karşısında doğru çizgiyi ve yanlış eğilimleri özet olarak verdik. İşçilerimizin ve köylülerimizin bugün içinde bulundukları bilinç ve örgütlenme seviyesini de genel hatlarıyla ortaya koymuş bulunuyoruz. Şimdi de kısaca proleter devrimci hareketimizin kitlelerle ilişkiler yolundaki çabalarına ve aldığı yola bakalım. Yukarıdaki söylenenlerden de anlaşılacağı gibi, hareketimiz henüz geniş ölçüde bir gençlik ve aydınlar hareketi niteliğindedir, işçi sınıfı temeline dayanmamaktadır. Bilimsel sosyalizmle işçi sınıfının kendinden-gelme hareketi bütünlenememiştir. Ayrıca gençlik ve aydınlar hareketi niteliğinde olan proleter devrimci akım; aydınlar ve gençler seviyesinde bile gerçekten örgütlü ve disiplinli olmaktan uzaktır. Amatörlüğün bütün hastalıklarını, enerji israfı, işçi sınıfı hareketlerinin yeterince de-

ğerlendirilememesi, mahallî olayların mahallî olarak kalması, hem teorik hem de pratik alanda yetersizlik ve dağınıklıktan kurtulamama gibi bütün hastalıkları taşımaktadır. Tecrübeli örgütlerimiz, ajitatör ve propagandacılarımız yeterince yoktur. Genç militanlar, kitleler içinde çalışma tecrübesinden geniş ölçüde yoksundurlar. Bu şartlar altında devrimciler, genellikle kitle hareketlerine tabi olmuşlar; kitle hareketlerini kendilerine tabi kılmak, bu hareketleri genişletmek ve yaygınlaştırmak mümkün olmamıştır. Hareket sırasında işçi-köylü yığınlarıyla kurulan bağlar devamlı olamamış, hareketle birlikte sona ermiştir. Devrimci düşünceye kazanılan unsurlar, bir bütün içinde birleştirilip, kaynaştırılamamıştır. Kitle ile ilişkiler sırasında bilinç seviyesinin yetersizliği, tecrübe eksikliği, proleter devrimci çalışma tarzının ¹²⁵ bilinmemesi ya da bilindiği halde pratiğe canlı bir şekilde uygulanmaması gibi nedenlerle hatalar yapılmıştır. Bu hataları şöyle sıralayabiliriz:

Kendiliğinden-gelme hareket karşısında proleter devrimci görevi bilmemekten ileri gelen yanlışlar; Bu, devrimcileri ekonomizme götürüyordu.

Millî cephe politikasını yanlış anlamaktan ileri gelen yanlışlar; Bu, devrimcileri sosyalizmden söz etmemeye götürüyordu ve sonuç itibarıyla, birinci yanlışla aynı noktaya varıyordu.

Popülist eğilimler : Bu, devrimci gençleri kitlenin geri bilinç seviyesine ve şartlanmalarına tabi olmaya götürüyordu; yapmacık bir dil kullanmak, onlar gibi konuşmaya ve davranmaya özenmek gibi.

Kendi isteklerini kitlelerin isteklerinin yerine koyan eğilim. Bu, devrimcilerin ayaklarının yerden kesilmesine sebep oluyordu.

Fayda sağlayarak adam kazanma eğilimi. Bu, devrimcileri propaganda yapmamaya, birtakım vaadlerde bulunarak bununla yetinmeye götürüyordu.

Bunlardan başka, kitlelere güvenmemek, onların içinde rahatsız olmak, sabırsızlık, acelecilik, kendine güvensizlik, bilgiçlik, kibirlik, tutarsızlık, sorumsuzluk, disiplinsizlik, el yordamıyla iş görmek ya da önceki örnekleri körü körüne izlemek gibi hatalar sayılabilir ¹²⁶.

Bütün bunlar proleter devrimci hareketin zaaflarıdır. Hareketimi-

zin bir de güçlü yanı vardır : Proleter devrimci düşünce hızla yayılmakta ve pratikte çalışan militanların bilinç seviyeleri ve tecrübeleri hızla gelişmektedir. Devrimci teoriyi kavramış öncü kadrolar yetişmektedir. Hareketimizin kendini batağa saplayacak sağ ve "sol" eğilimlerden arınması ve giderek daha sağlam ve daha dinamik bir bün-yeye kavuşmakta oluşu da hareketimizin güçlü yanlarını meydana getirmektedir. "Gelecekteki yanlışlardan kaçınmak için, geçmiş yanlışlardan ders alan " hareketimiz bu yolla, zaaflarını "kuvvet" haline dönüştürmektedir. Hareketimizin olumlu yönlerinden biri de İŞÇİ-KÖYLÜ GAZETESİ gibi bir kitle silâhına sahip oluşudur. İŞÇİ-KÖYLÜ GAZETESİ bugüne kadar kitleleri eğitip örgütlendirme, kitle hareketlerini birbirine bağlayarak bir bütün içinde birleştirme yönünde, "halkın öfke ve kaynaşma damlalarını ve dereciklerini, toplanıp gürül gürül akan tek bir sel haline getirilmesi gerekli olan derecikleri"¹²⁷ birleştirme yönünde atılan en önemli adımdır. Proleter devrimci hareketle kitleler arasında halihazırda en güçlü bağı teşkil etmektedir. Aynı zamanda halkımızın Amerikan emperyalizmine karşı güçlü bir silâhıdır. Bu gerçeği biz, pratik içinde gördük. Değirmenköy'de, Kaşıkçı'da, Demirdöküm'de ... gördük. Hergün Türkiye'nin dörtbir yanından, işçilerden, köylülerden öğretmenlerden, hademelerden, öğrencilerden gelen mektuplarda gördük. Fakat İŞÇİ-KÖYLÜ GAZETESİ'nin olumlu yanları onun olumsuz yanlarını da görmemize engel olmalıdır. Yoksa onu daha güçlü, daha canlı, daha etkili hale getiremeyiz. Bu olumsuzluklar şunlardır : İŞÇİ-KÖYLÜ GAZETESİ proleter devrimci düşünceyi yaymakta ve öğretmekte yetersiz kalmıştır. Siyasî gerçeklerin açıklanmasında, siyasî eğitim ve ajitasyonda yeterince yaratıcı olamamıştır. Birtakım şiarlar haddinden fazla tekrarlanmış, o şiarların muhtevası fazla işlenmemiştir. Bunlar da eksiklerimiz ve hatalarımızdır.

GÖREVİMİZ "MÜCADELE KUVVETLERİMİZİN ÖRGÜTLENMESİ, HAZIRLANMASI VE SEFERBER EDİLMESİ"DİR !

Eğer bizler, sözde marksistler değilsek, marksizmi konuşmakla görevlerimizi yerine getirdiğimiz kanısında değilsek, "onu sözde

onaylayan, ama pratikte uygulamayan ¹²⁸ liberaller değilsek, bugünkü görevimizin "mücadele kuvvetlerimizin örgütlenmesi, hazırlanması ve seferber edilmesi" olduğunu görelim ve bu görevimizi yerine getirmek için vargücümüzle mücadele edelim. Eğer, işçi sınıfının "hegemonya"sı kendi kendimizi tatmin konusu değilse, onun "hegemonya"sını gerçekleştirmek için, en temel görevimizi, proleter devrimci mücadele ile işçi sınıfı hareketini bütünleme görevimizi yerine getirelim. Eğer Marksizmin M'sinden haberdarsak, gerçek kahraman halk kitleleri olduğunu, halk kitlelerini, onların "sınırsız yaratıcı gücünü" seferber etmeden ve bu gücü proleter devrimcilerinin emrine vermeden, işçi sınıfımızın ideolojik, politik ve örgütsel önderliğini gerçekleştirmeden millî demokratik devrimi başaramayacağımızı bilelim ve bunun gerektirdiği eylemlere yan çizmeyelim! Bu eylemin başlıca muhtevası, bu eylemin temerküz noktası "en kuvvetli patlama döneminde olduğu gibi, en sakın dönemde de mümkün ve mutlaka gerekli çalışma olmalıdır", yani "hayatın bütün yönlerini aydınlatan ve yığınların mümkün olduğu kadar geniş katları arasında yürütülen siyasî ajitasyon çalışması olmalıdır." Bu eylem için başlıca aracımız, İŞÇİ-KÖYLÜ GAZETESİ'dir, İŞÇİ-KÖYLÜ GAZETESİ'ni daha canlı, daha yaratıcı hale getirerek, Türkiye çapında geniş bir siyasî gerçekleri açıklama kampanyası örgütlendirmeliyiz. İŞÇİ-KÖYLÜ GAZETESİ'ni her an etrafınızda olup biten canlı olayları sıcağı sıcağına ele alıp açıklayan ve TİP teşkilâtları ve onun etrafında merkezileştireceğimiz mahallî örgütler aracılığıyla hâkimiyet kuracağımız sendikalar, dernekler, birlikler, her türlü yığın örgütleri aracılığıyla, bütün Türkiye çapında dağıtılan ve düzenli olarak çıkan bir gazete haline, proleter devrimcilerin kitlelere hitap eden, eğitici örgütleyici bir kürsüsü haline getirmeliyiz. İŞÇİ-KÖYLÜ GAZETESİ hem bütün sınıflara karşı işçi sınıfının mücadelesini yürütmelidir, onu proleter devrimci düşünceden en ufak taviz vermeden devrimci bir ruha eğitmelidir; hem de emperyalizme ve onun uşaklarına karşı bütün halkın mücadelesini yürütmeli ve bu iki mücadeleyi bir bütün içinde birleştirmelidir. Ülke çapında bir siyasî ajitasyonu, bütün çalışmalarımızın temel taşı yapmamız gerekir; bunu mutlaka yapmak zorundayız.

"Bizim siyasî kimliğimiz başkadır. Ortanın solundakilerin başka. 'Sen sensin, ben de ben'. Aynı ipte oynamıyoruz ve CHP'nin iyi niyetli

sosyalizan oylarına sahip çıkmak meselemiz değildir. Bizim bir siyasî örgütle ilişkimiz olmadığı için, bu yoldaki bir çabamız elbette ki söz konusu olamaz. Olsaydı, proleter devrimcileri olarak **bütün gücümü-zü şehir ve köy emekçi yığınlarını bilinçlendirme, en gerici parti-nin etkisinden kurtarma yolunda harcadık** [altını ben çizdim - İ.K.]", ¹²⁹ diyerek, "şehir ve köy emekçi yığınlarını bilinçlendirme, en gerici partinin etkisinden kurtarma" mücadelesinden kaçamayız. Hem kendine "proleter devrimci" diyeceksin, hem de bir proleter devrimci-nin en temel görevini yapmayıp, **kendiliğinden** gökten düşecek ya da yerden bitecek "bir siyasî örgüt" bekleyeceksin! Bu ne demektir? Bu, küçük burjuvaziye karşı proleteryanın mücadelesini yürütmekten vazgeçmek demektir, proleter devrimci politikadan vazgeçmek demektir. Bu, örgütlenmede düpedüz ilkeliliğin, dar kapsamla yetinmenin savunulmasıdır. Bunun, Bernstein'cı Credo'nun vardıǵı şu sonuçla farkını gösterebilir misiniz! Credo'nun vardıǵı sonuç şuydu : "İktisadi eylem, gerçek işçi aksiyonu, her türlü politikayı eleştirme özgürlüğü, sosyal-demokrat (sosyalist) çalışmanın gerçek derinleştirilmesi, biz sosyal demokratlar (sosyalistler) için, siyaset liberaller için; 'Cumhuriyetçi eylemden' Tanrı bizi korusun : böyle bir şey yaparsak, sonra burjuvazi yüz çevirir" ¹³⁰. Evet, karşımızda gene aynı mantık! Her türlü politikacılığı eleştirme özgürlüğü 'proleter devrimcileri' için, siyasî mücadele küçük burjuva demokratları için; proleter devrimci politikadan Tanrı "bizi " korusun ! Sonra küçük burjuva demokratları yüz çevirir. Sayın yazar, oynadıǵınız ipe pek güvenmeyin. O ip, ekonomizmin çürük ipi-dir. Credo'cular **Raboçeye Mysl ve Raboçeye Dyelo'**cular ve az çok bütün İkinci Enternasyonal oportünistleri o ipte oynadılar ve burjuva-zinin saflarına tepetaklak yuvarlanmaktan kurtulamadılar! Proletaryan-ın "hegemonyası"nın gerçekleşmesini isteyen her proleter devrimci, ülke çapında siyasî gerçeklerin açıklanmasını örgütlendirmek, kitlele-rin siyasî eğitimini sağlamak görevini, bu başlıca görevimizi görme-mezlikten gelemiz. Bu görevi atlayamaz. "Halkın gözünde bir siyasî güç olabilmek için bir artçı teori ve pratiğin üzerine 'öncü' etiketini ya-pıştırmak yetmez"¹³¹. Eğer "öncü" olmak istiyorsak, halkın siyasî eği-timi görevini üzerimize almalı ve bu görevi bütün enerjimizle, inatla, sabırla, imkânlarımızı son zerresine kadar kullanarak yürütmeliyiz. Eğer "öncü" olmak istiyorsak, bütün muhalefet katlarının eylemine kı-

lavuzluk etmeli ve doğru teorimizle ve doğru pratiğimizle önderliğe lâyık olduğumuzu onlara ispat etmeliyiz.

Bugün proleter devrimci hareket karşısında bir "İlkesiz Birlik Cephesi" kuran sağ teslimiyetçi çizgi ve "sol" maceracı çizgi, işte bu eylemden bütün yönleriyle kitlelerin siyasî eğitimini ele alma ve yürütme eyleminden kaçıyor ve artçı bir teori ve pratiğin üzerine "öncü" etiketini yapıştırarak gerçekte kendi kendisini avutuyor. Aren-Aybar-Boran oportünist klikleri de aynı şeyi yapmıyor muydu? Ve bugün de aynı şeyi yapmakta devam etmiyorlar mı? Ve "İlkesiz Birlik Cephesi" ne sempati duyduklarını her yerde ilân etmiyorlar mı ? Ve hattâ nice Aren'ci, Aybar'cı "içlerinden kuyrukçuları arındırdıkları için" "İlkesiz Birlik Cephesi"ne dahil olmadı mı ? !

Evet, en temel görevimizden sağ teslimiyetçi çizgi, "ittifak" adına sosyalist politikadan vazgeçerek kaçıyor; "sol" maceracı çizgi ise aynı şeyi bizi "devrimci eğitim"den, küçük burjuva terörüne çağırarak, "tehlike çanlarını " çalarak yapıyor! Saflarımızdaki "sol" çizginin görüşleri yazılı hale pek gelmemiştir. Ama, örgütlenmede kendiliğinden-gelmeliğin ve ilkelliğin örgütlenme ilkelerinin savunulması olan "militan örgütlenme" ve "devrimci terör" gibi görüşleri proleter devrimci hareketle az çok ilgisi olan herkes bilir. Bu, en geniş alan üzerinde yürütülecek, siyasî ajitasyonun yerine "heyecanlandırıcı terörizmi" koymak değil de nedir? Bu, "devrimci mücadele ile, işçi sınıfı hareketini bir bütün içinde birleştirme yeteneğinden yoksun olan, ya da fırsatını bulamayan aydınların tutkulu öfkesini, kendiliğinden gelmelik önünde boyun eğme"yi ifade etmiyorsa, neyi ifade ediyor ? Neden bilimsel sosyalist örgütlenme değil de istikrarlı ve sürekli bir yanı olmayan "militan örgütlenme"? Çünkü, "gerçekte bütün alanları kapsayan bir siyasî gerçekleri açıklama kampanyasını örgütlendirme eylemini başlıca görev olarak kabul etmeyenlere, siyasî mücadeleyi bireysel çıkışlar olarak sınırlandıranlara bilimsel sosyalist bir örgüt değil, "militan örgüt" lâzımdır. "Ve böyle bir örgüt ne yazık ki mücadeleye nereden ve nasıl girişeceklerini henüz bizden sormayan ya da seyrek soran yığınlarla birliklerimizin daha sıkı bağlar kurmasını gerçekten önler..."¹³².

Yine bu "sol" çizginin bir yanda proleter devrimci hareketi, bütün

yönleriyle kitlelerin siyasî eğitimi görevinden "devrimci teröre" çağırırken, bir yandan da siyasî ajitasyonun yerine, ekonomizmin "aşamalı bilinçlendirme teorisi"ni koyması ve "kitlelerin polisle çatıştırılarak bilinçlendirileceği" görüşünü, o ünlü oportünist teoriyi benimsemesi, ekonomizle terörizmin bağlantısını, ortak kökünü ortaya koyması bakımından önemlidir ve Lenin'in "Ekonomistin bitişik kapı komşusu terörist" ¹³³ demekle ne kadar haklı olduğunu bir kere daha göstermektedir.

Proleter devrimci hareketimiz içinde bulunduğu dönemin gerektirdiği görevlerini doğru olarak kavradıkça ve yanlış eğilimlerinden arındıkça güçlenecektir ve güçlendikçe de yanlış eğilimleri etkisiz kılacaktır. Bizimyanlış eğilimler karşısındaki ilkemiz, "Gelecekte daha dikkatli olmak için, geçmişten ders almak" ve "hatâyı önlemek için hastalığı tedavi etmek" ilkesidir. Başka bir deyişle, "birlik-eleştiri-birlik" ilkesidir. Biz doğru ilkeler üzerinde birlik isteriz ve bunun için mücadele ederiz. Çünkü devrimci hareketimiz, ancak doğru ilkelere bağlı kalarak güçlenebilir ve zafere ulaşabilir. İlkesizlikle mücadeleyi savsaklarsak, ilkesiz bir barışı arzularsak liberalizme düşeriz. Liberalizm ise, Mao Zedung'un dediği gibi, "Birliği alttan alta kemiren, dayanışmayı dipten çökerten, vurdumduymazlık yaratan ve ayrılık doğuran bir yozlaştırıcıdır. " Onun için, "Biz, aktif ideolojik mücadele isteriz. Çünkü bu ... kavgamız yararına birlik sağlayan silâhtır. Her devrimci bu silâhı kullanmalıdır"¹³⁴

DİPNOTLAR

- 1 Türk Solu, sayı 26 Aydınlık, sayı 2, s.106.
- 2 Türk Solu, sayı 27.
- 3 Türk Solu, sayı 29.
- 4 Türk Solu, sayı 32.
- 5 Türk Solu, sayı 34.
- 6 Türk Solu, sayı 40.
- 7 Türk Solu, sayı 38.
- 8 Türk Solu, sayı 48.
- 9 Türk Solu, sayı 49.

- 10 **Aydınlık**, sayı 2, s. 106.
- 11 **Türk Solu**, sayı 56; **Aydınlık**, sayı 2, s. 106 ve 178.
- 12 **Türk Solu**, sayı 62; **Aydınlık**, sayı 2, s. 106.
- 13 **Aydınlık**, sayı 2, s. 177.
- 14 **Türk Solu**, sayı 61; **Aydınlık**, sayı 4, s. 261.
- 15 **Türk Solu**, sayı 61; **Aydınlık**, sayı 4, s. 261.
- 16 **Türk Solu**, sayı 61; **Aydınlık**, sayı 4, s. 261.
- 17 **Türk Solu**, sayı 64 ve 66; **Aydınlık**, sayı 4, s. 261.
- 18 **Türk Solu**, sayı 62 ve 74; **Aydınlık**, sayı 4, s. 262.
- 19 **Türk Solu**, sayı 88.
- 20 **Aydınlık**, sayı 4, s. 261.
- 21 **Türk Solu**, sayı 77, 79 ve 81; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 1; **Aydınlık**, sayı 8, s. 89-90.
- 22 **Aydınlık**, sayı 8, s. 89-90
- 23 **Türk Solu**, sayı 78; **Aydınlık**, sayı 8, s. 89-90
- 24 **Aydınlık**, sayı 8, s. 90.
- 25 **Türk Solu**, sayı 79.
- 26 **Türk Solu**, sayı 80; **Aydınlık**, sayı 8, s. 90.
- 27 **Türk Solu**, sayı 88; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 1; **Aydınlık**, sayı 10, s. 253
- 28 **Türk Solu**, sayı 88.
- 29 **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 4,5,8 ve 9; **Aydınlık**, sayı 11, s. 361.
- 30 **Türk Solu**, sayı 90, 91, 92, 93; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 3,4 .
- 31 **Türk Solu**, sayı 93; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 3,4
- 32 **Türk Solu**, sayı 94; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 4,5 .
- 33 **Türk Solu**, sayı 92, 94, 97, 99, 100 ve 102; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 3,4 ve 8.
- 34 **Türk Solu**, sayı 97; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 6,7 .
- 35 **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 7,8.
- 36 **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 9, 12.
- 37 **Türk Solu**, sayı 106 ve 107; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 9.
- 38 **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 10.
- 39 **Türk Solu**, sayı 112; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 11; **Proleter**
- 40 **Türk Solu**, sayı 1.

- 41 **Türk Solu**, sayı 3.
- 42 **Türk Solu**, sayı 13.
- 43 **Türk Solu**, sayı 18.
- 44 **Türk Solu**, sayı 15.
- 45 **Türk Solu**, sayı 15.
- 46 **Türk Solu**, sayı 21, 22.
- 47 **Türk Solu**, sayı 26.
- 48 **Türk Solu**, sayı 37.
- 49 **Türk Solu**, sayı 65; **Aydınlık**, sayı 5, s. 341-344; **Aydınlık**, sayı 8, s. 88.
- 50 Aynı yerler,
- 51 **Türk Solu**, sayı 65 ve 66.
- 52 **Türk Solu**, sayı 66.
- 53 **Türk Solu**, sayı 67.
- 54 **Türk Solu**, sayı 69.
- 55 **Türk Solu**, sayı 72; **Aydınlık**, sayı 8, s. 88.
- 56 **Aydınlık**, sayı 8, s. 88.
- 57 **Türk Solu**, sayı 75.
- 58 **Türk Solu**, sayı 76.
- 59 **Aydınlık**, sayı 8, s. 88.
- 60 **Aydınlık**, sayı 8, s. 88.
- 61 **Aydınlık**, sayı 8, s. 88.
- 62 Aynı yerler.
- 63 **Türk Solu**, sayı 80; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 1; **Aydınlık**, sayı 8, s. 88.
- 64 **Türk Solu**, sayı 80.
- 65 **Türk Solu**, sayı 82.
- 66 **Türk Solu**, sayı 84; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 1.
- 67 **Türk Solu**, sayı 87.
- 68 **Türk Solu**, sayı 89.
- 69 **Aydınlık**, sayı 10, s. 252.
- 70 **Türk Solu**, sayı 92 ve 93; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 3.
- 71 **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 6.
- 72 **Türk Solu**, sayı 97; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 6.

- 73 **Türk Solu**, sayı 105 ve 106; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 9.
- 74 **Türk Solu**, sayı 107.
- 75 **Türk Solu**, sayı 111.
- 76 **Türk Solu**, sayı 117; **İşçi - Köylü Gazetesi**, sayı 12.
- 77 **Türk Solu**, sayı 120 ve 121.
- 78 **Lenin, Ne Yapmalı**, Ankara, Sol Yayınları, 1969, s. 78.
- 79 **Lenin, "Önümüzdeki Görev"**, **Türk Solu**, sayı 113.
- 80 **Lenin, Ne yapmalı**, s. 40.
- 81 Aynı eser, s. 120.
- 82 Aynı eser, s. 52.
- 83 Aynı eser, s. 51-54.
- 84 Aynı eser, s. 88-89.
- 85 **Karl Marx, Ücret, Fiyat ve Kâr**, Ankara, Sol Yayınları, 1965, s. 101.
- 86 **Lenin, Ne Yapmalı**, s. 88.
- 87 Aynı eser, s. 73.
- 88 Aynı eser, s. 167.
- 89 Aynı eser, s. 203.
- 90 Aynı eser, s. 89.
- 91 Aynı eser, s. 124.
- 92 Aynı eser, s. 138.
- 93 Aynı eser, s. 95-96.
- 94 Aynı eser, s. 131-132.
- 95 Aynı eser, s. 98.
- 96 **Aydınlık Sosyalist Dergi**, sayı 15, s. 205.
- 97 Yukarıda gösterilen kaynaklara bakınız.
- 98 **Karl Marx, Ücret, Fiyat, Kâr**, s. 101.
- 99 **Lenin, Ne Yapmalı**, s. 80.
- 100 Millî demokratik devrim mücadelesi, nihai amaç olan sınıfsız toplum yapmak için, önder güç işçi sınıfının bilinçle yürüttüğü bir mücadeledir; bilinçli siyasî mücadeledir. Kendiliğinden-gelme işçi ve köylü hareketleri, bu mücadelenin hedefleri doğrultusunda olduğu ve onun mücadele olanaklarını genişlettiği için millî demokratik devrim mücadelesinin bir parçası sayılırlar. Ama bu mücadelenin doğrudan değil, dolaylı bir parçasıdırlar.

- 101 **Lenin, Bir Adım İleri, İki Adım Geri**, Ankara, Sol Yayınları, 1969, s. 89.
- 102 Aynı eser, s. 73-74.
- 103 Yukarıda aktardığımız kaynaklardan **Demir-Döküm**, **Horoz Çivi**, **Singer**, **Erdemir**, **Yanımca Seramik işçilerinin** ve **Amerikan işyerlerinde çalışan işçilerin hareketlerine** bakınız.
- 104 **Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı**, Ankara, Sol Yayınları, 1968, s. 158.
- 105 **Karl Marx, Ücret Fiyat ve Kâr**, s. 102-103
- 106 **Lenin, Marksist Eylemin Çocukluk Hastalığı**, İstanbul, Gün Yayınları, 1968, s. 106.
- 107 **Gerilla Savaşı ve Marksizm**, Ankara, Ekim Yayınları, 1969, s. 375.
- 108 **Mehmet Altun - Sebetay Varol, "İşçi Sınıfımızın Gelişen Kendiliğinden Hareketine Dikkat Edelim"**. **Türk Solu**, sayı 113.
- 109 **"DİSK'e İşçi Sınıfının Devrimci İdeolojisini Hâkim Kılalım"**, **Türk Solu**, sayı 118.
- 110 **G. Söder ve diğerleri, Sosyal Demokratların Çıkmazı**, Ankara, Sol Yayınları, 1966, s. 19.
- 111 **Sözümüz DİSK içindeki proleter devrimci unsurlara değil, DİSK'e bugün hâkim olan oportünizmin temsilcilerinedir. İleride söyleyeceklerimiz de yine onlardır.**
- 112 **Aydınlık**, sayı 12.
- 113 **Mao Zedung, Yeni Demokrasi**, İstanbul, Sosyal Yayınlar, 1967, s. 95.
- 114 **Lenin, Toprak Meseleleri**, Ankara, Sol Yayınları 1969, s. 32.
- 115 **Lenin, İşçi-Köylü İttifakı**, Ankara, Sol Yayınları, 1970, s. 140.
- 116 Bu konular için **Stalin'in Sosyalist Ekonominin Meseleleri'ne** (Ankara, Sol Yayınları, 1968) bakınız.
- 117 **Lenin, Toprak Meseleleri**, s. 29.
- 118 **Lenin, İşçi-Köylü İttifakı**, s.11.
- 119 **Lenin, İki Taktik**, Ankara Sol Yayınları, 1967, s. 61.
- 120 **Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı**, s. 157.
- 121 **Lenin, Toprak Meseleleri**, s. 40
- 122 Aynı eser, s. 74.

- 123 **Proleter Devrimci Aydınlık**, sayı 3-17,
- 124 **Lenin, Toprak Meseleleri**, s. 126.
- 125 Proleter devrimci çalışma tarzının üç ana ilkesi vardır. Bu ilkeler şunlardır : "Teori ile pratiği kaynaştırmak, kitlelerle sıkı bağlar kurmak, özeleştirici yapmak."
- 126 Bu konuda bkz : "Kitlelerle İlişkilerimizde İlkelerimiz Nelerdir ?", **Türk Solu**, sayı 120.
- 127 **Lenin, Ne Yapmalı**, s. 98.
- 128 Mao Zedung "Liberalizmle Mücadele", **Aydınlık**, sayı 12.
- 129 Başyazı, **Türk Solu**, sayı 5,
- 130 **Lenin, İki Taktik**, s. 100-101.
- 131 **Lenin, Ne Yapmalı**, s. 113.
- 332 Aynı eser, s. 215.
- 133 Aynı eser, s. 149.
- 134 Mao Zedung, "**Liberalizmle Mücadele**".

Arkadaşlar,

PDA'da eleştiri ve özeleştirisinin önemi üstüne sık sık yazılar yayınlanıyor. Ayrıca hemen her yazıda da bir veya birkaç cümleyle eleştiri ve özelleştiriye bağlılık andı içiliyor. Mesela derginin Eylül 1970 tarihli 23. sayısında "*Eleştiri bizim devrimci silahımızdır. Hatamızı onunla yeneriz*" başlığı altında şunlar yazılmış :

"Proleter devrimci hareketimizin doğru yolda ilerlemesi, dergimizde çıkan bütün yazıların proleter devrimci kadrolar tarafından eleştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Bizler Marksist-Leninistleriz. Gerçek bizlerden yanadır. Bizler gerçeğin ortaya çıkmasından, hatalarımızın eleştirilmesinden korkmayız. Tam aksine iyi bir devrimci, gerçeğin ortaya çıkmasından yanadır. Çünkü gerçek halktan yanadır. Oysa bütün yanlışlar ve hatalar halka karşıdır, devrime zararlıdır. Bu bakımdan nereden gelirse gelsin, bütün eleştirileri dikkatle dinlemeliyiz.

Eğer yapılan eleştiriler doğruya, haklıysa, hatalarımızı derhal düzeltmeliyiz..."

Aynı sayıda tekrar tekrar, "eleştiri ve özeleştiri devrimci mücadelenin güçlü bir silahıdır. Hatalarımızı, hertürlü bireyci tutumu bu silahla yeneriz" denmiş.

Derginin 23 Mart 1971 tarihli 35. sayısında "Eleştiri-özeleştiri bizim silahımızdır" diye başlık atılmış. Ve bir mektuba verilen cevapta şöyle deniyor: "Bundan böyle de hatalarımıza karşı susmamalı, onları eleştirmeli ve düzeltmeliyiz... Hepimiz eleştiri-özeleştiriye doğru uygulayarak, hatalarımızı yenmeliyiz. " Frankfurt Türk Sosyalist Birliği adına bir işçi arkadaşın gönderdiği mektup üzerine PDA şu açıklamayı yapıyor: "Arkadaşlar, bugüne kadar uyguladığımız eleştiri-özeleştiriye devamlı uygulamalıyız. Biz iş yaptıkça hatalarımız olacaktır. Hatalarımızı da ancak bununla yenebiliriz."

Bir toplantı olmuyor ki, eleştiri ve özeleştirisinin faziletlerinden bahsedilmesin, ve arkadaşlar eleştiri ve özeleştiriye yapmaya davet edilmesin. Derginin tartışma sütunlarında da aynı çağrı tekrarlandı ve tekrarlanıyor.

Arkadaşlar, eleştiri ve özeleştiri konusunda yazılanlar ve söylenenler bunlardır. Bunlar doğru ve iyi şeylerdir, hepsine katılıyoruz. Fakat doğruyu ifade etmekle işin biteceğine katiyen inanmıyoruz. Bir devrimci için asıl olan doğruların pratiğe uygulanmasıdır. Çünkü ancak o zaman bu doğrular, halkın elinde bir silah haline gelir. Ve devrime hizmet eder. Kullanılmayan silah ne kadar kudretli olursa olsun, işe yaramaz ve pas tutar.

Öyleyse, eleştiri ve özeleştiri silahını, pratikte kullanıp kullanmadığımıza, kullanıyorsak nasıl kullandığımıza bakalım.

II

Arkadaşlar, geçmişi kısaca gözden geçirmekte büyük yararlar vardır.

Bugünkü PDA dergisi, TİP yöneticilerine karşı yürütülen muhalefet hareketi içinde doğmuştur. Öyleyse, TİP yöneticilerine karşı yürütülen muhalefet hareketini gözden geçirmekte yarar vardır:

TİP yöneticilerine karşı ilk açık muhalefet, *1964 yılından* itibaren Yön dergisinde başlamıştır.

Ekim 1965'te TİP genel seçimlere katılmıştır.

1965 yılının sonunda ve 1966 yılının başında, İstanbul Şişli ilçesinde ve Ankara'da TİP içinde, Mihri Belli'nin ideolojik ve politik önderliğindeki muhalefet ortaya çıkmıştır.

1966 Ağustosunda 19 kişi TİP yöneticileri tarafından Haysiyet Divanına verilmiş, fakat Haysiyet Divanı tarafından "affedilmişlerdir."

1966 güzünde TİP'in Malatya kongresi yapıldı. Kongreden sonra 13 kişi daha Haysiyet Divanına verilmiştir.

1967 yazında, 13 kişinin Haysiyet Divanına verilmesini protesto eden ve parti yöneticilerinin "keyfi davranışlarına karşı " çıkan, 76 imzalı yazı yayınlanmıştır.

1967 Ekim'inde Mihri Belli önderliğindeki grup Şişli Kongresini kazanmıştır.

17 Kasım 1967'de Mihri Belli ve çevresindekiler TÜRK SOLU

dergisini yayınlamaya başlamışlardır.

1968 başlarında, Aydınlık dergisinin kurucusu ve bugün PDA'yı çıkaran arkadaşların bir kısmı, TİP yöneticilerine karşı, Mihri Belli sa-
fında muhalefete katılmışlardır.

Yine 1968 baharında, Mihri Belli ve çevresindekiler Demokratik Devrim Derneğini kurmuşlardır.

1969 yaz başlarında (!) TÜRK SOLU ve Demokratik Devrim Derneği etrafında toplanan Mihri Belli'ciler, esas itibarıyla Ankara'da, TİP yöneticilerine bağlı gençlerin hakim olduğu Fikir Klupleri Federasyonunda Genel Başkanlığı ve Merkez Yürütme Kurulu üyeliklerinden bir kısmını ele geçirmişlerdir.

1968 güz aylarında (?) İstanbul'da FKF'ye karşı muhalefet başladı. Muhalefeti yürütenler daha sonra (.. Kış) Devrimci Öğrenci Birliği'ni kurdular.

Kasım 1968'de Aydınlık Sosyalist Dergi (ASD)'nin ilk sayısı yayınlandı.

Temmuz 1969'da İŞÇİ-KÖYLÜ gazetesi ve Eylül 1969'da *Devrimci TİP Haberleri* yayınlamaya başlandı.

Öte yandan, Hikmet Kıvılcımlı, bir ara yayınlanmaya başladığı *Sosyalist* gazetesiyle ve *İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği*yle TİP yöneticilerine karşı *Vatan Partisi çizgisine sadık* bir muhalefet yürütüyordu. *TÜRK SOLU* ve *ASD* ile ittifak halindeydi.

TİP yöneticilerine, yani Aybar-Aren grubuna muhalefet eden başka küçük gruplar da vardı. Fakat bunlar, hiç bir zaman anılmaya değer bir önem taşımadılar.

Demek ki, 1968 yılının sonunda ve 1969'un başında *sosyalizm* adına birbirleriyle mücadele eden ve kendi içinde çelişmeler taşıyan iki siyasi blok vardı. Biri, *demokratik devrim* tezine sarılan Doğan Avcıoğlu (Yön), Mihri Belli (TS, DDD, ASD, DÖB), Hikmet Kıvılcımlı (Sosyalist, İPSD) bloku, diğeri "sosyalist devrim" tezi etrafında birleşen Aren-Aybar, Sendikacılar ve Doğulular bloku.

Fakat Mihri Belli grubu içinde DÖB'ün ayrı bir yeri vardır. Devrimci Öğrenci Birliği'ni kuranlar TMTF saflarından ve TİP saflarından gelmişlerdir. Bunlar Mihri Belli grubuyla birlikte hareket ediyorlardı,

fakat ta başından itibaren Latin Amerika'daki gerillacıların da etkisi altındaydılar. Fidel Kastro, CHE Guevara, Perede kardeşler ve Regis Debray "Devrimde devrim" kitabıyla bunların bayrağıydı.

1969 yılına kadar süregelen hatlar genel hatlarıyla böyledir arkadaşlar.

III

ASD hareketinin bu gelişmeler içindeki yeri nedir? Arkadaşlar, *Aydınlık*'ın iki cildi geçen kolleksiyonunu, beş ay yayınlanabilen Devrimci TİP haberlerini ve *İŞÇİ-KÖYLÜ*' nün ilk 15 sayısını karıştırmak zahmetine katlananlar, *Aydınlık* dergisinin yerini hiç tereddüte kapılmaksızın ve açık olarak tespit edeceklerdir. *ASD hareketinin yeri*, Mihri Belli'nin safıdır. Samimi ve dürüst olan herkes için bu apaçık bir gerçektir. Bu gerçeği ancak sahtekarlar, ikiyüzlüler ve iflah olmaz oportünistler inkar edebilir veya reddedebilir. Bu gerçeğin üzerine iyice parmak basmak zorundayız. Çünkü bir kısım arkadaşlar, bu noktayı açıkca reddetmemekle birlikte, bulandırmaya ve örtbas etmeye çalışmaktadırlar. Fakat gerçekler inatçıdır arkadaşlar ve kendilerini mutlaka kabul ettirirler. Ve zaten *ASD'nin* kurucusu ve bugün *PDA'nın* safında olan arkadaşlar, çeşitli yazılarda bu gerçeği açıkça teslim etmişlerdir. Mesela *PDA'nın* 19. sayısında (Mayıs 1970) şöyle denmektedir:

"*Aydınlık dergisi* TÜRK SOLU'nun açtığı yoldan ilerledi. Sosyalist militanların devrimci teoriyi, onun ışığında Türkiye'de devrimci stratejiyi kadrolara öğretmek ve devrimci mücadelelerimizin ana meselelerini çözmek için çalıştı. Her iki organımız (abç) devrimci mücadelemizin eksikliklerini doldurdu, *ideolojik silahlarımız* olarak gelişti." (Ömer Özerturgut)

Bu bir arkadaşımızın ifadesi değil, bütün *PDA Yazı Kurulunun* ortak görüşünün ifadesidir. Nitekim daha önce 13. sayıda, "Mücadelemizin ikinci yılına girerken" başlıklı ve "*Aydınlık*" imzalı yazıda şunlar söylenmiştir:

"Emperyalizme ve onun devrimci hareket içindeki kolu olan oportünizme karşı mücadelede *Aydınlık* , Türk Solu'nun açtığı yoldan

yürüdü." (Yukarıdaki ifade, kelimesi kelimesine aynısı.) " *Türk Solu, proleter devrimci hareketin kalesiydi* . Ve Aydınlik'ın çıkışlarıyla mücadelelerimiz güçlü bir silaha daha kavuştu. Proleter devrimciler daha başlangıçta TÜRK SOLU ve Aydınlik arasında bir görev bölüşümü olduğunu, bu dergilerin devrimci mücadelemizin farklı ihtiyaçlarına cevap vereceğini kararlaştırdılar.

"*TÜRK SOLU, Aydınlik, İşçi-Köylü ve Devrimci TİP Haberleri*, proleter devrimci hareketimizin kopmaz bağlarla birbirine perçinlenmiş yayın organlarıdır. Bu devrimci silahlarımızın namlularını bozmaya uğraşan her çaba (DÖB'ün ve onun Ankara gençliği arasındaki taraftarlarının temsil ettiği ve yeni yeni su yüzüne çıkmaya başlayan "sol" muhalefet kastediliyor. TÜRK SOLU'nun... sayısındaki *Kitle çizgisi* ... yazısı ve Aydınlik'ın 12. sayısındaki Proleter devrimci saf-lardaki birliği pekiştirelim bildirisi bu muhalefete karşı yazılmıştır.) omuz omuza verilen mücadeleyle (tabii Mihri Belli ile omuz omuza) etkisiz bırakılacaktır." (abç)

Aydınlik dergisinin, 13. sayısının ideolojik ve politik muhtevası bizim için çok önemlidir. Çünkü, FKF'nin Dev-Genç olduğu kurultaydan hemen sonra yayınlanmıştır. Bu Kurultay, Mihri Belli önderliğindeki grubun açık olarak ve kesinlikle birbirine girdiği ve iki kampa ayrıldığı bir kurultay olduğu için çok önemlidir. İşte yukarıdaki satırlar böyle önemli bir sırada yayınlanan Aydınlik'ta yer almaktadır. Ayrıca 13. sayısının ideolojik ve politik muhtevasına baktığımız zaman gördüğümüz şudur: Aydınlik, Dev-Genç kurultayından zaferle çıkan "sol" muhalefete karşı, yani küçük-burjuva anarşizmi ve terörizmine karşı Mihri Belli'nin sağ çizgisine sadık TÜRK SOLU-AYDINLIK imzasını taşıyan yazı sanki Mihri Belli'nin kaleminden çıkmıştır. Kemalizm tahliliyle, milliyetçilik anlayışıyla, karşı-devrim teorisiyle, herşeyiyle Mihri Belli düşüncesinin eksiksiz bir ifadesidir. "*Bilimsel sosyalizm temeli üzerinde birliğe doğru TDGF Kurultayında devrimci gençler politik bilinçlerini bilediler* " başlıklı kurultay tahlili, ideolojik ve politik özü itibarı ile yine, "sol" çizgiye karşı Mihri Belli çizgisinin savunmasıdır. "Sol" çizgi, "Milli Cephe Politikası" konusunda, "Milli Demokratik Devrim ve Öncülük" konularında Mihri Belli'nin sağcı görüş açısından eleştirilmiştir. Yine aynı sayıda Aydınlik, o günlerde yayınlanmaya başlayan "Devrim dergisine devrimci selamlar"ını

sunmuştur. Bunların hepsi de Aydınlik Yazı Kurulu'nun tamamını bağlayan yazılardır. Biz burada, bu yazılar üzerinde fazla durmayı gereksiz sayıyoruz. Çünkü bu yazılar, merak eden her arkadaş tarafından kolaylıkla bulunabilir ve okunabilir. Yalnız açıklık getirilmesi gereken nokta şurasıdır: Aydınlik *esas itibariyle* Mihri Belli çizgisine sadık kaldığı halde; niçin Mihri Belli ile karşı karşıya geldi ? Bunun iki sebebi vardır: 1- Birinci sebep, Mihri Belli'nin iflah olmaz bir oportünist, kılıktan kılığa giren bir sahtekar olmasıdır. Mihri Belli ayrılıkların iyice ortaya çıkması üzerine, bir süre her iki tarafı da eleştiren "tarafsız" bir tavır takınmıştır. Havayı koklamış ve sonucu beklemiştir. TÜRK SOLU'nun ... sayısında "Devrimci safları gözbebeğimiz gibi koruyalım" yazısı ve daha onra Aydınlik 'ın 13. sayısında yayınlanan "Devrimci dayanışma (!) üzerine " yazısı her iki tarafı da "idare etme" kurnazlığının açık örnekleridir. Hatta Mihri Belli'nin Dev-Genç kurultayı boyunca "tarafsız" kaldığını ve "arabulucu" rolü oynadığını herkes bilir. Dev-Genç yönetimine "sol" grubun hakim olduğunu görünce, kendi safındaki yol arkadaşlarına *açıkça* ihanet etmiş ve "sol"larla *ilkesiz bir ittifak kurmuştur*. Kesin ayrılıktan sonra, Aydınlik haklı olarak, bu bloka "*ilkesiz birlik cephesi*" adını vermiştir. Hatta Mihri Belli'nin 180 derecelik çarkına şiddetle karşı çıkmışlar, *kendi eski çizgilerine sadık kalarak Aydınlik saflarında* yer almışlardır. Bunlar, o günkü mücadeleye katılan herkes tarafından bilinen apaçık gerçeklerdir. Mihri Belli ile Aydınlik'ın karşı karşıya gelmesinin ikinci sebebi de bu ayrılığın tohumlarının öteden beri mevcut olmasıdır. Hiç bir şey bir anda ortaya çıkmaz. Aydınlik ile Mihri Belli arasındaki ayrılık da bir anda ortaya çıkmamıştır. Ve elbette bir geçmişi vardır. Fakat bu ayrılık ne Dev-Genç kurultayı sırasında ne de Aydınlik'ın ikiye bölünmesi sırasında, ne de bundan bir müddet sonra *esasa ilişkin* değildir. Tekrar edelim, *ideolojik ve politik muhtevası itibariyle Aydınlik, hala Mihri Belli ile aynı çizgideydi*. 14. sayıdır ki, Aydınlik'ta Dünya ve Türkiye sütunları yine Aydınlik Yazı Kurulunun hakim olduğu, Devrimci TİP Haberleri ve İşçi-Köylü gazetesinin o günlerde çıkan sayıları, inkarı imkansız olan belgelerdir. Hatta "sol"ların sahiplik belgesine dayanarak, Aydınlik'a el koymalarından sonra çıkan ile PDA'da şöyle denilmektedir:

"Aydınlik'ın politik çizgisini tayin eden, AYDINLIK'TA

DÜNYA VE TÜRKİYE yazılarına ve bütün çalışmalarına hiç bir katkısı olmayanların, "sol"ların, proleter devrimci dergimizi sadece bir özel mülk olarak görmeleri, yuvarlandıkları menfaatçılık ve fırsatçılık çukurunun en iyi kanıtıdır."

"AYDINLIK, birinci sayısından 14. sayıya kadar izlediği çizgi, bu bildiriye imzalayan arkadaşlarımızın, kollektif çalışmalarının ürünüdür. Aydınlik'ın 15 aydır mücadelesi verilen proleter devrimci çizginin (!) zaferi için sonuna kadar mücadele edeceğiz. (Mihri Belli çizgisine bağlılık andı. Yazarın notu) Aydınlik, sahiplik iddia edenlerin, Mihri Belli'nin değil, "solların" ideolojilerinin düşmanıdır. Kendilerinin de belirttiği gibi, onlar için AYDINLIK'ın yakılması gereklidir.' (Evet tam böyledir. Yazarın notu)

"Bugüne kadar 'Aydınlik Yazı Kurulu içinde bir azınlık olarak kalan bölücülere (solların) karşı uzun zamandır verilen mücadeleyi kısaca açıklamayı gerekli görüyoruz. Aydınlik, Aydınlik'ın kurulduğu sıralarda, Aydınlik ve Türk Solu, arasında bir bölünme yaratma ve Aydınlik'ı bir hizip dergisi haline getirme çabası ortaya çıkmış (bu çabanın Mihri Belli'yi hedef aldığı bilinmektedir), bastırılan bu çaba sinsi bir şekilde bugüne kadar sürüp gelmiştir. Aynı bölücü unsurlar, Aybar-Aren oportünizminin güçbirliği ve proletarya öncülüğü konusundaki görüşlerini yeniden saflarımıza sürmüşler ve bu tahlilleri yayma faaliyetine girişmişlerdir."

Daha aşağıda, milli cephe ve proletaryanın öncülüğü konusunda, Mihri Belli'nin tahlillerine sadık kalınmakta, tamamen Mihrici bir teşebbüs olan Dev-Güç savunulmaktadır.

Aydınlik'ın esas itibariyle Mihri Belli çizgisini izlediğini, bu örneklerden daha açık ve kesin olarak ortaya koyabilecek bir örnek sanırım zor bulunur.

Öyleyse, Mihri Belli ile Aydınlik arasında eskiden beri tohum halinde olan ayrılığın mahiyeti neydi ? Aydınlik'ın işçi, köylü hareketlerine daha fazla ilgi göstermesine karşılık, Mihri Belli bunlarla hiç ilgilenmiyordu. Aydınlik'ın 9. sayısıyla birlikte, İşçi-Köylü de yayınlanmıştı ve Aydınlik İstanbul'da Devrimci Öğrenci Birliği ile ve Ankara'da onunla aynı safta olan Münir Aktolgalarla olan ayrılığın ortaya çıkması nispetinde, işçi, köylü hareketlerine sarıldı: Bu yanı Ay-

dınlık'ın olumlu yanıydı, ve dahasonra nispeten doğru bir çizgiye oturması da bundan ötürüdür. Fakat şu nokta asla gözden kaçırılmalıdır. Kitle hareketlerine eğilirken, onları değerlendirirken bile Aydınlik Sosyalist Dergi, Mihri Belli çizgisine sadık kalmıştır. Mesela İşçi-Köylü'nün ilk sayılarında "sosyalizm" sözcüğüne dahi yer verilmemiştir. Çünkü gazeteyi çıkaran arkadaşların ifadesi aynen şöyledir : "İşçi-Köylü cephe (? !) gazetesidir. Böyle bir gazetede sosyalizmden bahsetmek milli cephe bozgunculuğu ve Arencilik olur !.." İşçi-Köylü'nün ilk sayılarını karıştıranlar sık sık "İşçilere ve köylülere milli bilinç götürmekten" söz edildiğini göreceklerdir. Aynı şey Aydınlik'ta da, hatta Dev-Genç kurultayından sonraki sayılarda bile vardır.

14 sayı tutan Aydınlik Sosyalist Dergisi'nin, onu çıkaran arkadaşların, o dergi etrafında toplanan arkadaşların, İŞÇİ-KÖYLÜ'nün ve Devrimci TİP Haberleri'nin ortaya çıkışı ve gelişme ideolojisi ve politikası budur. Bu gerçeği, böylece, olduğu gibi kabul edip etmemek, özeleştiri konusunda ne kadar samimi olduğumuzun pratik ve şaşmaz bir ölçüsüdür.

IV

15. sayıda Aydınlik ikiye bölündü ve PDA'nın ilk sayısı ile Aydınlik Sosyalist Dergisi'nin 15. sayısı ayrı ayrı yayınlandı. PDA, yukarıda aktardığımız gibi, ilk yazıda geçmiş proleter devrimci (!) çizgisine bağlılık andı içerek yayına başladı. Bu sayıda eleştirinin esas okları Devrimci Öğrenci Birliği - Münir çizgisine yönelmiştir. AYDINLIK'ın kapağına "GERÇEK KAHRAMAN KİTLELERDİR" sloganının yazılması anlamlıdır. Yine aynı sayıda Mao Zedung'un "Halk İçin Çalış" makalesi yayınlanmıştır. O günkü politik ortamda bu yazı, Devrimci Öğrenci Birliği, vs.nin ciğerine saplanan bir ok gibidir ! Bir de bu sayıda Erdost'un yerine Boratav (Emek saflarından gelen) kurulmuştur ! Ve Kıvılcımlı "Ho amca" yazısıyla arz-ı endam etmiştir. Ve bundan sonra da Aydınlik'ın daimi yazarlarından olacaktır. Durum şudur: Aydınlik, bir yandan, bireyci gençlik hareketlerine karşı, ucundan ucundan Mao Zedung'u keşfetmeye başlamıştır. Diğer yandan, hala esas itibariyle Mihri Belli çizgisine sadıktır. (Bakınız. "Yaşasın

PDA" yazısı ve "Aydınlık'ta Dünya ve Türkiye" sütununda yayınlanan "Asker-Sivil-Aydın zümre saflarında mücadele şiddetleniyor" yazısı.) Bir yandan da ne olduğu bilinmeden, Erdost'a karşı, Arenci Boratav'a sarılmıştır. Yine ayrılıktan sonradır ki, Yazı Kurulu'ndaki arkadaşlar Kıvılcımlı'nın "ne büyük ne değerli bir adam" olduğunu fark etmeye başlamışlardır. Ve yine bu sayıdan itibaren, Mihri Belli'nin öteden beri "sağcı" ve "kuyrukçu" görüşler taşıdığı farkedildi! Mihri Belli'nin gençliğe yaranmak için, Aydınlık'ta (ve esas itibarıyla kendi görüşlerinde), "küçük-burjuva kuyrukçuluğu", "takipçilik ideolojisi" keşfetmesi ve saldırıya geçmesi, PDA Yazı Kurulunu, *Mihri Belli'nin görüşlerini yeniden ele almak zorunda bıraktı*, ve PDA'da *ilk sıçrama* o zaman meydana geldi. Yazı Kurulu, Mihri Belli'nin sağ çizgisini önemli ölçüde farkettiler ve bunları, 16. sayıda ortak imza ile eleştirdi. (Bakınız. "Proleter devrimci birlik için ilkesiz birlik cephesini açığa çıkartalım!", 3, Sayı 16, sayfa 241.) Bu Mihri Belli'nin Aydınlık tarafından ilk ve etraflı eleştirisidir. Mihri Belli ile PDA Yazı Kurulu arasındaki ayrılığın, ilk yeşerdiği sayıdır. Fakat ayrılık, yine de kesin hale gelmemiştir. Ta ki 15-16 Haziran direnişine kadar, 16. - 20. sayılar, Mihri Belli, Kıvılcımlı, Boratav ve Mao Zedung görüşlerinin eklektik bir tarzda birleştirildiği, çorba edildiği sayılardır. Bu sayılarda halk savaşından bahis yoktur! Devrimin kırık alanlardan gelişeceğinden, iktidarın parça parça alınmasından söz edilmemektedir. "Sosyal emperyalizm"den bahis yoktur ! Sadece zaman zaman ve utangaç bir dille ve alçak sesle "modern revizyonizm"den bahsedilmektedir. Proleter enternasyonalizminden bahis yoktur.

"En geniş saflarla işbirliği AP iktidarına karşı devrimci mücadele" yazısı (Sayı 17), *"Baskılara karşı silahımız DEVRİMCİ GÜÇ BİRLİĞİMİZDİR"* (???!) yazısı (Sayı 18), 19. sayıdaki Ömer Özerturğut imzalı yazı, Mihri Belli'nin görüşlerinin etkinliğinin hala devam ettiğini açıkça göstermektedir. Hatta az kalsın PDA, Dev-Güç girişimini yeniden ele alıp canlandıracaktı! Fakat ölüme giden bir şeyi diriltmek kolay değildi, kolay olmadı. Bu temiz emel (!) de yarıya kalmaya mahkumdu ve yarıda kaldı.

Mihri Belli'nin sağcı teslimiyetçi görüşleri etkinliğini devam ettirmekle birlikte gittikçe de zayıflamıştır. Onun için açıktan açığa "kapitalist olmayan yol"un, daha açıkçası ilerici bir askeri darbenin sa-

vunması olan görüşlerden vazgeçilmiştir. Mesela devrimde "emekçilerin önderliği", "milli burjuvazinin solundaki güçlerin hegemonyası" gibi safsatalardan, "demokratik devrimi gerçekleştirmiş olan bir toplumun, mutlaka şartlar ne olursa olsun, sosyalist devrime geçeceği" söylenemez. Bunu iddia etmek bir çeşit kadercilik olurki, yanlıştır", gibi Demokratik Devrim ile Sosyalist Devrim arasında Çin seddi çeken açık hezeyanlarından, "Maocu, Kastrocu, Moskovacı yakıştırmalarına cevabımız şudur: biz ne oyuz, ne de bu ve ne de beriki. Biz Türkiyeciyiz. Türkiye emekçilerinin davasının savunucusuyuz." "Bugünün savaşı, her içtenlikle "Türküm diyenin 'savaşıdır" gibi savunulması imkansız şöven görüşlerinden, "Proleterya partisinin ancak gerçek demokraside kurulabileceği" gibi deli saçmalarından vazgeçilmiştir. Fakat Mihri Belli'nin Türkiye'deki sınıfları tahlil edişi, tarihi değerlendirşi, güçbirliği anlayışı daha bir müddet devam ettirilmiştir ve giderek bunlar yerini Kıvılcımlı'ya terketmiştir. Zaten Mihri Belli ve Erdost'un "Feodalizmin hakimiyeti" teorisinin yerini, daha önce Korkut Boratav'ın "İlkel ve çarpık kapitalizm" teorisi almış bulunuyordu.

Bu dönemde PDA'ya hakim olan esas anlayış şudur : Devrim, uzun bir birikim döneminden sonra, şehirlerde genel ayaklanmalarla gerçekleşecek ve başarıya ulaşacaktır. Şimdi Türkiye "evrim aşamasındadır" (Kıvılcımlı'dan). Görevimiz, işçi sınıfına "sosyalist bilinç (artık milli değil) götürmek ve halkı örgütlemektir. Bu arada faşist baskılara karşı devrimci güçbirliğini gerçekleştirmektir. Böylece devrimin subjektif şartları hazırlanmış olacaktır ve "sırası" gelince devrim bir şamar gibi patlayacaktır ! Bütün yazılarda bu yanlış anlayışın silinmez damgası vardır ! Aydınlik'ın 19. sayısında yayınlanan "İşçi-Köylü Hareketleri ve Proleter Devrimci Politika" başlıklı benim yazımda da tamamen aynı yanlış hakimdir ve o yazı bütün arkadaşların, bütün yazı kurulu üyelerinin tasvibinden geçmiş ve beğenilmiştir. (Not: Özeleştir) Aydınlik'ın Haziran 1970 tarihli 20. sayısının kapağındaki imzalar, bu dönemde PDA hareketinin gide gide ulaştığı noktayı çok açık olarak göstermektedir : "Mao Zedung, Hikmet Kıvılcımlı, Korkut Boratav".

Arkadaşlar, bunlar da açık gerçeklerdir ve kim ki bu açık gerçekleri reddeder, bunları örtbas eder, bunları önemsemez, o kimse dürüst ve samimi bir sosyalist değildir.

Not : Bundan önceki bölümlerin sınıf mücadelesine bağlı olarak ele alınmaması önemli bir eksikliktir.

V

15-16 Haziran büyük işçi direnişi hem işçi sınıfı mücadelesinde, hem de sosyalist harekette büyük ve önemli değişikliklere ve sıçramalara yol açtı.

1) Bir kere devrimin şiddetle ve zorla olacağını, bunun zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu gösterdi. Aybar-Aren oportünizmine ve bütün parlamenterist görüşlere ağır ve öldürücü bir darbe indirdi.

2) Halkın kurtuluşu için orduya bel bağlamanın ne derece yanlış sakat bir görüş olduğunu, ordunun ve devletin gerçek niteliğini ortaya koydu. Çünkü, işçi direnişi, tanklarla süngülerle ve sıkıyönetimle bastırılmıştı. Böylece Devrim dergisinin ve Mihri Belli'nin "cuntacı devrim" hayallerine önemli bir darbe indirildi. (Bu darbe aynı zamanda Hikmet Kıvılcımlı'nın "vurucu güç teorisi"ne de indirilmişti. Fakat bunu o sırada herkes farkedemedi.) İlkesiz birlik cephesi parçalandı ve Mihri Belli aleyhtarlığı güçlendi.

3) 15-16 Haziran direnişi, gerçek kahramanın gerçekten kitleler olduğunu gösterdi ve bütün bireyci küçük-burjuva akımlara ağır bir darbe indirdi.

4) 15-16 Haziran direnişinin nispeten kolayca bastırılması, devrimin ilk başlarda şehirlerde başarıya ulaşmayacağını, bunun imkansız olduğunu gösterdi ve genel ayaklanma hayallerine ağır bir darbe indirdi.

5) 15-16 Haziran 'dan sonra gelen ve üç (1+2) ay süren sıkıyönetim en zor şartlarda dahi mücadeleye devam etmenin nasıl mümkün olabileceğini gösterdi, ve legaliteye bel bağlayan revizyonist örgülenmeye ve revizyonist çalışma tarzına ağır bir darbe indirdi.

Büyük işçi direnişine katılan, sıkıyönetim şartlarında dahi mücadeleyi devam ettiren ve kitleler arasında çalışma pratiği olan arkadaşlar, büyük işçi hareketinden gereken dersi çıkardılar ve bu arkadaşların bilincinde bir sıçrama oldu. Fakat bu mücadeleyi uzaktan izleyen arkadaşlar ve Ankara PDA Yazı Kurulu üyelerinin çoğunluğu işçi hareketinden gereken dersi çıkartamadılar, hatta yanlış dersler çıkarttı-

lar, kolay başarı umuduna kapıldılar ve PDA saflarında yeni bir çelişme ve bir mücadele doğdu. Böylece PDA 21. sayıdan itibaren (Temmuz 1970) yeni bir döneme girdi. Şimdi bu dönemi kısaca gözden geçirelim.

Bu dönemde, Mihri Belli'nin ve Demokratik Devrim Derneği'nin etkilerinin *esas itibariyle* yıkıldığını, devlet konusunda, ordu konusunda, sıkıyönetimin sınıf niteliği konusunda doğru ve devrimci görüşlerin savunulmaya başladığını görüyoruz. (Esas itibariyle diyoruz, çünkü hala Mihri Belli etkileri vardır ve mesela 21. sayıdaki "CHP içindeki ileri unsurlar açık mücadeleye girmelidir" yazısı önemli ölçüde Mihri Belli görüşlerinin pisliklerini taşımaktadır.) Marksizmin alfabesi olan bu tahlillerin benimsenmesi ve savunulması dahi, PDA'nın hızla itibar kazanmasına ve güçlenmesine, diğer grupların çökmesine ve gerilemesine yol açmıştır.

Öte yandan, Mao Zedung'un düşüncesinin etkileri kendini daha fazla duyurmaya başlamıştır. Yine 21. sayıda *"Modern revizyonistler dünya halklarının mücadelesini nasıl baltalıyorlar?"* başlıklı yazıda PDA, *"Modern revizyonizmin Amerikan emperyalizmiyle uzlaşıcı ve dünya halklarının kurtuluş mücadelelerini baltatıcı zihniyet ve faaliyetini teşhir etmeyi önemli bir devrimci görev saydığını"* ilan etmiştir. Ve *"Sovyet modern revizyonistlerine"* (henüz "sosyal emperyalizm" kullanmamaktadır, çünkü "sosyal emperyalizm" in mevcut olduğu görüşünde değildir) ilk defa açık olarak çatmıştır. PDA giderek bu yolda yeni adımlar atmakta, "sosyal emperyalizme çatmakta", halk savaşını ve "iktidarın parça parça" "kırlardan şehirlere doğru ele geçirileceği vs..." kabul etmektedir (gerçekte ise kabul eder görünmektedir !).

Bunlar Aydınlik'taki gelişmenin bir yanıdır ve olumlu yanıdır.

Aydınlik'ın bir de öbür yanı vardır : Yazı Kurulu üyeleri Aydınlik'ın kapısını gümbür gümbür çalan Deccal'a bütün kapıları, hatta pencereleri ardına kadar açmışlar ve Deccal'ı baş köşeye oturtmuşlardır. Deccal Mao Zedung'dan, Mao Zedung da Deccal'den rahatsızdır ! Fakat burjuva politikasıyla proleterya politikacısı, burjuva dünya görüşüyle proleter dünya görüşünü birbirine karıştırmak gibi ufak (!) bir gaflete düşen bu baylar, cümle aleme, Mao Zedung ile Deccal'in ne de güzel anlaştıklarını, hem anlaştıklarını için ortada bir sebep bulun-

madığını, Deccal'in zaten öteden beri (1967'den beri) Mao Zedung'u çok sevdiğini, ve onun izinden yürüdüğünü yutturmaya kalkıştılar! Deccal'e övgüler düzdüler! Deccal'in kulaklarına fısıldadığı "Sosyalist Kurultay" mavalını cümle aleme, Mao Zedung damgasıyla okumaya kalktılar! Nerdeyse Deccal'in önünde secdeye inmeyenleri, Mao Zedung'a ihanet suçuyla mahkum edeceklerdi. (Dergide Deccal'i okuma ve kavrama kampanyası açtılar.) (Deccal'le beraber haykırdılar: "Anarşi yok, büyük derleniş".) Durum tam anlamıyla böyleydi ve bir kısım arkadaşlarımız Deccal'in tuzağına bile düştüler. İbret olsun diye, o gün Deccal'e düzülen övgülerden uzun bir parçayı buraya aktarmayı gerekli buluyorum.

" (1954 yılında), *emekçi halkımız teşkilatsız ve dağınıktı*. İşbirlikçi DP iktidarına karşı örgütlü bir mücadele yoktu. Bu durumda yapılabilecek olan ve yapılması gereken neydi ? (Ne imiş, iyi dinleyin !)

Bütün sınırlı olanakları ve hakim sınıfların olanca terörünü göze alarak, örgütlü bir mücadele gerekiyordu. (Şimdi Mihri Belli de böyle bir mücadelenin (!) program taslağını hazırlamış bulunuyor. Tam da bu yazıyı yazan arkadaşlarımıza layık bir örgüt!) Teşkilatsız ve dağınık olan halkı teşkilatlamaya ve güçlendirmeye girişmek gerekiyordu. Bütün olanaklardan faydalanarak (mevcut olanakların dışına çıkmak gibi bir gaflete (!) düşmeyerek) devrimci fikirlerin ve devrimci mücadelenin tarihi gelişimini sürdürmek (yani süründürmek) gerekiyordu.

Vatan Partisi girişimi ve Vatan Partisi tüzüğü ve programı, böyle-sine güç şartlar altında bu görevlerin yerine getirilmesi zorunluluğunu yansıtmaktadır. Vatan Partisi programını bugünkü görüş ve ilkelerimizle karşılaştırırken, 1954 şartları ile 1970 şartları arasındaki farklar bir an bile gözden kaçırılmamalıdır." (s. 453)

"... Vatan Partisi Tüzüğü ve Programını incelediğimizde, başlıca şu noktalar göze çarpmaktadır:"

" 1) *Vatan Partisi tüzüğü gerçekten örnek bir tüzüktür.*" (!!??)...

" Bu tüzükten, dil " (?), "tarz" (!)", meselenin özü " (!) "açılarından ve yine *kısalık* " (!) açısından bütün " (!) devrimcilerin öğreneceği çok şey vardır." (!!??)

" 2) Genellikle çok basit ve akıcı bir dil, işçilerin ve köylülerin

kolayca anlayabileceği bir dil, hem tüzüğün hem de programın üstün " (!)" vasıflarındandır." "Yine çeşili önerileri ve program maddelerini, işçilerin ve köylülerin somut meselelerinden hareketle koymakta " (reformizm alanında dense daha iyi olur!) " büyük ustalık gösterilmiştir." "Sanayileşme ve işçi ve köylü meselelerinin işsizlik ve pahalılık sorunlarından hareketle konulması çok iyidir ! Özellikle o günün ihtiyaçları ve şartları açısından bu *her halde çok önemliydi.* (!) (abç) (Herhalde ! Yoksa Deccal böyle yapar mıydı? "Halkı devrimci fikirlerle ve propagandaya açık hale getirmek için *zorunluydu.*" (abç) "Ayrıca, her dönemde, her devrimci sosyalist, yalnız *devrimci siyasi iktidar fikri*'ni (abç) değil, aynı zamanda devrimci *programın* bütün yönlerini, işçilerin ve köylülerin somut meselelerinden hareketle koymayı öğrenmelidir ! Bu açıdan da Vatan Partisi programından öğreneceğimiz çok şey vardır. "

" 3) Vatan partisi programı, *1954 'ün ihtiyaçlarına cevap veren* (abç) çok kısa ve özlü bir propaganda broşürüdür. Kadroların 1954'deki bilinç düzeyine ve kitle ilişkilerine uygun olduğunu *sanıyoruz* (abç). Ama mücadelenin bugünkü ulaştığı düzey açısından, önemli *eksiklikleri* (abç) de vardır. Bunların *1954' te de eksik olduğunu düşünmek yanlış olabilir.*" (Ne demek ! 1954'te eksik değil, fazlaydı bile!)

"a) Bu eksikliklerin başında, ülke çapında genel bir sınıf tahlilinin yapılmamış olması gelmektedir. (Bu da mesele mi canım !) (Bu), "*hiç olmaz bugün*" bir sosyalist partinin programında mutlaka olmalıdır."

"b) Bir diğer *eksik* (abç) ülkemizin dünya şartları içindeki yerinin konmamış olmasıdır. Kapitalist emperyalist ülkelerle ülkemiz ve ezilen halkımız arasındaki ilişkilere ancak yer yer ve üstü kapalı bir şekilde değinilmiştir. Emperyalist sömürüden, ancak dolaylı bir şekilde bahsedilmiştir.. Aslında sosyalizm ve emperyalizm kelimeleri programda geçmemektedir... (onun da sözü mü edilir ! Deccal'in o akıcı (!) duru (!) ... dili, o sihirli uslubu var ya !) ...Yine aynı şekilde bütün dünyada dostlarının kimler olduğu da belirtilmemiştir. *Bugün yapılacak bir çalışmada,* ülkemizin dünya içindeki durumunun ve dünya şartlarının tespiti mutlaka yer almalıdır. Dünyadaki temel çelişmeler konulmalıdır. Devrimci hareketin dünya çapındaki dostları ve

düşmanları açıklanmalıdır. Halkımızı *bu konularda* da (abç) eğitmek önde gelen görevlerimizdendir. Ama bu asla ukalaca ve bilgiçlik taslayan bir şekilde yapılmamalıdır. *Daima Vatan Partisi programının basitliği, anlaşırılığı, özlülüğü bize örnek olmalıdır.*" (!) (abç)

"c) ... Gerici siyasi iktidarın sınıf niteliği üzerinde durulmamıştır, aynı şekilde devrimci iktidarın sınıf niteliği üzerinde de durulmamıştır. Bu da çok önemli bir eksikliktir. *Ama her halde 1954 şartlarında bunu koymak derhal tasfiyeye yol açardı.*" (abç) (Madem Deccal yazmamış, mutlaka bir sebep-i hikmeti vardır !!) (s. 455-456)

"Vatan Partisi programı, halkın teşkilatlandırılması meselesini çok önemli bir sorun olarak ele almıştır. Programın *her yerinde*, ekonomik, politik kültürel, vb. alanlarda alınacak tedbirlerin yanısıra, bu tedbirleri gerçekleştirecek olan halk teşkilatlanmalarında, Vatan Partisi tüzüğü ve programı, bunun yanısıra emekçi yığınlar içinde örgütlenme mücadelesine girişmiş olan ve en kötü şartlar altında bile emekçilerle bağlar kurmuş olan bu partinin pratiği, *halkın teşkilatlandırılması meselesinin en doğru şekilde ele alındığını göstermektedir.* (!) (abç) Herkes, Vatan Partisi programının, demokrasiyi ve ekonomik bağımsızlığı sağlamak ve korumak için *halkın nasıl teşkilatlanması gerektiğini, halkın yaratıcı gücünün nasıl harekete geçirileceği* (!) yolundaki önerilerini büyük bir dikkatle incelemelidir (!!!) (abç) (s. 456-457)

"Şu nokta üzerinde de önemle durmak gerekir : Örneğin bir TIP programı ve tüzüğünün tersine, hem de parlamenterizmin şaha kalktığı günlerde, Vatan Partisi programı halkın ümitlerinin parlamenterizme bağlanmasıyla dikkatle kaçınmıştır (!) ...Vatan Partisi tüzük ve programı, mevcut olanaklarla kurulan bir partinin devrimci olabileceğini göstermektedir. Seçim konusunda Vatan Partisi programı, iktidara geldikten sonra seçim sisteminde yapılacak değişikliklere ve halkın mebuslar üzerinde denetiminin nasıl sağlanacağına değinmiştir. (!) Bu da çok önemli bir sorundur." (s. 457-458)

Evet arkadaşlar, bunlar ne gramer üzerinde incelemeler yapan toy bir edebiyat meraklısının, ne de Kıvılcımlı'nın "Sosyalist" dergisine mektup gönderen cahil bir taşra sempatizanının kaleminden çıkmıştır. Bunları "Mao"cu PDA dergisinin "Program Çalışma Komitesi" yazıyor.

Çorum Ve İlçeleri Hakkında Genel Birkaç Söz

Çorum bir tarım bölgesidir. 1967 yılında nüfusun %80'i bucak ve köylerde yaşamaktaydı ve çalışan nüfusun %88'i tarım ve hayvancılıkla meşgul olmaktaydı. Bugün bu durum değişmiş olsa bile yine de tarım ekonomisinin belkemiği olmakta devam etmektedir.

Çorum bölgesinde üzerinde yaşayan nüfusa göre, ekilebilir toprakların alanı dardır. 1967 yılında toprakların dağılımı şöyle idi: %43.6 ekili, dikili yerler; %12 orman; %25 işe yaramayan topraklar, %19.4 çayır ve meralar. Bugün bu oran ekili dikili topraklar lehine, ormanlar, çayır ve meraler aleyhine değişmiş olsa da, nüfus da arttığı için topraklar yine de dardır; bir kısım köylülerin topraklarını, genişletmeleri ancak diğerlerinin topraklarından atılmaları ile, yani mülksüzleştirilmeleri ile mümkün olmaktadır.

Çorum bölgesinde tahıl tarımı, en başta da buğday tarımı gelir. Ekili, dikili toprakların %90'dan fazlası tahıl üretimine ayrılmıştır. Bunu çok düşük oranlarda endüstri bitkileri, baklagiller, bağ-bahçe ve sebze üretimine ayrılan topraklar izler. Tahıl ekili toprakların %70-80'i buğday ekili alanlar kapatır. İkinci sırayı arpa alır. Bunları mısır, pirinç, çavdar vs... takibeder. Bu yüzden buğday satıp satmadıkları, köylülerin hangi sınıfa girdiklerinin tespit edilmesinde oldukça doğru ve pratik bir ölçüdür. Çorum bölgesinde buğday satan bir köylü genellikle zengin bir köylü, buğday alan bir köylü de genellikle fakir bir köylüdür. Buğdaygillerin en çok üretildiği bölgeler Merkez ilçe, Alaca, Sungurlu, İskilip'tir. Diğer başlıca ürünlerin yetiştirildiği bölgelerde şöyledir: Pirinç; İskilip, Bayat, Osmancık ve Kargı'da, Kızılırmak'ın geçtiği yerlerde üretilir. Meyvecilik ve sebzecilik, ırmak ve derelerin sulanabilir yerleri ile vadilerde yapılır.

(*) **Proleter Devrimci Aydınlık**, Sayı 37, 6 Nisan 1971
Proleter Devrimci Aydınlık, Sayı 38, 13 Nisan 1971

Hayvancılık dağlık ve yaylalık bölgelerde yapılır. En çok koyun beslenir. Çayır ve meraların gittikçe azalması yüzünden hayvancılık gerilemektedir.

Çorum bölgesinde sanayi geridir. Belli başlı sanayi işletmeleri şunlardır: Çorum çimento fabrikası, un fabrikaları, çeltik fabrikaları, kiremit ve tuğla fabrikaları, küçük çapta onarım yapan atelyeler ve küçük imalat evleri, Alpagut ve Dodurga linyit kömür işletmeleri. Sanayi geriliği yüzünden, modern sanayi proletaryası gelişmemiştir. Çok sayıda işçinin çalıştığı iki işletme vardır: Çimento fabrikası ve kömür işletmeleri. Toprak sanayiinde (kiremit ve tuğla) toplam olarak çok sayıda işçi çalışıyor, fakat bunlar bir sürü işletme arasında dağılmış durumdadır.

Çorum bölgesinde ticaret DP iktidarı döneminden beri hızla yaygınlaşmaktadır. Kasabalardan sonra kendi halinde yaşayan köylerde ticari hayatın içine itildiler. Köylülerin kendi el zanaatları çöktü ve çökmeye devam ediyor. Köylüler, hergün biraz daha artan ölçüde, ihtiyaçlarını kasaba ve şehir pazarlarından temin etmek zorunda kalıyorlar. Kendi ürünlerini de pazarlara götürüyorlar. Bu yolla bütün varlıkları emperyalizm ve büyük sermaye sahipleri tarafından talan ediliyor. Bu talana vurguncu ve tefeci tüccarlar da ortak oluyor ve hızla palazlanıyorlar. Ticaretin çerçevesi içersine giren toprak da ufak bir azınlığın elinde toplanıyor. Öte yandan şehir ve kasamalarda da el zanaatları ve imalatçılık yıkılıyor, onun yerini emperyalist tekellerin ve büyük sermaye sahiplerinin mamüllerinin satıcılığı (yani ticaret) alıyor. Bu konulara ilerde yeniden döneceğiz.

Çorum bölgesinde büyük toptancı, ithalatçı, ihracatçı pek yoktur. Yaygın olan perakende ticarettir. Toptan ticaret işlemi az miktarda Merkez ilçede vardır, o da merkezi İstanbul, İzmir, Ankara, Samsun olan büyük toptancı ve ithalatçıların birer baş bayiliği düzeyindedir. 1967'de oto parçası ithal eden bir firma varmış. Bugün, bu sayıda bir miktar artma olsa bile önemli değildir.

Çorum bölgesinden dışarı satılan maddelerin başında buğday ve un gelmektedir; daha sonra çimento gelir. İlin aldığı maddelerin çoğu Endüstri Maddeleri ile Besin Maddeleri'dir. Başlıca getirildiği iller İstanbul, Ankara, İzmir, Samsun'dur. İlk turfanda sebze ise Ankara ara-

cılığı ile Çukurova'dan sonra sırası ile Çarşamba, Amasya illeri ile, Marmara ve Ege Bölgesi'nden gelmektedir. Bunların Çorum bölgesindeki ticaret burjuvazisinin durumunu kavrayabilmek için belirtiyoruz.

Alaca Ve Sungurlu Bölgesinde Sınıflar Ve Sınıf İlişkileri

A-KÖYLERDE SINIFLAR

Sınıfları birbirinden nasıl ayırdetmeli ?

Alaca ve Sungurlu'nun köylerinde sınıfları birbirinden ayırdetmek için, köylülerin sahip olduğu toprak büyüklüğü, yalnız başına bu, doğru bir ölçü olabilir mi? Olamaz. Çünkü, ilk önce, zengin köylüler kendi toprakları üzerinde değil, diğer köylülerin topraklarını da işleyerek zenginleşmektedir. İkincisi, tarımda gittikçe artan ölçüde modern ziraat aletlerine, ücretli işgücüne, gübrelemeye, sulamaya vs. başvurarak bir kısım köylüler, küçük bir toprak parçası üzerinde de zenginleşebilmektedirler ve bu yönde hızlı bir gelişme vardır.

Ücretli işgücüne başvurma sınıfları birbirinden ayırdetmek için bir ölçü olabilir mi ? Olabilir. Fakat bu ölçü pratik değildir. Çünkü işgücüne düzensiz olarak başvurulmaktadır. Kimin ne kadar işçi çalıştırdığını bilmek zordur.

O halde ölçü ne olmalı ? Ölçü, köylülerin sahip olduğu toprak büyüklüğü ile birlikte sahip olduğu çeki hayvanı (öküz, beygir) sayısı ve traktör, pulluk vs. gibi üretim araçları olmalıdır. Bu, oldukça doğru ve pratik bir ölçüdür. Mesela 100-150 dönümden fazla toprağı ve bir traktörü olan bir köylü genellikle zengin bir köylüdür. Öte yandan, çeki hayvanı olmayan veya bir çift öküzü olan ve toprağı 50 dönümden az olan bir köylü genellikle fakir bir köylüdür.

Şimdi çalıştığımız Alaca ve Sungurlu köylerinde sınıflar ve sınıf ilişkileri üzerinde duralım.

Yoksul Ve Topraksız Köylüler

Bunlar genellikle ya topraksız ya da çok az toprağa sahiptirler. 75 çiniğe kadar tohum ekilen toprağa sahip olanlar bu gruba girerler. (Bir çinik yarım tenekedir. Bir dönüme ortalama iki çinik tohum ekilir) Kurak ve verimsiz topraklarda bu sınır yüz çiniğe ulaşır. Bir kısmının bir çift öküzü, karasabanı vardır, birkaç koyun, tavuk vs. beslerler. Bu gruba giren köylüler, istinasız bahar ve yaz aylarının büyük çoğunluğunu inşaatlarda işçiler yaparak geçirirler. Bir kısmı, hali vakti yerinde köylüler ise azaplık, tırpancılık, harmancılık, aylıkçılık vs. yapar. Çobanlık yaparlar. Bir çift öküze sahip olanların bir kısmı orta halli köylülerin toprağını da ortağına eker. Bunlar ancak bir çift öküzün işleyebileceği kadar toprağı ortak ekebilirler. Yoksul köylüler arasında ortakçılık yapanların sayısı gittikçe azalmaktadır. Bir kısmı toprağını hali vakti yerinde köylülere ortağına vermektedir. Ortakçılığın bu şekli gittikçe yaygınlaşmaktadır. Dolaştığımız köylerin çoğunda durum böyledir. Yoksul köylülerin bir kısmı da, hali vakti yerinde köylülere (özellikle traktör sahiplerine) toprağını para ile sürdürmektedir. Zamanla bunların çoğu şehre (en çok Ankara'ya) göçmekte ve geride kalan küçücük toprağını da satmaktadır. Son yıllarda toprak satışında bir yükselme olmuştur. Satılan toprakların büyük çoğunluğunu yoksul köylülerin sattığını öğrendik. Yoksul köylüler arasında toprak satın alan yok denecek kadar azdır.

Son yıllarda Tarım Kredi Kooperatifleri köylülere borçla sun'i gübre vermiştir. Gübreyi en az kullananlar ya da hiç kullanmayanlar yoksul köylülerdir.

Köylerden göç edenlerin sayısında son yıllarda artış olmuştur. Göç edenlerin çoğunluğu yine bu gruptandır. Kapıcılık, işçilik, buluşıkçılık, hâdemelik gibi işlerde çalışmaktadırlar. Sürekli bir iş bulmak için can atmakta, fakat bulamamaktadırlar. Ankara'nın ve Çorum'un gecekondulu bölgelerini bunlar doldurmaktadır.

Hepsi Almanya'ya gitmek istiyor. Birçoğu yazılmış, fakat bir türlü sıraları gelmemiştir. Bu işte de rüşvet döndüğü için, rüşvet verebilecek durumda olanlar bunların sıralarını ellerinden almaktadırlar. İşlerinden bazıları rüşvet yedirebilmek için varını yoğunu tüketmiştir.

Tarım Kredi Kooperatiflerinin verdiği kredilerden yoksul köylü-

lerin payına düşen para gülünç denilecek kadar azdır (250 lira civarında), Kooperatif, krediyi tarlaya ve mülke göre vermekte ve karşılığında köylülerin tarlalarını ipotek etmektedir. Bu yüzden yoksul ve topraksız köylüler ya hiç kredi alamıyorlar ya da çok az kredi alabiliyorlar.

Bunların hemen hepsi işçilik yaparak kazandıkları para ile yiyecek buğday satın alırlar. Çoluğunun çocuğunun giyeceğini, okul eşyasını ve diğer acil ihtiyacını karşılarlar. Karşılayamayanlar, varlıklı köylülere, hısım ve akrabalara, şehirdeki dükkancıya, pırtıcıya (manifaturacı) borçlanırlar. Borç faizleri yüksektir. (aylık % 8, yıllık % 60-70). Pırtıcılar borca verdiği malın fiyatını birkaç misli artırır.

Pazarda en az alış veriş yapanlar yoksul köylülerdir. Fakat yine de öldürücü pahalılık bunların hayatını çekilmez hale getirmektedir.

Yoksul köylülerin çocukları aç kalma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Onun için daha küçük yaşlarda çocuklarını azap olarak, çırak olarak, garson vs. olarak çalışmaya göndermektedirler.

Bunlar çocuklarını ya hiç evlendiremezler ya da binbir güçlük ve yıllarca çalışarak biriktirdikleri parayı elden çıkararak evlendirebilirler. Evlerini yenileyemezler veya binbir güçlük borçlanarak yenileyebilirler. Özellikle kavak ve söğüt yetişmeyen ova köylerinde ev yaptırmak çok güçtür.

Devlet dairelerinde işlerini yürütemezler. Devlet dairelerine gitmek bunlar için cehenneme gitmek gibidir. Yoz ve rüşvetçi memurlar ve karakollardaki görevliler en fazla baskıyı ve en kötü muameleyi yoksul köylülere yaparlar.

Yoksul köylüler, varlıklı köylüler tarafından ücretli işgücü ve borç faizi yolu ile, kasaba ve şehirlerdeki tefeci ve vurguncu tüccarlar tarafından, büyük sermaye sahipleri tarafından, ve inşaatlarda ücretli işgücü yolu ile müteahhitler tarafından sömürülürler.

Orta Köylüler

Bunlar kendi içlerinde de aşağı, orta ve üst olmak üzere ayrılırlar. Aşağı orta halli köylüler; Alaca ve Sungurlu bölgesinde, toprağın verimli olup olmamasına göre genellikle 75-150 çiniklik toprağa ve bir

çift öküze sahiptirler. Birçoğu, bir kaç davar ve bir inek besler. Kendi ihtiyaçlarının dışında hayvan beslemezler. Bunlar yakın zamanlara kadar tarlalarını işleyerek geçinirlerdi. Fakat tarımın hızla ticaret alanına girmesiyle birlikte bunların durumu sarsıldı. Gelirleri giderlerini karşılayamaz oldu. Açık vermeye, borçlanmaya başladılar. Açıklarını ve borçlarını kapatabilmek için ek işler yapmak zorunda kaldılar. Bunlar kural olarak ücretli işgücüne başvurmadıkları gibi, kendileri gittikçe artan ölçüde işgüçlerini satarlar ve yoksul köylü haline gelirler. Aşağı-orta halli köylü ailelerinden bir veya birkaç kişi bahardan hasat zamanına kadar inşaatlarda veya benzeri yerlerde işçilik veya ustalık yapar. Traktörlerin yaygınlaşmasından beri bunların bir kısmı tarlalarını para ile traktörlere sürdürüp amelelik yapmayı daha kazançlı bulmaktadırlar. Yoksul köylülerden sonra tarlalarını en çok ortağa verenler ve satanlar bunlardır. Şehirlere göçenler yoksul köylülerden sonra en çok bunların arasından çıkıyor. Ziraat Bankası kredilerinden ve Tarım Kredi Kooperatifleri'nin gübrelerinden yoksul köylülerden sonra en az bunlar yararlanır.

İçlerinde buğday satan hemen hemen yoktur. Hatta bir kısmı buğday satın alır. Bunların pazarlarla ilişkisi yoksul köylülere nispetle daha fazladır. Bu yüzden vurguncu ve tefeci-tüccarlar tarafından daha fazla ve daha geniş ölçüde sömürülürler.

Sulak yerlerde tarlası olanlar patates, soğan, fasulye vs. satarak bir parça açgını kapatabilirse de, bu gruba dahil olan köylüler uzun müddet durumlarını koruyamıyor ve gittikçe açlığa ve sefaletle süreleniyor, yoksul köylü ya da proleter saflarına katılıyorlar.

Orta halliler ve yukarı-orta halliler bir miktar sömürü de bulunsalar bile kendileri de vurguncu ve tefeci-tüccarlar tarafından sömürülmektedirler. Orta halli köylülük hızla parçalanmakta, ufak bir kısmı zenginleşirken çoğunluk gittikçe daha kötü geçim şartlarına yuvarlanmaktadır.

Yukarı halli köylüler genellikle bir çift beygire veya iki çift öküze sahiptirler. Bunlar, yiyeceğinden artırdığı bir miktar buğdayı satabilir. Bunun yanında sebze, meyva, üzüm gibi şeyler satabilirler.

Orta köylülere göre, "Paranın hiç bereketi yok"tur. Bir anda cep-lerindeki üç beş kuruşun tükendiğini görürler ve hayrete düşerler.

"Köylünün ürünü para etmemektedir" ve "ne alsalar ateş pahasına" dır. Banka kredilerinden de şikayetçidirler. "Banka kredileri bir yaraya merhem olmamaktadır." Çok kazanmak için: "İnsanın ya çok toprağı olmalı ya da büyük sermayesi."

Yeni bir zam, bir vergi, paranın değerinde bir düşüş veya düğün yapmak, ev yapmak, bilinmeyen bir zarara uğramak, bunların durumunu allak bullak etmektedir.

Nüfuz hızla çoğaldığı için bunların çoğunluğunun geleceğı karanlıktır. Tarlalar yeni yetişen çocuklar arasında bölüşüldüğünde, her birine ancak bir "soğan tarlası" düşecektir. Bu yüzden orta köylüler, çocuklarını binbir güçlükle okutmaya veya bir meslek sahibi yapmaya çalışırlar.

İçlerinde koşusu (çift hayvanı) olanların bir kısmı ortakçılık yapar, koşusu olmayanlar toprağını ortağı (ortakçıya) verir. Fakat çoğunluğu kendi işler. Karasaban ve öküz, bundan üç beş yıl önce çok yaygındı. Son yıllarda orta halli köylülerin birçoğı toprağını traktöre para ile sürdürüyor. Artan vaktinde de gidip işçilik yapıyor. Sadece traktörün süremediğı bayır yerleri karasabanla sürüyor. Durumu daha iyi olanlar yavaş yavaş saplarını da traktöre çektirip dövdürüyorlar. Durumu kötü olanlar, yine bir ay döven sürmek zorunda kalıyor. Çünkü traktörün üzerinde döneceğı sap, çok miktarda olmalıdır. Bu yüzden durumu kötü olan orta ve yoksul köylüler, tarlayı varlıklı köylülere, ortağı vererek ya da satarak bu işkenceden kurtulmaya çalışıyorlar. Bunların birçoğı Almanya'ya gitmek için yazılmış, sıra beklemektedir. Bir çoğı gitmek istediğı halde sıra gelmeyeceğini düşünerek yazılmamıştır.

Yoksul ve aşağı-orta köylüler buralarda köylülüğün çoğunluğunu meydana getirmektedir.

Zengin Köylüler

Bunlar toprağın verimliliğine göre; 300 çiniklik veya daha fazla toprağı sahiptirler. Fakat toprak büyüklüğü, zengin köylüleri ayırdetmek için iyi bir ölçüt değildir. Bazen daha az toprağı sahip zengin köylüler bulunduğu gibi, mesela 300 çiniklik (yani 300 çinik tohum ekilebilecek büyüklükte) toprağı sahip olan orta köylüler de vardır.

Zengin köylüleri orta köylülerden ayıran kıstas, bunların topraklarının yanı sıra, mükemmel ziraat aletlerine de sahip olmalarıdır. Bunlar genellikle bir traktöre, bir biçerdövere, bir patosa, bir çift beygir veya katırla beraber bir çift öküze veya bunlardan birkaçına sahiptirler.

Sungurlu'ya bağlı (K) köyünde 11 traktör sahibi vardır. Bunların toprakları 400 çinik civarında tohum alır; bir kısmının ki daha büyüktür. Kendi topraklarındakinden başka 2-5 ailenin topraklarını ortak ekerler. Köyde bir patos vardır ve traktör sahiplerinden birine aittir. Son yıllarda satılan toprakların çoğunu zengin köylüler almıştır. Sattıkları toprak çok azdır. Onu da, daha elverişli yerden toprak satın almak veya kasabalarda veya şehirde daha kazançlı başka bir iş tutmak için satarlar.

(M) köyünde, traktör sahibi 4 aile var. İkisinin toprağı geniş; ikisinin ki daha az. Orada da bir patos sahibi vardır. Aynı adamın traktörü de var. Bunlar kendi topraklarından başka 3-5 ailenin topraklarını ortak ekiyorlar. En çok toprağı zengin köylülerin üst kesimleri satın almıştır.

Bunlar ortakçılıktan başka para ile yoksul ve orta köylülerin topraklarını işler, saplarını taşır ve döverler.

Traktör sahipleri uzak köylerin topraklarını da ortak ekmektedirler. Meselâ (K) köyündeki traktör sahipleri (M) köyünün topraklarını; (Ç), (D), (S), köylerindeki traktör sahipleri (C) köyünün topraklarını ortak ekiyorlar. (E) köyünden bir traktör ve patos sahibi, (F) köyünden 400 tenekelik toprağı ortak ekmıştır.

Zengin köylüler yoksul ve orta köylülerin topraklarını ortak işledikten başka onlardan satın almakta ve gittikçe topraklarını büyötmektedirler.

Topraklarında azap, tırpancı, harmanıcı, vs. olarak aylık ve mevsimlik işçi çalıştırmaktadırlar.

Bir kısım zengin köylüler, tarımın yanı sıra ticaret ve nakliyecilikle de meşgul oluyor. Biz en çok saman ve meyva (özellikle elma ve portakal) ticaretine rastladık. Kamyon sahipleri onbeş kuruşa aldıkları samanı Doğı Karadeniz bölgesinde otuz kırk kuruşa satıyorlar. Adana ve Amasya bölgelerinden yükledikleri portakal ve elmaları kilosu yüz ilâ ikiyüz kuruşa satıyorlar ve kamyonlarla bütün kasabaların pazarlarını dolaşıyorlar.

Bazı zengin köylülerin, kasabalarda bir dükkânı veya Ankara, Sungurlu, Çorum' da bir veya birkaç arsası vardır. Zengin köylülerin bir kısmı zamanla köyü terketmekte, şehire yerleşmektedirler. Şehire yerleşenlerin bazıları toprağını ortağa vermekte, bazıları para ile işlet-tirmekte, bazıları da satmaktadırlar. Bazı varlıklı köylüler, arsa spe-külâsyonu yolu ile iyice zenginleşmişlerdir.

Zengin köylüler, Ziraat Bankası'nın köylülere verdiği kredinin ve gübrenin en çoğunu alırlar. Buna karşılık tarlaları bankaya ipotek edilir.

Bir kısmı, yoksul ve orta köylülere faizli borç verir veya para fa-izsiz, tarla icarsız olmak üzere yoksul ve orta köylülerin topraklarını işler. (Borç genellikle ürün olarak değil de para olarak geri alınır.)

Alaca ve Sungurlu bölgesinde en çok buğdayı zengin köylüler satar. Ayrıca sulak bölgelerde sebze yetiştirip satanlar da vardır.

Zengin köylüler de kendi aralarında yukarı, orta ve aşağı olmak üzere üç kesime ayrılırlar.

Zengin köylülerin yukarı kesimi, genellikle kasabalarda oturur; ve tarımın yanısıra ticaretle meşgul olanlarının çoğu bu gruptandır. Zengin köylüler içinde en çok krâdiyi bunlar alıyor. İşgücüne en çok bunlar başvurur. Biçerdöver sahipleri, birkaç traktöre birden sahip olanlar, hem traktörü hem patosu olanlar, toprakları 500 dönümden fazla olanlar bu gruba girer.

Sungurlu'nun köylerinde bu gruba girenlerden bazıları şunlardır:

Akçakoyun köyünden Musa ve Arif Yücel: Traktörleri ve patos-ları vardır. Toprakları 1500 dönüm civarındadır. Sungurlu'da apart-manları vardır.

Evcî köyünden Rifat Sarıyüce ve kardeşleri: Toprakları 1000 dönüm civarındadır. Traktörleri, apartmanları ve dükkanları vardır. Sungurlu'daki fırına ve ekmek fabrikasına ortaklırlar.

Kırankışla köyünden Hacı Nuri : Toprağı 2000 dönüm civarında-dır. Traktörü, Türk Petrol benzin satış istasyonu, apartmanı vardır. AP ilçe başkanıdır.

Yorga köyünden Memiş Tatlısu: 1000 dönüm civarında toprağı, traktörü, Ankara'da bir apartmanda hissesi vardır. Hissesiinin tutarı 2.000.000 lira civarındadır.

Tuğcu köyünden Şükrü Bulur: 1500 dönüm civarında toprağa, bir traktöre ve bir kamyonu sahiptir.

Tuğcu köyünden Ali Ocaklı : Toprağı 1000 dönüm civarındadır. Bir traktörü, Sungurlu'da apartmanı ve manifatura mağazası vardır.

Alaca'nın Büyükcamili köyünden biri, bir motor değirmenine sahiptir. Kendisi Ankara'da oturuyor ve müteahhitlik yapıyor. 1970 yılında köyden 100.000 liralık toprak satın almıştır. Bu şahsın motor değirmenini, bir traktöre ve bir patosa sahip olan bir başka aile kira ile işletmektedir.

Bunların hepsi de, topraklarını ortağa vermeden kendileri işletmektedir. Toprakları parça parçadır. Yani büyük çiftlikler halinde değil, ayrı tarlalar halindedir. Çünkü hepsi de topraklarını sonradan satın alarak genişletmişlerdir.

Zengin köylülerin daha aşağı kesimleri, Almanya'ya gitmek için yazılmışlardır. İçlerinde gidip gelenler vardır.

Zengin köylülerin özellikle aşağı ve orta kesimleri bir yandan ücretli işgücü ve borç faizi yolu ile yoksul orta halli köylüleri sömürürken, öte yandan kendileri de emperyalist tekellerin, büyük sermaye sahiplerinin ve daha zengin köylülerin baskısı ve sömürüsü altındadırlar. Bankalara faiz öderler. Yedek parça, benzin ve mazot fiyatlarının ve diğer tüketim mallarının pahalılığından şikayetçidirler.

Zengin köylülerin yukarı kesimleri ise, genellikle büyük şirketlerin bayiliğini, mümessilliğini yapmaktadırlar.

Büyük Çiftlik Sahipleri

İncelediğimiz bölgede eski büyük mülkler, nüfusun artması ve alım-satım yüzünden sürekli olarak parçalanmış ve küçülmüştür. Bugün bazı yerlerde tarlalar o hale gelmiştir ki artık daha fazla bölünmesi imkansızdır. Sahiplerini doyuramaz hale gelen bu küçük toprak parçaları, bir süredir yeniden zengin köylülerin elinde birikmektedir. Büyük Çiftliklere gelince, bunların çok azı ayakta kalabilmiştir. Biz iki tanesini biliyoruz : Haydar Bey'e ait Teberik Çiftliği ile Alaca'da oturan Şahin Kafkas'a ait Hüseyin Gazi Çiftliği.

Haydar Bey, eski DP milletvekillerinden ve Yassıada mahkumla-

rından Doktor Hacı Ali Dede Kargınoğlu'nun babasıdır. Bunların iki çiftliği varmış; Geven çiftliği çok önceleri Geven köylülerine satılmış. Fakat yıllarca sonra köylülerin işlediği topraklara yeniden sahip çıktılar. Hacı Ali Bey'in kardeşi avukat Selim Bey köylüleri mahkemeye verdi. Çiftliğin kendilerine ait olduğunu mahkemede "ispat" (!) etti ve davayı kazandı. Peşinden köylülere o güne kadar işlediklerinin bedelini tazmin için dava açtı ve onu da kazanmak üzereydi ki fena halde kaybetti. Geven köylülerinin intikamı kurşun olup Alaca meydanında Selim Bey'i delik deşik etti. Böylece davayı Geven köylüleri kazandı. Bir daha da kimse cesaret edip toprakları köylülerin elinden almaya kalkışmadı.

Kulah, Gicili, Çelebibey, Ekmekçi; Tahirabad köyleri ile sınır olan Teberik Çiftliği ise hâlâ Haydar beyin elinde köylüleri ortakçı ve ücretli işçi olarak insafsızca soymanın ve köleleştirmenin aracıdır.

Hüseyin Gazi Çiftliği, şimdiki sahibi tarafından bir başkasından satın alınmıştır. Teberik Çiftliğinden daha küçüktür. Çiftliği, biçerdöveri ve traktörü ile sahibi işletiyor. Geniş ölçüde ücretli işgücüne başvuruyor. Ayrıca bol miktarda kavak fidanı yetiştirip satıyor.

Çiflik sahiplerinin yanından zengin köylülerin yukarı kesimi de bugün karşı-devrim safındadırlar. Zengin köylülerin yukarı kesimleri; yoksul ve orta köylüleri borçlandırarak yüksek faizler sızdırıyorlar. Aynı zamanda içlerinden ticaretle meşgul olanlar, emperyalist tekellerin ve büyük sermaye sahiplerinin bayiliğini, temsilciliğini alarak onların bir parçası haline geliyorlar.

Bunların devlet dairelerinde, bankalarda, gerici partiler üzerinde geniş etkileri ve itibarları var. Köylülerin devlet dairelerine önemli bir işleri düştüğünde önce bunlara başvuruyorlar. Zengin köylülerin yukarı kesimi bir yandan bulundukları yerlerde emperyalizmin dayanağı oluyor; öte yandan, işgücünü insafsızca sömürdükleri, yüksek faizlerle yoksul ve orta köylüleri borçlandırdıkları için yarı-feodal bir karakter taşıyorlar.

Almanya'ya İşçi Olarak Gidip Gelenlerin Durumu

Bunların, Almanya'da dışlarından tırnaklarından artırdıkları paralar Türkiye'ye gelir gelmez değer kazanıyor; gidip dönenlere, yoksul

ve orta köylü kitlesine nispetle bir ferahlık sağlıyor. Bunlar, paraları ile ya şehir ve kasabalarda arsa, ev, dükkan satın alıyorlar, ya birkaç ortak birleşip bir kamyon veya traktör satın alıyorlar, ya da başka bir ticari işe atılıyorlar. Bu nisbi ve geçici ferahlık, hemen bütün köylü kitlesinde Almanya'ya gitmek istediğini kamçılıyor. Köylüler Almanya'ya karılarını ve kızlarını da gönderiyorlar. İçlerinden bir kısmı arsa spekülasyonu, faizcilik, ticaret vs. yoluyla zenginleşse bile (bu da elbette geniş köylü kitlelerinin daha çok yoksullaşması pahasına olabilir), gerçekte bunların çoğunluğu için hayat seviyesindeki nispi yükselik geçicidir. Çünkü paranın değerindeki sürekli düşüşler, fiyatlardaki sürekli yükselişler ve emperyalist tekellerin ve büyük sermayenin ezici rekabeti, onların küçük sermayelerini kısa zamanda eritecektir.

Köy Öğretmenlerinin Durumu

Son dört beş yıl içinde Alaca ve Sungurlu çevresinde arsa satın alma furyası başladı. Birçok varlıklı köylü gibi öğretmenler de bu akımın dışında kalamadılar. Pek çok öğretmen, maaşından arttırıp biriktirdiği parayı arsaya yatırdı. Hatta bazıları aralarında birleşip kooperatifler kurdular. Kooperatif aracılığıyla aldıkları arsaları aralarında paylaştılar. Bu yolla sermayesini birkaçyüz bin liraya ulaştıranlar oldu. Bazılar birkaç katlı apartman diktirdi. Bazıları öğretmenliği bırakıp ticarete atıldı (nakliyecilik, kırtasiyecilik gibi). Hatta beş on öğretmen birleşip bir tuğla fabrikası bile kurdular.

Fakat kitlesi itibarıyla köy öğretmenlerinin durumu yukarı orta halli köylülerden daha iyi değildir. Köylüler eskiden öğretmenleri kendilerinin üstünde imtiyazlı bir tabaka olarak görürlerdi; öğretmen olmak önemli bir mevki işgal etmek sayılırdı. Şimdi durum değişmiştir. Zengin köylülerin gözünde öğretmenlik eski itibarını yitirmiştir. Bunların bazıları çocuklarını öğretmen yapmaya bile razı olmuyor. Yoksul ve aşağı orta köylüler için öğretmenlik hâlâ itibarlı ve rahat bir meslektir. Hemen hepsi çocuklarını Hasanoğlu İlköğretmen Okulu giriş imtihanlarına sokuyorlar.

Köy öğretmenlerinin menfaati bugün devrimden yanadır. Zaten mahalli gericilerin en çok saldırısına uğrayanlardan biri de bunlardır.

1- Sanayi Proletaryası

Alaca ve Sungurlu'da gelişmiş bir sanayi olmadığı için, sanayi proleteryası da yok gibidir. Çorum'daki işçilerin durumundan daha önce söz ettik. Sungurlu'da toplu halde en çok işçi çalışan yer 20 işçinin çalıştığı ekmek fabrikasıdır.

2- Zanaat Ve İmalat İşçileri

Zanaatkâr çırakları, tamirhane ve imalâthane çırakları bu gruba girerler. Tezgâhtarlar, şoför muavinleri, kapıcılar, otel kâtipleri, temizlik işçileri, hammallar, lokanta ve çayevi garsonları, ayakkabı boyacıları da bu gruba dahil edilebilir. Bunların çoğu çevredeki yoksul köylülerin ve şehir yoksullarının çocuklarıdır. Çırakların, garsonların ve şoför muavinlerinin yaş ortalamaları yirminin altındadır. Bunlar yorucu işlerde hemen hemen karın tokluğuna çalışırlar. Başka bir iş bulamadıkları ya da tutamadıkları için bugünkü yarı aç ve perişan hayata katlanmaktadırlar.

Bunlar kısmen yanlarında çalıştıkları ustalar ve küçük patronlar tarafından, büyük ölçüde ise ustaları ve küçük patronları da sömüren emperyalist tekeller, büyük sermaye sahipleri ve vurguncu ve tefecitüccarlar tarafından sömürölmektedirler.

Dağınık ve örgütsüzdürler. Her geçen gün sayıları artmaktadır. İşlerinden bir kısmı ustasından öğrendiği mesleğe atılmakta, bir kısmı iş bulma umuduyla büyük şehirlerin yolunu tutmakta, bir kısmı da işsiz kalıp ayaktakımı (lumpen proleterya) saflarına katılmaktadırlar.

Hepsinin menfaati devrimden yanadır.

3- Şehir Yoksulları (Yarı Proleterler)

Bunlar genellikle küçük miktarda sermayeye, toprağa veya başka bir mülkiyete sahip olmakla birlikte, bu mülkiyet üzerinde karınlarını doyuramayan ve ek olarak çalışmak zorunda kaan kimselerdir. Bunlar kasabaların çevresindeki bağ, bahçe ve tarlalalarda, inşaatlarda işçilik yaparlar. Çocuklarını hizmetçi, çırak olarak çalıştırırlar. Yoksul köylülere benzerler. Sungurlu'da oldukça kalabalık bir grup teşkil eden çalgıcıları ve Çorum'da bir mahalle teşkil eden çingeneleri de bu gruba

dahil etmek gerekir. Şehir yoksullarının sayısı her geçen gün artmaktadır. Hepsinin menfaatleri de devrimden yanadır.

4- Ayak Takımı (Lumpen Proletarya)

Bunlar işsiz güçsüz takımıdır. Bir gün çalışıp beş gün boş dolaşırlar. Hırsızlık, yankesicilik, fahişelik, fedailik vs. yaparlar. Kaynakları şehir ve köy yoksulları ile el zanaatları işçileridir. Eğitilebilirlerse devrim saflarına katılırlar. Kolayca karşı-devrimin aleti de olabilirler. Alaca ve Sungurlu'da yeni kurulmakta olan Ülkü Ocakları'nın paralı askerliğini yapmaktadırlar.

5- Şehir Küçük Burjuvazisi

Bunlar zanaatkârlar ve küçük tacirlerdir. Aydınların bir kısmı, öğrenciler ve serbest meslek sahipleri de bunlara dahil edilmelidir.

a) ZANAATKARLAR : Bunlar kendi küçük ve basit üretim araçları üzerinde kendileri de çalışarak üretim yapan kimselerdir. Hemen hepsinin yanında bir veya iki tane çırak çalışır. Fakat esas olarak kendi emekleri ile geçinirler. Durumları orta köylülere benzer. Demirciler, bakırcılar, kalaycılar, nalbantlar, doğramacı, inşaat ustaları, zanaatkâr terziler, dokumacılar, dikici ve kunduracılar, çilingirler, sobacılar, tenekeçiler, zanaatkâr berberler, elektrikçiler, motor ve oto tamircileri... bu gruba girerler. Başlıcalarının durumunu kısaca gözden geçirelim.

Demirciler: Kaynak işleri çıktıktan ve bunların imal ettiği mallar, hırdavatçılar tarafından büyük şehirlerden getirilmeye başladıktan sonra durumları bozulmuştur. Bazılarının kaynak makinası vardır ve bunların durumu daha iyidir. Demirciler hırdavatçılardan ham demir ve sac alırlar. Köten demiri, saban burnu, kazma, kürek, tırpan tamir ederler. Traktör romörklerine parça, nal, mıh, vs. yaparlar. Daha önce demircilerin yaptığı çivi, tırpan, cıvata, menteşe, inşaat aletleri ve tarım aletleri... şimdi hırdavatçılar tarafından İstanbul'daki toptancıardan getiriliyor. Sungurlu'daki demircilerin bir kısmı işini bırakarak Almanya'ya gitmiştir. Sayıları azalmaktadır.

Bakırcılar : Sungurlu'da zanaatkâr bakırcı yani döğme bakır

yapan hemen hemen kalmamıştır. Bunların yerini hazır bakır satıcıları almıştır. Satıcılar İstanbul'daki toptancılardan bakırla birlikte alüminyum ve çinko kap da getiriyorlar. Çorum'da zanatkâr bakırcı hala yaygındır. Çünkü bakırcılık Çorum'da gelişmiş ve yerleşmiş bir zanaat dalıdır.

Kalaycılar: Alüminyum kaplar çıktıktan sonra durumları sarsılmıştır. Çoklarının dükkânı kışın açılmaz. Yazları köyde çalışırlar. Kalay çok pahalıdır. Kilosu peşin 90 ilâ 110 lira, veresiye 140 liradır. Sungurlu'da kalayı hırdavatçılardan satın alırlar. Bakır tacirleri hesabına çalışanlar da vardır. Bunlar kalayı bakır tacirlerinden alır, onun sattığı kapları, kalaylar ve kazancının yarısını da ona verir. Sungurlu'da 40-50 kalaycı vardır. Sayıları gittikçe azalmaktadır.

Nalbantlar : Öküzlerin ve beygirlerin yerini giderek traktörlerin alması bunların müşterilerini ve dolayısıyla sayılarını azaltmaktadır. Sungurlu'da bir tek nalbant kalmıştır. Hanların önlerinde çalışırlar. Ayrıca demircilerden aldıkları nalı ve mihî satarlar.

Doğramacılar : Motor ve hızıra sahip olan biçki ve kerestecileri bunlara dahil etmiyoruz. Çünkü bunlar esas olarak kendi çalışmaları ile değil, yanlarında çalıştırdıkları ücretli usta ve işçilerin işgücünü sömürerek geçinirler. Doğramacılar, keresteyi hızar sahiplerinden alıyorlar. En çok ihtiyaç sahiplerine, az miktarda da mobilyacılar mal imal ediyorlar. Sungurlu'da bunların sayısı 8-10'dur. Sayıları azalmaktadır. Çünkü mobilya tacirlerinin toptancılardan getirdiği hazır mal bunların imalatının yerini alıyor. Ayrıca betonarme binalar yaygınlaştığı için işleri de azalıyor.

İnşaat ustaları : Bunların durumları da dahi iyi değil. Çoğu müteahhitlerin yanında çalışır ve insafsızca sömürülürler. Büyük yapılar da taş duvar azaldığı için bazıları kalıpcı, kaplamacı vs. olarak çalışırlar. Bir kısmı köylerde ve şehirlerde gecekondü yapımında çalışırlar. Ufak bir kısmı da inşaat müteahhitlerini yanında kalfa, taşeron olarak çalışır.

Zanaatkâr terziler : Müşterilerinin çoğunluğu köylülerdir. Bütün sermayeleri bir iki dikiş makinası ve iplikten ibarettir. İpliği tuhafiyecilerden ve manifaturacılar alırlar, makınayı Singer acentalarından alırlar. Parçalar İstanbul'dan getirilir, çok pahalıdır. Sayıları

azalmaktadır. Bunların yerini hazır elbiseciler almaktadır. Çünkü köylülerin çoğunluğu hazır elbise almaktadırlar.

Bir zanaatkâr terzi (aç yatıp güç kalkarız) dedi. İşlerinde durumu iyi olan çok azdır. Manifaturacılığa geçebilenlerin durumu iyileşmektedir.

Dokumacılar (mutafılar) : Hemen hemen kalmamıştır. Çorum'da tek tük kilim dokuyucuları vardır. Bunların yerini mobilya tacirleri almaktadır.

Dikici ve kunduracılar : Sungurlu ve Alaca'da kundura imal eden yoktur. Çorum'da varsa bile azalmış olması ihtimali kuvvetlidir. Küçük kulübelerde çalışan tamirciler vardır. Bir kısmı çok ilkel aletlerle çalışır. Bir kısmının dikiş makineleri vardır. Bunların yerini İstanbul, Bursa, İzmir, Samsun ve İskilip'te toptancılardan alıp getiren hazır ayakkabı tüccarları almıştır.

Çilingir : Sungurlu ve Alaca'da hemen hemen kalmamıştır. Fabrika imali hazır mal onların yerini almıştır. Hazır malın ticaretini Sungurlu'da hırdavatçılar yapıyor. Çorum'da henüz çilingir çoktur. Anahatar, fırınlı soba vs. yaparlar. Onların da sayısı azalmaktadır.

Zanaatkâr sobacılar : Sungurlu ve Alaca'da çok azdır. Sacı hırdavatçıdan alırlar ve sacdan imal ederler. Teneke soba satın alan azaldığı için bunlara tamir işi gelmemektedir. Yerlerini hazır soba satıcıları almıştır. Sungurlu'da bir kısım manifaturacılar ipragaz ve soba da satıyorlar. Buzdolabı, ipragaz, elektrik süpürgesi, çelik masa, çamaşır makinası, bütan gaz fırınları satıcıları soba da satıyor. Bunlardan ileride bahsedeceğiz.

Tenekeciler : Hemen hemen kalmamıştır. İş bulamamaktadırlar. Sungurlu'da sadece iki tane kalmıştır. Hacılara ibrik satarlar ve lehim işleri yaparlar. Durumları çok kötüdür, karınlarını zor doyururlar.

Zanaatkâr berberler : Gelirleriyle giderleri aşağı yukarı dengedir. Sungurlu'da 15-20 berber vardır. Hepsi çalışır. İhtiyaçları olan sabun, bıçak, kolonya vs. yi Sungurlu'daki dükkancılardan alırlar. Sayılarında artış olan az sayıda zanaatkârdan biri de berberdir. Çünkü bunların yaptıkları işin hazır olarak alınıp satılmasına imkân yoktur. Sungurlu'da berberlerden bir tanesi faizcilik de yapmaktadır. Fakat bu

istisnai bir durumdur. Çorum'da kadın berberi ve kuaförlerin durumları bunlardan çok iyidir.

Elekrikçi : Sungurlu'da sayıları çok azdır. Durumları normaldir. Çorum'da Elektrik Santralinde ve çimento fabrikasının santralinde olan elektrikçi ihtiyacından dolayı sayıları daha fazladır. Ayrıca yeni yapılan inşaat ve evler arttığı için elektrikçi sayısı artabilir. Sanat enstitüsü mezunlarının bir çoğu bu mesleğe yönelmektedir.

Motor ve oto tamircileri : Durumları şimdilik normaldir. Sungurlu'da sayıları 5-6 tanedir. Parçayı Sungurlu'daki acentalardan alırlar. Parçaların pahalılığından şikayetçidirler. Çorum'da römork, kamyon karoseri ve torna işleri yaptıklarından durumları daha iyidir. Yanlarında işçi çalıştırmalarına rağmen oto tamirciliği belirli bir tecrübe ve ustalık gerektirdiğinden kendileri de çalışır. Büyük parçaları Ankara ve İstanbul'dan getirirler.

Bir bütün olarak bakıldığında zanaatkârlar, çoğunluğu itibariyle yoksullaşmakta ve bir kesimi de yok olmaktadır. (Yok olmaları büyük sermaye sahiplerin, emperyalist tekellerin ve büyük tüccarların vurgunlarına dayanamamaları yüzündendir.) Ancak çok küçük bir kesimin durumu normaldir ya da normalin üzerindedir. Bunlar banka kredilerinden yararlanamazlar. Bugün hepsinin menfati devrimden yanadır.

b) KÜÇÜK TACİRLER (Küçük esnaf) : Bunlar kendi küçük dükkanlarını işleten, pek az sayıda yardımcıları olan veya hiç yardımcıları olmayan kimselerdir. Küçük çapta ticaret yapan bakkallar, küçük çapta sebze satıcıları, kahveciler, kasaplar, küçük çapta nakliyecilik yapanlar, koşulu faytoncular, koşulu arabacılar, hazır elbisecilerin alt kesimleri, fırıncılar, seyyar satıcılar (pazarcılar), fotoğrafçılar, küçük çapta deri ve kösele ticareti yapanlar (tabaklar), ıtriyatçılar bu gruba girerler. Bunlar Alaca, Sungurlu ve Çorum'da genellikle 2. ve 3. elden satış yapan veya satın aldığı malları daha büyük tacir ve toptancılara vs. devreden küçük sermaye sahipleridir. Bunlar, yani durumları zengin köylülerden daha aşağı olan küçük tacirler, Sungurlu ve Alaca'da çok kalabalık değildirler. Bunun çeşitli sebepleri vardır. Birincisi tacirler genellikle üst-orta halli köylüler, zengin köylüler ve durumu daha iyi olan zanaatkârlar arasından çıkmaktadır. İkincisi de ti-

carete atılanlar, ticarete atıldıktan sonra ABD emperyalizminin ve büyük sermaye sahiplerinin mamüllerini büyük şehirlerden kasabalara taşıyarak vurguncu ticaret kârları sağlayarak kısmen tefeciliğe ve kısmen de yüzde yüz gibi büyük kârlarla veresiyeciliğe el atarak büyük köylü kitlesinin ve zanaatkârlarının sefaletle sürüklenmesi pahasına fazla zenginleşmektedirler. Ticarete atılanların sayılarının son yıllarda artması da bu yüzdendir. Şimdi küçük tacirlerin durumunu kısaca ele alalım.

Küçük Çapta Ticaret Yapan Bakkallar : Makarna, pirinç, şeker, peynir, zeytin, zeytinyağı, sana, tama, vita, tuz, biber, baharat, üzüm, boyalı şeker, fındık, fındık içi, ceviz, ceviz içi, lokum, fasulye, mercimek, bulgur, şehriye, nohut, çay; sigara, kibrit, sabun, soda, lilitursil, kına, boya, çakmak, bıçak, çakmaktaşı, saat kordonu, süpürge, pilit, kilit, tarak vs. satarlar. Sungurlu'da kırtasiyeci olmadığı için kırtasiye mallarını da bunlar satarlar. Bunlar malları Ankara, Samsun, İstanbul gibi büyük şehirlerdeki toptancılardan ya da şehirdeki toptancıdan alır, perakende satarlar. Sungurlu'da en az yüz bakkal vardır. Çoğunun durumu normaldir, normal bir orta köylü gibidir, ya da daha iyidir. Normal olarak % 20 kar ederler. Veresiye verdiklerinde kâr oranı % 50-60'a kadar çıkar. Bunlar arasında veresiye pek yaygın değildir. İçlerinde dal budak sarıp zenginleşenler vardır. Sayıları artmaktadır. Çorum'da hemşehrilerine harman ve pancar zamanına veresiye verenler vardır.

Manav ve Sebzeciler : Yerli sebze çıkıncaya kadar epey para kazanırlar. Sungurlu'da turfanda sebzeyi Ankara halinden komisyoncudan alırlar ve kısmen haldeki komisyoncu kabızmal tarafından sömürülürler. Çorum'da manavların hepsi komisyoncudan alırlar. Komisyoncular turfanda sebze çıktığında kamyonları ile kendileri getirdiğinden daha büyük kârlar elde ederler. Ayrıca yerli sebze çıktığında bütün köylülerin sebzeleri komisyoncunun elinden geçerek manavlara dağılır. Bu yolla da epeyce kâr ederler. Komisyoncular, manavlara aracı olarak ve üreticileri sömürerek keselerini doldururlar. Manavlar da tüketicilerin sırtından kazanç sağlar. Sungurlu'da manav ve sebzeçi 50 civarındadır. Durumları normal bir orta köylüden daha iyicedir. Bazıları kamyon sahibi olduğu için diğer şehirlerin pazarlarını da dolaşırlar. Bunların durumu gittikçe iyileşiyor.

Kahveciler : Sungurlu'da bunların sayısı otuz civarındadır. 3-5 arasında işçi çalıştırırlar. İcar öderler. Malzemeyi bakkallardan şekeri kasabanın tek toptancı şekercisinden alırlar. Kahveyi işletenlerin durumu normal bir orta köylü gibidir.

Kasaplar : Bunların küçük bir kısmının durumu zengin köylüden daha iyidir. Çoğunluğun durumu ise yukarı orta halli köylü ve zengin köylü gibidir. İşlerinde kiracı olan da, mal sahibi olan da vardır. Malı pazardan, genellikle köylülerden alırlar. Bunlar köylüleri kısmen sömürürler. Tüccardan çok nadir olarak mal alırlar. Etten başka pastırma, sucuk yaparlar, çemen satarlar. Bir iki işçi çalıştırırlar, kendileri de çalışırlar. Sungurlu'da on kasap vardır. İşlerinden bir tanesi diğerlerinden sekiz tanesine bedeldir. Zengin olan aynı zamanda besicilik de yapmaktadır. Fazla kârla veresiye verirler. Bazen çalınmış veya kaçak hayvan keserler. Durumu kötüleşen pek yok, sayıları artıyor.

Küçük Çapta Nakliyecilik Yapanlar : Kamyonu olup da birkaç ortak olanların durumları pek iyi değildir. Bunlar arasında sermayesi en büyük olan genellikle arabaya tek başına sahip olur. Fakat yedek parça, benzin, mazot vs. parası yetiştirmek için iyice sıkıntılara katlanırlar. Arabaya bir başına sahip olanlar da eğer ayrıca tarımla veya ticaretle uğraşmıyorlarsa, geçimlerini ancak temin ederler. Şoför çalıştırırlar. Ehliyet almak isteyen kamyon sahipleri en az üçbinbeşyüz lira rüşvet ödemek zorunda kalmaktadır. Bunlar çeşitli ambarlardan mal alıp taşırlar. Bunların arasında ticaretle uğraşanların durumu daha iyidir. Amasya'dan, Adana'dan portakal, elma getirip pazar pazar dolaşırlar. Bir kısmı köylülerden buğday alıp un ve makarna fabrikalarına satarlar. Nakliyecilerin çoğu üst ve orta halli ve zengin köylülerin arasından çıkarlar. Sayıları artmaktadır.

Koşulu Faytoncular ve Koşulu Arabacılar : Atlarının yem ihtiyacını ve kendi ihtiyaçlarını ancak karşılarlar. Sungurlu'da koşulu arabacıların sayısı oldukça çoktur. Hammalların yerini bunlar almıştır. Çorum'da tripörtörler (üç tekerlekli motorlu taşıyıcı) faytonların ve eşek arabalarının yerini almaktadır.

Fırıncılar : Alaca ve Sungurlu'da sayıları azdır. Çalıştırdıkları işçi sayısı beşi geçmez. Kendileri de çalışırlar. Unu un fabrikalarından

alırlar. Sungurlu'da ekmek fabrikası kurulduktan sonra fırıncı azalmıştır.

Seyyar Satıcılar (Pazarcılar) : Sattıkları malları toptancılardan ve üreticilerden alırlar. Bazıları sadece bulundukları kasabada pazar günlerinde satış yaparlar. Bazıları diğer şehir ve kasabaları da dolaşır. Bazı bakkallar pazarcılık da yapmaktadır. Bu durum Çorum'da yaygındır. Pazar yerlerinde tezgah sahipleri köylülerin malını tartar ve bundan belirli bir yüzde alırlar.

Fotoğrafçılar : Eski su fotoğrafçıları silinmek üzeredir. Şimdi eski makinelerin yerini yenileri aldı. Çorum'da fotoğraf makinası ticareti de yaparlar. Okullar açıldığında ve düğünlerde kazançları artar. Bunların durumu genel olarak orta köylülere benzer.

Ayakkabı satıcıları : Ayakkabı satıcılarının bazılarının durumu gayet iyidir. Lüks ayakkabı satarlar. Eski ayakkabı yapıcılığından gelip de şimdi ayakkabı satanların durumu daha kötüdür. Soğukkuyu lastik vb. ayakkabı satarlar.

Küçük tacirlere bir bütün olarak bakıldığında bunlarında durumlarının esas itibariyle zanaatkârlardan farklı olmadığı görülür. Fark şudur ki, bunların içerisinde gelişip serpilenler zanaatkârlara nispetle daha fazla, silinip yok olanlar daha azdır. Fakat bunların da fazla bölünmesi, bir kesimin zenginleşirken diğer kesiminin yoksullaşması kaçınılmazdır.

Küçük tacirler, kısmen daha büyük ticaret sermayesinin, büyük ölçüde ise emperyalist tekeller ve büyük sermaye sahiplerinin baskısı altındadır. Öte yandan kendileride yanlarında çalıştırdıkları yardımcılarını (ücretli işgücü yoluyla), durumu daha kötü olan diğer ticaret ve zanaat erbabını ve köylüleri (Ticaret kârı ve bir miktar tefeci faizi sağlayarak) sömürürler. Çok az kredili alabilirler. Hepsinin menfaati devrimden yanadır.

6- Orta Burjuvazi

Bunların durumu zengin köylülere benzer. Esas itibariyle geçimlerini ücretli işgücü yoluyla temin ederlerse de kendileri de çalışırlar. Emperyalist tekeller ve büyük burjuvazinin baskısı altındadırlar. Orta

burjuvazi de kendi içinde aşağı orta ve yukarı kesim olarak üzere üçe ayrılır.

Orta burjuvazi, imalâtçılardan tefeci olmayan fabrika sahiplerinden ve şirket ortaklarından ve orta-ticaret burjuvazisinden meydana gelirler. Bunların durumunu kısaca ele alalım.

A) İmalatçılar : Pik dökümcüleri, mozayik, büz, biriket imalatçıları, ziraat aletleri, oto ve traktör karöseri imalatçıları, oto lastik kaynakçıları, levha bakır ve bakır kap imalatçıları, karyola, somya, halı, şeker, gazoz, soda, lastik imalatçıları, bıçkı ve keresteciler bu gruba girerler.

Bunların bir kısmı emperyalist tekellerin ve büyük sermayenin tehdidi altında silinmiştir, bir kısmı silinme tehlikesi ile karşı karşıyadır, pek azı bir parça gelişebilmektedir. Mesela mozayik, büz, biriket imalatçılarının yerine bunları Ankara ve İstanbul'daki toptancılardan getiren fayans vs. tacirleri alıyor. Ziraat aletleri imali hemen hemen silinmiş ve onun yerini hırdavatçılar ve temsilcilikler (acentalar) almış durumda. Sungurlu'da oto karöseri imal eden yok; römork yapan bir kişi var. O da demiri hırdavatçıdan, tekeri acentadan, keresteyi hırdavatçıdan alıyor. Çorum'da römork imalatı biraz daha gelişmiş ve yaygındır. Amerikan kolaları heryeri istila edeli beri gazoz ve soda imalatçılarının durumu sarsıldı.

Levha bakır ve bakır kap imalatı kazalarda gerilemiştir, bunların yerini yapılmış bakır kap ticareti almaktadır. Fakat Çorum'da bakırcılık öteden beri yerleşmiş ve gelişmiş bir meslek olduğundan, orada eski itibarını koruyabilmektedir. Çorum'da döğme bakır, torma ile bakır kap yapılır, eski bakırlar toplanıp levha bakır haline getirilir. 15-20 işçinin çalıştığı 8-10 bakır fabrikası var. Sahipleri İstanbul'a, Yozgat'a, Tokat'a... toptan bakır satarlar. Bunların perakende satış mağazaları da vardır. En çok 5-6 işçi çalıştıran diğer imalatçılara göre bunların durumu daha iyidir.

Lastik ayakkabı, karyola, somya, halı ... imalatı gerilemiştir, yerini ticaret almıştır ve almaktadır.

Sungurlu'da durumu henüz iyi olan üç pasturma imalatçısı var. Bunlar aynı zamanda kasap. Hayvanı genellikle köylülerden alırlar. Kadın işçi çalıştırırlar ve karşılığında çok kere "kemik" verirler.

Şeker imalatçıları'nın durumu da nispeten iyidir. Sungurlu'da bir, Çorum'da birkaç tane var. Bunlar, helva, lokum ve reçel de yapar satarlar. Köy bakkallarına kısmen de şehirdeki küçük bakkallara satarlar.

Biçki ve kerestecilerle değirmen sahipleri de imalatçılara dahil edilebilir. Biçki ve keresteciler yanlarında ücretli işçi ve usta çalıştırır- lar. Keresteyi doğrudan doğruya orman işletmelerinden, metreküpi 300 liraya alıp 700 ilâ 1000 liraya satarlar. Sungurlu'da 6 biçkici ve keresteci vardır, bazıları apartman ve han sahibidir.

Değirmen sahiplerine gelince, bunların içinde durumu hem ol- dukça iyi olanlar vardır (bunlar motor değirmeni sahibidir), hem de gittikçe kötüleşen vardır (bunlar su değirmeni sahibidir). Motor sahip- leri mazot ve parça pahalılığından yakınır- lar. Ayrıca her ikisi de un fabrikalarının tehdidi altındadırlar.

Genel olarak imalatçılar orta burjuvazinin aşağı kesimini meyda- na getirirler. Bunların pek azının durumu iyidir. Az miktarda kredi alabilirler. Çoğunluğunun menfaati bugün devrimden yanadır. Aynı zamanda devrimden korkarlar.

B) Tekelci Olmayan Fabrika Sahipleri Ve Diğer Küçük Pat- ronlar : Un ve ekmek fabrikası sahipleri, tuğla ve kiremit fabrikaları sahipleri, küçük inşaat müteahhitleri bu gruba girerler. Bunlar imalat- çılara kıyasla daha varlıklılardır. Orta burjuvazinin orta ve üst kesmi- ne dahildirler. Buralarda çalışan işçiler dağınık ve az olduğu için in- safsızca sömürülürler fakat bu küçük 'fabrika sahipleri ve müteahhitlerin kendileri de belli ölçüde emperyalist tekellerin ve büyük sermayenin tehdidi altındadır.

C) Orta Ticaret Burjuvazisi : Bunlar genellikle Ankara, İstan- bul, İzmir, Samsun... gibi büyük şehirlerdeki toptancılardan mal alır, çok kere perakende bazan da toptan satış yapan tacirlerdir. Bunlar daha önce de belirttiğimiz gibi genellikle yukarı-orta ve zengin köylü- ler arasından zanaatkârların üst kesimi arasından çıkmışlardır. Bir kısmı da öteden beri ticaretle meşgul olanlardır. Bir çoğu kısa zaman- da ticari vurgunculuk, yüksek kârlarla veresiyecilik ve faizcilik saye- sinde zenginleşmişlerdir. Bunların daha ufak bir kesimi emperyalist tekellerin ve büyük tekelci işletmelerin bayiliğini, temsilciliğini alarak

onların bir parçası bir uzantısı haline gelmişlerdir. Orta ticaret burjuvazisi, çoğunluğu itibariyle orta burjuvazinin yukarı kesimine dahildir. Ancak küçük bir azınlığı bunun dışındadır. Bunların durumu zengin köylülerin yukarı kesiminin durumuna benzemektedir. Cüzdanlarının kabarması geniş köylü kitlelerinin sefaleti ve zanatkâr imalatçıların silinmesi pahasına olmaktadır. İratçılar genellikle bunların arasından çıkmaktadır. Hanı, hamamı, oteli, apartmanı vs. olanlar genellikle bunlardır. Demir tacirleri, elektrik malzemesi tacirleri, inşaat malzemesi ve tarım aletleri tacirleri, çimento, bakır, mutfak eşyası tacirleri; manifaturacılar; cam, dikiş makinası, karyola, somya, halı, mobilya tacirleri; buzdolabı, ipragaz, elektrik süpürgesi, çelik masa, çamaşır makinası, demir soba tacirleri; tiftik ve yün tacirleri, hazır ayakkabı satıcılarının bir kısmı, toptancı bakkallar, tuhafiyeciler, yumurta tacirlerinin bir kısmı, toptan şeker tacirleri, zahireciler, tüccar terzilerin bir kısmı, müteahhitlerin ve celeplerin bir kısmı bazı lokanta sahipleri, otobüs sahipleri, sarraflar, eczahane sahipleri, sinema, han, hamam işletenlerin bir kısmı, bazı kırtasiyeciler, av tüfekleri satıcıları, nakliye şirketleri, kömür tacirleri... orta ticaret burjuvazisine dahildirler.

Demir Tacirleri (Hırdavatçılar) : 1967 yılında Çorum ticaret odasına kayıtlı olanların sayısı 40 civarındadır... Sungurlu'da 4 tanedirler. Bunlar demir ve saçtan başka tarım aletleri, elektrik malzemeleri, inşaat malzemeleri de satarlar. Bunlar, demircileri, tenekeçileri, çilingirleri, tarım aletleri ve inşaat malzemesi imalatçılarını perişan ettiler. Durumları zengin köylülerin yukarı kesimleri gibidir. İstanbul'dan toptancılardan alıp perakende satarlar. Yüzbin liradan az sermayesi olan hemen hemen yoktur. Kısmen veresiye verirler.

Bakır Tacirleri : Hazır bakırla birlikte alüminyum kap ve mutfak eşyaları da satarlar. Sungurlu'da dört kişidir. Kendilerinin kalaycıları da vardır. Bazıları bakır kapların kalın yerlerine demir sokarak ağırlaştırır. Bunlar Sungurlu'da dövme bakır yapan zanaatçıları iflasa sürüklemişlerdir. (Çorum'da dövme bakır imalatının yaygın olduğunu daha önce belirttik.) Giderek sayıları artabilir. Çorum'dan ve başka yerlerden toptan alıp perakende satarlar.

Manifaturacılar : 1967 yılında Çorum ticaret odasına kayıtlı

olanların sayısı 162'dir. Sungurlu'da ticaretle uğraşanlar içinde durumu en iyi olanlardır. İstanbul'dan büyük toptancılardan alıp köylülere, terzilere ve diğer esnafa satarlar. En küçüğü yüzbin lira ile işe başlar. Sungurlu'da sayıları otuz kırk kadardır. İçlerinde beş altı tanesi milyonerdir. Köylülere en çok bunlar veresiye verirler ! (Harman sonu veresiyesi). Yüzde yüze yakın kâr elde ederler. İhtiyacı olanlara, motor, katır alan köylülere % 5-10 faizle borç verirler. Büyük çoğunluğu zenginleşmektedir. İçlerinde hamam, apartman sahibi olanlar, Ankara ve İstanbul'da evleri ve daireleri olanlar, kasabada toprağı olanlar oldukça fazladır. Bir kısmının özel arabası vardır. Çoğu hacı, hocadır. Birbirlerine imza vererek istedikleri kadar kredi alabilirler. Buna ticari kredi denir ve karşılığında malları ipotek edilmez. Çoğunluğu itibariyle orta burjuvazinin yukarı kesimine girerler. Sungurlu'da cam ve dikiş makinası ticaretini de bunlar yapar. İçlerinde demir soba ve ipragaz satanlar da vardır. Çorum'da sırf cam tacirleri de vardır.

Karyola, Somya, Halı ve Mobilya Tacirleri : 1967 yılında Çorum ticaret odasında sekiz halı taciri, iki mobilya taciri kayıtlıdır. Bugün Sungurlu'da bütün bunların ticaretini aynı kişiler yapıyor. Sayıları beş altı civarındadır. İmalatçıları silip süpürmüşler, doğramacıların durumunu sarsmışlardır. İstanbul'dan, Kayseri'den, Niğde'den, İskilip'ten... toptancılardan ve kısmen de üreticilerden alıp doğrudan köylülere, memurlara, esnafa satıyorlar. Ayrıca koltuk, sandık, konsol, gardrop, yastık, kilim, sandalya vb. de satıyorlar. Bunlar özellikle düğün yapanlara harman sonuna veresiye verirler. Veresiye için normal kârdan hariç en az % 20 kâr koyarlar. Çok kredi alıyorlar.

Buzdolabı, elektrik süpürgesi, ipragaz, çelik masa, çamaşır makinası, bütangaz fırınları satıcıları : Bunlar Çorum'un en zenginleri arasındadır. Çorum'da elektrik malzemesi, motosiklet, bisiklet, triportör (üç tekerlekli motorlu vasıta) satarlar ve milangaz, ipragaz bayilikleri de yaparlar. Sayıları 10 civarındadır. Sungurlu'da buzdolabı satan 3 kişi diğerlerini satan 6-7 kişi vardır. Bazıları ayda 1000 lira verip hesap defteri tuttururlar. Malı İstanbul'dan temsilciliklerden alırlar. Çoğunlukla taksitle satarlar ve büyük kârlar ederler.

Toptancı bakkallar : Bunlar köy bakkallarına ve kısmen de şehir ve kasabalardaki daha küçük şehir bakkallarına toptan satış ve

ayrıca perakende satış yaparlar. Sungurlu'da toptancı bakkal iki tanedir. Çorum'da toptancı bakkal daha fazladır. Sermayeleri yarım milyon ile bir milyon arasındadır. Bunlar haşhaş ve mermi kaçakçılığı da yaparlar. Veresiyecilik pek yaygın değildir. Daha küçük bakkalların içinde, hamamı ve 7-8 kamyonu olanlar vardır.

Hazır ayakkabı satıcıları : Sungurlu'da 7 tanedir. Dikici ve kunduracıları ve lastik ayakkabı imalatçıları zor duruma düşürmüşlerdir. Samsun'dan, İskilip'ten, İstanbul'dan toptancılardan alır, perakende satarlar.

Tuhafiyeciler : Üç beş yıl içinde ortaya çıktılar. Sayıları artmaktadır. Bazıları manifatura ve birlikte yürüyor. Genellikle iyi kredi alırlar. Veresiye pek yaygın değildir.

Toptan Şeker Tacirleri : 1967'de Çorum ticaret odasına kayıtlı olanların sayısı 8'dir. Sungurlu'da 1 tanedir. Onun durumu üzerinde ileride duracağız. Çorum'da toptan şeker ticaretini toptancı bakkallar yürütür.

Tüccar terziler : Bunların durumu tüccar hazır elbisecilerden daha iyidir. İstanbul'dan kumaş ve malzeme getirirler. Elbise diktikten başka kumaş ve malzeme de satarlar. Bunlardan Sungurlu ve Alaca'da yoktur. Çorum'da vardır.

Zahireciler : 1967'de Çorum ticaret odasına kayıtlı olanların sayısı 126'sı özel 2'si tüzel olmak üzere 128'dir. Bugün Sungurlu'da zahirecilerin sayısı 25-30 civarındadır. Zahireciler genellikle zengin köylüler arasından çıkar. En çok buğday, daha sonra arpa, nohut, mercimek alır satarlar. Köylülerden topladıkları zahireyi Yayla ve Nuh makarna fabrikalarına ve un fabrikalarına verirler. Bazı zahirecilerin pazardan zahire toplayan adamları vardır. Bunlar önce telefonla makarna ve un fabrikalarıyla anlaşır, ne kadar buğdaya ihtiyaçları olduğunu ve kaç liradan alacaklarını öğrenirler; sonra kendi aralarında köylülerin pazara getirdiği buğdaya en çok kaç lira ödeyeceklerini kararlaştırırlar. Geç vakitlere kadar bekleyen köylü çaresiz kalıp bunların istediği fiyatı kabul eder. Zaten daha fazla beklese fazladan kazanaacağı parayı belediyeye yer ücreti olarak ödemek zorunda kalacaktır. Toprak Mahsulleri Ofisi genellikle tüccarlardan daha ucuza satın aldığı için zahiresini pazara getiren köylü, tüccara satmak zorundadır.

Yoksul ve aşığı orta halli köylülerin satın aldığı zahire, tüccarların satın aldığı zahireye nisbetle azdır.

Eskiden köylüler zahirelerini teneke veya çinik hesabıyla satarlardı. 5-6 yıldır onun yerini kantar hesabı aldı. Köylüler kantar hesabına uzun zaman alışamadılar, bir çok kere vurguncu tüccarlar tarafından aldatıldılar. Hâlâ da aldatılıyorlar, çünkü tüccar satın aldığı zahireyi kendi kantarcısına tarttırıyor, kantarlar ise mutlaka hileli oluyor ve tüccar her kantarda 20-30 kilo çalıyor.

Sungurlu'da zahirecinin en küçüğünün 50 bin lira sermayesi var. İçlerinde yarım milyon lira sermayesi olanlar da var. Çorum'da bazıları un fabrikasına ve birkaç kamyonu sahip.

Zahireciler büyük krediler alırlar. İçlerinde çiftçilik edenler de vardır. Bazılarının köylerinde toprağı vardır. Sayıları artmaktadır.

İnşaat Müteahhitlerinin Bazıları : Bunlar ikinci, üçüncü dereceden müteahhitlerdir. Büyük müteahhitlerin işlerinin bir parçasını, devlet işlerini ve küçük inşaat işlerini alırlar. Özellikle devlet işlerinde palazlanırlar. Müteahhitlerin sermayeleri büyüdükçe vurgunları da büyür. İnşaat işçilerini insafsızca sömürürler ve bu soygundan bir çok müteahhit, sermayelerinin büyüklüğüne göre pay alır. Aynı zamanda bu kârları paylaşma konusunda büyük müteahhitlerle küçükler arasında çelişme vardır ve daima küçükler büyüklerin tehdidi altındadır.

Müteahhitler, genellikle mühendislerden ve fen memurlarından olurlar. Sungurlu'da palazlanmış iki üç müteahhit vardır. Bunlardan biri Sungurlu özel idare binasının ihalesini 650.000 liraya alıp 90 günde 500.000 liraya mal etmiştir. Müteahhitler çimentoyu Çorum'daki fabrikadan, demiri Karabük'ten alırlar. Esas itibariyle inşaat işçiliğı yapan yoksul köylüleri sömürürler.

Celeplerin Bazıları : Sungurlu'da celep sayısı 20-25 tanedir. Köylerden hayvan toplayıp getirenlere çelikçi denir. Köyler pazara açılmaya başladığından beri bunların sayısı azalmıştır. Celepler hayvanı köylülerden, çelikçilerden ve besicilerden alırlar. En çok Et-Balık Kurumuna, sonra kasaplara satarlar. Bir kısmı besi de yapar. Besi için gereken yemi yem tacirlerinden, Tarım Kredi Kooperatiflerinden alırlar, fabrikalardan küspe getirirler. Celeplerin bir kısmı orta burjuvazinin aşığı kesimine, hatta küçük burjuvaziye dahildir. Bir kısmı ise

orta burjuvazinin üst kesimine girer. Mesela Sungurlu'da celeplerin içinde 100-200 hayvan satın alan vardır. Bazılarının çobanları ve bakımçıları vardır. Banka kredisini çok alırlar (en az alan 5.000 lira, normal alan 15.000 lira). Kısmen veresiyecilik yaparlar, sayıları çoğalmaktadır.

Çimento Tacirleri : 1967'de Çorum Ticaret Odası'na kayıtlı olanların sayısı 35'dir. Şimdi çoğalmıştır. Bunların hemen hepsi zengindir. Fabrikadan 730 kuruşa alıp açıktan karaborsa yapar ve 12.5 liraya satarlar. İnşaat sahiplerine ve diğer ihtiyaç sahiplerine bazen çimento fabrikasının kapısında devrederler. İstifçilik yaparlar. Sungurlu'da çimento satışını ticaret odası, belediye, ve çimento fabrikası hissedarı olan bir kişi yapıyor. Kömür tacirleri de bunlara benzer. (Kömürün tonunu 80-90 lira alıp, 200-220 liraya satarlar.)

Otobüs Sahipleri : Genellikle zengin köylüler arasından palazlananlar otobüs sahibi olmuşlardır. Otobüslerden çoğu birkaç kişinin ortak malıdır. Bunlar Çorum, Alaca ve Sungurlu'da iki üç yazıhane toplanmışlardır. Birbirleriyle sıkı rekabet halindedirler. Her yazıhanenin silahlı fedaileridir. Aralarında ölüme kadar varan çatışmalar olmuştur. Alaca'da Cem yazıhanesine bağlı otobüsler alevilere, Hattuşaş yazıhanesine bağlı otobüsler sünnilere aittir. Hattuşaş sahipleri, Alaca'nın en zenginleri olup, çoğu hacı hocadır ve gericiliğin başını çekmektedirler. Cem yazıhanesi hem alevilerin karargahı, hem de TİP ilçe teşkilatı durumundadır. Yazıhaneler bir iki kişininindir. Bunlar otobüs sahiplerinden yüzde on alırlar. Ayrıca simsar çalıştırırlar.

Sarraflar : 1967'de Çorum Ticaret Odasına kayıtlı olanların sayısı yedidir. Bugün sadece Sungurlu'dakilerin sayısı sekizdir. Yüzük, tepelik imal ederler, saat satarlar. Malı İstanbul'dan büyük sarraflardan getirirler. Sungurlu'da birinin sermayesi milyonu aşkındır, diğerlerinin sermayesi yüzbin ile beşyüzbin arasındadır. Yanlarında 25-30 lira haftalıkla kalfa çalıştıranlar vardır. Bunlar toprak ve apartman sahibidir.

Eczahane Sahipleri : 1967'de Çorum Ticaret Odası'na kayıtlı olanların sayısı 5'dir. Şimdi artmıştır. Sungurlu'da 3 tanedir. Hepsinin durumu da iyidir. Özel arabaları vardır. Yanlarında ikişer kalfa ve çırak çalıştırırlar. İlaçları ecza depolarından alır, parasını sattıktan sonra öderler. İçlerinde ecza deposu sahibi yoktur.

Lokanta Sahipleri : 1967 yılında Çorum Esnaf Dernekleri Birliğine bağlı olanların sayısı 89'dur. Bugün daha fazladır. Sungurlu'da on civarındadır. Yanlarında 4-5 tane usta işçi ve garson çalıştırırılar. Çoğu icarcıdır. İki tanesi besi yapıyor. Lokantacıların durumları zengin köylüler gibi veya daha iyidir. Kendileri de çalışır. Çorum'da büyük lokantalarda, lokanta sahipleri çalışmaz. Sayıları çoğalıyor.

Çiftçiler : Şehir ve kasabalardaki çiftçiler de köylerdeki gibi yoksul, orta ve zengin olmak üzere üzere ayrılırlar. Yoksullar daha azdır. Kasabalarda çiftçilik yapanların mülkleri genellikle geniştir. Mesela Sungurlu'da 200 dönümden fazla toprağı olan birçok çiftçi vardır. Bunlardan sekiz tanesinin toprağı 500 ilâ 1000 dönüm arasındadır. Çorum'da çiftçilerden biri milyonerdir.. (Çöp Üsük'ün Hasan)

Sinema, Otel, Han, Hamam İşletenler : Bunların hemen hepsi de zengindir. Çorum'da iki sinemaya sahip olan birisi milyonerdir ve gericilerin başını çekmektedir. Bunlar genellikle başka işlerin yanısıra bu işle de meşgul olarlar.

7. Büyük Burjuvazi

Çorum, Alaca, Sungurlu gibi küçük şehir ve kasabalarda genellikle büyük burjuvazinin kendisi değil, dalları ve kolları bulunur: Banka ve sigorta şubeleri, bayilikler, temsilcilikler, bölgenin özelliğine göre değişen çeşitli işletmeler, devlete ait işletmeler, satış mağazaları, vs...

Türkiye'de büyük sermaye tekelleşmiştir ve "devlet cihazı tekellerin tabiiyetine girmiştir." Öte yandan Türkiye'de büyük burjuvazi işbirlikçi karakter taşır, çünkü emperyalist tekellerin, yani emperyalist ülkelerin kapitalistlerine hizmet eden ve bunlar tarafından desteklenen bir sınıftır.

Çorum, Alaca ve Sungurlu'da emperyalist tekellerin ve büyük burjuvaziye ait işletmelerin dalları ve kolları şunlardır : Oto, kamyon ve traktör temsilcilikleri, akaryakıt (mazot, benzin, gaz) bayilikleri, çeşitli bağlı işletmeler, kooperatifler, sigorta şirketleri, çimento fabrikası, linyit işletmeleri vs.

Emperyalist tekellerin ve büyük burjuvaziye ait işletmelerin dal-

ları ve kolları çoğu kere orta burjuvazinin üst kesimleri ile (özellikle ticaret burjuvazisiyle) birleşmiş durumdadır. Temsilcilikler, bayilikler onlara verilmiştir. Sungurlu'daki durumu gözden geçirelim :

Fiat traktörü Sungurlu Temsilciliğini Tarım Kredi Kooperatifi ve Şeref Köylü isimli biri yapmaktadır. Şeref Köylü zengin biridir. Traktörü İstanbul temsilciliğinden alıyor ve her traktörden en az beş bin lira kazanıyor. TTK traktörü Ziraî Donatım'dan alıyor. Ayrıca traktör lastiği, gübre , tohum, yem ve tarım aletleri satıyor.

MAN, BMC, Dodge, Ford... oto kamyon temsilciliğini Sungurlu'nun milyonerlerinden biri olan Evliya yapmaktadır. Bu adam 88.000 lira vergi veriyor. Eskiden bir tüccar. CHP döneminde gazyağı bayii imiş. Ayrıca lokantası var ve İstanbul'a toptancılara ve ihracatçılara kamyon dolusu tilki, tavşan, kurt derileri, tiftik, yapağı, çekirdek alıp gönderir. Tarım aletleri ve oto lastiği satar. (Zaten TTK, Şeref Köylü ve Evliya'lardan başka oto lastiği satan yoktur.) Kesme şeker bayiidir. Bütün bakkallara, şekercilere, kahvecilere şekeri o satar. Petrol Ofisi mazot ve gaz bayiidir. Traktör, kamyonet, otobüs ve değirmen sahiplerine mazot ve gazı o satar. Petrol Ofisi benzin satış istasyonu vardır.

Shell mazot bayii Sungurlu'nun diğer bir milyoneri olan Uzarlar'dır. Bunlar ayrıca, oto parçası, buzdolabı, çamaşır makinası, ipragaz vs.. satarlar. Uzarlar'ın Shell benzin satış istasyonu vardır. Lokanta ve bakkaliyeleri vardı, bakkaliyeyi dağıttılar.

Daha önce sözünü ettiğimiz ikibin dönüm toprak sahibi ve AP ilçe başkanı Hacı Nuri, şimdi bir de TP benzin satış istasyonu kurmuştur.

Sungurlu'nun milyonerlerinden olan manifaturacı Ulusallar'ın şimdi bir de BP benzin satış istasyonları vardır.

Sungurlu-Çorum yolu üzerindeki Mobil Benzinliği Ulusoy firmasına, Shell benzinliği zengin bir köylüye aittir.

Öte yandan, banka kredilerinin büyük çoğunluğunu zengin köylülerin ve şehir orta burjuvazisinin üst kesimleri, özellikle tacirler (manifaturacılar, zahireciler, hırdavatçılar, tuhafiyeciler, halıcı ve mobilyacılar, çimento ve kömür tacirleri, sebze komisyoncuları, yedek parça, buzdolabı, çamaşır makinası, vs. satıcıları) alırlar. Bunların

önemli bir kısmı daha önce de belirttiğimiz gibi veresiyecilik, faizcilik, tefecilik de yaparlar.

Devlet dairelerinde en itibarlı ve nüfuzlu kişiler bunlardır. Bunlar arasından adamını bulamayan köylülerin işleri imkanı yok yürümez. Gerici partilerin önemli mevkileri, belediye reislikleri vs. bunlara aittir. Milletvekili adayları ya bunlardır, ya bunların tasvip ettiği kişilerdir. Bunlar, emperyalizmin ve büyük sermaye sahiplerinin taşradaki dayanaklarıdır.

8 - Tefeciler, Faizciler, Veresiyeciler, İstifçi Karaborsacılar, Komisyoncular

Bunlar asalak takımıdır.

A) Tefeciler : Tefeciler deyince, genellikle sıkıntıya düşen üreticilere borç para verip, karşılığında üreticilerin ürününe yok pahasına el koyan ticaret erbabı anlaşılır. Alaca ve Sungurlu bölgesinde üzerinde tefecilik yapılacak ürün pek olmadığı için (fındık, süt, tütün, ayçiçeği vs. gibi) tefeciliğin bu şekli pek görülmez. En çok yetişen ürün buğdaydır. Buğday üzerinde, böyle bir şey olup olmadığını araştırdık, olmadığını söylediler. Daha sonra en çok satılan ürünler üzüm, pancar tohumu ve sulak yerlerde yetişen patates, soğan, fasulye vs. dir Bunları (pancar tohumu hariç) pazarda tüccar veya tüketici alır. Yani borca karşılık elkoyma olayı yoktur, varsa bile önemsizdir.

B) Faizciler : Faizciler ihtiyacı olan kişilere yüksek faizlerle borç verirler. Aylık % 5-6 bazen % 10 . Borç senedine, alınan para değil, ödenme süresinin sonunda faiziyle birlikteki tutarı yazılır. Karşılığında, borçlunun, tarlası veya başka bir mülkü ipotek edilir. Alaca ve Sungurlu çevresinde yaygın olan budur. Bu da bir nevi tefeciliktir.

Kimler faizcilik yapar? Birincisi, bu işi meslek edinmiş olan kimseler yapar. Bunlar çeşitli şekillerde biriktirdikleri paralarını faize vererek havadan binlerce lira sağlarlar. Bunların içinde üç-beşbin lirası olanlar bulunduğu gibi, bir kaç yüzbin lirası olanlar da vardır. Bunlar hem köylerde, hem de şehir ve kasabalarda bulunur. Mesela Sungurlu'da bir arzuhalci, bir işsiz ve toprak sahibi açıktan açığa faizcilik yapmaktadır. Borcunu ödemeyen borçlu, ipotek ettirdiği evini, topra-

ğini kaybetmektedir.

İkincisi, faizliğı başka mesleğın yanı sıra yapanlar vardır. Bunlar köylerde çoğunlukla yukarı orta halli köylüler ve zengin köylülerdir. (Özellikle zengin köylülerin üst kesimleri) Şehir ve kasabalarda , küçük ve orta tacirler çeşitli ölçülerde faizciliğe bulaşmışlardır. Faizcilerin içinde, dediğimiz gibi az parası olanlar da vardır. Bunlar faize çok para veremezler ve faizle geçimlerini ancak temin edebilirler. Bunlar evlerini kiraya verir gibi, paralarını faize verirler. Halkı asıl soyanlar büyük faizcilerdir. Bunlar bir kişiye 10.000, 20.000 lira gibi büyük miktarda para verir ve çok yüksek faiz alırlar.

Faizciliğın başka şekilleri de vardır. Biri, "**para faizsiz, tarla icarsız**" diye bilinen şekli. Borç veren faiz almaz, buna karşılık borçlunun toprağını işler ve ürününü kaldırır. Ta ki borç ödeninceye kadar.

Bir başkası "**para faizsiz, ev icarsız**" diye bilinen şekil. Ev sahibi, kiracıdan belli bir miktar para alır, bu parayı işletir. Kiracı çıktıktan sonra parasını geri verir.

C) Veresiyeciler : Veresiyeciler, sattıkları malın parasını sonradan alırlar, fakat malın fiyatına nispetle büyük ölçüde artırırlar. Bazen 2-3 misli arttığı olur. En çok veresiyecilik yapanlar manifaturacılar, halı, mobilya, karyola, kilim tacirleri, tuhafiyeciler, buzdolabı, çamaşır makinası, elektrik süpürgesi, ipragaz, mobil gaz, radyo, pikap vs. satıcılarıdır. Küçük bakkallar, kasaplar vs. arasında da veresiyecilik vardır, fakat bunların ki diğerlerinin yanında önem taşımaz. En çok veresiye ve taksitle alanlar ise köylülerdir. (Harman veresiyesi, pancar veresiyesi).

D) İstifçi Ve Karaborsacılar : Çimento, demir, bazı yiyecek maddeleri ... tacirleri, sattıkları malın fiyatının artacağını tahmin ettikleri zaman, malın satışını durdurur ve istif ederler. Malın fiyatı arttığı zaman piyasaya sürerler ve büyük vurgun vururlar. Bunun yükünü de en çok şehir ve köy yoksulları, orta köylüler ve şehir küçük burjuvazisi çeker. Sigara gibi ufak şeyler satan küçük karaborsacılar da vardır. Diğerlerinin yanında bunların ki pek önem taşımaz.

E) Komisyoncular : Nakliyecilikte, emlak ve hayvan alım satımında, sebze ve meyva alım satımında, yaygındır. Bunların içinde en çok vurgun vuranlar Çorum Hali'ndeki sebze komisyoncularıdır.

Özetleyelim

1- 1950'lerden itibaren önce şehir ve kasabalar, sonra da köyler hızla ticaretin içine girdiler. Emperyalist tekellerin ve büyük sermaye sahiplerinin mamülleri şehir ve kasabaların pazarlarını istila etti. Tarımın, ticaret alanına girmesi ile, köylülerin, zengin ve yoksul köylüler olarak bölünmeleri hızlandı, ve bu bölünme hâlâ devam ediyor. Zengin köylülerin özellikle üst kesimleri, ticarete, arsa spekülasyonuna, tefeciliğe de el atarak sermayelerini arttırmaya başladılar. Bunlar emperyalizmin ve büyük sermaye sahiplerinin köylük alanlardaki dayanağı oldu.

2- Şehir ve kasabalarda el zanaatları ve imalatçılık can çekişirken, emperyalizmin ve büyük sermaye sahiplerinin mamullerine dayanan ticaret alabildiğine yayıldı ve gelişti. Ticarete atılan zengin köylüler ve zanaatkârların üst kesimleri ile eski ticaret erbabının bir kısmı vurguncu ticaret kârları ile, % 100 kârlar sağlayan veresiyecilikle, faizcilikle, istifcilikle, bankaların kredi vs. desteği ile zenginleştiler. Orta burjuvazinin üst kesimini meydana getiren tacirler, emperyalist tekellerle ve büyük sermaye sahipleriyle bayilikler ve temsilcilikler vasıtasıyla sarmaş dolaş oldular ve bu süreç hâlâ devam ediyor. Bunlar da emperyalizmin ve büyük sermaye sahiplerinin şehir ve kasabalardaki dayanağı oldular.

3- Bütün bunlar küçük üretici kitlelerin, köylülerin ve şehir küçük burjuvazisinin geniş kesimlerinin ifläsa, sefalete, açlığa, sürüklenmeleri ve mülklerinden edilmeleri pahasına olmuştur ve olmaktadır. Hatta orta burjuvazinin bir kesimi de (özellikle imalatçılar) gittikçe yoksullaşmaktadır. Bütün bu sınıflar ve zümreler ise başını işçi sınıfının çektiği demokratik halk devriminin şehir, kasaba ve köylerdeki dayanağıdır.

Yoldaşlar,

Oraya kendim gelemediğim için bu pusulacığ^ı gönderiyorum.

Oraya gelemeyişimin birinci sebebi, burada ortaya çıkan aksiliktir. Eğer zamanında düzeltemezsek, pratik faaliyetimizi geniş ölçüde aksatabilir. İkinci sebebi ise, oraya gelmenin herhangi bir fayda sağlamayacağını, aksine tartışmaları normal seyrinden çıkartıp belki de zararlı bir yola sokacağı konusunda, bende uyanan kanaattir. Bu kanaat de şurdan vardır. Bugüne kadar, ne zaman hareketimizin hatalarına karşı bir eleştiri yöneltmişsem, her seferinde bir arkadaşımızın bütün yoldaşlık sınırlarını aşan düşmanca saldırılarıyla karşılaştım. Geçen gün saflarımızda ortaya çıkan "sol" oportünizmin eleştirisiyle ilgili metni tartışırken yine aynı şey oldu. Sosyalist kurultay ve legal parti kurma kararını eleştirmem üzerine, arkadaş bana büyük bir hiddetle "oportünist" ve "sabotör" ithamını yapıştırdı. Bunu da gözönüne alarak yazılı bir metin göndermeyi daha uygun buldum.

Yoldaşlar,

"Sol " oportünizmin eleştirisiyle ilgili olarak, benim belirtilmesini gerekli gördüğüm noktalar şunlardır. Bunların ortaya çıkmasında esaslı iki etmen vardır. Birincisi kadrolarımızın hemen tamamının küçük-burjuva aydınlardan oluşması ve bunların bir kısmının sıkıyönetimin baskı ve terörü şartlarında bir takım "sol" lafların arkasına gizlenerek gerçekte sınıf mücadelesinden, disiplinli çalışmadan kaçmaları. İkincisi de daha önce işlenmiş olan ve hala kesinlikte düzeltilmemiş olan sağ oportünist hatalar. Eleştiri metninde birinci nokta üzerinde duruluyor. Fakat ikinci nokta tamamen unutuluyor. Ben bu noktanın da sokulmasını istiyorum. Çeşitli defalar, konuşmalar sırasında da "sağ hataların sol hatalara yol açtığı" noktasına dokundum. Bir kısım arkadaşlar böyle bir şeyin olmayacağını söylediler. Oysa bütün komünist hareketler bu meseleyle yüzyüze gelmişlerdir. Lenin "Sol komünizm bir çocukluk hastalığı" kitabında, "sol oportünizmin sağ oportünizmin cezası olduğunu" belirtir. Mao Zedung "ÇKP içinde sağ hataları düzeltirken sol hatalara düşüldüğünü" söyler. Demek ki

bu mesele dünyanın gelmiş geçmiş iki büyük ve şanlı komünist partisi içinde ortaya çıkmış ve çözüme bağlanmış bir meselesidir.

Şimdi daha önce işlenmiş olan ve kesinlikle düzeltilmemiş olan sağ hataların neler olduğuna geçiyorum. Bu konuda da fikirlerimi daha önce gerek ikili konuşmalar da gerekse büyük toplantılarda büyük bir samimiyetle ve şahsıma düşen hataları da örtbas etmeden ortaya koydum ve bundan sonra da bu işi daha etraflı ve sistemli olarak yapmaya devam edeceğim. Bu mesele bir çözüme bağlanıncaya kadar bunu yapmak şarttır. Aksi halde liberalizmin doğup yaygınlaşmasına, ilkesiz bir birlik, yani kof bir birlik doğmasına yol açarız.

Yoldaşlar,

Sözünü ettiğimiz sağ hatalar nedir ? Bunlar genel hatlarıyla ve özet olarak, teoride Mao Zedung fikirleriyle sağ revizyonist görüşlerin (esas olarak ülkemizde Mihri Belli ve Hikmet Kıvılcımlı tarafından savunulan görüşlerin) bağdaştırılması, örgütlenmede (birkaç büyük şehrin merkezini ve legal dergi faaliyetini esas alan) legalizm, pratikte "kendi güçlerimize dayanarak" ve "insiyatifi elde tutarak" yürütülen ihtilalci bir faaliyet yerine "demokratik ittifaklara" (yani burjuvaziye) bel bağlayarak ve insiyatifi onlara bırakarak (bu diğer hatalardan tabii olarak doğan bir sonuçtur) yürütülen teslimiyetçi ve uzlaşıcı bir faaliyet. Gerçekleri dobra dobra söylemekte sayısız faydalar vardır. Söylediklerimiz kafadan uydurulmuş faraziyeler değil, içinde yaşadığımız ve bugün kötü sonuçlarını etimizde hissettiğimiz gerçekler. Bir düşünelim biz Mihri Belli ile ayrıldıktan sonra (öncesini saymıyorum) ne gibi faaliyetlerde bulunduk. Önceleri bir gazete ve derginin (hatta bir ara Devrimci TİP Haberleri de vardı), daha sonra bir gazetenin ve bir derginin yazılması, basılması ve dağıtılması... Bütün faaliyetimizin belkemiği buydu işte. Ve hatta bu faaliyete kendimizi o kadar kaptırmıştık ki, "ne kadar çok yayın organımız olursa o kadar güçlü olacağımızı" düşünüyorduk. Ve ilkesiz birlik cephesini "bir dergi dahi çıkaramazlar" diye küçümsüyorduk. Bütün örgütlenmemiz, bu "legal dergicilik" faaliyetini güçlendirmeyi amaçlıyordu ve ona yönelmişti. Yazı kurulları, redaksiyon komiteleri, muhabirler, teknik kadrolar, hemen hepsi... (Her büronun en önemli görevi, gazete ve dergiye yazı yazmak ve onu kendi çalışma alanında dağıtmaktı.) Hatta bizim "parti" adını verdiğimiz örgütlenme bile dergicilik faaliyetine hizmet

eden tali bir unsurdur. En değerli kadrolarımız, dergi faaliyetini alanında kendi günlük hayatını sürdürüyordu. Yine bu faaliyetler esas itibariyle Ankara ve İstanbul'da ve kısmen de İzmir'de yoğunlaşmıştı. Şimdi bir arkadaş kalkar da, "hayır böyle bir şey asla olmadı" derse, o arkadaş ya samimi değildir, ya da hafızasını kaybetmiştir.

15-16 Haziran işçi direnişini takibeden sıkıyönetim günlerinde eski dergicilik faaliyetini az çok aşan, az çok kendi kuvvetimize dayanan, az çok ihtilalci ve az çok illegal bir faaliyete girdik, daha doğru bir ifadeyle şartların zorlamasıyla böyle bir faaliyete itildik. (Özellikle de İstanbul'da) Bu herşeye rağmen iyi bir şeydi. Ve eski hatalardan arınıp bu yolda ilerlememiz gerekirdi. Şunu da belirtelim ki, hareketimizin en güçlü dönemi de bu dönem olmuştur.) Fakat öyle olmadı. Sıkı yönetimin gevşemesiyle birlikte faaliyetimiz de gevşedi. Gizli çalışan gruplar açığa çıktı, sonra bunlar İşçi-Köylü büroları şeklinde iyice meşrulaştı. Hepimiz dergiye döndük. Ve tam bu sırada "sosyalist kurultay" şiarı atıldı. Ve tam bu sırada haftalık derginin yeniden yayınlanması kararı alındı. Ve tam bu sırada "İşçi-Köylü çalışma komiteleri kuralım" şiarı yayıldı. Arkadaşlar, bunlar tesadüfi şeyler değildir. Bunlar bir sınıf içgüdüsünün, bir sınıf tavrının şartları elverişli görür görmez kendini ortaya koymasıdır. Bu sınıf meselesine geçmeden önce, yukarıdaki şiarların ve kararların neden yanlış olduğu üzerinde duralım. Çünkü bu, birinci sıkıyönetimle biraz sarsılan eski çalışmaların yeniden restore edilmesi idi. Legalizmin ve burjuvazinin demokrasi aşkına güvenmenin bir ifadesiydi. Daha uzun bir müddet "demokratik ortamın" devam edeceği ve bu arada legal bir partinin sayısız faydalar sağlayacağı söyleniyordu ve sayısız faydaların başında, yine legal bir yayın organı olan, yani halkın sınıfların müsadesi ile çıkan İşçi-Köylü gazetesinin dağıtım ve satışı geliyordu. Sorumlu bir arkadaş o günlerde, bir tartışmada o gün aynen şöyle demişti : *"Eğer legal bir parti kurmazsak bir ay sonra İşçi-Köylü'yü çıkartamayız."* Bu arkadaş ilelebet İşçi-Köylü'yü çıkaracağını mı sanıyordu, bilmiyorum. Haftalık bir derginin rolü ise sosyalist kurultay çağrılarını daha sık tekrarlamak olacaktı. "İşçi-Köylü çalışma komiteleri" neydi peki ? Merak eden arkadaşlar bu konudaki yazıyı tekrar okusun ! Bu komitelerin görevi dergi ve gazeteyi *okumak, eleştirmek, bunlara yazı yazmaktır ve başka bir şey değildir.* Her bir İşçi-Köylü çalışma komitesi, *"bir yazı kurulu*

gibi çalışmalı " deniyordu. Bunlar yakın zamana ait şeylerdir ve hafızasını biraz zorlayan her arkadaşın hatırlayabileceği şeylerdir. Oysa bazı arkadaşlar hoş olmayan gerçekleri unutmuş görünüyor ve "İşçi-Köylü çalışma komitelerine" bir başka amaç atfediyorlar!

Arkadaşlar, bütün bunlar sağ hatadır ve hem de, bütün dünya çapında devrim şartlarının (yani silahlı mücadele şartlarının) çok elverişli olduğu ve ayrıca ülkemizde, halk kitlelerinin, devrimci mücadelenin kabardığı, hakim sınıfların şiddetli ve derin buhranlara düştüğü dönemlerde işlediğimiz hatalardır. Bunların Mao Zedung fikirleriyle ne gibi bir ilgisi vardır ? Mao Zedung çizgisi, bugün, bizim şartlarımızda, silahlı halk savaşı çizgisidir. Ve meselenin esası budur. Peki biz halk savaşını neyle ve nasıl yürütmeyi düşünüyorduk ? Yazı kurullarıyla mı ? İşçi-Köylü çalışma komiteleriyle mi ? Yoksa hakim sınıfların istediği zaman kapatabileceği gazetede attığımız sloganlarla mı ? Bu sloganlar ne gibi bir örgütlenmeyle ve pratik çalışmayla hayata uygulanacaktı ? Ben böyle bir örgütlenme ve böyle bir pratik faaliyet bilmiyorum, bilen arkadaşlar söylesinler ! Ayıbımızı örtmek için attığımız parlak ve keskin sloganlar, bizi "dediği başka yaptığı başka bir grup haline getirmekten başka bir işe yaramadı. Ve halk kitleleriyle birleşmek ve kaynaşmak kesinlikle mümkün olmadı.

Zaman bitmek üzere olduğundan kısa kesmek zorundayım. En son bu eleştirilere kulak asmayan ve bildiği yolda direten sağ çizgi, sıkıyönetimden on gün kadar önce, "legal bir parti kurmak " kararını alarak, hatayı doruğuna ulaştırdı. (Aynı günde iki revizyonist grup daha, Mihri Belli ve Hikmet Kıvılcımlı da legal parti hazırlığı içersinde idiler.) Sıkıyönetim kapıya dayandığı bir dönemde komünist bir hareketin alacağı kararlar herhalde legal bir partiden çok başka şeyler olmalıydı. Öyle olmadı ve sıkıyönetim bütün şiddetiyle bastırdığı zaman, kelimenin tam anlamıyla hazırlıksızdık. Bazı arkadaşlar aceleyle alınmış biri iki tedbiri büyütüyorlar ve bize "bak işte biz gereken tedbiri daha önce aldık, siz hiç bir şey yapmadınız " diyorlar. Bu kendi kendimizi aldatmak olur, arkadaşlar ! Hiç bir ciddi tedbir ve hazırlığımız yoktur ve abartılan tedbirler özel olarak bize yönelecek bir gerici saldırılar karşısında yerle bir edilebiliriz. (Ayrıca bu önderin böyle konuşmaya hiç bir zaman hakkı yoktur, çünkü o hareketin bir parçasından değil bütününden sorumludur.)

Bütün yukarıda sıraladığımız hataları, belli bir sınıf içgüdüsüne ve sınıf tavrına bağlamıştık. Bu içgüdü "burjuva içgüdüsü", bu tavır "burjuva sınıf tavrıdır". Ve hareketimiz esas itibariyle burjuva içinde kök saldığından, onların sağladığı imkanlar, vs. ye yaslandığından, yukarıdaki hatalar *kaçınılmazdı* . Saflarımız burjuva hayat tarzına, burjuva alışkanlıklarına sıkı sıkıya bağlı unsurlarla doluydu ve esasen biz-zat yürüttüğümüz faaliyet, bu faaliyetin muhtevası, bu unsurları saflarımıza toplamıştı. O faaliyet, yani legal dergi faaliyeti, hakim sınıfların bir darbesiyle ortadan kalkınca, bugün ortada pek az arkadaşla kaldık ve devrimci (kelimenin gerçek anlamıyla devrimci) bir faaliyetin örgütlenmesine giriştiğimizde kadro bulamıyoruz.

Durum budur, sonuç budur. Ve hatanın doğmasına ve büyümesinde, saflarımızdaki her ferdin, her bireyin şu veya bu ölçüde payı olmakla birlikte, esas sorumluluk Merkez Komitesinindir. Bugün tahribatın dozajını alabildiğine arttırmış olan "sol oportünizm", bu hatalara tepki olarak bunların bir cezası olarak doğmuş ve büyümüştür. Bu nokta son derece önemlidir. Aynı hataları tekrarlamayacağımızın tek garantisi, bu noktanın kavranmasıdır. Ve bu husus, mutlaka, "sol" oportünizmin eleştirildiği metinde yer almalıdır. Bu metinde bir özleştirme yayınlanmasa bile, sağ hataların bir özeti verilebilir ve verilmelidir. Bu hataların bir özleştirisinin ayrıca yapılacağı söylenebilir ve söylenmelidir.

Kemalizm konusunda, metindeki görüşlere katılmıyorum. Kemalizm daha kurtuluş savaşının içindeyken emperyalizm ve feodalizm ile uzlaşmaya ve karşı-devrimciliği temsil etmeye başlanmıştır. Halka ve komünistlere alçakça düşmanlık gütmüş ve onlardan gelen her hareketi gaddarca ezmiştir. Mao Zedung'un Yeni Demokrasi kitabında aldığı dipnotunda, Stalin de bundan bahsediypr. Ayrıca Şunurov'un kitabındaki bilgiler son derece öğreticidir. Mustafa Kemal'in "tam bağımsızlık ilkesi " pratik de (1938'e kadar ki iktidar döneminde) görüldüğü gibi, emperyalizme teslimiyet, yarı sömürgeciliği seve seve kabullenmesidir. Mustafa Kemal'in Sun Yat-Sen ile kıyaslanması doğru değildir. Olsa olsa Çan Kay-Şek'le kıyaslanabilir.

Zaman bitti. Selamlar.

Haydar Fırat

Kürecik Bölge Raporu

Bugüne kadar faaliyet gösterdiğimiz alan K nahiyesidir. Nahiye, 21 köyü içine almaktadır. Bağlı olduğu ile uzaklığı 70, ilçeye uzaklığı 25 km.dir. Doğu Anadolu'nun merkezini Orta ve Batı Anadolu'ya bağlayan karayolu bu nahiye'nin topraklarına kadar, yüksek tepeler ve dağlar halinde sokulmaktadır. Nahiye genellikle dağlık ve tepeliktir; dağlar ve tepeler çıplaktır. Düz alanı çok azdır. Dağlık yapıya uygun olarak, köyler dağınık olarak kurulmuştur. Aynı köyün bir ucundan diğer ucuna, bazı yerlerde yürüyerek bir saatte ancak varılabilir. Genellikle evler, tarlaların yanına konmuştur ve aynı soydan olanların evleri birbirine yaklaşık olup bir mahalle teşkil etmektedir. Davarı olanların, evden ayrı olarak yaylalarda ağılları vardır ve ağıl sahipleri yaz günleri buralara çıkarlar. Faaliyet gösterdiğimiz bölgenin coğrafi yapısı ve yerleşme durumu böyledir.

1. Bölüm

İktisadi, Sosyal ve Siyasi Durum

A) Sınıfları Birbirinden Nasıl Ayırdedebiliriz :

Bölgede sınıfları birbirinden ayırdetmeye yarayacak ölçü nedir ? Sahip olunan toprak büyüklüğü mü, hayvan sayısı mı, yoksa mesela armut ağacı sayısı mı, yoksa başka bir şey mi ?

Önce şunu belirtelim : Bu bölgede sınıflar henüz kesin çizgilerle birbirinden ayrılmış değildir. Ege'de ve Trakya'da gördüğümüz gibi köylüleri ücretli işgücü yoluyla sömüren zengin köylülere (köy burjuvazisine) pek rastlanmaz.

Genel bir yoksulluk köylülerin büyük bir çoğunluğunu (tahminen %90'dan fazlasını) kasıp kavurmaktadır. Bunların içinde durumları çok kötü olanlar, nisbeten biraz daha iyi olanlar vb. elbette bulunmaktadır.

İkinci olarak şunu belirtelim : Bu bölgede, Urfa Mardin ve Diyarbakır ovasında görüldüğü gibi, köylüleri yarıcılık, ortakçılık, angarya

ve benzeri yollarla sömüren toprak ağalığı mevcut değildir. Köylüler genel olarak "özgür" küçük üreticilerdir.

Üçüncü olarak şunu belirtelim : Sosyal üretimin hiçbir yüzü, henüz ciddi bir gelişme göstererek esas haline gelmemiştir. Yani ne tarla tarımı, ne hayvancılık ve hayvan ürünleri tarımı, ne meyvecilik, esas üretimi teşkil etmemektedir. Bunların hepsi birarada ve aşağı yukarı aynı ölçüde yürütülmekte ve aynı öneme sahip görünmektedir. Bunların içinde, nisbeten tarla tarımı ve koyun ve keçi üzerine yapılan hayvancılık ön plandadır, fakat bu alanlarda (ne birinde ne ötekinde) ciddi bir gelişme henüz yoktur. Bu yüzden de sınıfları birbirinden ayırdetmek için ne toprak büyüklüğü, ne de hayvan sayısı tek başlarına doğru bir ölçü teşkil etmemektedir.

Arazinin dağlık olması yüzünden, topraklar verimsiz, kıraç ve bayırdır, traktör ve biçer-döver gibi modern araçları kullanma hemen hemen imkansızdır, entansif tarım yoktur. Tarla tarımının gelişip sosyal üretimin esas yönlü haline gelmemesi arazinin bu elverişsiz durumundan ileri gelmektedir. En verimli topraklarda bile verim bire beşi nadir olarak geçmektedir. Bu yüzden, çoğu kere 100 dönümden fazla toprağı olan aileler bile geçimini sağlayamamakta, işgücü satmaya mecbur kalmaktadır. Öyle aileler var ki, toprağı 200 dönüme ulaştığı halde, geçimini güç bela sağlayabilmektedir. Hatta, çalıştığı topraktan verdiği emeğin karşılığını alamadığı için, bu toprakların bir kısmını kendi rızasıyla terketmekte, ekip biçmemektedir.

Arazinin tarıma elverişsizliği, verimsizliği yüzünden, birinci olarak toprağı fazla itibar edilmemekte, varlıklı köylülerin elinde toprak temerküzüne doğru bir gelişme pek olmamaktadır. (oluyorsa bile son derece yavaş olmaktadır); toprak alım-satımı, kiracılık, ortakçılık, yaygın, ciddi ve önemli bir mesele teşkil etmemektedir. Yoksul ve orta köylülerin borca karşılık tarlasını vermesi, göç, evlenme vb. sebeplerle tarla satışı olmaktadır; fakat bu, belirttiğimiz gibi, hiç değilse bugün, zenginlerin elinde esaslı bir toprak temerküzüne yol açmamıştır. Göç eden yoksul ailelerin bir kısmı toprağını satmadığı gibi, ortağı vb. de vermeyip bomboş bırakmaktadır.

Arazinin elverişsizliği, ikinci olarak, traktör, biçer-döver, patos gibi teknik araçların, ve ilaç, gübre gibi girdilerinin tarımda geniş öl-

çüde kullanılmasına, bu yolda esaslı bir gelişmeye engel oluyor. K nahiyesine bağlı köylerden, bildiğimiz kadarıyla sadece birinde bir patosla bir traktör vardır. Az miktardaki elverişli arazilerde, başka yerlerden getirilmek suretiyle, traktör ve patos kullanıldığı olmaktadır, fakat bu hiçbir zaman büyük ölçülere ulaşmamaktadır. (Traktörün dönüm ücreti 10 Lira, Patosun saat ücreti 50 Lira).

İlaçlardan sadece kör hastalığına karşı tohum ilaçları kullanılıyor (kilosu 10 Lira), ve az miktarda da gübreleme yapılmaktadır (kilosu 10 Kuruş).

Tarla tarımının yanında, önem taşıyan diğer bir ziraat dalı hayvancılıktır. En çok beslenen hayvan koyundur, ikinci olarak keçi gelir. Fakat , hayvancılık da, tarla tarımı gibi, ticaret amacıyla yapılan, gelişmiş, hakim bir üretim dalı haline gelemediği için, köylülerin sahip olduğu hayvan sayısı da, yalnız başına sınıfları birbirinden ayırdeden bir kıstas olmamaktadır. Bir yanda bir sürü sahipleri, diğer yanda bu sürülerin bakımında vs. şu veya bu şekilde çalışan yarı - proleterler ve proleterler şeklinde belirgin ve kesin bir ayırım henüz teşekkül etmemiştir. Gerçi, varlıklı olanların bir kısmı, daha çok koyun ve keçiye sahiptirler ve yoksulların genel olarak koyun ve keçileri ya çok azdır, ya da hiç yoktur, fakat, koyun ve keçileri kabarık olanlar arasında da yoksul olanlar, işgücünü satanlar çoktur, ve yine hiç koyunu keçisi olmayan veya çok az olan aileler içinde de varlıklı olanlar vardır. Ayrıca, köylü ailelerinin birçoğu şu veya bu ölçüde koyun ve keçiye sahiptirler. Bu sebeplerle, sınıfları birbirinden ayırdederken, sahip olunan koyun ve keçi sayısına bakmak gereklidir ama yeterli değildir.

K nahiyesinde önem taşıyan bir diğer gelir kaynağı, armut ağaçlarıdır. Tarlalarda ve bayırlarda bol miktarda armut ağacı vardır ve köylüler bunların meyvelerini toplayıp satmaktadırlar. Fakat özel olarak bu işle uğraşan, armut bakımıyla, onun yetiştirilmesi, iyileştirilmesi, veriminin artırılmasıyla vs. uğraşan hemen hemen yok gibidir. Armut ağaçları iki yılda bir meyve vermekte ve köylüler ne bulurlarsa onu toplamaktadırlar. Hatta, armut ağaçlarının bir kısmı kesilip yakacak olarak kullanılmaktadır. Bu sebeplerle, sahip olunan armut ağacı sayısı da sınıfları birbirinden ayırdetmekte tek başına bir kıstas olmamaktadır.

O halde, sınıfları birbirinden ayırmakta kullanacağımız kıstas nedir ? Sahip olunan ekilip-biçilir toprak miktarı, sahip olunan davar sayısı ve sahip olunan armut ağacı sayısı, bunların üçü birden sınıfları birbirinden ayırdetmekte doğru bir ölçü olabilir. Fakat bu, pratik ve kullanışlı bir kıstas değildir. Bu yüzden biz, bunun yerine başka bir kıstas kullanmayı daha doğru bulduk. Bir köylü ailesinin yıllık geliri, o ailenin hangi sınıfa dahil olduğu hakkında oldukça doğru bir fikir vermektedir ve bunu hesaplamak, yukardakileri (toprak miktarını, davar sayısını, armut ağacı sayısını) hesaplamaktan çok daha kolaydır.

Dördüncü olarak şunu belirtelim : Ticaret, köylülerin hayatına hergün biraz daha fazla girmektedir. Köylülerin en gerekli ihtiyaç maddeleri, hergün artan ölçülerde pazardan karşılanmaktadır. İdarenin yerini lamba, ocağın yerini soba, elle dokunan, çul, çuval, yastık ve kilimin yerini pazardan alınanlar almıştır ve almaktadır. Radyo, teyp, pikap, saat, birçok eve girmiştir. Çay, bir süredir normal tüketim maddeleri arasında yer almaktadır. Sebze ihtiyacı, geniş ölçüde pazardan karşılanmaktadır. Eksik kalan yiyeceklik buğday pazardan alınıyor vs. vs. El zanaatları gerilemekte ve çökmektedir. Öte yandan, köylülerin ürettiği ürünlerin bir kısmı da, yine hergün artan ölçülerde pazara taşınmaktadır. Köylülerin pazarda en çok sattıkları şeyler, hayvan (koyun keçi) ve armuttur. Bunların yanısıra, bazı hayvan ürünleri de (yünden yapılan keçe, yağ, peynir gibi) az miktarda satılmaktadır. Bu ne anlama gelir? Bu, köylülerin, hergün artan ölçülerde, ticaret sermayesi tarafından sömürüldükleri, iflasa ve sefaletle sürüklendikleri anlamına gelir. Köylüler, bir yandan pazardan ihtiyaçlarını temin ederken araya giren tacirler tarafından, diğer yandan da, kendi ellerindeki malları satarken hayvan ve armut tacirleri tarafından sömürülmektedirler. Köylülerin arasında az çok varlıklı olanlar, ellerinde ihtiyaç fazlası parası olanlar genellikle ticarete atılmaktadırlar. Emperyalist tekellerin ve işbirlikçi sermayedarların malları, yüksek ticaret kârlarıyla köylülerin eline geçmektedir. Öte yandan mesela armudun kilosu köylülerin elinden 60-75 kuruşa alınmakta, pazarda 200-350 kuruşa kadar satılmaktadır. Bu olay geniş yoksul köylülerin daha çok iflasa sürüklenmesine, yoksullaşmasına ve işgücünü daha çok satmasına, proleterleşmelerine yol açmaktadır.

Beşinci olarak şunu belirtelim : Gelirleri ihtiyaçlarını karşılama-

ya yetmeyen köylüler, yine gittikçe artan ölçülerde borçlanmaktadır. Bankalar, pek küçük bir azınlığı teşkil eden varlıklı köylülerin dışındakilerine çok az kredi veriyor veya hiç vermiyor. Bunlar, elinde parası olan bir kısım varlıklı köylülere borçlanmak zorunda kalıyorlar. Borç faizi ayda ortalama % 5'dir. Yılda % 60 eder. İkinci yıl, borç ödenmediği takdirde faizin de faizi işliyor. Bu yüksek faiz bedeli, bir avuç faizciyi hızla yükseltirken, faizli borç alan, almak zorunda olan köylü kitlelerini de gittikçe batırıyor, bir daha hiçbir zaman altından kalkamayacağı ağır bir yükün altına sokuyor; bunların ocaklarını söndürüyor, ellerindeki her şeylerini (topraklarını, hayvanlarını, evlerini vb.) kaybetmelerine yol açıyor.

Altıncı olarak şunu belirtelim : Yüksek ticaret kârları ve borç faizleriyle sömürülen, iflasa ve sefaletle sürüklenen köylü kitlesi, bunların çoğunluğu, "gurbetçi" olmaktadır. Köylülerin çoğu, Antep'te, Adana'da, İstanbul'da ve Antakya'da inşaat işçiliği, hamallık, dilencilik ve en çok da seyyar satıcılık (işportacılık) yapmaktadırlar. (Gidenlerin yaklaşık % 80'i işportacıdır.) Sözü geçen yerlerde (özellikle Antep ve İstanbul'da) K nahiyesine bağlı köylülerden yüzlerce işportacı vardır. Yine eli iş tutan bir yığın köylü Almanya'ya gitmiştir; birçoğu gitmek için sıra beklemektedir. Mesela 60 hanelik bir köyden 120 kişi Almanya'dadır. 200 hanelik bir köyden 200 kişi Almanya'dadır. Ortalama her aileden bir kişi Almanya'dadır.

Yine köylülerin bir çoğu, özellikle yoksullar, Antep, Adana, İstanbul ve Malatya'ya göç ediyorlar. Göçenlerin sayısı oldukça artına göstermiştir.

B) Sınıflar ve Bunların Devrime Karşı Tutumları :

Şimdi çeşitli sınıfları tek tek ele alalım:

Tarım proletaryası : Tarım proletaryası, yukarda açıkladığımız nedenlerle teşekkül etmemiştir. Köyde geçimini sağlayacak hiçbir mülkiyeti olmayanlar, *genellikle* göçmektedir. (Antep'e ve İstanbul'a) Göçmeyen çok az sayıdaki aileler ise, 5-10 evin sürüsünü otlatmakta, yani *çobanlık* yapmaktadır. Bunları, tarım proleterleri sayabiliriz (kendi koyunlarını otlatan bir kısım orta köylüler hariç). Bölgenin en yoksulları başkalarının sürüsünü otlatan çobanlardır. Bunların yıllık

gelirleri 4-5 bin lira civarındadır. Buna ilave olarak, sadece çobanın yiyecek ekmeğini vb. de çobanlık ettiği aileler sırayla temin etmektedir.

Bölgemizdeki çobanlar, genellikle en devrimci unsurlardır. Bunlar, silahlı mücadelenin en ateşli savunucularıdır. Sinan Cemgil ve arkadaşlarını beslemekten, çoğu, komandoların baskı ve zulmüne uğramış, karakollarda dayağa çekilmiştir. Fakat çobanlar metanetle dayanmışlar, eğilip bükülmemişlerdir. Ayrıca, Sinanların yerini söylemeleri halinde kendilerine yüksek paralar vaadedilmiştir, yiyecek ekmeği zor bulan, çebi beş kuruş para görmeyen bu insanlar, para karşılığı alçalmayı da tereddütsüz reddetmişler. Bunlar, araziye çok iyi tanımaktadırlar. Askeri haritaların almadığı birçok mağarayı, gizlenme yerini vs. bunlar biliyor. Çobanların köylü silahlı mücadelesine çok büyük katkısı olacaktır.

Yoksul Köylüler : Yıllık gelirleri 5-15 bin Lira arasında değişen aileler genellikle bu sınıfa girerler. (Ailedeki fert sayısının azalıp çoğalması bu sınırı biraz değiştirebilir). Köylü nüfusunun çoğunluğunu bunlar teşkil ederler. Yoksul köylülerin arazileri genellikle bayır ve taşlık yerlerdir. Düz ve verimli yerlerde arazisi olanlar, faizcilerden aldıkları borca karşı rehin ettikleri bu verimli toprakları, borçlarını ödeyemediklerinden faizcilere terketmişlerdir. Suni gübreden faydalanamadıkları için, verim yıkandan yıla azalmaktadır. (Mal gübresini odun yerine tezek olarak yakmaktadırlar.)

Yoksul köylülerin hepsi mevsimlik gurbetçidir. Antep, İstanbul, Adana gibi şehirlerdeki işportacılık, inşaat işçiliği, hamallık, dilencilik yapan K...lilerin çoğunluğunu bu sınıfa mensup olanlar teşkil ediyor.

Yoksul köylülerin bir kısmı daha varlıklı ailelerin toprağında ortakçılık yapar. Toprak sahibi, tarla ve tohumluk (bider) verir. Ortakçı ise, tarlayı eker, biçer, ürünü kaldırır. Hasat sonu buğday ve saman yarı yarıya bölüşülür.

Bir kısım yoksul köylüler de ekin biçme zamanı başkalarının (yukarı orta köylülerin ve varlıklı köylülerin) tarlalarını biçerler. Karşılık olarak tarlaya ekilen tohum kadar (bider kadar) buğday alırlar.

Şehirlere göçenlerin çoğunluğunu bunlar teşkil ediyor. Bunlar özellikle Antep'de, hamallık, odun kırıcılığı, un fabrikalarında işçilik

vs. yapmaktadırlar. Almanya'ya gidenlerin de çoğunluğu yoksullardır. Köylüler, "eğer Almanya olmasaydı, çoğu acından ölürdü" demektedirler.

Yoksul köylüler, Ziraat Bankası'ndan ve Tarım Kredi Kooperatifleri'nden faydalanamıyorlar. 200 lira kredi alabilmeleri için epey ter döküp bir sürü kapı aşındırmaları gerekir. Çoğu hiç kredi alamaz. Gün geçtikçe yaşama şartları zorlaştığından, bu borçların ödemeleri ayrı bir dert oluyor. Üç-beş mahalli faizciye, bakkallara vs. borçlu olmayan yoksul köylü hemen hemen yoktur. Toprağı ve hayvanı olmayan yoksul köylülere faizciler de borç vermiyor.

Bu tabaka, devrime ve silahlı mücadeleyle kuvvetli bir istek duymaktadır; her türlü reformist ve burjuva görüşlere dudak bükmemektedir. Köylük bölgelerde dayanacağımız esas kuvvet bunlardır, bunların kaderi ve kurtuluşu, proletaryanın kaderi ve kurtuluşuyla kesin olarak ve kopmaz bir şekilde birleşmiştir.

Orta köylüler : Yıllık gelirleri 15 bin lirayı geçen aileler, genellikle bu gruba girerler. Bunlar, ya nisbeten iyi topraklara sahiptirler, ya 50-60 davara sahiptirler, ya da hem bir parça iyi toprağa hem de bir miktar koyuna sahiptirler. Bir kısmının iki öküzü, bir veya birkaç ineği, bir eşiği veya katırı vardır. Bir kısmının ise, toprağı ve davarı az olduğu halde (veya hiç olmadığı halde), elinde bir miktar parası vardır. Özellikle Almanya'ya gidip dönenlerin, dolmuşçuların, nahiye-de bakkallık yapanların ve benzerlerinin durumu böyledir. Bunlar da orta köylü sayılırlar. Bunların bir kısmı faizle para verir, bir kısmı şehirde arsa vs. satın alır, bir kısmı ticarete atılır. Orta köylü aileleri çokluk bakımından yoksul köylülerden sonra gelirler. Fakat bunların sayısı yoksulların yanında pek az kalır. Almanya'ya gidip dönenlerin aileleri, önceden yoksul köylü iken, orta köylü saflarına geçmişlerdir ve bu durum orta köylülerin sayısında bir yükselme yaratmıştır.

Orta köylüler, genellikle tarlalarında kendileri çalışırlar. Yoksulları çalıştıranlar da vardır ama bu hiçbir zaman büyük ölçülere ulaşmaz. Davar sahiplerinden birkaç aile birleşerek çoban tutarlar, az bir kısmı davarı kendi otlatır. Yine toprağı az olan bazı orta köylüler kendilerinden daha varlıklı olan orta ve zengin köylülerin yanında ortaklık yaparlar.

Orta köylüler, Ziraat Bankası'ndan ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden yeterince faydalanamıyorlar. Sahip oldukları toprak oranında 500-1000 lira arasında kredi alabiliyorlar. Gübreden yeterince faydalanamıyorlar, kendilerine çok pahalıya maloluyor. Bu yüzden birçoğu mahalli faizcilere borçludur. Durumları nisbeten iyi olanlar, faizli borçları az olanlarla hiç olmayanlardır. Bunlar, her yıl bir miktar ihtiyaç fazlasını bir kenara koyabiliyorlar. Bir kısım orta köylülerin yıllık gelirleri daha fazla olduğu halde, faizli borçları da o ölçüde fazla olduğu için bunların durumu, geliri daha az fakat borçsuz orta köylülerden daha kötüdür. Mesela, bir köylü başka bir yerdeki toprağından 35 bin lira yıllık gelir sağlamıştır. Fakat bu aile 70 bin lira faizli borç altındadır. Bu yüzden durumları, yıllık geliri 15-20 bin lira olan borçsuz bir aileden daha kötüdür.

Orta köylülerin de çoğu kış aylarında Antep, Adana ve İstanbul'da işportacılık yapmaktadır. Orta köylüler arasında hamallık, odun kırıcılık, inşaat işçiliğı, dilencilik yapanlar yoktur. Bu işler yoksul köylülere düşmektedir.

Artan hayat pahalılığı ve yaşama şartlarının zorlaşmasından ötürü, orta köylülerin çoğunluğunu teşkil eden alt kesimi gittikçe yoksullaşmaktadır; azınlık olan üst kesimi ise zengin köylülere yamanmaya çalışmaktadır.

Yoksul köylülerle, orta köylülerin alt kesimi, bölgede, köylü nüfusunun ezici çoğunluğunu teşkil etmektedir.

Orta köylülerin alt kesimi devrime isteklidir. Kendi kurtuluşunun silahlı mücadele ile olacağı gerçeğini gün geçtikçe daha derinden hissediyor ve kavıyorlar. Reformcu görüşlere kuşkuyla bakıyorlar.

Orta köylülerin üst kesimi de devrime sempati duyuyor. Yalnız bu kesim, işçi ve köylülerin, silahlı mücadele ile başarıya ulaşabileceğine pek ihtimal vermiyor. Bunlar, çoğu kere burjuva reformculuğına kapılıyorlar. Ordudaki subaylardan bizim tarafımızı tutanların bulunup bulunmadığını çok merak ediyorlar ve onlara bel bağlıyorlar. Hakim sınıfları olduğundan kuvvetli, halkı da olduğundan zayıf görüyorlar. Bu tür görüşler, özellikle zengin köylü saflarına katılma şansı yüksek olanlar arasında yaygındır. İlerde, devrim dalgası büyüüp kabarcınca, orta köylülerin bu kesimi de tereddütlerden arınmış olarak

devrim saflarına katılacaklardır.

Zengin Köylüler : Bunların yıllık gelirleri, genellikle 40-50 bin liranın üstündedir. Bir kısmının yıllık geliri 100 bin lira civarındadır. Zengin köylülerin sayısı çok azdır. Bütün köylü ailelerine oranı % 1'i geçmez.

Genellikle oturdukları köylerin en verimli toprakları bunların elindedir. Sebzeliğe ve bostanlığa elverişli sulu yerlerin çoğu da bunlara aittir. Çoğunun 50'den fazla, bir kısmının ise 100'ün üstünde davarı vardır. Yine hepsinin elinde en az 20-30 bin liradan başlamak üzere para-sermaye mevcuttur. Bazılarının toprağı ve davarı az olmakla birlikte, para sermayesi fazladır; bazılarının ise para sermayesi azdır, fakat toprağı ve davarı fazladır.

Arazisi düz olanlar, topraklarını traktör ve pullukla kendileri adına işletirler. Bir kısmı, toprağını yoksul ve orta köylülere ortağa ettirirler.

Zengin köylülerin bir kısmı ticarete atılmıştır: Şehirlerde arsa, dükkan vs. sahibidir; yün, tereyağı, peynir, çökelek vs. satar; kaçakçılık yapar. Bölgenin en büyük afyon kaçakçısı, para sermayesi en fazla olan bir zengin köylüdür.

Zengin köylüler gübreden, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifi kredilerinden geniş ölçüde faydalanabiliyorlar.

Mahalli faizciler, zengin köylüler arasından çıkmaktadır. Zengin köylülerin bir kısmı, elindeki para sermayeyi yoksul ve orta köylülere (hatta zengin köylülerin aşağı kesimine) yüksek faiz oranlarıyla vererek, sermayelerini kabartmaya çalışıyorlar. Bölgenin yoksul ve aşağı-orta halli köylülerini iliğine kadar sömürenler, bunların ocaklarını söndürenler, faizcilik yapan zengin köylülerdir. Bunların bir kısmının % 3-4 oranıyla devlet bankalarından para çekip, köylülere % 60 faiz oranıyla vererek palazlandığını bizzat köylüler anlatmaktadır. Yine de bunlar, Ege ve Trakya bölgesindeki tefecilerle mukayese edildiğinde zayıf kalırlar. En kuvvetlilerinin sermayesi ancak 250 bin lira civarındadır. Bunların Batıdaki tefecilerden bir farkı daha vardır: Batıdakiler, borca ve faize karşılık, tütün, pamuk, ay çiçeğı, süt ve benzeri ürünlerle el koydukları halde; bunlar borcu ve faizini para olarak geri alırlar. Ancak para olarak ödeyemeyenlerin toprağını ve davarını gaspetmek-

tedirler. Çünkü bölgede, pazarda değer taşıyan ve bol miktarda alıcı bulan belli bir ürünün üretimi gelişmiş değildir.

Devrimci fikirler bölge sathına hergün artan bir hızla yayıldığından, ilerdeki silahlı mücadelenin kan kokusunu hisseden zengin köylülerin bir kısmı, geleceklerini garantiye almak için, ayrıca devrimci mücadeleyi hararetle destekleyen yoksul ve orta köylülerin halihazır-daki baskısından kurtulmak için, devrime sempati duyduklarını, kurşunlanan devrimcilere gözyaşı döktüklerini munasip bir dille belirtme ihtiyacı duyuyorlar.

İçlerinden devrime karşı olanlar açıkça tavır takınmıyorlar. Dolaylı yollardan karşı çıkıyorlar : "Hükümete karşı çıkılır mı ? Çıkarsan işte böyle olur", diyorlar. Bunlar, köylülerin baskısından korktukları için bölgede faaliyet gösteren devrimcileri ihbar edemiyorlar.

Ortakiler ise, "Bu işin olacağını hiç aklım kesmiyor. Fakat şu ölen, işkence gören gençlere yazık oldu. Çocukları kandırıp ateşe sürdüler" diyorlar. Bunların çoğunun fikirlerine göre, gençleri kandırıp ateşe süren de İsmet Paşa'dır.

Devrimci mücadelemizin ileri aşamasında, bunlardan bir kısmı (zengin köylülerin alt kesimi), emekliye emekliye durumu idare etmeye çalışacaklar, çok az bir kısmı ise (özellikle büyük faizciler) açıkça devrimin karşısında yer almak zorunda kalacaklardır.

Toprak ağaları : Bölgede halihazırda toprak ağalığı yoktur. Köylülerin anlattığına göre, eskiden "ağa" adı verilebilecek bazı kimseler varmış. Fakat, bunların köylüler üzerindeki baskı ve sömürüsü, büyük toprak mülkiyetinden ziyade, bunların ekonomi dışı cebirinden, zorbalığından, dini otoritesinden, aşiret ileri geleni olmalarından (bunun yanı sıra ekonomik güçlerinden) ileri gelmektedir. Bunlar, bulundukları köyde bir nevi mahalli despottur; köylülerin elindeki ürününü, beğendiği bir eşyasını, hatta karısını zorla elinden alırlar, onları kendi özel işlerinde beleş olarak veya karın tokluğuna diledikleri gibi çalıştırırlar, istediklerini askere göndermezler, istemediklerini gönderirler. Şimdi bile, çevredeki köyler bunların ismi ile anılmaktadır: ... uşağı gibi. Bu "ağa"lar ve onlardan ağalığı devralan çocukları, köylülerin mücadelesi ile ve kendi aralarındaki rekabet ve aşiret kavgalarıyla birer birer ortadan kalkmıştır. En son ağa kalıntısı da, 1956 yılında yine rekabet yü-

zünden, başka bir "ağa" tarafından öldürülmüştür. Böylece bu bölgede ağalık tarihe karışmıştır. Şimdi, bu "ağa"ların çocukları, yakınları vardır ama, köylüler üzerinde hiçbir otoriteleri kalmamıştır, ayrıca ekonomik bakımdan da diğer köylülerden farkları yoktur. Buna rağmen hala kendi kendilerine "ağalık" taslamaktadırlar, böbürlenmekte ve köylülere ve devrimci mücadeleye küçümseyerek bakmaktadırlar. Fakat kimsenin onları taktığı yoktur.

C) Bölgedeki Sınıf Mücadeleleri ve Köylü Kitlesinin Siyasi Bilinç Seviyesi :

Şimdi söz konusu bölgede köylülerin yürüttüğü sınıf mücadelesini ve bilinç seviyelerinin ne durumda olduğunu gözden geçirelim.

Faaliyet gösterdiğimiz alanın devrimci geçmişi, Osmanlılara kadar uzanıyor. Yaşlı köylülerden edindiğimize göre, Osmanlı düzeninin son yıllarında köy ağalarının ve Osmanlı devletinin zorbalığına karşı isyan eden kırk kadar köylü, dağlara çıkarak çeteler teşkil etmişlerdir. Çete mensuplarının hepsi de ağalar tarafından ezilen, yoksul köylülerdir. Kendi kapısında hizmet ettikleri müddetçe, ağa bunları askere aldırmamıştır; ne zaman ki bunlar ağalara boyun eğmeyi reddetmişler, o zaman ağalar bunları, "asker kaçığıdır" diye devlet kuvvetlerine ihbar etmişlerdir. Çeteler, zaman zaman ağaların evlerine baskınlar yapmışlar, kendilerine yapılan zorbalığın hesabını sormuşlardır, bir yandan da devlet kuvvetlerine karşı direnmişlerdir.

Kurtuluş savaşından sonra "ağa"ların halkın üzerindeki baskısı devam ediyor. Özellikle yoksul köylüler, ağaların kırbacı altında babalarından miras aldıkları kölelik mesleğini devam ettiriyorlar. Ağalar ve devlet, yoksul halkı ezmede birbirleriyle yarış ediyorlar. Bu zulüm yoksul köylülerin sabır taşını çatlatıyor. Köylülere tahakküm eden aşiret ileri gelenleri, köylülerin devlet baskısından duyduğu öfkeyi ve hoşnutsuzluğu zaman zaman kendi amaçları için kaldıraç olarak kullanıyorlar. Mesela Cumhuriyet'in ilanından sonra bölgede bir isyan oluyor. İsyanın başını Kasımoğlu köyünün sahibi ve aşiret ileri gelenlerinden olan Kasımoğlu Mehmet Ali diye biri çekiyor. Kasımoğlu 4-5 köyün halkını peşine takarak bağımsızlığını ilan ediyor. Devlet kuvvetleri bölgeyi sarınca, ancak iki saat dayanabiliyor. Kasımoğlu'yla üç

arkadaşı Elazığ'da idam ediliyor, geri kalan halka da işkenceler yapılıyor.

Cumhuriyet döneminde, daha önce de belirttiğimiz gibi, köylülerin mücadelesiyle ve aşiretler arasındaki çatışmalar sebebiyle "ağa"lar birer birer ortadan kalkıyor. 1950'lerde "ağa"ların kökü tamamen kazınmıyor.

Özellikle 1967'den beri kırılık bölgelere yayılan devrimci kıvılcımın tutuşturduğu noktalardan biri de, faaliyet gösterdiğimiz sahadır. Bölge köylüleri, demokratik hakları uğruna birçok miting ve yürüyüş tertiplemiş, haykırdığı devrimci sloganlarla hakim sınıfların yüreğine korku salmıştır. Hatta bu eylemlerden dolayı bir kısım köylü önderleri hapisleri boylamıştır.

Yurtsever gençliğin verdiği şehitlerden ikisi buralıdır. Bu iki yurtsever gencin ölümü, halkın sınıf kinini iyice körüklemiştir. Ayrıca Sinan ve arkadaşlarının hakim sınıfların zorba güçleri tarafından hunharca kurşunlanması da halkı derinden etkilemiştir.

Bölgede devrimci fikirler, devrim ve silahlı mücadele arzusu, siyasi bilinç umulmadık ölçüde yayılmış ve gelişmiştir.

Bölgedeki 21 köyden 5-6 tanesi Sünni, geri kalanları ise Alevidir. Alevi köylerin hemen hepsinde dinci baskıların etkisi sıfıra indirilmiştir. Daha 20 yıl önce, halkın süzülerek ayağını öptüğü dedelerin hali şimdi yürekler acısıdır. "Devrimci değilim" diyen dedeyi bulmak imkansızdır. Bunların çevrenin baskısıyla devrimci geçindiğini halk bildiğinden, onları sahtekarlar olarak görüyorlar ve sözlerine pek itibar etmiyorlar.

Sünni köylerde, dinin etkisi hala kuvvetle devam ediyor, hacıların, hocaların, gerici din adamlarının, köylüler üzerindeki gerici etkileri hala ayakta duruyor. Bölgede, Sünniler genellikle tutucu ve gerici, Aleviler ise ilerici ve devrimci bir rol oynuyorlar. Bunun nedenleri üzerinde burada durmayacağız. Yalnız şunu belirtelim ki, mahalli gerici ve devlet kuvvetleri, köylülerin sınıf mücadelesini Alevi-Sünni çatışmasına dökerek soysuzlaştırmak için ellerinden geleni yapıyorlar; Aleviler aleyhine Sünnileri kışkırtmaya ve böylece ezilen ve sömürülen köylüleri birbirine düşürmeye çalışıyorlar; özellikle gerici din adamları, "devrimciliği", "kızılbaşlık" olarak damgalıyorlar, "bak-

sana hep kızılbaşlar bu fikirleri taşıyor, bu iş kızılbaşlığın ta kendisidir" diye köylüleri sahtekarca aldatmaya çalışıyorlar, ve ne yazık ki hala emekçi Sünnilerin çoğunluğu da buna alet ediliyor. Fakat Alevi halk genellikle bundan etkilenmiyor. Bunlar, "Sünnilik, Alevilik, Kürtlük, Türklük diye ayırım yapmak yanlıştır, bu kavga fakir zengin kavgasıdır, kimden olursa olsun bütün fakirlerin birleşmesi şarttır, " diyorlar.

Faaliyet gösterdiğimiz 21 köyden, 20 tanesi Kürt'tür. Alevi köylerin hepsi de Kürt'tür. Fakat bölgede Kürt milliyetçiliğinin en küçük bir belirtisine bile rastlamak imkansızdır. Tersine, hakim sınıfların zorla "Türk'leştirme" politikası epey başarı kazanmış ve Kürtler arasında bile "Türk milliyetçiliği"nin başgöstermesine yol açmıştır. Halkın çoğunluğu, yoksul Kürt ve Alevi olduğu için yüzyıllardan beri üçlü bir baskının (iktisadi, milli ve dini baskıların) boyunduruğuna koşulmuşlardır. Baskıların baş uygulayıcısı olan hakim sınıfların zorba devlet gücü, halkta korku yaratmayı da bir ölçüde başarmıştır. Bu korku özellikle yaşlılarda kendini gösteriyor, ve bunlar, silahlı mücadele söz konusu olunca aşırı bir ihtiyatlılık gösteriyorlar. Kasımoğlu ve Dersim ayaklanmalarının bastırılmasının ve bundan sonra ezilen halka vahşice işkence edilmesinin de bu aşırı ihtiyatlılıkta payı vardır.

Burada olumsuz bir nokta olarak şunu da belirtmeliyiz; bir kısım köylülerin Almanya'ya gitmiş olması, diğer bir kısmının da gitme umudu, bölge halkının devrimci öfkesini az da olsa yatıştırmıştır. Öte yandan yoksul köylülerin ve özellikle yoksul köylü gençlerinin hemen hemen hepsi silahlı mücadele fikrinde birleşiyorlar. Bunlar arasında, herşeylerini feda edip silahlı mücadeleye derhal katılmaya hazır olanlar da var.

İlkokul öğrencileri ve az çok konuşmayı beceren 4-5 yaşındaki çocuklar bile kendilerini devrimci görüyorlar, bozuk Türkçeleriyle "devrimciyim", "sosyalistim" diyerek sol yumruklarını havaya kaldırıyorlar.

Genç kadınların, gelin ve kızların çoğu devrimci mücadeleye kuvvetli bir sempati gösteriyorlar. Silahlı mücadelenin özlemini çekiyorlar. Ölen devrimci gençler için ağıtlar söyleyip, gözyaşları döküyorlar. Bölgede faaliyet gösteren arkadaşları sevgi ve saygıyla bağır-
la-

rına basıyorlar. Hatta bir kısım genç kızlar, ilerde katılmayı düşündüğü silahlı mücadeleye engel teşkil etmemesi için, evlenmeyi bile düşünmüyorlar.

Bölgede devrimci hareketimizin henüz yeni faaliyete başladığı bu dönemde bile, ihtilalci fikirlerin yoksul halk arasında nasıl kök salıp yeşerdiğinin yüzlerce somut örneğini görmek mümkündür.

D) 1. Bölümün Özeti ve Sonuçları :

Faaliyet gösterdiğimiz bölgenin belli başlı iktisadi, sosyal ve siyasi özellikleri şunlardır :

1) Bölgede ticari kapitalizm, özellikle son yıllarda hızlı bir gelişme göstermiş, emperyalist tekellerin ve işbirlikçi büyük sermayedarların malları köylere kadar sokulduğu gibi, köylülerin malları da hergün artan ölçülerde pazara taşınır olmuştur. Bu gelişme, köylülerin, emperyalist tekeller, işbirlikçi, burjuvalar ve bir yığın aracı tacirler tarafından insafsızca sömürülmesine, iflasa ve sefaletle sürüklenmelerine yol açmıştır.

2) Öte yandan, üretimde sosyal işbölümü henüz gerçekleşmemiştir; yani bir yanda işgücü satın alan toprak veya sürü sahiplerinin, diğer yanda işgücünü satarak geçinen işçilerin ve yarı işçilerin bulunduğu sistem gerçekleşmemiştir. Özellikle pazar için üretim dalı henüz yoktur. Kapitalizm, çok geri ve ilkel bir seviyededir. Zengin köylüler yeni teşekkül etmektedir ve bunlar da, köylü kitlesini ücretli işgücü yoluyla değil, faizli borç yoluyla sömürmekte ve bu yoldan pazarlanmaktadır.

3) Bölgenin yoksul ve orta halli köylüleri, iktisadi baskının yanında, ayrıca milli ve dini bakımlardan da baskı altındadır. Köylüler yıllardır, her üç alandaki baskıya karşı, yiğitçe karşı koymuş ve önemli mücadelelerden geçmiştir.

4) Yüksek ticaret kârları ve borç faizleri ile iliğine kadar soyulup sömürülen geniş köylü kitlesi (yoksul ve orta halli köylüler, hatta zengin köylülerin aşağı kesimi) Demokratik Halk Devriminin güçlerini teşkil etmekte ve hızla devrimci mücadelenin saflarında yerlerini almaktadırlar. Faizciler, bir kısım zengin köylüler, vurguncu tacirler, ge-

rici din adamları, yoz ve rüşvetçi ve zorba memurlar, daha dolaylı olarak işbirlikçi büyük sermayedarlar ve ABD emperyalizmi, köylülerin düşmanlarıdır ve karşı-devrim saflarını teşkil etmektedirler.

5) Faaliyet gösterdiğimiz bölgede, mahalli otorite hemen hemen yok gibidir. Urfa, Mardin, Diyarbakır'ın ovalık bölgesinde olduğu gibi, mahalli gericilerin, köylüler üzerinde baskı uygulayacak özel kuvvetlerine ve fedailerine rastlanmaz. Gericiler, köylüler üzerindeki hâkimiyetlerini, doğrudan doğruya devlet otoritesine (jandarma, komando ve polis teşkilatına, askeriye) dayanarak devam ettiriyorlar. Bu yüzden, iktidarın ele geçirilmesi için "sınıf düşmanlarının imhası" politikası, bu bölgede esas politika olamaz. İktidar mücadelesi, doğrudan doğruya devlet kuvvetlerine karşı (yani merkezi otoriteye karşı) yürütölmek zorundadır.

2. Bölüm

Bölgedeki Devrimci Faaliyet

A) Burjuva ve Küçük Burjuva İlerici Grupların Bölgedeki Faaliyetleri ve Etkileri

Bu gruplardan hiçbirisi bölge köylöleri arasında, ciddi, kalıcı ve esaslı bir ihtilalci faaliyet yürütmemiştir.

Türkiye İşçi Partisi'nin seçim nutukları dışında, herhangi bir faaliyeti olmamıştır ve zaten sadece burada değil, başka yerlerde de durum aynıdır. Eskiden TİP'e önemli ölçülerde oy çıktığı halde, şimdi köylöler arasında TİP'in etkisi hemen hemen sıfırdır.

TİP'in etkisinin yıkılmasıyla birlikte, gençler vasıtasıyla köylöler arasında Mihri Belli görüşleri yayılmaya başlamıştır. Mihri Belli grubunun da, bölgede ciddi ve kalıcı bir faaliyeti olmamıştır. Ne propaganda, ne ajitasyon, ne de örgütlenme alanında. M. B.'nin kendisi, bölgeye birkaç kere gelip gitmiş, birkaç köylöyle temas etmiş, fakat onlara devrimci subayların pek yakında darbe yapacağını müjdelemekten (!) başka birşey yapmamıştır. Bir seferinde köylölere, "askeri bir darbenin an meselesi olduğunu" söylemiş ve "gece radyolarının başından ayrılmamalarını" tavsiye etmiştir.

Mihri Belli grubuna mensup diğer gençlerin bölgedeki faaliyeti de, arasıra mitinge çağırmaktan ve gelip geçici ve reformcu propaganda faaliyetlerinden ibarettir. Köylüleri silahlı mücadele için örgütlen-dirme akıllarından bile geçmemiştir. Bu bakımdan M. Belli grubunun bir hareket olarak pek bir etkileri olmamakla birlikte, fikirlerinin etkisi hala belli çevrelerde belli ölçülerde vardır, fakat bu etki kolayca sili-nip yok edilebilecek cinstendir.

Kıvılcımlı grubunun hiçbir faaliyeti ve etkisi yoktur.

Bölgede, halkın en yakından tanıdığı ve etkilendiği hareket THKO'dur, özellikle de Sinan Cemgil grubudur. 1971 ilkbaharında bölgenin dağlarına gelip, kendi deyimleriyle "kır gerillası"nı başlatma-ları, dağlarda aç kalmaları, soğukta yatmaları, hatta bu yolda üç ölü vermeleri, silahlı mücadeleye büyük bir özlem duyan halkı derinden etkilemiştir ve kedere boğmuştur. Köylüler Cemgil ve arkadaşlarının hareketini silahlı mücadeleye duydukları özlemin somut bir ifadesi olarak görmüştür. Halkın çoğunluğu Cemgil ve arkadaşlarının kendi-leri için öldüğünü düşünmektedir. Bu yaz, bir ihtiyarın ölümü üzerine toplanan köy kadınları, ölüyü fırsat bilerek, akşama kadar Sinan, Ni-yazi, Battal ve Cevahir üzerine ağıt yakıp gözyaşı döktüler. Şimdiye kadar doğan çocukların birçoğuna Sinan ismi konmuştur. Bununla be-raber THKO'nun da halk üzerindeki etkisi uzak bir sempatiden ibaret-tir, ve bu sempati örgütlü ve kalıcı bir hale getirilmiş değildir. THKO'nun örgütlenmesi zaten belirli ve disiplinli bir örgütlenme değil, anarşist bir örgütlenmedir. Ne tüzüğü, ne programı vardır, ne de saflarına katılanlardan ideolojik bir birlik talep etmektedirler. Grupla-rına katılan herkesi kendilerinden ve örgüt üyesi saymaktadırlar. Böyle bir örgütlenme, böyle birlik elbette kalıcı olamaz ve olamamış-tır. Halkın çoğunluğunun Deniz-Sinan grubuna duyduğu sempati, bun-ların örgütüne ve siyasi çizgisine duyulan bir sempati değil, genel ola-rak devrime ve silahlı mücadeleye duyulan bir sempatidir. Onların örgütüne ve siyasi çizgisine bağlılık gösterenler, üç-beş köylüyü geç-mez. Ayrıca THKO hareketinin kesin yenilgisi birçok köylünün kafa-sına, bunların tuttuğu yolun yanlış olduğu bilincini yerleştirmiştir. Gençlik içindeki taraftarlarının çoğu tereddüte düşmüş ve başka safla-ra geçmiştir.

Bölgenin ileri durumdaki köylü devrimcileri, Sinangilin halkın fikrini almadan işe girdiğini, halktan gizlendiğini, böyle davranmakla hata ettiklerini söylüyor. Halkın çoğunluğu şu fikirde birleşiyor : Dağda mağaralarda değil, köylerde kalacaklardı. Köylere yerleşip, gizlice çalışarak halka fikir vereceklerdi. Halk da silahlı mücadeleye hazır duruma geldikten sonra başlanacaktı.

Köylülerin bazıları, "yardım edelim, gerekirse biz de katılalım" düşüncesiyle kendilerini günlerce aramış, bulamamışlar, bulanlara ise Sinan ve arkadaşları "bizimle görüşmeyin, daha iyi olur". diye ikazda (!) bulunmuşlar. Köylüler, onların bu tutumlarını da doğru bulmamaktadırlar.

Köylülerin eleştirileri tamamen doğrudur. Sinan ve arkadaşları, gerçekten de halktan kaçmışlardır. Kitleler içinde en ufak bir faaliyetleri, onları mücadeleye katmak için en ufak gayretleri olmamıştır. Sadece birkaç eve, ekmek temin etmek ve yatmak için uğramışlardır. Köylülerden sağlanan yardım, tamamen köylülerin kendi gayretleriyle gerçekleşmiştir. Bunun sebebi nedir ? Bunun sebebi, Sinan ve arkadaşlarının ideolojik ve siyasi çizgilerindeki sakatlıktır; onların burjuva subaylarının darbesine ve burjuva reformculuğuna bel bağlamalarıdır. Bunlar, köylülerin ve işçilerin silahlı mücadelesiyle değil, subayların darbesiyle devrimin (!) başarıya ulaşacağını düşünüyorlardı. Kendileri de sadece böyle bir darbeye ortam hazırlayacaklardı. Bu yüzden de köylüleri örgütlemeye ne lüzum görüyorlardı, ne de ihtiyaç duyuyorlardı. Yine bunların örgütsel bakımdan bağlılıkları olmasa bile, ideolojik bakımdan en çok beğendikleri ve benimsedikleri çizgi M. Belli'nin revizyonist, reformcu çizgisiydi. Birçok olay, bunların pratik faaliyetlerinden tutun da 12 Mart muhtırası üzerine silah bırakma tartışmalarına ve mahkemelerdeki ifadelerine kadar her şey bu söylediklerimizi doğrulamaktadır.

Şu noktayı kavramakta da fayda vardır: Bu derece kitlelerden kopuk bir hareket bile, hakim sınıfların zorba güçlerine karşı silaha sarılmış olduğu için, halkı etkileyebiliyor, onun sevgisini kazanabiliyor.

THKP-THKC'nin sözkonusu bölgede belli bir faaliyeti ve etkisi yoktur. Şehirde bir çalışmaları olup olmadığını bilmiyoruz. Fakat özellikle gençlik içinde faaliyet göstermeleri ihtimali kuvvetlidir.

Çünkü şehirdeki liseli gençler ve bir kısım aydınlar arasında nisbeten etkili oldukları görülmektedir.

B) Komünist Hareketimizin Bölgedeki Faaliyet ve Etkisi

Bölgeye, ilk arkadaş ... ayında gönderildi. Daha önce de, bölgede birkaç propaganda gezisi yapılmıştı. Ayrıca birkaç kişiyle mektuplaşıyor, bazı köylülere İ-K gazetesi gönderiliyordu. Köylülerin büyük çoğunluğu, en ileri unsurların bir kısmı da dahil, çeşitli akımları, komünist hareketle burjuva ve küçük burjuva kliklerini birbirinden henüz ayıramıyor, hepsine aynı gözle bakıyordu. Daha önceki miting ve gösterilere katılmış, adı sık sık duyulan ve çeşitli akımların ayrılıklarından haberdar bir kısım köylüler ise, genellikle bizim hareketimizin karşısında yer almışlardı. Şehir içinde, gençlik arasında, hemen hemen tamamen tecrit edilmiştik. Bunda bizim hatalarımızın payı olduğu gibi, bize karşı çıkanların sınıf karakterlerinin de payı vardır.

Bölgeye, kalıcı bir faaliyet yürütmek üzere gönderilen ilk arkadaş, daha önce de sözkonusu bölgede kalmıştı: Fakat ne ilk sefer ne de sonradan gönderildiğinde ciddi bir faaliyet yürütebildi. Bunda, hem arkadaşın şahsi eksikliklerinin, tecrübesiz ve insiyatifsiz oluşunun, hem de hareketimizin köylük bölgelerdeki faaliyetin yürütülmesinde belli bir eylem programına ve perspektife sahip olmamasının, ayrıca o günlerde verilen görevleri kontrol imkanından büyük ölçüde mahrum olmasının payı vardır.

Bölgeye ikinci arkadaş, Temmuz başında gönderildi. Hemen peşinden, yeni gönderilen arkadaşla, bir genç köylü arkadaş örgütlendi. İlk arkadaş zaten örgütlüydü. Böylece üç kişilik bir komite teşkil edildi ve bölgedeki faaliyetin tamamından bu komite sorumlu kılındı. İlk arkadaş sekreter tayin edildi ve kendisine neler yapacağı genel hatlarıyla birkaç defa etraflı olarak anlatıldı. Fakat verilen görevler yine zamanında kontrol edilemedi. Bunun nedeni, görevleri kontrol etmesi gereken arkadaşın, kadro yetersizliği yüzünden bir yığın işi üstlenmek zorunda kalmasıdır. Bölgede Ağustos'a kadar belli bir faaliyet yürütülemediği sonradan anlaşıldı. Sebepleri şunlardır : 1) Her üç arkadaşın da köylüler arasında gizli çalışmada tecrübesiz ve insiyatifsiz oluşu. Gizliliği, kendini kitleden saklamak şeklinde anlamaları. 2) Sıkıyöne-

timin ilkbalarda bölgeye yaptığı baskının köylüler ve arkadaşlar üzerinde yarattığı olumsuz etki. 3) Hareketimizin verilen görevleri kontrol edemeyişi, arkadaşlara zamanında talimat verme bunları kontrol etme imkanlarının sınırlılığı.

Bölgede bu üç arkadaşla ciddi bir faaliyet yürütülemediği tespit edilince daha tecrübeli bir arkadaşın bölgeye gönderilmesine karar verildi. Ağustos başında ilk arkadaş, bölgeden alınıp başka bir yere gönderildi. İkinci arkadaş bir müddet yalnız kaldı. Bu arkadaşın da bölgeden alınması düşünülmüyordu. Fakat, sonradan vazgeçildi. Çünkü tek başına kalan arkadaş, kendi inisiyatifi ve gayretiyle hatalarını altetmiş, bölgede bir sürü ileri köylüyle bağ kurmuştu. Arkadaşın bu faaliyeti, hem kendisini geliştirmiş, hem de çevresini genişleterek bölgede barınma ve yerleşme imkanlarımızı arttırmıştı.

Arkadaş, bölgeye gönderilen devrimci yayınları, Şafak gazetesini, köylüler arasında geniş ölçüde dağıtmıştı. (Daha önce, gizlilik gereği olarak (!) en ileri köylülerden yayınları sakladıklarını da sonradan öğrendik.) Bir yığın, sağlam, kararlı, kavrayışlı ve yetenekli yoksul köylüyle ilişki kurmuş, bunların sevgi ve sempatisini kazanmıştı.

Çalışmanın bu ilk adımından sonra, daha tecrübeli bir arkadaş bölgeye gönderildi. Bundan sonra, çalışmalar yeniden gözden geçirildi ve hatalar tespit edildi. En önemli hata şuydu : Arkadaşlar, Türkiye'de gerçek komünist hareketi temsil ettiğimizi, burjuva ve küçük burjuva klikleriyle aramızdaki ayrılıkları kitlenin anlayacağı bir dille anlatmayı büyük ölçüde ihmal etmişlerdi. Gerçi, propaganda faaliyetinin her anında, hareketimizin genel politikasını, genel olarak ortaya koymuşlardı. Fakat, diğer revizyonist ve maceracı klikleri, bunların canalıcı hatalarını, açık, kesin ve kararlı bir dille, kliklerin isimlerini de zikrederek eleştirmemişlerdi. "Şimdilik, ayrılıkları kavramaya kitlelerin politik bilinci yetmez" diye düşünüyorlardı ve böyle düşünmekle gerçekte kitlelerin gerisinde kalıyorlardı. Çünkü, bizim eleştirdiğimiz birçok noktayı, köylüler, hataların derin teorik temellerini kavrayamamakla birlikte, pratik sonuçlarına bakarak kavramışlar ve bunları her fırsatta ortaya koyuyorlardı. Bu hata yüzünden sağlam unsurlar, hareketimize kesin olarak kazanılamamış ve örgütlenememişti. Bu hata düzeltildi. Şimdi, köylüler ve aydınlar arasında hareketimizin

politikasını kavrayan ve kesinlikle benimseyen taraftarlarımız var ve bunların sayısı gittikçe artıyor. Bunlardan bir arkadaş yakında örgütlendi, birkaç tanesi de örgütlenmeye hazır durumdadır. Yine birçok köylü, çeşitli şekillerde hareketimizin hizmetine sokulmuştur. Mesela buluşma ve yazışmalarda adreslerinden faydalanıyoruz; çeşitli yayınları ve gizlenmesi gereken şeyleri evlerinde saklıyoruz; çeşitli yayınları onlar vasıtasıyla başkalarına ulaştırıyoruz; bir kısmına bir grup örgütlemeleri, gizli yayınları birlikte okumaları görevini veriyoruz; kendimiz geniş ölçüde köylülerin yardımıyla barınıyoruz vs. vs.

Bugüne kadarki faaliyetimizle, bölgedeki en ileri köylüleri aşağı yukarı tespit etmiş durumdayız; iyiyi kötüden, cesuru korkaktan, fedakarı bencilden, ağzı peki gevezeden, inançlıyı inançsızdan, çalışkanı tembelden, alçak gönüllüyü öğüngeçten, becerikliyi beceriksizden vs. vs. belli ölçülerde ayırmış durumdayız; kimlerden nasıl faydalanabileceğimizi, kimlere ne ölçüde güvenebileceğimizi, yine belli ölçülerde biliyoruz. Önümüzdeki günlerde şunları yapacağız : 1) İleri ve güvenilir unsurları özel olarak eğitip, bunları, yeteneklerine ve hareketin ihtiyaçlarına uygun düşen görevler etrafında örgütleyeceğiz. 2) Henüz hakkında yeterli kanaat edinemediğimiz kişileri, bunlara çeşitli görevler vererek deneyeceğiz. 3) Henüz tanıma imkanı bulamadığımız ileri ve güvenilir ve köylüler arasında "itibar" sahibi köylüleri (özellikle yoksul köylüleri) tanıyıp hareketimizin bir parçası haline getirmeye çalışacağız. 4) Hareketimiz sözkonusu bölgede belli bir gelişme seviyesine ulaştığında, faaliyet sahamızı, yeni bir alana doğru genişleteceğiz.

Şehir merkezinde, bugüne kadar belli bir faaliyetimiz olmamış, olamamıştır. Orada gençliği örgütlemek üzere gelmesini istediğimiz arkadaşın durumu hakkında hala bir haber alamadık. Daha önce şehir içinde görevlendirmeyi düşündüğümüz kişi, herşeyi yüzüstü bırakıp kaçtı. Şehir içinde örgütlü durumda bir arkadaş var. Bu arkadaş, daha önce kendisine teklif edilen bir görev karşısında gevşeklik ve tereddüt gösterdi. Daha sonra kendisiyle kararlaştırılan bir görüşmeye gelmedi. Daha sonra ise, hem görevlerin çokluğu yüzünden, hem de arkadaşın polisce çok tanınmış birisi olmasının yarattığı mahzur yüzünden kendisiyle görüşmek mümkün olmamıştır. İlk fırsatta bu arkadaşın durumu da kesin bir çözüme bağlanacaktır. Ya kendisine bir görev verile-

cek, ya da gevşeklik ve tereddüt göstermeye devam etmesi halinde örgütle ilişkisi kesilecektir.

Şunu da ekleyelim : Köylük bölgede yürüttüğümüz faaliyet şehir merkezini de etkilemiştir. Bölgemizdeki köylerden, liseye giden yüze yakın öğrenci, hareketimizden etkilenmiş ve bizim çizgimize yakınlık ve sempati göstermeye başlamıştır. Ayrıca, köyde tanıdıklarımız vasıtasıyla, şehirde geniş imkanlar yaratma imkanı doğmuştur. Gençlik arasındaki tecrit zinciri kırılmıştır. Şimdi, şehir içinde bizim saflarımıza kayan potansiyeli örgütleyecek ve hareketimizin diğer kesimleriyle irtibatımızı sağlayacak tecrübeli bir arkadaşla acil olarak ihtiyacımız vardır.

C) İkinci Bölümün Özeti ve Sonuç

Genel olarak dünyada özel olarak da ülkemizde devrimci mücadele hızla gelişmektedir. Ülkemizde, büyüyen ve derinleşen iktisadi ve siyasi buhran, silahlı mücadelenin objektif şartlarını yaratmış ve olgunlaştırmış durumdadır. Bölgemizde silahlı mücadele için şartlar daha da elverişlidir. Sinan ve arkadaşlarının yenilgisi, sıkıyönetimin baskı ve zorbalığı halkı biraz sindirmekle birlikte, en doğru ihtilalci fikirlerin filizlenmesi şartlarını da yaratmıştır. Şimdi halk şu gerçeği hergün daha iyi kavıyor : "Burjuva subaylarıyla veya halktan kopuk küçük bir aydın grubuyla devrim yapılamaz. Sömürülen ve ezilen halkın bizzat silaha sarılması gerekir. Devrim, çok iyi hazırlanmayı gerektiren, büyük fedakarlıklar isteyen ağır ve ciddi bir iştir."

Eğer bir komünist hareketin taşıması gereken vasıflara sahip olur ve bunları sürekli olarak muhafaza edersek, hareketimizin hızla büyü-yüp gelişeceğine, halk kitleleri arasında dal budak salıp kökleşeceğine derinden inanıyoruz. Çünkü halk tava gelmiş toprak gibidir. Bizler de sağlam ve yeşermeye hazır tohumlar olmalıyız.

Arkadaşlara anlatacaklarım var :

Birincisi benim vurulmam ve içeri düşmem hakkında. Arkadaşlar, belki duydunuz, köm yerinde sabaha karşı jandarmaların ani baskısına uğradık. Baskına uğradığımızda nöbeti tutan arkadaşın çok büyük ihmalkarlığı var. Kendisi mutlaka ağır cezaya çarptırılmalıdır. Baskın sırasında biliyorsunuz ki bir arkadaşımız derhâl öldü. Ben tabii, onun öldüğünü sonradan öğrendim. Ben yayılım ateşi altında ilk önce paçayı kurtardım. 500-1000 metre koşarak. Fakat peşimi bırakmadılar. Aniden tekrar ateş yağmuruna tutuldum. Kendimi yere attım ama bu arada kafamdan hatırı sayılır bir kurşun yarası, boynumda saçma olduğunu sonradan öğrendiğim 45-50 yara aldım. Oraya yarı-baygın vaziyette düştüm. Jandarmalar beni tekmeleyip diğer arkadaşların peşine düştüler. O arada nüfus cüzdanımı almışlar. Yarım saat sonra ayıldım. Düşme kalka, sendeleyerek oradan uzaklaştım. Bir yere gidip gizlendim. Şunu da söyleyeyim, üzerimde hiç bir silah yoktu. Silahlar (zaten önemsizdi) nöbetçide ve başkalarında idi. Bölge kontrol altında olduğu için gizlendiğim yerde iki gün beklemek zorunda kaldım. Üzerimde kibrit yoktu. Kanlı elbiseleri değiştirebilmek için başka elbise yoktu. Ayrıca yiyecek te yoktu. İki gün sonra aç susuz bir köye gittim. Köylüler beni eve almadıkları gibi ekmek dahi vermediler. Bölgede korkunç bir terör esiyordu çünkü. Başka bir köye gittim. Orada yaralarımın melhem sürdüler, karnımı doyurdular, yiyecek verdiler, ayaklarımı ısıttılar, biraz yiyecek verdiler. Beni uzak bir mağaraya götürüp bıraktılar. Bu arada söylemeyi unuttum. Baskına uğradığımızda ayağımdaki ayakkabıların her ikisinin altı da topuğuna kadar yırtıldı. Ayaklarım donmaya başlamıştı. Köylüler gerçi yeni ayakkabı verdi ama donma devam etti. İki gün daha mağarada kaldım. Yaramın biraz iyileşmesini ondan sonra ana yola çıkıp gitmeyi düşünüyordum. Fakat ayaklarımın acısı gittikçe arttı. Isıtmak için başka köye gittim. Korkudan beni eve almadılar. O gece bitkin vaziyette dışarıda yattım. Ayağımdaki donma daha da arttı. Ertesi gün (ki 5. gündü) her ne pahasına olursa olsun gündüzleyin ana yola çıkıp gitmeye karar verdim, başka çarem yoktu. Bir köyde yol sordum. Köyün öğretmeni azılı bir gericiymiş. İki gerici köylüyü daha

teşvik ederek beni yakaladılar. Jandarmaya teslim ettiler. Jandarma beni feci hırpaladı. Ondan sonrası kısaca şöyle: Tunceli Elazığ'a, Elazığ'da Diyarbakır'a teslim etti. Polis rasgele soruşturmaları hariç ifade falan almadılar. Şimdi Diyarbakır'da hem gözetim hem tedavi altındayım. Başımdaki ve boynumdaki yaralar 20 günde kapandı. Bu arada şunu belirteyim: Yaralı vaziyette bir hafta her iki kolumdan çarpmıha gerer gibi gerdiler. İsrar üzerine kelepçenin birini çözdüler. Şimdi tek elimle karyolaya kelepçeli durumdayım. 26 Ocak'da baskına uğramıştık. 22 Şubat'da her iki ayağımdan da ameliyat oldum. Sağ ayağımda hiç parmak kalmadı. Vaziyet te pek parlak değil. Sol ayağımda hatıra olarak küçük parmağım kaldı. Tedaviye devam ediyorlar, ne zaman iyileşiriz bilmem. Doktorlar gelecek ayın 15'ini tahmin ediyorlar. Bu arada yataktan hiç inemiyorum. Fakat tek kelepçe hala bağlı duruyor.

Savcı geldi, bir kimlik tespiti yaptı. Sorgu için iyileşmemi bekliyorlar. Bu arada poliste bazı şeyler duydum. Savcı Ümraniye'de kaldığımız bir evin tespit edildiğini söyledi. Bir başka polis bana Asur diye hitap etti. Bir başka polis tıplı bir kızın öldürüldüğünü söyledi. Yine savcı bana Musa ve Hamza diye hitap etti. Bir başka polis Çapalı Hikmet'in yakalandığını söyledi. Çapalı Hikmeti okuldan tanırım. Ama devrimci faaliyetle ilgisi olduğunu bilmiyordum. Okul arkadaşım Metin Çetin'le görüştüler. Ocak'dan beri içerdeymiş. Yine polis bana Siverek'ten olduğunu söyledikleri birini gösterdiler. Güya bize silah gelmiş, sınırdan o alacaktı. Ha bre dövüyorlardı. O beni tanıdığını, Musa olduğumu, evlerinde kaldığımı söyledi. Oysa ben onu tanımıyorum, Musa da değilim. Yine Siverek'ten Serdar mı, Seyithan mı diye biri içeri düşmüş. Bunu sadece duydum. 15 gün sonra çözülmüş (Ocak'da düşmüş). Birçok şey söylemiş. Yine bizim davalarla ilgili olarak ve galiba Seyithan'ın konuşmasıyla ilgili olarak Siverek'ten daha başkaları da varmış içerde. Ama kimler olduklarını ve kaç kişi olduklarını bilmiyorum.

Burada ne radyo dinliyebiliyorum, ne gazete okuyabiliyorum. Diğer mahkumlar ve gözaltındakiler koridora çıkıp gezebiliyorlar. Radyo dinleyebiliyorlar. Benim koridora açılan kapıyı da kilitliyorlar. Yani dünya ile irtibatım kesik. Zannediyorum Tunceli'li bir çok mahalli devrimciyi içeri doldurmuşlar.

Arkadaşlar, üzerimde işe yarar hiç bir giyecek yok. 200 Lira

vardı, poliste kaynadı. Sizden ikişer ayak iç çamaşır, 42 numara ayakkabı, çorap, bir çift pijama, mintan (veya kazak), ceket ve pantolon istiyorum. Ölçülerini siz bilirsiniz En az 500 lira kadar para yollayın. Babam gönderecek durumda olsaydı onlardan isterdim. Onun durumu çok kötü. İstediklerimi Ankara'dan postaya verin ve üzerine babamın adını yazın. Babamın adresini yazın şöyle : Ali Kaypakkaya, Boğaziçi mahallesi, Ceylan caddesi, 10. Sokak, Narıl köylülerinin bakkaliyesi eliyle, Üreğil, Kayaş, Ankara. Babamı ziyaret ederseniz dikkatli davranın, göz altında olabilir.

Arkadaşlar, sizden isteyeceğim diğer şeyler şunlardır. Birincisi, siyasi polise karşı tedbirlerinizi çok, çok sağlamlaştırın. Bu günlerde polis özellikle bizim üzerimizde duruyor. İkincisi, kadrolarınızı en kısa zamanda ve en iyi şekilde silahlandırın. Buna acilen ihtiyacımız var. Devrimci kitlelerden de bu yönde eleştiriler geliyor. Üçüncüsü, ki birincisi ile ilgili, poliste çözülenleri saflarımızdan atın. Dördüncüsü, bölgenizdeki irtibatı yeniden düzene koyun ve sağlam esaslara bağlayın. Beşincisi, hareketimizin her alanda ve bu arada, mücadelede başıboşluğa, gevşekliğe, korkaklığa, adam sendeciliğe aman vermeyin. Böylelerini acımadan saflarınızdan temizleyin. Az olsak bile, sağlam ve kararlı olalım. Altıncısı, son kayıplarımız üzerine saflarda moral bozgunculuğuna müsaade etmeyin. Elbette gerilemeler ve kayıplar olacaktır. Devrim, Nevski'nin dümdüz bulvarına benzemez, ki (son kayıbımız bir kişinin nöbet görevini ihmal etmesinden doğmuştur. Bizim hatamız da şudur: Kaldığımız yer çok kişi tarafından bilindiği halde, orada kalmaya devam ettik.) Yedincisi, silahlı mücadele asla durdurulmamalıdır. Bizi geliştirip güçlendiren odur. Sekizincisi, yayın organının durumu, siz yeniden içinde bulunduğumuz durumu inceleyerek kararlaştırın. Dokuzuncusu, Diyarbakır içinde adamlar bularak benimle sözlü ve yazılı (elle) irtibat yollarını bulmaya çalışın. İdamım veya en azından müebbetim muhakkak.

Salam eder, gözlerinizden hararetle öperim. Daha sıkı, daha sağlam, daha kararlı bir savaş dilerim. Hoşçakalın

Arkadaşınız

Not: 1) Benim üzerimde hiç bir yazılı kağıt ele geçmedi.

2) Adresim : İ. Kaypakkaya, Sıkıyönetim Tutukevi, Diyarbakır.

"Ben yoksul bir ailenin çocuğu olarak, altı yıllık Hasanoğlu İlk-öğretmen Okulunda yatılı okudum. Hasanoğlu'daki başarılı öğrenciliğim nedeniyle Yüksek Öğretmen Okuluna gönderildim. Bir yıllık hazırlık okulunda okuduktan sonra İstanbul Çapa Yüksek Öğretmen Okuluna aynı zamanda İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesine girmiş oldum. Bundan sonra Devrimci Gençliğin demokratik ve devrimci eylemlerine katıldım. Devrimci düşüncemi geliştirdim. 1967 yılında 9 arkadaşla birlikte Çapa Fikir Kulübünü kurduk. O dönemde, FKF'nun ve ve TİP'in bir üyesi olarak, onların düzenlediği bütün toplantı, forum, miting ve gösterilere katıldım. 1968 yılında okuldan, gerici yönetim tarafından önce muvakkat ve daha sonra kati olarak uzaklaştırıldım. Buna karşı danıştaydan yürütmenin durdurulması kararı almama rağmen okulun faşist yöneticileri bu karara uymadı. Benim düşünce yapım, katılmış olduğum eylemler ve gençlik örgütündeki çalışmalarım, okuldan uzaklaştırılmamın başlıca sebebi olarak gösterildi. Hatırladığım kadarıyla o zamanlar katıldığım, Nato'ya Hayır ve Amerikan 6. Filosu'nu protesto eylemleri, halk aşıkları gecesi düzenlemeye çalışmam, bazı bildirilerin dağıtılması ve işçi yürüyüşlerine katılmam, öğrencilik sıfatıma zarar getiren hareketler olarak telakki edilmişti. Oysa bunlar, yurdunu ve halkını seven herkesi, kendi inancı ve bilinci doğrultusunda sürdürmesi gereken ve kişisel sorumluluğu olan çalışmalardır.

"Gelişen zaman içerisinde FKF gençlik örgütünde bazı görüş ayrılıkları belirmişti. Bu, bir bakıma, ilerleyen bilincin ve edinilen tecrübelerin doğal sonucuydu. FKF içinde beliren başlıca iki görüş: Birincisi; FKF yönetiminin öteden beri TİP'nin parlamentocu ve reformcu. İkincisi; Milli demokratik devrimi savunan aşamalı devrim tezi. Bu düşünceyi ilk zamanlar Türk Solu ve Aydınlik Sosyalist dergisi, daha sonraları PDA ve İşçi-Köylü de savunmaya çalıştı. Türk Solu ve Aydınlik Sosyalist dergi bazı olumsuz yanlarına rağmen, devrimci kadroların bilincinin ilerlemesine ve devrimci düşüncenin kavranmasına

(*) 21 Nisan 1973, TKP/ML, TIKKO, TMLGB Davası, Klasör No3, Dosya No 1, Sıra No 4

yardımcı oldu. Çünkü TİP ve yönetici kadrosu, devrimci kadrolar işçiler ve köylüler arasında devrimci düşüncenin, Marksizm-leninizm'in yayılmasını engelliyorlardı. Ben, TİP yöneticilerini kendilerine sosyalist adı veren reformcu orta burjuvazinin aydınları olarak görüyorum. TİP'nin çizgisi de, orta burjuvazinin radikal kesiminin tutarlı reformist çizgisiydi.

Ben bu ayrılıkla MDD'yi savunan gurup içerisinde yer aldım. Türk Solu ve Aydınlik Sosyalist dergi çevresi, tam ve kelimenin gerçek anlamında devrimci mahiyette olmamakla birlikte, TİP'ne göre işçilerin, köylülerin, gençliğin ve diğer halk kitlelerinin demokratik ve devrimci anlamdaki eylemlerine daha fazla ilgi göstermeye çalıştı.

Daha sonra 1969 yılında, FKF'nin Dev-Genç'e dönüştüğü kurulayda Dev-Genç ve Aydınlik Sosyalist dergi içinde de ayrılık oldu. Ben bu ayrılıkla proleter devrimci Aydınlik ve İşçi-Köylü dergi ve gazetesini çevresindeki arkadaşların gurubunda yer aldım. Bu dergi ve gazetenin çıkışına, dağıtımına yardımcı olmaya, savunduğumuz görüşleri işçiler, köylüler ve gençler içerisinde yaymaya çalıştım. Yine bu arada Trakya'da topraksız köylülerin, ellerinden, toprağı jandarma gücüyle gasbetmiş büyük çiftlik sahiplerinin topraklarını işgal etmesi eylemlerine, İstanbul'da Demir-döküm, Sungurlar, Horoz çivi, Petrika, Ege sanayi, EAS Akü, Gislaved, Gamak-Singer ve Derby fabrikalarındaki işçilerin haklı grev ve direnişlerine yardımcı olmak için elimden geleni yaptım; 15-16 Haziran Büyük işçi yürüyüşüne katıldım, fırsat buldukça da faşistlerin Üniversitelere yaptığı saldırılara karşı savunma mücadelesi veren gençliğı bu mücadelesine ve diğer demokratik eylemlerine katkıda bulunmaya çalıştım. Ben buraya kadar anlattığım şeyleri söylemekte hiç bir sakınca görmüyorum. Bütün bunlar o dönemdeki legal ve kanunen de suç olmayan faaliyetlerdi. Ben de bir devrimci olarak bu faaliyetler içinde yukarıda anlattığım çerçeve içerisinde yer aldım. Bu çalışmalarımı Marksizm-Leninizm'e inanan bir komünist devrimcinin halkın kurtuluşu için yapması gerekli çalışmalar olduğu kadar devrimci gençliğin örgütü Dev-Genç'in üyesi olan bir devrimci gencin halka ve gençliğe karşı sorumluluğunun bir gereğı olarak sürdürdüm.

ANCAK ŞAHSIMI İLGİLENDİREN KONULAR ve HAKKIM-

DAKİ İSNATLARI TAŞAN HUSUSLARDAN GAYRI-GENÇLİK ÖRGÜTÜ ve ÇALIŞTIĞIM DEVRİMCİ GURUPLAR İÇİNDE BAŞKALARINI ETKİLEYEBİLECEK BİR BEYANDA BULUNMAM. ANLATMIŞ OLDUĞUM ŞEYLER-GENÇLİK ÖRGÜTÜ ve İÇİNDE BULUNDUĞUM DEVRİMCİ GURUPLAR SAFLARINDA KENDİ ÇALIŞMA ve DÜŞÜNCELERİMLE İLGİLİ BULUNMAKTADIR. BAŞKALARI HAKKINDA BEYANDA BULUNMAYI ŞAHSİ SORUMLULUK SAHAMI AŞAN BİR HAREKET SAYARIM. SIKIYÖNETİM İLANINA KADAR Kİ FAALİYETLERİM BUNLARDI.

Sıkıyönetimin ilanından hemen sonra ve özellikle İsrail Başkonsolosu Efraim ELROM'un olayının arkasından şiddetlenen faşist baskılar ve bir yığın tutuklamalar sonunda bir çok gençler ve aydınlar tutuklandılar. Hatta, Dev-Genç içerisinde kayda değer bir faaliyeti olmayanların dahi yakalanıp tutuklanmaları karşısında, benim de aranıp yakalanacağımı tahmin ederek uzun bir süre gizlendim. GİZLENDİĞİM YER ve BU DEVREDEKİ İLİŞKİLERİM KONUSUNDA HERHANGİ BİR ŞEY SÖYLEMEYİ GEREKSİZ GÖRÜYORUM. Kaçak bulduğum dönemde ve tahminen 1972 Nisan ayı sonuna kadar elime ŞAFAK adlı dergi ve ŞAFAK yayınları geçmekte idi. BU YAYINLARI BANA KİMİN NASIL GETİRDİĞİ KONUSUNU ÖNEMLİ GÖRMÜYORUM ve BU KONUDA BİR ŞEY SÖYLEMEYİ DE GEREKSİZ BULUYORUM. ŞAFAK dergisinde ve yayınlarında Demokratik Halk Devrimi açısından katılmadığım bazı görüşler yer almakla birlikte, bir devrimci çalışmanın varlığından ve sürdürülüyor olmasından memnuniyet duydum. Daha sonra, bu yayın organını çıkaran örgütle herhangi bir ilişki kurmaksızın, bulduğum yerde ve kendi olanaklarımla ve kendi düşüncem doğrultusunda propaganda ve bilinçlendirme çalışmaları yaptım. ŞAFAK yayın organının Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi adlı bir örgüte ait olduğunu ve böyle bir örgütün varlığını bilmiyordum. Bunları daha sonraları, bu örgütle ilgili yakalama haberleri dolayısıyla radyo ve gazetelerden öğrendim. Ben, bu illegal örgütün yöneticisi olduğunu söylediğiniz Doğu PERİNÇEK ile sorularınızda iddia ettiğiniz gibi bir ilişkide bulunmadım. Ve bana Doğu PERİNÇEK tarafından örgütsel veya bir başka görev verilmedi, ESASEN DOĞU PERİNÇEK'İ PDA'ya yazan

bir devrimci olarak biliyordum. Sizin deyiminizce, ŞAFAK örgütünün illegal organizasyonuna katılmadım. BU EVREDEKİ ÇALIŞMALARIMLA İLGİLİ HERHANGİ BİR ŞEY SÖYLEMİYECEĞİM. ÇALIŞTIĞIMI SÖYLEMENİN ŞAHSİ SORUMLULUĞUM BAKIMINDAN YETERLİ OLDUĞU GÖRÜŞÜNDEYİM. BEN, SORMUŞ OLDUĞUNUZ ŞEKİLDE MALATYA ve TUNCELİ BÖLGESİNDE FAALİYET GÖSTERMEDİM, ÇALIŞMA ALANIM BURALAR DEĞİLDİ ve NERESİ OLDUĞUNU SÖYLEMEYİ GEREKSİZ GÖRÜYORUM. NERESİ OLMADIĞINI BELİRTMEYİ YETERLİ GÖRÜYORUM. Benim, bahsettiğim TİİKP adlı örgütte hiçbir bağlantısı olmayan kişisel nitelikteki faaliyetlerim, TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ (MARKSİST-LENİNİST) ve TÜRKİYE İŞÇİ KÖYLÜ KURTULUŞ ORDUSU SAFLARINA KATILMAYA KADAR SÜRMÜŞTÜR. SONRADAN KATILDIĞIM BU ÖRGÜTLERE NE ZAMAN KATILDIĞIMI HATIRLAMİYORUM. BENİ BU ÖRGÜTLERE KİMİN ALDIĞINI SÖYLEMEYİ DE GEREKSİZ GÖRÜYORUM. TKP(M-L) ve BUNA BAĞLI TIKKO ÖRGÜTLERİNİN KİMLER TARAFINDAN KURULDUĞUNU ve YÖNETİLDİĞİNİ BİLMİYORUM. YALNIZ BU ÖRGÜTLERİN SAFLARINA KATILDIĞIMI ve BU ÖRGÜTLERİN ÜYESİ OLMAKTAN BÜYÜK BİR KIVANÇ DUYUYORUM. Bu örgüt içerisindeki çalışma yöntemim ve örgütün kuruluşuna esas olan düşünceler, bahsetmiş olduğunuz yazılarda geniş ölçüde yer almaktadır. Mensup olduğum bu örgütlerin, "ŞAFAK REVİZYONİZMİNİN TEZLERİNİN ELEŞTİRİSİ", "TÜRKİYE'DE MİLİ MESELE", "TÜRKİYE'DE KEMALİST HAREKET, KEMALİST İKTİDAR DÖNEMİ, İKİNCİ DÜNYA SAVAŞ YILLARI ve 27 MAYIS HAREKETİ, "BAŞKAN MAO"NUN KIZIL SİYASİ İKTİDAR ÖĞRETİSİNİ DOĞRU KAVRAYALIM" başlıklarını taşıyan ayrı ayrı, uzun ve örgütün görüşlerini yansıtan tezleri ve düşünceleri kabul ediyorum. Bu başlıklar altındaki yazılara benim de görüşlerim diye imzama atmaya hazırım, fakat bu yazıların esas olarak kimin ve kimlerin tarafından kaleme alınmış olduğunu bilmiyorum. Bu görüşler doğrultusunda, devrimci mücadele vermek üzere 1973 Ocak ayı başlarında, faşist güçler tarafından şehit edilen yiğit arkadaşım Ali Haydar YILDIZ ile Tunceli'ye gelmiştim. Köylüleri devrim için, Halk İhtilali için örgütlemek amacıyla köylere

gitmiştik. Buradaki çalışmalarımız, 24 Ocak 1973 günü kalmış olduğumuz Vartinik mezrasındaki köyün basılmasına kadar sürdü. Bunlar dışında başka bir açıklamaya gerek görmüyorum.

Esasen biz komünist devrimciler, prensip olarak kanaatlerimizi hiçbir yerde gizlemeyiz. Ancak örgütsel faaliyetlerimizi, örgüt içinde bizimle çalışan arkadaşlarımız ve örgüt içerisinde olmayıp ta bize yardımcı olan şahıs ve gurupları açıklamayız. Kişisel sorumluluğum açısından gerekeni zaten söylemiş bulunuyorum. Ben buraya kadar anlattıklarımı samimiyetle inandığım Marksist-Leninist düşünce uğruna yaptım. Ve sonuçtan asla da pişman değilim. Bu uğurda her türlü neticeyi göze alarak can bedeli bir mücadeleyi öngörerek çalıştım. Neticede yakalandım. Asla pişman değilim. Birgün sizin elinizden kurtulursam gene aynı şekilde çalışacağım".

Aranan bir öğrenci yakalandı

Tunceli - Sıkıyönetim Komutanlıklarınca aranmakta olan İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi 4. sınıf öğrencilerinden İbrahim Kaypakkaya, Tunceli'de jandarmalar tarafından yaralı olarak ele geçirilmiştir.

Bir hafta önce Tunceli'ye bağlı Seyithan köyünün Güdük mezrasında jandarma ile çatışan kimliği belirsiz 4 kişiden 3'ü kaçmış, 1 ' de öldürülmüş. Olay yerinde 2 bomba, 100 mermi ve bir dinamit lokumu bulunmuştur.

Kaçan 3 kişinin aranması sürerken bunlardan Sıkıyönetim Komutanlıklarınca aranmakta olan İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi 4. sınıf öğrencilerinden İbrahim Kaypakkaya köylülerin ihbarı üzerine ele geçirilmiştir. Kaypakkaya'nın, bir hafta önce meydana gelen çatışma sırasında yaralandığı belirtilmiştir.

PROFESYONEL PROFESÖR BİLİRKİŞİLER

21 Kasım 1967'de, Yüksek Öğretmen Okulu öğrencileri, Fikir Kulübünün kuruluş bildirisinde, "Sömürenlere karşı ilk kurtuluş savaşını vermiş olan bir ulusun çocuklarıyız. Fakat ulusumuz bugün yeniden sömürgeçlerin kucağına düşürülmüştür. Mutlu bir azınlık ve bunların dış ortakları yararına bağımsızlığımız satılmıştır. Onursuz ve uydu bir ulus gibi tanıtmışlar bizi. Eğitim-öğretim çarkı mutlu bir azınlık yararına işletilmekte, onların siyasi görüşleri, ekonomik öğretileri değişmez gerçeklermiş gibi sunulmaktadır. Öğrenciler, bu oyuna gelmeyen halktan yana öğretmenler Doğu'ya sürülmekte, Bakanlık emrine alınmakta, mesleğinden edilmektedir. Yabancı eğitim uzmanları, barış gönüllüleri cirit atmaktadırlar ülkemizde."

"Türk ulusu ikinci bir kurtuluş savaşı vermek zorundadır. Bu savaş başlatılmıştır. Bu savaş toplumcu bir savaştır. Yani dış sömürgeçlerle birlikte olanların içerdeki ortaklarına da karşı olan bir savaştır. İşte kulübümüzün amacı, gençlerin kendilerini sınırsızca değiştirebileceği bir düzenin kurulması için gereken bu toplumcu savaşa güçlü oranında katkıda bulunmaktır" demektedir.

"Duyuru" başlığı ile yayınlanan bildirinin, "Cemiyetler Kanunu'nun 13. ve 35. maddelerinde ifade edildiği tarzda siyasi nitelik taşıyıp taşımadığı ve sair mer'i mevzuatımıza göre suç unsurlarını ihtiva edip etmediğini tetkik için" Ord. Prof. Recai G. Okandan, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer ve Asistan doktor Kayıhan İçel, İstanbul Cumhuriyet Savcılığı Basın Bürosunca bilirkişi olarak tayin edildiler. 26. 1. 1968 tarih ve 968/59 dosya sayılı raporda bilirkişilerin görüşleri şöyleydi:

"...Bildiri Türkiye'nin dış politikasını kendi açısından değerlendirmektedir...Devletin ve hükümetin siyasi nitelikteki tasarrufları hakkında mütalaa beyan edilmesi, beyan sahiplerinin siyasi amaç güttüklerini gösterir. ..İnceleme konusu bildiri, Cemiyetler Kanunu'nun 13. maddesinde ifade edildiği şekilde siyasi nitelik bulunduğu hususunda hey'etimizce kanaat hasıl olmuştur. Sair mer'i mevzuatına göre bildiri suç unsurları mevcut değildir."

Bu rapora dayanılarak , İstanbul Toplu Basın Mahkemesinde 968/267 sayılı dosya ile bir dava da açıldı.

Bu arada, Fikir Kulübünün kurucuları okul yöneticilerince 1 ay süreyle okuldan uzaklaştırıldılar. Kulüp ve Fikir Kulüpleri İstanbul Sekre-

terliği birlikte yayınladıkları bir bildiriyle olayı kınadılar. Bu bildiride ül-
kemiz koşulları değerlendirilirken 21 Kasım 1967 tarihli bildiri kelime ke-
lime tekrarlanmıştı. Bu husus, bildirinin Türk Ceza Kanunu'nun 142. ve
159. maddelerine ve mer'i mevzuata aykırı olup olmadığının incelendiği
22.IV.1968 tarih ve 968/1029 dosya sayılı bilirkişi raporundan da anlaşıl-
maktadır. Bu rapor şöyledir: "Bu yazıda Türk milletinin yeniden sömür-
genlerin kucağına düşürüldüğü ve mutlu bir azınlık ve bunların dış ortak-
ları yararına bağımsızlığımızın satıldığı, Türkiye'nin şerefsiz ve peyk bir
millet haline getirildiği, eğitim-öğretim çarkının mutlu azınlık yararına iş-
letildiği, halktan yana öğretmenlerin Doğu'ya sürüldüğü, bakanlık emrine
alındığı, mesleğinden edildiği söylenmekte ve ger.çler, toplumcu bir sava-
şa, sömürgenlerin içerdeki ortaklarına karşı savaşa davet edilmektedirler."

"Yazıda, yukarıda özetlendiği gibi Türkiye'nin mutlu bir azınlığın ve
bunların dış ortaklarının yararına olarak bağımsızlığın satıldığı ifade edil-
mektedir. Bu bağımsızlığı satanlar aynı zamanda eğitim-öğretim çarkını
mutlu bir azınlık yararına işletmekte, halktan yana öğretmenleri Doğu'ya
sürmekte, bakanlık emrine almaktadırlar. Böylece Türkiye'nin bağımsızlı-
ğını, mutlu azınlık ve dış ortaklar yararına satanların Türkiye'yi idare
edenler olduğu anlaşılmaktadır. Zira aynı bağımsızlığı satanların öğret-
menlerin üzerinde, haksız görülen yanı onları Doğu'ya süren bir güç oldu-
đu anlaşılmaktadır. Bu idare edici gücün ise, başta hükümet olmak üzere
Türkiye'yi idare edenlerden ibaret bulunduğu muhakkaktır. Zira Türki-
ye'yi satanlarla öğretmenleri nakledenlerin aynı güce mensup bulundukla-
rı açıkça ifade edilmektedir. Bu itibarla yazı, hükümetin ve bakanlıkların
şahsiyeti maneviyelerini tahkir edici ve 159. maddeyi ihlal edici nitelikte-
dir. Zira idare edici güçlerin başında gelen hükümet bu yazı ile zümre
menfaatleri için Türkiye'nin bağımsızlığını satan bir teşekkül olarak nite-
lendirilmiş olmaktadır."

26.1.1968 tarihli bilirkişi raporunda, Cemiyetler Kanunu'nun 13.
maddesi dışında, mevzuatımıza göre suç unsurları taşımadığı söylenen
sözler, bu defa Türk Ceza Kanunu'nun 159. maddesine aykırı görülmüş-
tür. Bu rapora Prof. İlhan Akın'ın yanısıra imza basan diğer iki Ordinar-
yüs Profesör Recai G. Okandan ve Sulhi Dönmezer'dir. 26.1.1968'de
"devletin ve hükümetin siyasi nitelikteki tasarrufları hakkında mütalaa
beyan edici" sayılan sözler, üç ay sonra 22.IV.1968'de "Hükümetin ve ba-
kanlıkların şahsiyeti maneviyelerini tahkir edici" olmuştur.

Bu rapora dayanılarak İstanbul'da 6. Ağır Ceza Mahkemesinde 969/
31 sayılı dosya ile açılmış olan dava ise halen devam etmektedir.

(DEVİRİM, 17 Şubat 1970 - Sayı : 18, Sayfa : 4)

Lise yıllarında

Tutuklandığında

öçü seçimler değil,
**güçlenen
milli demokratik
MÜCADELEMİZDİR**

ölçü seçimler değil,
güçlenen milli demokratik mücadelemizdir

1. The first step in the process of the
 2. is to determine the nature of the problem
 3. - the nature of the problem is the
 4. nature of the problem is the nature of the
 5. nature of the problem is the nature of the
 6. nature of the problem is the nature of the
 7. nature of the problem is the nature of the
 8. nature of the problem is the nature of the
 9. nature of the problem is the nature of the
 10. nature of the problem is the nature of the

[illegible][illegible][illegible][illegible]

**demokrasi
bu
değildir**

16 SAYFALARDA
FKE KURULTATI
DEVAMCILARINI

1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336
 2337
 2338
 2339
 2340
 2341
 2342
 2343
 2344
 2345
 2346
 2347
 2348
 2349
 2350
 2351
 2352
 2353
 2354
 2355
 2356
 2357
 2358
 2359
 2360
 2361
 2362
 2363
 2364
 2365
 2366
 2367
 2368
 2369
 2370
 2371
 2372
 2373
 2374
 2375
 2376
 2377
 2378
 2379
 2380
 2381
 2382
 2383
 2384
 2385
 2386
 2387
 2388
 2389
 2390
 2391
 2392
 2393
 2394
 2395
 2396
 2397
 2398
 2399
 2400
 2401
 2402
 2403
 2404
 2405

[illegible]

1980-1981
 1982-1983
 1984-1985
 1986-1987
 1988-1989
 1990-1991
 1992-1993
 1994-1995
 1996-1997
 1998-1999
 2000-2001
 2002-2003
 2004-2005
 2006-2007
 2008-2009
 2010-2011
 2012-2013
 2014-2015
 2016-2017
 2018-2019
 2020-2021
 2022-2023
 2024-2025
 2026-2027
 2028-2029
 2030-2031
 2032-2033
 2034-2035
 2036-2037
 2038-2039
 2040-2041
 2042-2043
 2044-2045
 2046-2047
 2048-2049
 2050-2051
 2052-2053
 2054-2055
 2056-2057
 2058-2059
 2060-2061
 2062-2063
 2064-2065
 2066-2067
 2068-2069
 2070-2071
 2072-2073
 2074-2075
 2076-2077
 2078-2079
 2080-2081
 2082-2083
 2084-2085
 2086-2087
 2088-2089
 2090-2091
 2092-2093
 2094-2095
 2096-2097
 2098-2099
 2100-2101
 2102-2103
 2104-2105
 2106-2107
 2108-2109
 2110-2111
 2112-2113
 2114-2115
 2116-2117
 2118-2119
 2120-2121
 2122-2123
 2124-2125
 2126-2127
 2128-2129
 2130-2131
 2132-2133
 2134-2135
 2136-2137
 2138-2139
 2140-2141
 2142-2143
 2144-2145
 2146-2147
 2148-2149
 2150-2151
 2152-2153
 2154-2155
 2156-2157
 2158-2159
 2160-2161
 2162-2163
 2164-2165
 2166-2167
 2168-2169
 2170-2171
 2172-2173
 2174-2175
 2176-2177
 2178-2179
 2180-2181
 2182-2183
 2184-2185
 2186-2187
 2188-2189
 2190-2191
 2192-2193
 2194-2195
 2196-2197
 2198-2199
 2200-2201
 2202-2203
 2204-2205
 2206-2207
 2208-2209
 2210-2211
 2212-2213
 2214-2215
 2216-2217
 2218-2219
 2220-2221
 2222-2223
 2224-2225
 2226-2227
 2228-2229
 2230-2231
 2232-2233
 2234-2235
 2236-2237
 2238-2239
 2240-2241
 2242-2243
 2244-2245
 2246-2247
 2248-2249
 2250-2251
 2252-2253
 2254-2255
 2256-2257
 2258-2259
 2260-2261
 2262-2263
 2264-2265
 2266-2267
 2268-2269
 2270-2271
 2272-2273
 2274-2275
 2276-2277
 2278-2279
 2280-2281
 2282-2283
 2284-2285
 2286-2287
 2288-2289
 2290-2291
 2292-2293
 2294-2295
 2296-2297
 2298-2299
 2300-2301
 2302-2303
 2304-2305
 2306-2307
 2308-2309
 2310-2311
 2312-2313
 2314-2315
 2316-2317
 2318-2319
 2320-2321
 2322-2323
 2324-2325
 2326-2327
 2328-2329
 2330-2331
 2332-2333
 2334-2335
 2336-2337
 2338-2339
 2340-2341
 2342-2343
 2344-2345
 2346-2347
 2348-2349
 2350-2351
 2352-2353
 2354-2355
 2356-2357
 2358-2359
 2360-2361
 2362-2363
 2364-2365
 2366-2367
 2368-2369
 2370-2371
 2372-2373
 2374-2375
 2376-2377
 2378-2379
 2380-2381
 2382-2383
 2384-2385
 2386-2387
 2388-2389
 2390-2391
 2392-2393
 2394-2395
 2396-2397
 2398-2399
 2400-2401
 2402-2403
 2404-2405
 2406-2407
 2408-2409
 2410-2411
 2412-2413
 2414-2415
 2416-2417
 2418-2419
 2420-2421
 2422-2423
 2424-2425
 2426-2427
 2428-2429
 2430-2431
 2432-2433
 2434-2435
 2436-2437
 2438-2439
 2440-2441
 2442-2443
 2444-2445
 2446-2447
 2448-2449
 2450-2451
 2452-2453
 2454-2455
 2456-2457
 2458-2459
 2460-2461
 2462-2463
 2464-2465
 2466-2467
 2468-2469
 2470-2471
 2472-2473
 2474-2475
 2476-2477
 2478-2479
 2480-2481
 2482-2483
 2484-2485
 2486-2487
 2488-2489
 2490-2491
 2492-2493
 2494-2495
 2496-2497
 2498-2499
 2500-2501
 2502-2503
 2504-2505
 2506-2507
 2508-2509
 2510-2511
 2512-2513
 2514-2515
 2516-2517
 2518-2519
 2520-2521
 2522-2523
 2524-2525
 2526-2527
 2528-2529
 2530-2531
 2532-2533
 2534-2535
 2536-2537
 2538-2539
 2540-2541
 2542-2543
 2544-2545
 2546-2547
 2548-2549
 2550-2551
 2552-2553
 2554-2555
 2556-2557
 2558-2559
 2560-2561
 2562-2563
 256

[illegible]

İbrahim Kaypakkaya

Kaypakkaya'nın hiç de hak etmediği "ignorasyon"a karşı, hasbel kader katkıda bulunmak amacı ile hazırlanmıştır.

Kitabın derleniş amacı, salt bir belgesel olmayı gütmemektedir. Bunun da ötesinde amaç, Kaypakkaya' nın devrimci mücadeleye "ilk" başlangıcından, ödürüldüğü tarihe kadar kat ettiği güzergah hakkında özellikle, yeni devrimci nesillere bir ipucu vermektir. Dolayısıyla, derlenen yazılar bir anlamda Kaypakkaya'nın "bilinmeyen" yazılarıdır.

60'lı yılları araştırmak, devrimci geçmişimizin güzel ve doğru değerlerini, Sol'un da "resmi tarih"ine hapis olmadan inceleyip, bulup ortaya çıkartmak biz genç araştırmacıların tutkusudur ve böylede olmalıdır.

**belge
yayınları**